This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

CE LIVRE A ÉTÉ DONNÉ A LA
BIBLIOTHÈQUE CANTONALE
ET UNIVERSITAIRE
DE LAUSANNE

par M. Jean-Charles Biaudet

Directeur

L. GENEUX, LAUSANNE

A

GRAMMAR

OF THE

BURMAN LANGUAGE.

TO WHICH IS ADDED,

e Roots from which the Language is derived.

By F. (Felix) CAREY.

AZ 141

Serampore

PRINTED AT THE MISSION PRESS.

1814.

Brit. Mus.

38622

BIBLIOTHÈQUE CANTONALE
LAUSANNE
ET UNIVERSITAIRE

PREFACE.

THE Burman empire and the kingdom of Siam have been long known to European nations, as countries included in what geographers call India beyond the Ganges; but their boundaries and extent are but little known, and the various nations which border upon them to the north and north-east are known in a still smaller degree.

Towards the close of the fifteenth, and during the whole of the sixteenth and seventeenth centuries, Siam and Pegu were much frequented by the Portuguese, Dutch, French, and English, each of whom, at different times, possessed factories in those countries, and had extensive mercantile dealings with the inhabitants. Little however has been left upon record concerning the manners, customs, and religion of those nations, and still less respecting the various languages which are spoken among them.

The only persons who attempted to write on the affairs of these nations in the sixteenth and seventeenth centuries, were Pinto, Faria de Souza, Monsieur de la Loubere, Niebuhr, and Kæmpfer; some of whom had opportunities of visiting those countries. With the exception of the last however, little authentic information is to be gathered from their works.

In the year 1800, Col. Symes published his "Embassy to the Burman Empire." This work contains the most accurate account of that nation which has ever been presented to the public: Col. S. has therein faithfully related all the facts and circumstances which came within his knowledge; his opportunities, however, were not such as could enable him to give an accurate account of the language.

It is highly probable, that the religion of *Boodha* was the prevailing one throughout Bengal and Hindoost'han, from its first establishment there till the expulsion of that party, which is supposed to have taken place about three hundred years before the Christian æra:—and that to escape the cruelty of their persecutors, the Boudhists then emigrated towards the South West as far as Ceylon, and to the Eastward throughout the Burman dominions and the kingdom of Siam. From this period then must be dated the introduction of the religion of *Boodha* into the Burman country, and with it the *Magudha* language, which is evidently a dialect of the Sungskrit.

The writings of *Boodha* contain a summary of all the doctrines received as authentic, and revered as of divine authority, by the Siamese and Burman nations. These religious books, which were originally written in the *Magudha* or Palee language, have been translated into the Burman language, and very copious commentaries have been written upon them by successive Burman authors. The Burmans invariably assert that they were originally brought from Ceylon. They abound with fabulous stories and legends of events

however, which are said to have occurred in the upper provinces of Hindoost'han. The manners and customs of the people who are the subjects of these stories, resemble those of the nations of Hindoost'han, and greatly corroborate the idea that the religious books, and consequently, the religion of the Siamese and Burmans, were originally brought from thence by the circuitous route of Ceylon.

When the religion of *Boodha* was the prevailing one in Hindoost'han, many of its forms and ceremonies were probably different from those now practised among the Burmans; but the circumstance of its former prevalence in India may be inferred from the numerous images of *Boodha* which are to be seen in different parts of Hindoost'han; some lately dug up among the ruins of Gour were evidently disfigured by the Mahometan monarchs when they took possession of that province. The Burmans appear to have had from time immemorial a greater intercourse both in a literary and commercial point of view with Hindoost'han and the nations to the west, than they have had with the Chinese. A circumstance, perhaps, to be attributed to the difficulty of becoming acquainted with Chinese books and literature.

The system of Astronomy and Laws prevalent in the Burman dominions appear to be substantially the same with those which prevail in Hindoost'han. These were, in all probability, first introduced into the Burman Empire by the Brahmunas of *Muni-poora*.

It is an authenticated fact that *Muni-poora* has always supplied

this nation with Astronomers and Diviners of the Brahman sect, and that these have always had a considerable influence in the Burman court. These profess to be of the Hindoo religion, and followers of Brahma; and it appears that they have been indefatigable in diffusing their sentiments through the Burman country. It is true, they have failed in spreading their religious tenets, but they have amply succeeded in introducing their system of astronomy and the laws of Munoo. The laws, and the system of Astronomy, at present adopted by the Burmans appear therefore to have come to them from India through Muni-poora.

No traces of the Chinese religion appear in the Burman empire; and the only circumstance in which the Burmans seem to have imitated the Chinese in latter ages, is in their mode of building and in their official equipage, all of which is evidently of Chinese origin. Except in construction and style, the Burman language, which is the subject of the following pages, has, however, every appearance of having originated from the Chinese, being, like it, made up of a certain number of monosyllabic sounds, derived from natural objects, and most commonly conveying a general idea of some action or quality: these words bear but little resemblance to those of any of the languages spoken to the westward of the Burman dominions.

It is probable, that there was a period in which the Burman language was merely a dialect of the Chinese, and that the introduction of the religion of Boodha brought with it the Sungskrit language, or rather that dialect of it called the Magudha, which may have been one great cause of the Burman language's gradually

assuming its present form. At the present day it abounds with words evidently derived from the Magudha, some of which are become quite naturalized by use and custom; others again, not quite so common in conversation, are found in their religious books to a degree scarcely to be conceived. The language being formed upon the monosyllabic system, this renders it impossible that words consisting of many syllables should be blended therewith without being perceived; and any one with the least attention may always detect every word of a foreign origin.

The Burman language, then, in its formation, seems to resemble the Chinese, but, in its idiom and construction, the languages of Hindoost'han, and it may consequently be styled a language which partakes both of the monosyllabic and polysyllabic systems.

There are but few words in the Burman language which coincide with the Chinese in signification. Some vestiges of similarity may, however, be traced among the verbal roots or monosyllabic sounds. This circumstance, among others, serves to strengthen the idea that at some remote period the Burman language originated from the Chinese, but when that period was, no satisfactory evidence appears. The most probable conjecture is, that the introduction of foreign words and phrases, which accompanied the religion of Boodha, tended to polish the Burman tongue, and caused it to partake in some measure of the polysyllabic plan.

Since the introduction of the Magudha language into the Burman Empire, the Burman language has been much cultivated. This

is corroborated by the fact that many Grammars and Dictionaries of the Magudha language are still extant: many of the writings of Boodha also, which are to be met with in every part of the country, have been translated into Burman; and the commentaries upon them by Burman writers are so numerous as almost to defy calculation. Learned Burmans have also written many treatises upon the Burman language, which consist chiefly of directions for writing the roots correctly, and for translating from the Magudha into the Burman language; but no one has yet attempted to compose a grammar of his own tongue. Perhaps the reason may be, that they have thought it beneath them to attempt improving the vernacular language of their own country. It is a fact, that a Brahmun of Bengal, who has only acquired a smattering of the Sungskrit, looks upon the Bengalee, his native language, as beneath his notice.

From what has been said, it will appear that the Burman language is formed from monosyllabic roots, and founded upon the monosyllabic system; but that this system is again modelled in such a way as to admit of the construction and idiom of a polysyllabic language. This will probably appear with greater evidence from the present work.

Proper names, and names of sensible objects excepted, all nouns are formed regularly from verbal roots, and from these verbals are formed adjectives and participles; the language is also supplied with inflective terminations for all the cases of nouns.

The chief peculiarity of the Burman language lies in the verbs,

CHAPTER I.

SECTION I.

Of the Characters.

THE Burman* alphabet consists of forty-five letters (အက္ခရာ) of which twelve are vowels (သရ) and thirty-three consonants (ဗျည်း).

Vowels.

အ *a*† အာ a ◌ိ *i* ◌ီ ee ◌ု *oo* ◌ူ oo

◌ေ e ◌ဲ i ◌ြ *au* ◌ြော au ◌ံ an ◌ား

Consonants.

က *ka* ခ *kha* ဂ *ga* ဃ *gha* င *gna*

စ *cha* ဆ *chha* ဇ *ja* ဈ *jha* ည *gneea*

ဋ *ta* ဌ *tha* ဍ *da* ဎ *dha* ဏ *na*

တ *ta* ထ *tha* ဒ *da* ဓ *dha* န *na*

ပ *pa* ဖ *pha* ဗ *ba* ဘ *bha* မ *ma*

ယ *ya* ရ *ra* လ *la* ဝ *wa* သ *tha*

ဟ *ha* ဠ *lla* အံ an

* The proper word is Mranma, မြန်မာ.

† In writing Burman words with English letters, the italics are to be pronounced

1. The first twenty-five consonants are divided into five classes (ပဉ္စဝဂ်ိ). From က to င, is the first (ကဝဂ်); from စ to ည, the second (စဝဂ်); from ဋ to ဏ, the third (ဋဝဂ်); from တ to န, the fourth (တဝဂ်); and from ပ to မ the fifth (ပဝဂ်). The rest are called အဝဂ်, or miscellaneous.

2. The first and third letters of each class are unaspirated, the second and fourth aspirated, and the fifth nasal.

3. The letters are arranged by Mag*u*dh*a* grammarians according to their different organs in the following manner:

The first class (ကဝဂ်), viz. က ခ ဂ ဃ င, and the vowels အ and အာ, together with ဟ, are called ကဏ္ဌဂ်, gutturals. The seccond (စဝဂ်), viz. စ ဆ ဇ ဈ and ည; the vowels ဣ and ဤ, together with ယ, are တာလုဂ်, palatal. The third (ဋဝဂ်), viz. ဋ ဌ ဍ ဎ and ဏ, together with ရ and ဠ are မုဒ္ဓဂ် linguals. The

nounced short, and the Roman letters long, i.e. a is sounded as in father, *a* as in man, and when final as in America; e as a in name, i as ei in their, *i* as in till, ee as in reed, *oo* as in good, oo as in cool, and u as in but. In repeating the alphabet the inherent vowel is invariably pronounced as in pan.

fourth, (တတ္ထ), viz. ထ ထ ဒ ဓ and န, together with လ and သ, are ဒန္တဇာ, dentals. The fifth, (ပဝဂ္ဂ), viz. ပ ဖ ဗ ဘ and မ, together with the vowels ု and ူ, are ဩဋ္ဌဇာ, labials. The vowel ေ is both guttural and palatine; ော is guttural and labial, and ဝ dental and labial.

N. B. The vowels ဣ and ဤ, not being used in the Magudha language, are omitted in the above arrangement. However, as they belong to the Burman alphabet, and are indispensably necessary in writing the language, they are reckoned with their respective short vowels; in which case ဣ is both a guttural and a palatal, and ဤ guttural and labial.

4. The letters င, ဉ, ဏ, န, မ, and အံ, are called နာသိကာသဒ္ဒါ, or nasals.

5. The vowels are either similar (သဓာရဏ,) as ဩ and ဩာ, ဣ and ဤ, ု and ူ; or dissimilar (ဃဋသဓာရဏ) as ဣ and ု, ဣ and ို, ု and ော, &c. viz. every vowel is similar to itself, and to its corresponding long or short vowel. In the Burman language

ဍ, ဎ, ဿ and ဥဿ် are always reckoned dissimilar to all others; but in the Magudha only ဍ and ဿ.

6. The Magudha grammarians reckon eight vowels only, three of which are short (ရဿ), as ဣ, ဥ and ဦ; the rest are accounted long (ဒီဃ) as ဤ, ဩ, ဪ, ဍ and ဿ. This remark refers to the writing of the Magudha language in the Burman character.

7. သ is properly the dental sibilant s, agreeing with the Deva-nugura स, but by the Burmans it is constantly pronounced like the English th in thatch. There being only this sibilant, two new ones have been introduced into the language, but they are not much known, and are only used by the learned when there is occasion to write the Sungskrita language in the Burman characters, or by brahmuns who visit that country. They are the palatine, ဩ or sh agreeing with the Deva-nugura श, and the lingual, ဪ or sh, agreeing with the Deva-nugura ष.

8. ဍ is only used in writing words derived from the Magudha.

9. In words derived from the Magudha the mark (◌)

is used instead of any one of the nasals, but in the Burman it is seldom used, except it be for the final ်. It is reckoned among the consonants by the Magudha grammarians, and is called အိဝ္ဗျဉ္ဇန, and သေးသေးဘင် or သေးဗြဘင် by the Burmans.

On the Pronunciation of the Vowels.

10. အ is pronounced as a in pan. Sometimes it is softened so as to have the sound of the first a in America; as ကခြင်, kagen, *a dancing*, ကနန်, kanan, *a crab*, ကဉ်စ်, kagneet, *an iron stile.*

11. အာ has the sound of a in path.

12. အိ is sounded as i in till. The representative symbol of this letter is frequently combined with the vowel အ, thus ဣ, and has the same sound with အိ, but is never used instead of it.

13. အီ is pronounced as ee in eel. It is the long vowel of the preceding. The symbol of this vowel is frequently combined with အ thus ဤ, and has the same sound with အီ, but they are not used one for the other.

14. ◌ု or ဥ is pronounced as oo in good. The symbol of the vowel ◌ု is frequently combined with ဝ thus ◌ူ, but they cannot be used reciprocally.

15. ◌ူ is sounded as oo in cool. Sometimes the symbol of the vowel ◌ူ is combined with ဝ thus ◌ူဝ, which cannot be used instead of ◌ူ though it has the same sound.

16. ◌ေ: the sound is that of the English a in name. It also expresses the sound of the diphthong ai in air. It is sometimes, though but seldom, written with the symbol joined, thus ◌ေဃ.

17. ◌ဲ constantly expresses the sound of the diphthong ei in their.

18. ◌ော် or ◌ော, is constantly pronounced as au in audience. The second of the above characters is an abbreviation of the first, and is most commonly used in writing. The symbol of this vowel is sometimes combined with ဝ thus ◌ောဝ, but is not used instead of the proper vowel though they are pronounced alike.

19. ◌ော် is pronounced as aw in awful. Some-

times also the symbols of this vowel are combined with the ဃ to form this character, ေဃာ်, which has the same sound, but cannot be used instead of ေခြာ်.

N. B. The letters ဧ, ဲ, ေခြာ and ေခြာ်, though reckoned among the vowels, are properly diphthongs. The forms ေဃာ and ေဃာ် are but seldom used instead of their original characters, as ေဃာက်, *below*, is never written ေခြာက်; and ေဃာင်, *conquer*, is never written ေခြာင်, &c.

20. ° this mark has the sound of an in pan.

21. း is pronounced as ah. This mark is never used in the Mag*u*dh*a* language, and merely as an accent in the Burman. It is called ဝိသဇ္ဇနီ.

N. B. Few words in the Burman language begin with the vowels ဿ, ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဧ, ဲ, ဩ and ေခြာ်. Words derived from the Mag*u*dh*a* beginning with the above vowels occur more frequently.

22. ဪ ဝ, is a diphthong, and will be taken notice of hereafter.

On the Pronunciation of the Consonants.

23. က has the sound of k in king, ခ the aspirated letter, is pronounced something like the conjunct sound of k and h in brick-house.

24. ဂ is sounded as g in gad-fly. ဃ, its aspirate, has the conjunct sound of g and h in log-house.

25. င has the sound of gn.

26. စ has the power of ch in church. ဆ is the aspirate of the above, and is sounded as chh in much-haste were the two words combined.

27. ဇ is pronounced as j in jar; and its aspirate ၛ has the sound of ge and h in college-hall.

28. ည properly written ဉ. The first character is commonly accounted a double letter, though generally used for the single one.

29. ဋ has the sound of t in lent. ဌ is its corresponding aspirate, and has nearly the power of the conjunct sound th in pent-house.

30. ඩ has the sound of d in dart. ඪ is the aspirate, and has the sound of dh in old-house.

31. ණ is pronounced as n.

32. ඨ is the dental t, and is pronounced by applying the tongue to the upper teeth. ඹ is the aspirate of the foregoing letter.

33. ද is the dental d, and is likewise expressed by applying the tongue to the upper teeth. ධ is the aspirate of the above letter.

34. න is pronounced as the English n.

35. ප is sounded like p in path, and its aspirate ඵ has the sound of ph in pharisee, or f in father.

36. බ is sounded like b in bad; භ is its corresponding aspirate.

37. ම is pronounced like the English m in man.

38. ය has the sound of y in yard.

39. ර is pronounced like r in rat. It also often has the sound of y in yard.

40. ဪ is pronounced like I in latter.

41. ဝ is sounded like w in wart.

42. သ has both the sounds of the English th as expressed in the words thatch and thee.

43. ဟ has the sound of h in hat.

44. ဠ is sounded as l.

45. ံ has the sound of n in an.

46. The consonants ဿ, ၐ, ၑ, ၒ, ၓ, ၔ, ၕ, ၖ and ၗ are chiefly used in writing words derived from the Mag*udh*a, and are but seldom used in the Burman language. Among the above ဿ, ၑ, ၒ, ၓ, ၔ, ၖ and ၗ are never used as initials, in words purely Burman; ၐ is used only twice, and ၕ and ၖ but seldom. These letters are often used as initials in the Mag*udh*a language.

47. The Burmans cannot pronounce the letters ၐ and ဿ when they are the initials of a compound consonant. In this case therefore they are generally mute.

N. B. Nearly all the consonants and the symbols of the vowels are called by different names, which are here omitted. In repeating the alphabet the Burmans make scarcely any distinction between the pronunciation of the aspirated and unaspirated letters.

SECT. II.

Of compounding Letters.

48. The vowel အ is inherent in every consonant.

49. Consonants may be combined with either the vowels or consonants. The compound character thus formed is termed ပူးစပ်သံ, or a compound letter.

50. When a vowel follows a consonant in the same syllable, it loses its original form, and is represented by a symbol.

Of compounding the Vowels with a Consonant.

51. The following table represents the symbolical characters of the respective vowels, the vowels combined with a consonant, and the power of each when thus combined:

Vowel.	Symbol.	Compound.	Power.
အ	◌	က	*ka*
အာ	◌ or ◌	ကာ	ka
အိ	◌	ကိ	*ki*
အီ	◌	ကီ	kee
အို	◌	ကို	*koo*
အူ	◌	ကူ	koo
အေ	◌	ကေ	ke
အဲ	◌	ကဲ	ki
အော	◌—◌	ကော	*kau*
အော်	◌—်	ကော်	kau
အံ	◌	ကံ	*kan*
အး	◌	ကး	*kah*

52. The second symbolical character of the vowel အာ is used only in junction with the letters ခ, ဂ, ငြ, ဒ, ဝ and ဝ, because the first character cannot be joined with them without making them assume the form of other letters.

53. The vowels ◌ော and ◌ော် are for the most part written with their respective symbols affixed to the compound character သ: thus, ◌ော, and ◌ော်.

When these vowels come in conjunction with a consonant, the letter ಅ is rejected, and merely the symbols ೦—ಾ and ೦—ೆ are retained ; as ಅಾ, ಅೆ.

54. Every consonant may receive a vowel after it in the above manner. *Ex.* ಕಿ, ಕಿ, ಅಂ, ಅಂಾ.

55. The consonant with its annexed vowel is considered as one letter, and pronounced as such. *Ex.* ಕಿ is not read as k*a-i*, but k*i*.

56. The absence of the inherent vowel ಅ is denoted by the mark ್ placed over a consonant, thus ಕ್, ಙ್.

57. Whenever the symbol of any vowel or consonant is united to another consonant, it invariably occupies the place of the inherent vowel ಅ. *Ex.* ಂ, ಙ, ಷ, ಹ.

Of compounding Consonants.

58. The consonants ಯ, ರ, ವ and ಳ are expressed by the following symbols ;

Consonant.	Symbol.	Compound.	Power.
ယ	ျ	က္ျ	ky*a*
ဝ	ွ	က္ွ	kw*a*
ရ	ြ	က္ြ	kr*a*
ဿ	ှ	ဥ္ှ	gnh*a*

59. The symbol of ဿ, in words purely Burman, is affixed to all the nasals, besides which it is affixed to only ယ, ရ, လ, ဝ, သ and ဠ, and the compounds formed by their combination with other letters, which will be mentioned hereafter. But in words derived from the Magudh*a* it may be affixed to any character.

60. ယ and ဝ, also ရ and ဝ, when united are expressed by the following compound symbols:

Consonants.	Symbols.	Compounds.	Power.
ယ and ဝ	ျွ	က္ျွ	kyw*a*.
ရ and ဝ	ြွ	က္ြွ	krw*a*

61. Two or more consonants may be combined so as to be pronounced without an intervening vowel, as ဥ္ဟ, hm*a*, ဿ, thm*a*, က္ျ, kyw*a*, ခ္ျ, khyw*a*; ဉ္ဟ, nhw*a*, ရွ, rhw*a*, ဿ, lhw*a*.

62. When an aspirated letter is doubled, the first member is changed for its corresponding unaspirated letter, as ಕ್ಖ, kkh*a*, ಚ್ಛ, chchh*a*, ಜ್ಝ, jjh*a*, ದ್ಧ, ddh*a*, ಟ್ಠ, tth*a*, ಡ್ಢ, tth*a*, ಪ್ಫ, pph*a*, ಬ್ಭ, bbh*a*.

63. The sign (ಂ) represents any of the nasals.

64. The sign (ಁ) when written above an initial consonant, is sometimes mute, as ಁಬಾಗಿಲು, *a door*, is not pronounced t*a*nkha, but t*a*ga; ಁಚಂದ, *an ornament*, is not pronounced t*a*nchha, but t*u*ja. In some instances however it is pronounced, as ಥಾನ, th*a*n, *a place*, ಲ್ಹಾನ, lh*a*n, *a spear*.

65. When ಀ is the first member of a compound, and occupies the place of (ಁ), it is pronounced like (ಁ); as ಀೊಀ; when written ಀಲ್ಲ, it is not pronounced l*a*olla, but longa. No particular rules are laid down for these changes.

66. The nasals, ಙ excepted, are never compounded with any letter, besides those of their respective classes, as ಞ್ಚ, nch*a*, ಞ್ಜ, nj*a*, ಣ್ಟ, nth*a*, ಣ್ಡ, nd*a*, ನ್ತ, nt*a*, ನ್ದ, nd*a*, ನ್ಧ, ndh*a*, ಮ್ಪ, mp*a*, ಮ್ಬ, mbh*a*.

67. ငြ with the mark ◌ံ above it, thus ငံ, is generally placed over the consonants of its own class, and the miscellaneous letters, instead of ◌ှ; thus, မင်္ဂလာ, is written မင်္ဂလာ, *goodness, welfare;* အင်္ကျီ, *a coat;* တနင်္ဂနွေ, *Sunday;* တနင်္လာ, *Monday.*

68. All the consonants may be doubled, as က္က, kk*a*, ဂ္ဂ, gg*a*, စ္စ, chch*a*, ဇ္ဇ, jj*a*, ည္ည, nn*a*, ဋ္ဋ, tt*a*, ဏ္ဏ, nn*a*, တ္တ, tt*a*, ဒ္ဒ, dd*a*, န္န, nn*a*, ပ္ပ, pp*a*, ဗ္ဗ, bb*a*, မ္မ, mm*a*, လ္လ, ll*a*, သ္သ or ဿ, thth*a*.

69. The vowel ဥ of an initial consonant is often pronounced like ဩ. *Ex.* ပုဆို, *a cloth, garment;* ပုဆစ်, *the knee-bone* or *joint;* ပုတဲ့, *a pearl;* ကုလား, *a stranger, a foreigner.* This deviation occurs but seldom.

SECT. III.

Of Monosyllables with a final Consonant.

70. A very great part of the Burman language consists of monosyllables with a final consonant, which with its preceding vowel is often pronounced differently from its natural sound. *Ex.* အက်, et, as in ကက်, ket.

71. These monosyllables consist either of a vowel followed by a final consonant, or of an initial consonant (simple or compound) combined with a vowel and followed by a final consonant. *Ex.* အတ် or အပ်, *at*. ကိတ်, kit. ကျုတ်, kyok. ကြုတ်, krwok.

72. When the initial of the monosyllable is a vowel, it is always combined with the vowel အ in the same manner as with a consonant. In this case the initial အ is mute, as may be seen in the following sounds: as, အက်, *ae*t, အင်, *ae*n or *ae*ng, အစ်, *ae*et, အည်, *ae*e or *ae*eng, အတ်, *aa*t, အန်, *aa*n, အပ်, *aa*t, အမ်, *aa*n, အယ်, *aa*y, အော်, *aa*u. ဣတ်, *ai*t, ဣင်္, *ai*ng,

အိပ်, *aik*, အိမ်, *aing*. အုတ်, *aok*, အုန်, *aong*, အုပ်, *aok*; အုမ်, *aong*. ဧအောက်, *aouk*, ဧအောင်, *aoung*. အိုက်, *aaik*, အိုင်, *aaing*, အို, *ao*, အုံမ်, *aong*. This last is the same as အုမ် noticed before.

73. These combinations are termed by the phrase ကာရဂကသတ်—ကက်, viz. *a final* က် *following* က, because the first of them is thus formed.

74. The simple combinations may be divided into five sorts, viz. first, final consonants following the vowel အ; secondly, those following the vowel အာ; thirdly, those following the vowel ဥ; fourthly, those following the vowel ဩ, and fifthly, those following the diphthong အို. These constitute the first table.

75. The other six tables are formed by the insertion of the symbols ျ, ြ, ွ, ှ, ြွ and ျွ, immediately after the initial consonant.

76. က်, င်, စ်, ည်, တ်, န်, ပ်, မ်, ယ် and ဝ်, viz. the first and last letters of the first, second, fourth and fifth classes, and ယ and ဝ of the miscellaneous

letters, are properly termed သတ်ဆန့်, which means *letters killed* or *destroyed*, viz. deprived of their inherent vowel.

77. The above final consonants are affixed in regular order to all the simple consonants, and to all those compounded with the following symbols ျ, ြ, ွ and ှ; and also when they are combined with the vowels ာ, ိ, ီ, ု, ူ or ို, which union occasions the following changes in the final consonant and the preceding vowel.

Of final Consonants following the Vowel ာ.

78. က် after another consonant, thus, ကက်, ket, occasions the inherent vowel of the initial consonant to take the sound of the short e in let, and the final က် to assume the sound of t in et, which however is sounded but very slightly.

79. င် placed after another consonant, thus, ကင်, ken, occasions the vowel of the initial letter to take

the sound of e in pen. No material alteration takes place in the sound of the final ၎, except what is occasioned by the absence of the inherent vowel.

80. ၏ placed after a consonant, thus, ကၽ, keet, occasions the preceding vowel to take the sound of ee, and the final ၏ to take the sound of t as in sheet.

81. ည် affixed to a consonant, thus, ကည်, kee, causes the preceding vowel to take the sound of ee in see. In this instance the sound of the final consonant is sometimes retained, and sometimes suppressed. *Examp.* ကြည်, kree, or popularly kee, *bright, clear*, ကြည့်, kreen, or popularly keen, *see, behold.*

82. တ်, န်, ပ်, မ် and ယ် placed after a consonant, thus, ကတ်, k*a*t, ကန်, k*a*n, ကပ်, k*a*t, ကမ်, k*a*m, and ကယ်, k*a*y, occasion the inherent vowel of the initial consonant, to assume the sound of a in pan. The final consonants retain their proper sound, except ပ်, which is sounded like t in cat-gut, and မ်, which is sounded like n in can.

83. When ဝ် is put after a preceding consonant, the symbol of the vowel ◌ော is affixed to the initial, as ကော်, *kau.* In this case the vowel ◌ော has a long sound resembling au in fraud, caught. The ဝ် is mute, and in writing is generally dropped.

N. B. The inherent vowel ◌ာ when followed by ◌ှ် or မ်, is also sometimes pronounced like ◌ွ, as in ဝှ်, *a burden,* and ဝမ်း, *a duck.*

Of final Consonants after the Vowel ◌ိ.

84. တ်, ◌ှ်, ပ် and မ်, placed after a consonant, combined with the vowel ◌ိ, thus, ကိ, *ki,* occasion the vowel ◌ာ to take the sound of i in thine. *Ex.* ကိတ်, kit, ကိှ်, king, ကိပ်, kit, and ကိမ်, king. The sound of the final consonants is very short and abrupt, so as to be scarcely discerned. Frequently however ပ် is sounded like တ်, and ◌ှ် like မ်.

form

Of a final Consonant after the Vowel ိ.

85. တ်, န်, ပ် and မ် placed after a consonant, combined with ု, thus ကု, *koo*, occasion the vowel *oo* to assume the sound of o in yoke. *Ex.* ကုတ်, kok, ကုန်, kong, ကုပ်, kok, and ကုမ်, kong. Here the final တ် and ပ် acquire the sound of k in yoke, and န် and မ် have the sound of ng.

Of final Consonants following the Vowel ော.

86. က် and င် placed after a consonant, combined with ော thus, ကော, k*au*, occasion the sound of the short diphthong *au* to be changed to that of ou in lounge. *Ex.* ကောက်, kouk. ကောင်, koung.

Of final Consonants following the Diphthong ို.

87. ို is a compound vowel formed by the union of the symbols of ိ and ု, and may be joined with any one of the simple consonants, or those compounded with ျ, ြ, ွ, ြွ, thus ကို, ko, ခို, kho. This diphthong has the power of o in yoke.

88. When ်က် and ်င် are placed after the above diphthong combined with a consonant, thus, ကိုက်, kaik, ကိုင်, kaing, the sound of o is changed to that of ai.

89. When ် is placed after the above diphthong, it occasions no difference in the sound, and in writing may be retained or dropped at pleasure.

N. B. For the sake of conveying a better idea of these combinations, the first table with its powers, is here inserted at large, a clear idea of which being obtained, the rest may be easily understood.

TABLE II.

90. The combinations of this table have the symbolical character ျ inserted immediately after the initial consonant.

N. B. Previously to the first line of each table, the compound consonants, combined with the vowels are inserted, each of which may be followed by a final consonant, and form a new table.

ကျ, kya, ကျာ, kya, ကြိ, kyi, ကြီ, kyee, ကျု, kyoo, ကျူ kyoo, ကြေ, kye, ကဲ့, kyi, ကြော, kyau, ကြော်, kyau, ကျံ, kyan, ကျား, kyah.

ကျက်, kyet, ကျင်, kyen, ကျစ်, kyeet, ကျည်, kyee, ကျတ်, kyat, ကျန်, kyan, ကျပ်, kyat, ကျမ်, kyan, ကျယ်, kyay, and ကြော်, kyau, are the final consonants, following the ဣ of an initial compound; ကြျတ်, kyit, ကြျန်, kying, ကြျပ်, kyit, and ကြျမ်, kying, are the final consonants following the ကြ of an initial compound. ကျုတ်, kyok, ကျုန်, kyong, ကျုပ်, kyok, and ကျုမ်, kyong, are the final consonants following the ဥ of an initial compound. ကြောက် kyouk, and ကြောင်, kyoung, are the final consonants following the ြော of an initial compound; and ကြိုက်, kyaik, ကြိုင်, kyaing, and ကြိုပ်, kyo, are the final consonants following the diphthong ဣု of an initial compound. ကြုမ်, kyong, is the same as ကျုမ် above.

TABLE III.

91. The combinations of this table have the symbolical character ◌ inserted immediately after the initial consonant.

ကြ, kra, ကြာ, kra, ကြိ, kri, ကြီ, kree, ကြု, kroo, ကြူ, kroo, ကြေ, kre, ကြဲ, kri, ကြော, krau, ကြော်, krau, ကြံ, kran, ကြား, krah.

ကြက်, kret, ကြင်, kren, ကြစ်, kreet, ကြည့်, kree, ကြတ်, krat, ကြန်, kran, ကြပ်, krat, ကြမ်, kran, ကြယ်, kray, and ကြော်, krau, are syllables in which the final consonants follow the vowel ာ, of an initial consonant compounded with ရ; ကြိတ်, krit, ကြိုင်, kring, ကြိယ်, krit, and ကြိမ်, kring, are syllables in which the final consonants follow the vowel ိ, of an initial consonant compounded with ရ; ကြုတ်, krok, ကြုင်, krong, ကြိုပ်, krok, and ကြုမ်, krong, are syllables in which the final consonants follow the vowel ု, of an initial consonant compounded with ရ; ကြောက်, krouk, and ကြောင်, kroung, are syllables in which the final consonants follow the vowel ော, of an initial consonant compounded with ရ; ကြိုက်, kraik, ကြိုင်, kraing, and ကြုပ်, kro, are syllables in which final consonants follow the diphthong ို, of an initial consonant compounded with ရ; ကြုမ်, is the same as ကြမ်, above.

N. B. The symbol ◌ of the above and following combinations is almost always pronounced as the symbol ျ. The English r therefore which properly represents the symbol ◌ must always be pronounced as the consonant y. *Ex.* ကြက်, is not pronounced kret, but kyet.

TABLE IV.

92. The combinations of this table have the symbolical character ◌ inserted immediately after the initial consonant;

ကွ, kwa, ကွာ, kwa, ကွိ, kwi, ကွီ, kwee, ကွူ, kwoo, ကွူ, kwoo, ကွေ, kwe, ကွဲ, kwi, ကွော, kwau, ကွော်, kwau, ကွံ, kwan, ကွား, kwah.

ကွက်, kwet, ကွင်, kwen, ကွည်, kweet, ကွည့်, kwee, ကွတ်, kwat, ကွန်, kwan, ကွယ်, kwat, ကွင်, kwan, ကယ်, kway, and ကွတ်, kwau, are syllables in which a final consonant follows the vowel ◌ာ after an initial compounded with ◌ွ; ကွိတ်, kwit, ကွိန်, kwing, ကွိပ်,

kwit, and ကွိုင်, kwing, are syllables in which a final consonant follows the vowel ွ after an initial consonant compounded with ဝ; ကွတ်, kwok, ကွန်, kwong, ကွပ်, kwok, and ကွမ်, kwong, are syllables in which a final consonant follows the vowel ွ after an initial consonant compounded with ဝ; ကွောက်, kwouk, and ကောင်, kwoug, are syllables in which a final consonant follows the vowel ော, after an initial consonant compounded with ဝ; ကွိုက်, kwaik, ကွိုင်, kwaing, and ကွိုဝ်, kwo, are syllables in which a final consonant follows the diphthong ွို, after an initial consonant compounded with ဝ. ကွုံမ်, kwong, is the same as ကွိုမ် above.

TABLE V.

93. The combinations of this table have the symbolical character ျ inserted immediately after the initial consonant.

ကျွ, kwy*a*, ကျွာ, kwya, ကွီ, kwy*i*, ကွီ, kwyee, ကျွူ, kwy*oo*, ကျွူ, kwyoo, ကျွေ, kwye, ကွဲ, kwyi, ကျွော, kwy*au*, ကျွော်, kwyau, ကွံ, kwy*an*, ကျွား, kwyah.

ကွျက်, kwyet, ကွျင်, kwyen, ကွျစ်, kwyeet, ကွျည်, kwyee, ကွျတ်, kwyat, ကွျန်, kwyan, ကွျမ်, kwyat, ကွျမ်, kwyan, ကွျယ်, kwyay, and ကွျာ်, kwyan, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ျ of an initial consonant compounded with ◌ျ; ကွျိတ်, kwyit, ကွျိုင်, kwying, ကွျိပ်, kwyit, and ကွျိမ်, kwying, are syllables in which a final consonant follows the vowel ◌ျိ of an initial consonant compounded with ◌ျ; ကွျုတ်, kwyok, ကွျုန်, kwyong, ကွျပ်, kwyok, and ကွျုမ်, kwyong, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ျု of an initial consonant compounded with ◌ျ; ကွျောက်, kwyouk, and ကွျောင်, kwyoung, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ော of an initial consonant compounded with ◌ျ; and ကွျိုက်, kwyaik, ကွျိုင်, kwyaing, and ကွျိုပ်, kwyo, are syllables in which the final consonant follows the diphthong ◌ိုေ of an initial consonant compounded with ◌ျ. ကွျိုမ် is the same as the combination ကွျုမ်, above.

N. B. There is but a very small difference between the pronunciation of the simple symbol ◌ျ and the compound one ◌ျ.

TABLE VI.

94. The combinations of this table have the symbolical character ြ inserted immediately after the initial consonant.

ကြွ, kwra, ခြွ, kwra, ဂြွ, kwri, ဃြွ, kwree, ငြွ, kwroo, စြွ, kwroe, ဆြွ, kwre, ဇြွ, kwri, ဈြွ, kwrau, ညြွ, kwrau, ဋြွ, kwran, ဌြွ:, kwrah.

ကြွတ်, kwrat, ကြွင်, kwren, ကြွဒ်, kwreet, ကြွဝ်, kwree, ကြွတ်, kwrat, ကြွန်, kwran, ကြွပ်, kwrat, ကြွမ်, kwran, ကြွယ်, kwray, and ကြွဉ်, kwrau, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ွ of an initial consonant compounded with ြ; ကြွိတ်, kwrit, ကြွိန်, kwring, ကြွိပ်, kwrit, and ကြွိမ်, kwring, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ွိ of an initial consonant compounded with ြ; ကြွုတ်, kwrok, ကြွုန်, kwron, ကြွုပ်, kwrok, and ကြွုမ်, kwrong, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ွု of an initial consonant compounded

with ြ; ကြောက်, kwrouk, and ကြောင်, kwroung, are syllables in which the final consonant follows the vowel ော of an initial consonant compounded with ြ; and ကြိုက်, kwraik, ကြိုင်, kwraing, and ကြို၀်, kwro, are syllables in which the final consonant follows the diphthong ို of an initial consonant compounded with ြ. ကြုံ, kwrong, is the same combination as ကြုန်.

N. B. The compound symbolical character ြ is pronounced nearly the same as ရ, either of which are used optionally.

TABLE VII.

95. The combinations of this table have the symbolical character ှ inserted immediately after the initial consonant.

ငှ, gnha, ဥှ, gnha, ငှိ, gnhi, ငှီ, gnhee, ငှု, gnhoo, ငှူ, gnhoo, ငှေ, gnhe, ငှဲ, gnhi, ငှါ, gnhaw, ငှော, gnhau, ငှံ, gnhan, ငှိး, gnhah.

ငှက်, gnhet, ငှင်, gnhen, ငှစ်, gnheet, ငှည်, gnhee, ငှတ်, gnhat, ငှန်, gnhan, ငှပ်, gnhat, ငှမ်, gnhan, ငှယ်, gnhay, and ငှော်, gnhau, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ေ, of an initial consonant compounded with ှ; ငှိတ်, gnhit, ငှိန်, gnhing, ငှိပ်, gnhit, and ငှိမ်, gnhing, are syllables in which a final consonant follows the vowel ◌ိ of an initial consonant compounded with ှ; ငှုတ်, gnhok, ငှုန်, gnhong, ငှုပ်, gnhok, and ငှုမ်, gnhong, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ု of an initial consonant compounded with ှ; ငှောက်, gnhouk, and ငှောင်, gnhoung, are syllables in which the final consonant follows the vowel ◌ော of an initial consonant compounded with ှ; and ငှိုက်, gnhaik, ငှိုင်, gnhaing, and ငှိုဝ်, gnho, are syllables in which the final consonant follows the diphthong ◌ိုေ of an initial consonant compounded with ှ. ငှုမ် is pronounced as the combination ငှန်, above.

96. The symbolical character ှ of ဟ, being affixed only to the nasals and miscellaneous letters

ဃ, ဍ, ဏ, ဝ, ဟ and ဠ; the first nasal has been made use of to exemplify this table. However, this character may be used with propriety, in junction with any letter as occasion may require; and in words derived from the Magudha language, is frequently used with other letters.

97. The double nasal formed by the union of ံ and ် belonging to the last series of each table, is improper. It is, however, often used in writing, and is pronounced exactly as the simple sound of the final ံ.

N. B. The first lines only of the last six tables are given. Each combination of which runs through the whole alphabet as in the first table.

98. The mark ် denoting the absence of the inherent vowel may be affixed to any letter in words derived from the Magudha language. When however it is placed over any letter except those strictly called သတ်ဗဉ္ဇဝဏ္ဏ, that consonant, unless it has the sound of some other, is generaly mute. *Ex.* ကုသိုလ်, is not pronounced k*oo*thol, as it is written, but k*oo*tho. သီဟိုဠ်, is not pronounced theehol, but theeho.

99. The mark ◌် occurring between two similar consonants, as, တ် and တ, or between an unaspirated and aspirated letter, of the same or different classes, invariably denotes the absence of the inherent vowel, and may sometimes be used instead of compounding the two letters. In this case the sound of the preceding vowel or consonant undergoes no change, but the two are pronounced as one letter, e. g. the word စက္ကူ, *paper*, may be written either စက်ကူ or စကူ.

100. The second, third, and fourth letters of the first, second, third, fourth, and fifth classes, with the miscellaneous letters ရ, လ, ဝ, သ and ဥ, when they occur as finals of a word, and do not undergo any change in their sounds are generally mute, for the Burmans having no such sounds in their language, are incapable of pronouncing them.

101. The letters ဃ, ရ, လ and သ assume the sound of a sibilant, when the symbol of the letter ယ is affixed to them. *Ex.* ရှ, she, *before*, ရှောက်, lhyouk or shyouk, *to speak* or *deliver a sentence*. ဖွဲ့ or ဖြဲ့, shy*i*, *to be*.

SECT. IV.

Of the Permutation of the Sounds of Letters.

102. There are frequent instances in the Burman language of two or more monosyllables being placed in juxta-position, or of the same syllable being repeated to form a new word. In this case a change takes place in the sound of the initial of the second and following members of the word without any alteration in the letters, viz. က and ခ have their sounds changed to that of ဂ; စ and ဆ, to ဇ; ဋ and ဌ, to ဍ; တ and ထ, to ဒ; and ပ and ဖ, to ဗ.

103. Those monosyllables of the foregoing tables, which begin with the first and second letters of any class, when repeated to form new words, occasion the initial of the second member to take the sound of the third letter of its own class. *Ex.* ကတ်ကတ်, ketget, ကင်ကင်, kengen, ကစ်ကစ်, keetgeet, ကည်ကည်, keegee, ကတ်ကတ်, *k*at*g*at, ကန်ကန်, *k*an*g*an, ကယ်ကယ်, *k*at*g*at, ကဖ်ကဖ်, *k*an*g*an, ကယ်ကယ်, *k*ay*g*ay, ကောင်ကောင်, *k*an*g*an, ကိတ်ကိတ်, kitgit.

ကိန်းကိန်း, kingging, ကိပ်ကိပ်, kitgit, ကိမ်းကိမ်း, kinging, ကုတ်ကုတ်, kokgok, ကုန်းကုန်း, konggong, ကုပ် ကုပ်, kokgok, ကုမ်းကုမ်း, konggong, ကောက်ကောက်, kaukgauk, ကောင်းကောင်း, kaunggaung, ကိုက်ကိုက်, kaikgaik, ကိုင်းကိုင်း, kainggaing, ကိုဝ်းကိုဝ်, kago, and ကုမ်းကုမ်း, konggong, and so on through each letter of the alphabet. This rule is to be observed as extending through all the remaining tables.

104. The first and second letters of each class when combined with a vowel, and repeated, occasion the initial of the second member to take the sound of the third letter of its own class. *Ex.* ကာ, *kaga*, ကိုကို, *kigi*, ကာကာ, kaga, ကူကူ, *koogoo*, ကူကူ, koogoo, ကေ ကေ, kege, ကဲကဲ, kigi, ကောင်ကာ, *kangan*, ကောင် ကောင်, kangan, ကဲကဲ, kangan, and ကားကား, kagah. and so on through every letter of the alphabet. This rule also extends to compounds formed by the junction of ျ, ြ, ွ, ှ, and ြွ, with other compounds when followed by a vowel. *Ex.* ကျကျ, kyagya, &c. ကြာ ကြာ, kragra, &c.

105. When the first and second letters of any class

combined with a vowel, are followed by one or more monosyllables, thus, ကခြင်, *a dancing*, ခါခြင်, *a shaking out*, the initial of the second member takes the sound of the third letter of its own class. *Ex.* ကကချသည်, kagyethee, *a dancer*, ကာခြင်, kagrin, *an intervening, an obstructing*, ခါးပန်း, khakpan, *a girdle*, ချေးဖြင်, chhegren, *a washing*, ချစ်ချင်ခြင်, khyeetgyegren, *a desiring to love*, ပြတင်, paden, *a window*.

106. When a consonant combined with a vowel precedes a monosyllable beginning with the first or second letter of any class, the initial of that monosyllable takes the sound of the third letter of its own class. *Ex.* တဂြောင်, tugroung, *a reason*, လည်းကောင်း, leegoning, also လာခြင်, lagren, *a coming*, တံခါး, tuga, *a door*.

SECT. V.

Of the Accents.

107. In the Burman language there are two accents; the first (့) called တောက်ဖြစ်, is the short or acute accent, and is placed underneath a letter thus, က့, k*a*. The second, (း) called ဝိသဇ္ဇနီ, is the long or grave accent, placed after the letter thus, က း, h*a*.

108. The vowels ဣ, ဤ, ဣု, ဦ and ဧကြာ်, never admit of the accents; ဣု, ဦ, and ဤ, admit of the grave one only; ဥ, ဩ, and the diphthong ဪ admit of both the acute and grave accents, and ဣော and ဩံ, admit only of the acute accent.

109. The final consonants င်, ည်, န်, and မ်, or the final ° admit of both the acute and grave accents.

Of Abbreviations.

110. The undermentioned contractions are commonly used either for elegance or expedition,

111. ဩ is an abbreviation of ဝဩာ.

112. ် placed above a letter is used for (ော) thus, သင်္ကာ, *fear, a doubt, an apprehension;* သင်္ခမ်, *a garden, a grove, an hermitage.*

113. For the sake of expedition in writing, the mark (ော) is often used instead of a final က်. *Ex.* ကောင် is written instead of ကောက်.

114. ၌ is an abbreviation of the termination မည်၌. This abbreviation is used merely for expedition in writing. In like manner, the termination သည် is abbreviated thus သ့, and လည် is abbreviated thus လ့.

115. ၍ is an abbreviation of ၍ကဲ့, the locative termination, which is never written at full length, except when intended to be made conspicuous, as in titles, directions of books and letters, &c.

116. ၍ is used for ဝ၍ a participial termination, and is never written at full length.

117. The figure six (၆) by itself or with ဝ pre-

fixed thus, ၎ is often used for expedition in writing, instead of the termination လော.

118. ၍, or ၌, often stands for the conjunctive particle လည်းကောင်း, *and, also.*

119. When expedition in writing is required, ၎ is often used instead of ကောင် and ကြောင်.

120. ၏ is an abbreviation of ဖြည့်, and is always used when intended for a termination.

121. ့, called မလိုခဲ့, written underneath a letter, is a contraction of ဝ or ခဲ့. *Ex.* လက်သွဲ့, *a carpenter,* is written လက်သည့်; သေနတ်, *a gun,* is written သေတ့်

122. လက်ယာ, *the right hand,* is always contracted thus, လကျာ့.

123. This mark (။) is the only stop the Burmans have, and is used to mark the close of a sentence, and to part off a sentence in the vocative case, and is also frequently put after the adverbial terminations.

CHAPTER II.

SECT. I.

Of Words သဒ္ဒ, *thadda.*

The Burmans having no grammatical terms of their own, are obliged to borrow them from the Magudha language.

1. There are two kinds of words current among the Burmans; first, those purely Burman, and secondly, those which are derived from the Magudha, but are familiarized by use and time.

2. သဒ္ဒ, *a word* or *sound,* according to Magudha grammarians, includes substantives, adjectives, pronouns, verbs, and indeclinable particles.

3. နာမ်, viz. *nouns* may be distinguished into ဒ္ဗ ဝိဓာန, *names of things,* viz. substantives; ဂုဏဝိဓာန, *names of qualities,* or adjectives, and အနုကရဏသဒ္ဒ, *imitative sounds.* Substantives are further distinguished into နာမဝိဓာန, *proper names;* ဇာတိဝိဓာန,

generic names, and ဘာဝဝါစက, *abstract nouns.* The imitative sounds, are either substantives, adjectives or adverbs. Nouns, may also be divided into ဝိဉ္ဉာ ဏဝါစက, *names of animals,* and အဝိဉ္ဉာဏဝါစက, *names of inanimate things.* Abstract nouns are of two sorts ဘာဝဝါစက, *names of abstract ideas,* and ကိရိယာ ဝါစက, *verbal nouns.*

4. Words are also divided into two sorts, viz. ဝိသေ သနာ, *discriminating words,* and ဝိသေသျ, *or words to be discriminated,* the first term comprises adjectives and adverbs, or words which denote the quality, circumstance, or action of any thing, and the last the thing or action itself.

Of Nouns, နာမ်.

5. There is only one declension of nouns in the Burman language. Words which end in a vowel and those which end in a consonant are declined alike. Pronouns and adjectives are declined as substantives.

6. Nouns have seven cases: the nominative, ac-

cusative, instrumental, dative, ablative, possessive, and locative. Also the vocative, which is accounted a particular form of the nominative.

7. According to Magudha grammarians, the cases are also denominated ပထမ, *the first;* ဒုတိယ, *the second;* တတိယ, *the third;* စတုတ္ထ, *the fourth;* ပဉ္စမ, *the fifth;* ဆဋ္ဌ, *the sixth;* and သတ္တမ, *the seventh.*

8. When in construction with verbs, the cases are denominated ကတ္တု, *the agent;* ကံ, *the object;* ကရဏ, *the instrument;* သမ္ပဒါန, *the giving;* အပါဒါန, *the taking away;* သမ္ဗန္ဓ, *the connecting,* and အတ္ထ ကရဏ, *the possessing form.*

9. The vocative is called အာလပ, *the case of familiarity.* It is divided into ပိယဝစန, *friendly,* အာဒရ, *respectful,* and အနာဒရ, *disrespectful.*

10. There are two numbers, the singular ဧကဝုတ်, from the Magudha ဧကဝစန, and the plural ဗဟုဝုတ်, from ဗဟုဝစန.

Of the terminations of the cases, ဝိဘတ်.

11. The cases of all nouns, adjectives, and pronouns, in the Burman language are formed by affixing the following terminations,

12. The insertion of the increment တို့ immediately after the word, and before the terminations, forms the plural, and is therefore here inserted as forming a part of the plural terminations.

1. ပထမ ။ ကတ္တု။, Nominative.

Sing.	Plur.
သည်	တို့သည်
ကား	တို့ကား

2. ဒုတိယ။ ကမ္မ။, Accusative,

ကို	တို့ကို
သို့	တို့သို့

3. တတိယ။ ကရဏ။, Instrumental,

သည်	တို့သည်
ဖြင့်	တို့ဖြင့်

နှင့်	တို့နှင့်
ကြောင့်	တို့ကြောင့်

4. စတုတ္ထီ။ သမ္ပဒါန၊, Dative.

အား	တို့အား
ငှါ	တို့ငှါ

5. ပဉ္စမီ။ အပါဒါန, Ablative.

မှ	တို့မှ
က	တို့က
ကြောင့်	တို့ကြောင့်
အောက်	တို့အောက်
ထက်	တို့ထက်

6. ဆဋ္ဌီ။ သမ္ဗန္ဓ ။, Possessive.

၏	တို့၏
တွင်	တို့တွင်
သည်	တို့သည်
ကို	တို့ကို

၇. သတ္တမိ ။ ဒေါကရဏ။, Locative.

၌	တို့၌
ကြောင်	တို့ကြောင်
တွင်	တို့တွင်
၌	
ရာကား	
ရာဟ	

The Declension of လူ, *a man.*

	Sing.	Plur.
1. Nom.	လူသည်, *a man.*	လူတို့သည်, *men.*
	လူကား, *a man.*	လူတို့ကား, *men.*
2. Acc.	လူကို, *man.*	လူတို့ကို, *men.*
	လူသို့, *man.*	လူတို့သို့, *men.*
3. Inst.	လူသည်, *by a man.*	လူတို့သည်, *by men.*
	လူဖြင့်, *by a man.*	လူတို့ဖြင့်, *by men.*
	လူနှင့်, *with a man.*	လူတို့နှင့်, *with men.*
	လူကြောင့်, *for a man.*	လူတို့ကြောင့်, *for men.*

4. Dat. လူအား, *to a man.* လူတို့အား, *to men*
လူငှါ, *for a man.* လူတို့ငှါ, *for men.*
5. Abl. လူမှ, *from a man.* လူတို့မှ, *from men.*
လူက, *from a man.* လူတို့က, *from men.*
လူကြောင့်, *because of* [*a man.* လူတို့ကြောင့်, *because of* [*men.*
လူထက်, (less) *than* [*a man.* လူတို့ထက်, (less) *than* [*men.*
လူထက်, (more) *than* [*a man.* လူတို့ထက်, (more) *than* [*men.*
6. Poss. လူ၏, *man's.* လူတို့၏, *men's.*
လူဉာဏ်, *man's.* လူတို့ဉာဏ်, *men's.*
7. Loc. လူ၌, *in a man.* လူတို့၌, *in men.*
လူတွင်, *in a man.* လူတို့တွင်, *among men.*
လူကြောင့်, *respecting* [*a man.* လူတို့ကြောင့်, *respecting* [*men.*

Remarks upon the Nouns.

13. A word in the nominative case terminating in ား often answers to the relative pronoun. *See Syntax.*

14. When any thing is accomplished, by the means of any circumstance, person, or thing, the instrumental case is expresssd by အားဖြင့်. *Ex* ဘုရား သခင်၏ဘုံရိုအားဖြင့် ပထဝီဝဖြသည်လုပ်စိုရင်သည်ဖြစ်၏, *the world was created by the power of God;* ထိုအခါမိဘုရားကြီး၏ဩဇာတန်ခိုးအားဖြင့်သိကြားမင်းနှလုံး သည်သိကြား မင်းအား ပူပြင်ဝင်းလောအောင်ဆုရကိုဖြစ်စေ၏, *then, through the influence of the queen's virtues, the angel's seat manifested to him signs of heat and firmness.*

15. When the idea of accompanying or being with any thing or person is to be expressed, the instrumental case terminating in နှင့် is used. The words အတူ and တတွ, *with*, separately, or in a compound form, thus, အတူတတွ, are often placed after it. *Exam.* ခွာတို့နှင့်, or ခွာတို့နှင့်အတူ, or ခွာတို့နှင့်တကွ, or ခွာတို့နှင့်အတူတကွလိုက်ကြကုန်, *go with the cows.*

16. လျော်စွာ and အညီး, *according to, agreeing with*, following the instrumental terminating in နှင့်;

and လျော်စွာ, following the dative terminating in အား, are used to convey the ideas of *according to, agreeing with.* *Exam.* ရှေးဆုံးလောင်ရိုးလောင်နှင့်အညီး or အားလျော်စွာ or နှင့်လျော်စွာဤကိစ္စအဖုကိုစီရင်သည်, (*he*) *has performed this work according to antient customs.*

17. ဘို့ or ဝို့, *for, or on account of,* is sometimes used instead of the instrumental termination ကြောင့်. *Exam.* ဝက်သားခွေးဘို့ဖြစ်၏, *the pork is for the dog.*

18. When the instrumental conveys the idea of *coming, going, passing by or over any thing,* it is expressed by ဝင်လျှောက်. *Exam.* တံတားဝင်လျှောက်လာသည်, (*I*) *passed over or came by the bridge.* ရှေ့လမ်းလျှောက်သွာ, *go by the eastern road,* ရုံးဝင်လျှောက်လာခဲသည်, (*I*) *come by the court.*

19. The particles တံ and ဆိ are affixed to nouns signifying men or brute animals, when they are governed by verbs conveying the ideas of *going, presenting or committing to,* or of *delivering over to any person,* to form the accusative. *Exam.* အရှင်မင်ကြီးသံဆက်နှံ အပ်ထားပါသည်, (*I*) *have committed (it) to (the care of) the king my lord.* မင်ကြီးထံသာ့ငေး

go (ye) to the king. ငါသည်စစ်သူကြီးဆီကျောက်ဖြိုး, *I have been to the commander of the forces.*

20. Sometimes တံ and ဆီ are inserted before the terminations. *Exam.* မင်းကြီးထံသို့ or မင်းကြီးဆီသို့, *to the king.*

21. The word အလယ်, *within, midst,* is often inserted before the accusative termination သို့ to form accusatives. *Exam.* မြို့အလယ်သို့ ကွဲ့၏, *(he) goes into the town.* It is often inserted also before the terminations ၌ and ဝွင် to form the locative e. g. ရွာအလယ်၌ရှိသည်, *(it) is in the village.* ပွဲသဘင်အလယ် or အလယ်၌တင်တယ်လသ၏, *(he) shines in, or, in the midst of the assembly.*

22. The dative case ending in ၌ is used to express the *cause* or *reason* of an action. *Exam,* ခက်ခဲလေးအမှုကိုပြီးအောင်လုပ်စိုက်ဒုံးလောင်အလွန်လုလေသောင်၏, *(he) used great endeavours to accomplish that difficult work completely.*

23. မှ is affixed to the past participle ပြီး to form the absolute case. *Exam.* ထိုခြံခန့်ကိုလုပ်ကြံပေးကာပြီးမှကာ

ပြီးမှအဆဝတ်တံဆာဘို့ကို ဆွတ်ယူခဲ့သဖြင့်ငဒေါ့ဒေါ့ဒေါ့
ဃောကိုမျှမသိစေဘဲအခွောင့်မွန်ဝယောက် ကိုသာဆိပ်
ကွယ်ရာပြောဆိုပြီး ထိုအမျိုးကို လျှို့ဝှက်လျက်ခေါ်၏, *after having killed the woman, and stripped off her clothes and ornaments, without informing his own wife and sons of the circumstance, he made it known secretly to his friend.*

24. မှာ corresponds with the locative case တွင် which conveys the idea of *among*. *Exam.* ငါမှာထိုက်သည်တွင် or မှာအဘယ်ကိုပို့သနည်း, *among the (articles) ordered (by me) what (have you) brought?* or, *what have you brought of the things I ordered?*

25. ဝယ် is affixed to words denoting inanimate things, to express the locative. *Exam.* အရှေ့ဘက်ထောင့်ဝယ်, *in the south west.* အိမ်ဝယ်, *in the house.* လမ်ဝယ်, *in the road.*

26. ကြောင့် is a locative, and is used in connection with the pronoun why or wherefore. *Exam.* အဘယ်မဆွတ်ပဲညာရှိုးသားသူတို့သည် ဖြတ်သည်ကြောင့်။ အဘယ်

ရကြောင်းခုသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုလူတို့သည်အသက်မွေးဝင်ငွေကိုရှိုင်းသောကြောင်းတည်း, *those who are wise are truly great, because they are able to procure their own sustenance.*

27. ဂတာ is accounted a locative; also တည် is often affixed to nouns, and is generally used when a neuter verb is understood. *(See Example of the last rule.)*

On the Gender of Nouns.

28. Burman grammarians distinguish the genders လိင် of nouns, by the Mag*udha* terms ပုလိင်, masculine, ဣတ္ထိလိင်, feminine, and နပုံသကလိင်, neuters.

29. All words denoting males, are masculine; females, feminine, and inanimate things neuter.

30. The masculine of nouns signifying brute animals, is formed by inserting the final ဝိသဂ် of အသိး, *a male*, and the feminine, by inserting the final ဝ of အမ, *a female*, immediately after the word, and before the

increments and terminations. *Exam.* ခွေးထီး, *a bull,* ခွေးမ, *a cow,* ခွေးထီး, *a dog,* ခွေးမ, *a bitch,* ငွက်, *a serpent,* ငွက်မ, *a female snake.*

31. Priests, when speaking to laymen, use the term ဗဟာ, to signify *a man,* and ဗဟာမ, to signify *a woman.*

32. The word ဟာ, *a man,* is sometimes prefixed, to form masculines, and affixed, to form feminines, denoting people sustaining some kind of office. *Exam.* ဟာတော်, *a governor,* မင်းဟာမ, *a governess,* ဆရာ, *a teacher,* ဆရာဟာမ, *a mistress.*

33. Other words are formed irregularly. *Exam.* ယောကျာ်, *a male, a man,* မိန်မ, *a female, a woman,* သား, *a son,* သမီး, *a daughter,* ဂျင်ဘုရင်, *a king,* မိဘုရား, *a queen,* အဘ, *a father,* အမိ, *a mother,* အစ်ကို, *an elder brother,* အစ်မ, *an elder sister.*

Of the Vocative Case.

34. The vocative အာလုပ် is a particular modification of the nominative case. It may be formed

either by prefixing a vocative particle to the word, or by placing the word itself, at the beginning of a sentence. Vocatives are distinguished into the ဆာဒရ, respectful, ဆနာဒရ, disrespectful, ဂုရုက, weighty or reverential, and ပိယဝစန, friendly.

35. The plural is invariably formed by affixing the increment တို့ after the word. The termination သည် is always suppressed.

36. The most common way of forming the vocative, is by writing the word, at the commencement of a sentence, inclosed or parted off with stops, thus, ။မင်ကြီး။, *O king.* *Exam.* ။မင်ကြီး။ ကျွန်ုပ်တော်အား ကယ်မသနားတော်မူပါ, *O king, have mercy upon me.*

37. The vocative is frequently a compound term consisting of several words. *Exam.* ဘုန်းတော် အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူလှသောအရှင်မင်းမြတ်။ ဘုန်းနှင့် ယှဉ်တော်ရေ့ချီထီးရိုးရုံညွှန့်အင်္ဂနာစည်ဆက်မပျက်ပါရကြောင်း ဓာတ်ရှာသားဆုတောင်းတော်မူပါ, *O thou most excellently glorious and noble sovereign, implore the blessing of a son, that the royal race may not be extinct.*

38. The following vocative particles are most commonly used; အခြင် or အချင် is a vocative particle of respect, and is used in addressing equals, also in addressing inferiors in a friendly manner. It is of all three genders. *Exam.* ။ငါနှင့်တူလသာအခြင်နတ်သား။, *O thou son of the gods equalling myself,* ။အချင်ပြည်သူပြည်သားတို့။, *O ye inhabitants of the city.*

39. အယ် is feminine. It is used by men in addressing women, when upon terms of equality; also to those who are inferior, when addressed in a friendly manner. *Exam.* အယ် or အယ်မိဘုရားကြီး။ သင်ဘုရင်သားခံလောင်ပါ, *O queen, request a son;* ။အယ်မိဘုရားတို့။ သင်တို့သည်သားခံလေဟောင်းကြလော, *O ye concubines implore the blessing of a son.*

40. အမောင် is a particle of disrespect, as, အမောင်တို့။, *O ye.*

41. ဟယ် is used as a mark of very great disrespect, and is often used in a disdainful sense by superiors. *Exam.* ။ဟယ်သူခိုး။, *O thou thief,* ။ဟယ်ခ။,

O thou dog, ။ တယ်ဉယျာဉ်စောင်သည်စ္ဆ။, *O thou gardener.* This particle is of all genders.

42. ဗျို is a vocative of respect, but is seldom used. *Exam.* ။ဗျိုနွတ်သား။, *O son of the gods.*

43. ငေ့သေ့ာ is a weighty or reverential တားသော့, a familiar or friendly, and ငေ့ငေ့, a disrespectful particle. These are seldom used, and in all probability are introduced from the Magudha language.

44. When addressing an inferior, vocatives are formed by prefixing the particle ငေ့ to the names of men, and ဓ to those of women. *Exam.* ငေ့မောင်, *O Gnamoung,* ငေ့ရှဲဦး, *O gnashweoo,* မပွင့်, *O Mapwen,* မဂ္ဂီ, *O Magnee.*

45. When addressing an equal, superior, or a person older than yourself, မောင် is often prefixed to the names of men, and မယ် to those of women. *Exam.* မောင်ရဲသော်, *Moungau,* မောင်ရှဲမောင်, *Moungshwe-moung,* မယ်ဦး, *Mayoo.*

46. ကိုယ်, *an elder brother,* is used as a mark of

respect, and is made use of when addressing a superior, or a person of greater age than the person speaking. *Exam* ကိုယ်တို့, *Kobo*, ကိုမောင်ခိုက်, *Komoungnhou.*

47. မောင် is used as a vocative, by women when addressing men; and by men when addressing young people in a friendly or respectful manner. It is also sometimes used in a disrespectful and even in a disdainful sense.

48. ခိုင် properly, *an elder brother.* This word as a vocative particle is grown obsolete, but is to be met with in Burman writings. In conversation it was used by men when addressing women.

49. ဘကြီး, *an old man,* or *grand-father,* is used when aged persons are addressed by the young, and is indicative of respect.

ကွယ် is a vocative used in addressing inferiors, as, *O such an one.*

SECT. II.

Of Adjectives.

50. Adjectives are derived from verbal nouns. The termination သည် of the verbal noun is suppressed to form adjectives. *Exam.* ကောင်, *good,* from ကောင်သည်, *being good.* မြတ်, *excellent,* from မြတ်သည်, *a being excellent.*

51. An adjective may either precede or follow a substantive, and in either case forms a compound with it. *Exam.* လူကောင်, *a good man.* ကောင်သည်လူ or ကလူကောင်သားလူ, *a good man.*

52 Either simple or compound adjectives are compounded with nouns. When the adjective is placed before the noun, either the termination သည် or သား is affixed to it. *Exam.* ကောင်သည်လူ or ကောင်ကသားလူ, *a good man.* ကောင်မြတ်သောဥစ္စာ, *an excellent or very excellent thing.* လှသောဘိုရိမ, *a beautiful woman.*

53. Adjectives may assume an absolute form, and answer the purpose of a substantive. In this case not only the final သည် is suppressed, but an initial ဓ subsituted. *Exam.* ဓကောင်, *a good*, (man, beast, or thing). ဓလှ, *a beautiful*, (man, beast, or thing). ဓကြီး, *the great* or *chief*, (man, beast, or thing). ဓငယ်, *the small* or *young*, (man, beast, or thing).

N. B. An absolute adjective may be of any gender.

54. A compound adjective is seldom placed after the substantive, but a simple one frequently is; in that case the termination of the nominative case is optionally suppressed. *Exam.* လူကောင် or လူကောင်သည်, *a good man.* လူဖြတ် or လူဖြတ်တို့သည်, *excellent men.* မိန်းမလှ or မိန်းမလှသည်, *a beautiful woman.*

55. When adjectives are placed after a noun, or when they are put absolutely, they are inflected with the terminations of the cases precisely as nouns. *Exam.* လူကောင်သည်, *the good man.* လူကောင်တို့ဆည်, *good men.* လူဖြတ်မှ, *from the excellent man.* လူဖြတ်တို့မှ, *from the excellent men.* ဓငယ်ဓား, *to the young or*

little, (man, beast, or thing). ဆယ်ဘို့အား, *to the young or little,* (men, beasts, or things).

56. When the adjective precedes the substantive, and is connected therewith, by the terminations သည် and ၏, the noun which is the final of the compound, is inflected. *Exam.* ပြတ်သားလူဘို့တွင်, *among the excellent people.*

Of the Gender of Adjectives.

57. When an adjective follows or is placed after a substantive, the particles indicating the gender are affixed to the adjective. *Exam.* ခွေးရူးမ, *a mad bitch.* ခွေးရူးထီး, *a mad dog.* ခွေးငယ်မ, *a young bitch.* ခွေးငယ်ထီး, *a young dog.*

58. Particles indicating the gender, are sometimes affixed to the absolute adjectives. *Exam.* ဆင်ငယ်မ, *the young or small female* (beast). ဆင်ငယ်ထီး, *the young or little male* (beast). ဆွတ်မ, *the beautiful female* (beast). ဆွတ်ထီး, *the beautiful male* (beast).

59. When the genders of nouns are formed irregularly, the adjective is the same in all genders. *Ex.* ယောကျ်ငယ်, *the little or young man.* မိန်းမငယ်, *the little or young woman.* ယောကျ်ကောင်း, *the beautiful man.* မိန်းမလှ, *the beautiful woman.*

60. When the adjective precedes a noun, the particles indicating the gender are affixed to the noun itself. *Exam.* ငယ်သည်ခွေး or ငယ်သားခွေး, *the young or small bitch.* လှသည်မိန်းမ or လှသားမိန်းမ, *the beautiful woman.*

Of the Comparison of Adjectives.

61. The comparative degree is generally formed by prefixing သာ၍, လွန်၍, တို၍, and other participles to the adjectives. Sometimes also by prefixing participles ending in သဖြင့် to the adjective. *Exam.* သာ၍။ လွန်၍။ and တို၍ မြတ်သည်, *excels more or is greater.* လွန်သဖြင့်ကောင်းသည်, *is better.*

62. The superlative is formed by affixing ဆုံး, or

by prefixing အလွန်; also by both prefixing အလွန် and affixing ဆုံး to the simple or compound adjectives. *Exam.* ကြိုက်စွာ(ရှိသည်), အလွန်ကြိုက်သည် or အလွန် ကြိုက်စွာ(ရှိသည်), *(is) very excellent or most excellent.*

SECT. III.

Of Pronouns.

63. Pronouns are masculine, feminine, or neuter, and are declined as nouns.

64. Personal pronouns are of three kinds: the honorific; the familiar, or pronouns of equality, and the inferior.

65. ငါ, *I*, m. f. is used when the person speaking, intends to indicate his own superiority, and is used only when addressing inferiors.

ငါ, *I*, is thus declined :

	Sing.	Plur.
1. Nom.	ငါသည်, *I.*	ငါတို့သည်, *we.*
	ငါကား.	ငါတို့ကား.
2. Acc.	ငါကို, *me.*	ငါတို့ကို, *us.*
	ငါဆို.	ငါတို့ဆို.
3. Inst.	ငါသည်.	ငါတို့သည်.
	ငါဖြင့်, *by me.*	ငါတို့ဖြင့်, *by us.*
	ငါနှင့်.	ငါတို့နှင့်.
	ငါကြောင့်.	ငါတို့ကြောင့်.
4. Dat.	ငါအား, *to me.*	ငါတို့အား, *to us.*
	ငါ၌.	ငါတို့၌.
5. Abl.	ငါမှ, *from me.*	ငါတို့မှ, *from us.*
	ငါက.	ငါတို့က.
	ငါကြောင့်.	ငါတို့ကြောင့်.
	ငါဆောက်.	ငါတို့ဆောက်.
	ငါထက်.	ငါတို့ထက်.
6. Poss.	ငါ့၏, *my.*	ငါတို့၏, *ours.*
	ငါ့တွင်.	ငါတို့တင်.

	Sing.	Plur.
7. Loc.	ငါ၌, *in me.*	ငါတို့၌, *in us.*
	ငါတွင်.	ငါတို့တွင်
	ငါ့ကြောင်.	ငါတို့ကြောင်.

66. ကျွန်ုပ်တို့ and ကျုပ်တို့, *I.* m. f. is used when the person speaking is upon an equality, or upon friendly terms, with the person to whom he is speaking. ကျွန်မ and ကျမ are feminine, and used by females only.

67. ကျွန်တော်, *I,* m. f. is invariably used by inferiors, when addressing superiors. People of respectability use it when addressing their equals.

The above pronouns are declined exactly as ငါ, *I.*

68. ကိုယ်တော်, *thou, thyself,* m. f. is used when the speaker intends to acknowledge the superiority of the person addressed, and is used only when inferiors address superiors.

ကိုယ်တော်, *thou, thyself*, is thus declined;

	Sing.	Plur.
1. Nom.	ကိုယ်တော်သည်, [*thou.*	ကိုယ်တော်တို့သည်, [*ye.*
	ကိုယ်တော်ကား.	ကိုယ်တော်တို့ကား.
2. Acc.	ကိုယ်တော်ကို, *thee.*	ကိုယ်တော်တို့ကို, *you.*
	ကိုယ်တော်သို့.	ကိုယ်တော်တို့သို့.
3. Inst.	ကိုယ်တော်သည်,	ကိုယ်တော်တို့သည်.
	ကိုယ်တော်ဖြင့်, *by* [*thee.*	ကိုယ်တော်တို့ဖြင့်, *by* [*you.*
	ကိုယ်တော်နှင့်.	ကိုယ်တော်တို့နှင့်.
	ကိုယ်တော်ကြောင့်.	ကိုယ်တော်တို့ကြောင့်.
4. Dat.	ကိုယ်တော်အား, *to* [*thee.*	ကိုယ်တော်တို့အား, *to* [*you.*
	ကိုယ်တော်၌.	ကိုယ်တော်တို့၌.
5. Abl.	ကိုယ်တော်မှ, *from* [*thee.*	ကိုယ်တော်တို့မှ, *from* [*you.*
	ကိုယ်တော်က.	ကိုယ်တော်တို့က.
	ကိုယ်တော်ကြောင့်.	ကိုယ်တော်တို့ကြောင့်.

	Sing.	Plur.
	ကိုယ်တော်အောက်.	ကိုယ်တော်တို့အောက်.
	ကိုယ်တော်ထက်.	ကိုယ်တော်တို့ထက်.
6. Poss.	ကိုယ်တော်၏, *thy.*	ကိုယ်တော်တို့၏, *yours.*
	ကိုယ်တော်တွင်.	ကိုယ်တော်တို့တွင်.
7. Loc.	ကိုယ်တော်၌, *in thee.*	ကိုယ်တော်တို့၌, *in you.*
	ကိုယ်တော်တွင်.	ကိုယ်တော်တို့တွင်.
	ကိုယ်တော်ကြောင်.	ကိုယ်တော်တို့ကြောင်.

69. သင်, *thou,* m. f. is used by superiors in addressing inferiors, or by persons who are upon familiar terms with them when speaking in a civil manner.

70. မင် or မောင်မင်, *thou,* m. f. is used by superiors in addressing inferiors, or by persons who are equal, in addressing each other.

71. နင့်, *thou,* m. f. this pronoun is used by superiors when addressing inferiors, or brute animals, and, generally, in a disdainful sense.

All the above pronouns are declined like ကိုယ်တော်, *thou.*

72. သူ, *he,* m. f. is never used but in addressing the human species, and is used alike by all sorts of people. It is thus declined :

	Sing.	Plur.
1. Nom.	သူသည်, *he.*	သူတို့သည်, *they.*
	သူကား.	သူတို့ကား.
2. Acc.	သူကို, *him.*	သူတို့ကို, *them.*
	သူဆို.	သူတို့ဆို.
3. Inst.	သူသည်, *by him.*	သူတို့သည်, *by them.*
	သူဖြင့်.	သူတို့ဖြင့်.
	သူနှင့်.	သူတို့နှင့်.
	သူကြောင့်.	သူတို့ကြောင့်.
4. Dat.	သူအား, *to him.*	သူတို့အား, *to them.*
	သူ့ငှါ.	သူတို့ငှါ.
5. Abl.	သူမှ, *from him.*	သူတို့မှ, *from them.*
	သူက.	သူတို့က.
	သူကြောင့်.	သူတို့ကြောင့်.

	Sing.	Plur.
	သူ့အောက်.	သူတို့အောက်.
	သူ့ထက်.	သူတို့ထက်.
6. Poss.	သူ့၏, *his.*	သူတို့၏, *their.*
	သူ့တွင်.	သူတို့တွင်.
7. Loc.	သူ့၌, *in him.*	သူတို့၌, *in them.*
	သူ့တွင်.	သူတို့တွင်.
	သူ့ကြောင်.	သူတို့ကြောင်.

73. The pronoun သူ့, *he,* is inserted after the pronouns ဘယ်, or အဘယ်, *who, which or what,* သို့, *such,* အဘယ်သို့, *what sort,* ဤ, *this,* ဤသို့, *this sort,* သည်, *this,* သည်သို့, *this sort,* ထို, *that,* ထိုသို့, *that sort,* အကြင်, *which,* and အကြင်သို့, *which sort.* The increment သော, is inserted optionally after all these words, before the terminations of the cases.

Example.

ဘယ်, *who, or what,* is thus declined:

	Sing.	Plur.
1. Nom.	ဘယ်သူ့သည်, *who.*	ဘယ်သူတို့သည်, *who.*

	Sing.	Plur.
	ဘယ်သူကား.	ဘယ်သူတို့ကား.
2. Acc.	ဘယ်သူကို, *whom.*	ဘယ်သူတို့ကို, *whom.*
	ဘယ်သူသို့ [*whom.*	ဘယ်သူတို့သို့ [*whom.*
3. Inst.	ဘယ်သူသည်, *by*	ဘယ်သူတို့သည်, *by*
	ဘယ်သူဖြင့်.	ဘယ်သူတို့ဖြင့်.
	ဘယ်သူနှင့်.	ဘယ်သူတို့နှင့်.
	ဘယ်သူကြောင့်.	ဘယ်သူတို့ကြောင့်.
4. Dat.	ဘယ်သူအား, *to whom.*	ဘယ်သူတို့အား, *to* [*whom.*
	ဘယ်သူ၌. [*whom.*	ဘယ်သူတို့၌. [*whom.*
5. Abl.	ဘယ်သူမှ, *from*	ဘယ်သူတို့မှ, *from*
	ဘယ်သူက.	ဘယ်သူတို့က.
	ဘယ်သူကြောင့်.	ဘယ်သူတို့ကြောင့်.
	ဘယ်သူ့အောက်.	ဘယ်သူတို့အောက်.
	ဘယ်သူထက်.	ဘယ်သူတို့ထက်.
6. Poss.	ဘယ်သူ၏, *whose.*	ဘယ်သူတို့၏, *whose.*
	ဘယ်သူတွင်.	ဘယ်သူတို့တွင်.

	Sing.	Plur.
7. Loc.	ဘယ်သူ၌, *in whom.*	ဘယ်သူတို့၌, *in whom.*
	ဘယ်သူတွင်.	ဘယ်သူတို့တွင်.
	ဘယ်သူကြောင်.	ဘယ်သူတို့ကြောင်.
	ဘယ်သူမှာ.	ဘယ်သူတို့မှာ.
	ဘယ်သူဟူရာကား.	ဘယ်သူတို့ဟူရာကား.

အဘယ်, *who, or what,* is declined in the same manner.

သို့, *such,* is declined thus:

	Sing.
1. Nom.	သို့သော သူသည်, *such.*
	သို့သော သူကား.
2. Acc.	သို့သော သူကို, *such.*
	သို့သော သူသို့.
3. Inst.	သို့သော သူသည်, *by such.*
	သို့သော သူဖြင့်
	သို့သော သူနှင့်.
	သို့သော သူကြောင့်.

4. Dat. သို့သောသူအား, *to such,*
သို့သောသူ၌,
5. Abl. သို့သောသူမှ, *from such,*
သို့သောသူက,
သို့သောသူကြောင့်,
သို့သောသူအောက်,
သို့သောသူဆက်,
6. Poss. သို့သောသူ၏, *of such,*
သို့သောသူတွင်,
7. Loc. သို့သောသူ၌, *in such,*
သို့သောသူတွင်,
သို့သောသူကြောင့်,
သို့သောသူမှာ,

Plural.

1. Nom. သို့သောသူတို့သည်, *such,*
သို့သောသူတို့ကား,
2 Acc. သို့သောသူတို့ကို, *such.*
သို့သောသူတို့သို့,

3. Inst. သိုလောသူကိုသည်, *by such.*
သိုလောသူကိုဖြင့်.
သိုလောသူကိုနှင့်.
သိုလောသူကိုကြောင့်.

4. Dat. သိုလောသူကိုအား, *to such.*
သိုလောသူကို၌.

5. Abl. သိုလောသူတို့မှ, *from such.*
သိုလောသူကိုက.
သိုလောသူတို့ကြောင့်.
သိုလောသူတို့ထက်.
သိုလောသူတို့ထက်.

6. Poss. သိုလောသူတို့၏, *of such.*
သိုလောသူတို့ဝယ်.

7. Loc. သိုလောသူကိုခွ်, *in such.*
သိုလောသူတို့ဝယ်.
သိုလောသူတို့ကြောင့်.
သိုလောသူတို့မှာ.

အသို့, *such,* is declined in the same manner.

ဘယ်သို့, *what sort,* is thus declined:

Sing.

1. Nom. ဘယ်သို့လောသူသည်, *what sort.*
ဆယ်သို့လောသူကား.
2. Acc. ဘယ်သို့လောသူကို, *what sort.*
ဘယ်သို့လောသူသို့.
3. Inst. ဘယ်သို့လောသူသည်, *by what sort.*
ဘယ်သို့လောသူဖြင့်.
ဘယ်သို့လောသူနှင့်.
ဘယ်သို့လောသူကြောင့်.
4. Dat. ဘယ်သို့လောသူအား, *to what sort.*
ဘယ်သို့လောသူငှါ.
5. Abl. ဘယ်သို့လောသူမှ, *from what sort.*
ဘယ်သို့လောသူက.
ဘယ်သို့လောသူကြောင့်.
ဘယ်သို့လောသူအောက်.
ဘယ်သို့လောသူထက်.

6. Poss. ဘယ်သိုလေးသူ့၏, *of what sort.*
ဘယ်သိုလောသူ့ဘွင်.
7. Loc. ဘယ်သိုလောသူ့ဒှ်, *in what sort.*
ဘယ်သိုလောသူ့ဘွင်.
ဘယ်သိုလောသူ့ကြောင်.
ဘယ်သိုလောသူမှာ.

Plural.

1. Nom. ဘယ်သိုလောသူ့ကိုသည်, *what sorts.*
ဘယ်သိုလေးသူ့ကိုကား.
2. Acc. ဘယ်သိုလောသူ့ကိုကို, *what sorts.*
ဘယ်သိုလေးသူ့ကိုသို့.
3. Inst ဘယ်သိုလောသူ့ကိုသည်, *by what sorts*
ဘယ်သိုလေးသူ့ကိုဖြင်.
ဘယ်သိုလောသူ့တို့ဒှ်.
ဘယ်သိုလောသူ့ကိုကြောင်.
4. Dat. ဘယ်သိုလောသူ့ကိုအား, *to what sorts.*
ဘယ်ခိုလောသူ့ကိုငှါ,

5. Abl. ဘယ်သို့လောသူ့ကို့မှ, *from what sorts.*
ဘယ်သို့လောသူ့ကို့က.
ဘယ်သို့လောသူ့တို့ကြောင့်.
ဘယ်သို့လောသူ့ကို့ရဲ့အကာက်.
ဘယ်သို့လောသူ့ကို့ထက်.

6. Poss. ဘယ်သို့လောသူ့ကို့၏, *of what sorts.*
ဘယ်သို့လောသူ့ကို့တွင်.

7. Loc. ဘယ်သို့လောသူ့ကို့၌, *in what sorts.*
ဘယ်သို့လောသူ့ကို့တွင်.
ဘယ်သို့လော်သူ့ကို့ကြောင့်.
ဘယ်သို့လောသူ့ကို့မှာ.

ဤဘယ်သို့, *what sort,* is declined in the same manner.

74. When ဟာ is affixed to a pronoun, it is never inflected with the terminations of the cases, nor compounded with another word. ဘယ်ဟာ, *which.*

75. ဟာ is optionally affixed to the pronoun သည်, to form the neuter. *Exam.* သည်ဟာ, *this thing.*

76. ကိုယ်, *my, or mine,* and ဥဒိ, *his, theirs,* m. f. are pronominal adjectives, and are generally combined with nouns; in which case the compound is inflected. *Exam.* ကိုယ်ကြောင့်ဖြစ်သည်, *it is on my account.* ကိုယ်ဥစ္စာ, *my goods.* ဥဒိကသည်, *his, or his own disciples.*

77. အခြား, တခြား, ဝပါး, *other, another,* m. f. n.; These may be used in a compound form or otherwise, and are inflected in both cases, as the nouns. *Exam.* အခြားတို့သည်, *the others.*

78. အချို့, *some, some one,* m. f. n. This word also may be used in a compound or simple state, as the above. *Exam.* အချို့တို့သည်, *the others.*

79. ထို, *that,* and အကြင်, *which,* are sometimes doubled, to form a kind of plural. *Exam.* ထိုထိုဥစ္စာ, *those things.* အကြင်အကြင်ဥစ္စာ, *which things.*

80. ဗို့, *that,* m. f. or n. This pronoun is never

used in writing; and in speaking, the person or thing, is generally pointed to. *Exam.* ဦးဒီ, *that man*; ခွေးဒီ, *that dog*.

81. ဘာ is often substituted for ဘယ်, *who*.

82. ဆ is prefixed to ဘယ်, *who*, without making any alteration in the sense.

83 When the syllables indicating classes of things, (which will be treated of hereafter), are affixed to ဘယ် *who? how?* the compound has the meaning of *how many*, of that particular class. *Exam.* ဘယ်နှစ် ကောင်, *how many animals?*

84. The pronoun သင်, *thou*, is often affixed to the interrogative ဘယ်, *who?* to form the neuter. *Exam.* ဘယ်သင်, *which?*

85. The increments တာ and ဂို are often inserted after the pronoun ဘယ်, *who?* or its substitute ဘာ, and the verbal termination လဲ or တို့ are affixed. *Exam.* ဘယ်တာလဲ or ဘယ်ဂိုလဲ, *what, which?*

86. The increment တာ is also sometimes affixed to the interrogative pronoun သယ်, *who?* *Exam.* ဘယ်တာ or ဘာတာ, *which, what?*

87. When ဘာ is substituted for ဘယ်, *who?* the vowel အ is not prefixed. *Exam.* ဘာ, ဘာတို့, or ဘာတာတို့, ဘာဟာလဲ, *what?*

88. အ is often substituted for အဘာယ်, *who.* *Exam.* အသူ, *who?* အဝီ, *how? whither? to what place?*

89. When an indefinite question, respecting the number of any thing is asked, the numeral နှစ်, *two,* is inserted immediately after ဘယ် or အဘယ်, *who? how?* *Exam.* ဘယ်နှစ်နှစ်, *how many years?* ဘယ်နှစ်ယောက်, *how many people?*

90. Inferiors, often, when addressing their superiors, use the nominative case plural of the inferior pronoun သင်, *thou,* instead of the nominative case singular of the honorific pronoun ကိုယ်တော်, *thou thyself.* *Exam.* ။မင်ကြီး။ သင်တို့ကယ်မှချမ်သာရှိင်ပါမည်, *O king, if thou savest, I shall be saved.*

91. When great personages or superiors are speaking of or about themselves, they use the nominative plural of the honorific pronoun ငါ instead of the singular, and often only the plural particle တို့. *Exam.* ငါတို့မြေးတော်ကား, *my grand-child.* တို့ကအိမ်ဒိန်ပေး ပြီးပြီ, *I have issued the command.*

92. The antecedent and relative pronouns mentioned above, are foreign to the language, and are scarcely to be met with but in works translated from the Magudha. All that for which antecedent and relative pronouns are employed in other languages is accomplished in this by means of participles which are employed to form compound nouns of agency, and will be treated of under that head. *Exam.* ဆိုသည် or ဆိုသောသူ, *he who speaks,* viz. *the speaker.* ဆို လေသောသူ, *he who has spoken.* မှာထိုက်မည်ကိစ္စ, *the business which (I) shall order.*

CHAPTER III.

SECT. I.

Of Verbs.

1. Verbs in the Burman language are scarcely used except in the participial form; that being sufficient to convey any idea, which may be conveyed by a verb. Sometimes however, a sentence is brought to a conclusion by affixing တိ to the participial increments, or to the roots, as will be observed hereafter.

2. All the different parts of speech, except some nouns, signifying names of things or sensible objects, are derived from verbal roots.

3. The office of verbs, is performed by affixing certain participial terminations to those roots.

4. The participles are also employed in the forma-

tion of adjectives, and supercede the use of antecedent and relative pronouns.

5. For the foregoing reasons, and because a knowledge of the participles, is indispensibly necessary, before the learner can obtain a clear idea, respecting the formation of nouns, adjectives, pronouns, or adverbs, and the way in which the verbs are dispensed with, it will not, it is hoped, be accounted a digression from grammatical arrangement, to treat of them first.

General Observations.

6. Participles are active or neuter. *Exam.* ပြုသည်, *(I) doing.* ခြောက်သည်, *(I) frightening.* ကြောက်သည်, *(I) fearing.*

7. Participles have both the singular and plural numbers. *Exam.* ပြုသည်, *(I) do, or am doing.* ပြုကြကုန်သည်, *(we) do or are doing.*

8. Participles are declined like nouns. *Exam.* ပြုသည်ကို, *the doing (ac.).* ပြုသည်တွင်, *in the doing*

(loc.) ပြုခြင်းသည့်အား, *to the (thing) done, or to that which is done (dat.)*

Of the Moods.

9. The imperative or precative, the infinitive, and three forms of the subjunctive mode, with the interrogative and negative forms excepted, the modes and forms of the participles may be increased to almost any number, by compounding with the radical letters other roots expressive of the idea intended to be conveyed. *Exam.* ပြုစေသည်, *causing to do.* ပြုနိုင်သည်, *able to do.* ပြုလောင်သည်, *may do, probably may be doing.* ပြုချင် or ပြုလိုသည်, *wishing to do.* ပြုလွယ်သည်, *easy to be done.* ပြုခက်သည်, *difficult to be done.* ပြုဆဲသည်, *remaining or staying behind in the act of doing.* ပြု, *continuing to do, or doing.* ပြုပြန်သည်, *re-performing.* ပြုဝံသည်, *daring to do.* ပြုအပ်သည်, *right to be done.* ပြုထိုက်သည်, *worthy to be done.* ပြုသင့်သည်, *agreeable to be done or doing.* ပြုတတ်သည်, *knowing how to do.* ပြုမိသည်, *happening to do, doing by chance.*

Of the Tenses.

10. There are three tenses ကာလ of Burman verbs; viz. the present ပစ္စုပ္ပန်ကာလ, the past အတိတ်ကာလ, and the future အနာဂတ်ကာလ.

11. There are five forms of the verb belonging to the present tense, five to the past, and two to the future.

12. The verbs, or more properly, the participles, are formed both in the honorific, and familiar or contemptuous forms, corresponding with the honorific and inferior pronouns.

13. The honorific is formed by inserting တော်မူ immediately after the root in the singular or plural numbers.

14. The plural is formed by inserting ကြ, ကုန်, or ကြကုန် immediately after the root, or after the honorific increments. *Exam.* ပြုကြကုန်သည်, *(we) do, or are doing.* ပြုတော်မူကြကုန်သည်, *(we) do or are doing.* ပြုစေကြကုန်ကြဦး, *(ye) have caused to be done.*

15. The first form of the present tense is formed by affixing သည် to the root in the singular, and to the increments which distinguish the plural for the plural. *Exam.* ပြုသည်, *(I, thou, he, she, or it) doing.* ပြုကြကုန်သည်, *(we, ye, or they) doing.*

16. The second form of the present tense is formed by affixing နေ to the root, for the singular, and to the plural increments, for the plural. *Exam.* ပြုနေသည်, *(I, thou, he, she, or it) is doing.* ပြုကြကုန်နေကြ၏, *(we, ye, or they) are doing.*

17. The third form of the present is made by affixing ရ၏ to the root for the singular, and to the plural increments for the plural. *Exam.* ပြုရ၏သည်, *(I, thou, he, she, or it) is doing.* ပြုကြကုန်ရကုန်၏သည်, *(we, ye, they) are doing.*

18. The singular of the fourth form of the present tense is made by affixing လေ to the root, and the plural by affixing it to the plural increments. *Exam.* ပြုလေသည်, *(I, thou, she, or it) is doing.* ပြုကြကုန်လေသည်, *(we, ye, or they) are doing.*

19. The fifth form of the present tense is made by affixing တော် to the root, for the singular, and to the plural increments for the plural. *Exam.* ပြုသည်, *(I, thou, he, she, or it) is doing.* ပြုကြကုန်သည်, *(we, ye, or they) were doing.*

20. The first form of the past tense is made by affixing တည် to the root, for the singular, and to the increments indicating the plural number for the plural. *Exam.* ပြုတည်သည်, *(I, thou, she or it) is or was doing.* ပြုကြကုန်တည်သည်, *(we, ye, or they) are or were doing.*

21. The second form is made by affixing ရ to the root, and to the plural increments, as directed in the foregoing rules. *Exam.* ပြုရသည်, *(I, thou, she, or it) was or is doing.* ပြုကြကုန်ရသည်, *(we, ye, or they) are or were doing.*

22. The third form is made by affixing တတ် as directed in the preceding rules. The signification of this form varies but very little from that of the second. *Exam.* ပြုတတ်သည်, *(I, thou, she, or it) is or was*

doing. ပြုကြကုန်ရလေသည်, *(we, ye, or they) are or were doing.*

23. The fourth form is made by affixing ခဲ့ as in the foregoing forms of the verb. *Exam.* ပြုခဲ့သည်, *(I, thou, he, she, or it) was doing.* ပြုကြကုန်ခဲ့သည်, *(we, ye, they) were doing.*

24. The fifth form is made by affixing ဘူး as directed in the preceding rules. *Exam.* ပြုဘူးသည်, *(I, thou, he, she, or it) have been doing.* ပြုကြကုန်ဘူးသည်, *(we, ye, or they) have been doing.*

25. Of the above ten forms, the first five are present; the next three are optionally past or present, and the last two strictly past. The meaning intended to be conveyed, must, however, be gathered from the connection of the sentence and the idea expressed by the root; which can only be obtained by practice and experience.

26. The first form of the future, is made by affixing ဒုံ, မည်, ဖွယ်မည်, လိမ့်မည် or လတ္တံ့ to the root

to form the singular, and to the increments denoting the plural number for the plural. *Exam.* ပြုအံ့, ပြုမည်, ပြုအံ့မည်, ပြုလိမ့်မည် or ပြုလတ္တံ့, (*I, thou, he, she or it*) *will be doing.* ပြုကြကုန်အံ့, &c. &c. (*we, ye, or they*) *will be doing.*

27. The second form of the future is made by affixing ရအံ့, ရမည်, ရအံ့မည်, ရလိမ့်မည် or ရလတ္တံ့ to the root. *Exam.* ပြုရအံ့, &c. &c. (*I, thou, he, she, or it*) *shall do, or be doing.* ပြုကြကုန်အံ့, &c. &c. (*we, ye, or they*) *shall be doing, &c. &c.*

The Active root, ပြု *do*, is conjugated in the following manner:

INDICATIVE MOOD.

Present Tense.

First form.

Singular.

ပြုသည်, (*I, thou, he, she, or it*) *doing.*

Plural.

ပြုကြ, ပြုကုန်, or ပြုကြကုန်သည်, (*we, ye, or they*) *doing.*

Honorific.

Sing.	Plur.
ပြုတော်မူသည်.	ပြုတော်မူကြကုန်သည်.

Second Form.

ပြုဆဲသည်, *doing.*	ပြုကြကုန်ဆဲသည်, *doing.*

Honorific.

ပြုတော်မူနေဆဲသည်.	ပြုတော်မူကြကုန်ဆဲသည်.

Third Form.

ပြုခဲ့သည်, *doing.*	ပြုကြကုန်ခဲ့သည်, *doing.*

Honorific.

ပြုတော်မူခဲ့သည်.	ပြုတော်မူကြကုန်ခဲ့သည်.

Fourth Form.

ပြုပေသည်, *doing.*	ပြုကြကုန်လေသည်, *doing.*

Honorific.

ပြုတော်မူပေသည်.	ပြုတော်မူကြကုန်ပေသည်.

Fifth Form.

ပြုလေသည်, *doing.*	ပြုကြကုန်လေသည်, *doing.*

Honorific.

ပြုတော်မူလေသည်.	ပြုတော်မူကြကုန်လေသည်.

Past or Present.

First Form.

Sing. Plur.

ခဲ့သည်, *(I, thou, she,* ခဲ့ကြကုန်လေသည်; *(we, ye,*

[or it) is or was doing. *[or they) are or were doing.*

Honorific.

ခဲ့တော်မူလေသည်. ခဲ့တော်မူကြကုန်လေသည်.

Second Form.

ခဲ့ရသည်, *is or was doing.* ခဲ့ကြကုန်ရသည်, *are or*

[were doing.

Honorific.

ခဲ့တော်မူရသည်. ခဲ့တော်မူကြကုန်ရသည်.

Third Form.

ခဲ့ရလေသည်, *is or was* ခဲ့ကြကုန်ရလေသည်, *are or*

[doing. *[were doing.*

Honorific.

ခဲ့တော်မူရလေသည်. ခဲ့တော်မူကြကုန်ရလေသည်.

Past.

Fourth Form.

Singular.

ပြုခဲ့သည်, *(I, thou, he, she, or it) was doing.*

Plural.

ပြုကြကုန်ခဲ့သည်, *(we, ye, or they) were doing.*

Honorific.

Sing. ပြုတော်မူခဲ့သည်.

Plur. ပြုတော်မူကြကုန်ခဲ့သည်.

Fifth Form.

ပြုဘူးသည်, *have been doing.* ပြုကြကုန်ဘူးသည်, *have been doing.*

Honorific.

ပြုဘော်မူဘူးသည်. ပြုတော်မူကြကုန်ဘူးသည်.

Future Tense.

First Form.

Singular.

ပြုအံ့, ပြုမည်, ပြုခဲ့မည်, ပြုလိမ်မည်, ပြုလတ္တံ့, *(I, thou, he, she, or it) will be doing.*

Plural.

ပြုကြကုန်အံ့, ပြုကြကုန်မည်, ပြုကြကုန်ဦးမည်, ပြုကြကုန်လိမ်မည်, ပြုကြကုန်လတ္တံ့, *(we, ye, they) will be doing.*

Honorific.

Singular.

ပြုတော်မူအံ့, ပြုတော်မူမည်, ပြုတော်မူအံ့မည်, ပြုတော်မလိမ်မည်, ပြုတော်မူလတ္တံ့.

Plural.

ပြုတော်မူကြကုန်အံ့, ပြုတော်မူကြကုန်မည်, ပြုတော်မူကြကုန်အံ့မည်, ပြုတော်မူကြကုန်လိမ်မည်, ပြုတော်မူကြကုန်လတ္တံ့.

Second Form.

Singular.

ပြုရအံ့, ပြုရမည်, ပြုရဆဲမည်, ပြုရလိမ်မည်, ပြုရလတ္တံ့, *shall be doing.*

Plural.

ပြုကြကုန်ရအံ့, ပြုကြကုန်ရမည်, ပြုကြကုန် ရဆဲ့မည်, ပြုကြကုန်ရလိမ်မည်, ပြုကြကုန်ရလတ္တံ့, *shall be doing.*

Honorific.

Singular.

ပြုတော်မူရအံ့, ပြုတော်မူရမည်, ပြုတော်မူရဆဲ့မည်, ပြုတော်မူရလိမ်မည်, ပြုတော်မူလတ္တံ့, *shall be doing.*

Plural.

ပြုတော်မူကြကုန်ရအံ့, ပြုတော်မူကြကုန်ရမည်, ပြုတော်မူကြကုန်ရဆဲ့မည်, ပြုတော်မူကြကုန်ရလိမ်မည်, ပြုတော်မူကြကုန်ရလတ္တံ့, *shall be doing.*

28. In conversation သည် is pronounced တယ် in the lower, and သယ် in the upper provinces. *Exam.* ပြုတယ်, ပြုသယ်, *doing*, စာသယ်, စာသယ်, *eating.*

29. သ is often substituted for သည် and လော, both of which are connecting participial increments.

30. Sometimes ဝိမ် is prefixed to the future terminations မည် and ဟုမည်, *Exam.* ပြုဝိမ်မည်, ပြုဟုဝိမ်မည်, *will be doing*.

31. လ is sometimes substituted for လိမ်. *Exam.* ပြုလမည် or ပြုလိမ်မည်.

32. Another form of the past tense, which expresses the idea of the action's being completed, is formed by compounding the root with the auxiliary ပြီး *complete, accomplished.* This auxiliary is affixed to the root or to any of the participial increments of the preter forms. The particles of the honorific and plural are inserted between the two roots.

First Form,

Singular.

ငါပြီး, *(I, thou, he, she, or it) having or had done*

Plural.

ငါတို့ကုန်ပြီး, *(we, ye, they) having or had done.*

Honorific.

Sing. Plur.

ပြုတော်မူပြီး ပြုတော်မူကြကုန်ပြီး

Second Form.

ပြုလျှင်း, *having, or* ပြုကြကုန်လျှင်း *having,*
[had done. *[or had done.*

Honorific.

ပြုတော်မူလျှင်း, ပြုတော်မူကြကုန်လျှင်း

Third Form.

ပြုရင်း, *having, or* ပြုကြကုန်ရင်း, *having, or*
[had done. *[had done.*

Honorific.

ပြုတော်မူရင်း, ပြုတော်မူကြကုန်ရင်း.

Fourth Form.

ပြုရလျှင်း, *having, or* ပြုကြကုန်ရလျှင်း, *having,*
[had done. *[or had done.*

Honorific.

Sing. ပြုတော်မူရလေပြီး။ Plur. ပြုတော်မူကြကုန်ရလေပြီး။

N. B. This form differs but very little in its signification from the third form.

Fifth Form.

ပြုခဲ့ပြီး, *having, or had done.* ပြုကြကုန်ခဲ့ပြီး, *having, or had done.*

Honorific.

ပြုတော်မူခဲ့ပြီး။ ပြုသော်ကြကုန်ခဲ့ပြီး။

Sixth Form.

ပြုလေခဲ့ပြီး, *had done.* ပြုကြကုန်လေခဲ့ပြီး, *had done.*

Honorific.

ပြုတော်မူလေခဲ့ပြီး။ ပြုတော်မူကြကုန်လေခဲ့ပြီး။

Seventh Form.

ပြုရခဲ့ပြီး, *had done.* ပြုကြကုန်ရခဲ့ပြီး, *had done.*

Honorific.

Sing. Plur.

ပြုတော်မူရခဲ့ပြီး. ပြုတော်မူကြကုန်ရခဲ့ပြီး.

Eighth Form.

ပြုလေခဲ့ပြီး, *had done.* ပြုကြကုန်လေခဲ့ပြီး, *had done.*

Honorific.

ပြုတော်မူလေခဲ့ပြီး. ပြုတော်မူကြကုန်လေခဲ့ပြီး.

N. B. This form differs but very little in signification from the seventh.

Ninth Form.

ပြုဘူးပြီး, *had done.* ပြုကြကုန်ဘူးပြီး, *had done.*

Honorific.

ပြုတော်မူဘူးပြီ. ပြုတော်မူကြကုန်ဘူးပြီး.

93. The participial increment သည် is affixed to verbal roots to make the first form of the present participle, in which case, though it forms only a partici-

ple, the idea of a complete verb is conveyed. *Exam.* ပြုသည်, *I do, or am doing.*

34. သည် though not essential to the meaning, is affixed to all the forms of the present, past and compound past tenses, in which case, besides the participial signification, the word thus terminated has also the force of a verb when it occurs as the final of a sentence.

35. သည် may be affixed to the future terminations မည် and လတ္တံ့, in which instance it only serves to connect the word with the following one.

36. In all the above cases the participial termination သည် may be inflected, as will be observed hereafter.

37. When a sentence is to be brought to a close, the termination တိ may be used instead of သည် in every instance except in the future tense. This form, however, is seldom made use of in conversation, and in writing is to be found principally in translations from the Magudha language. *Exam.* ပြုတိ, *(I) do.* ပြုဗိုးတိ *(I) did.*

38. The termination တည် indicates the conclusion of a sentence and is frequently used when the nominative case agreeing with the verb terminates in ကား. *Exam.* သူအမည်ကားရှိုမောင်တည်, *his name is Shoemoung.*

39. When a တည် is affixed to a noun, some neuter verb is generally understood if not expressed. *Exam.* သူကားအသူတည်, *who (is) he?*

40. When a sentence or the subject of a narrative is brought to a close, it is frequently done by affixing တည်. *Exam.* မင်ကြိုးအားခစားလျက်ရှိနှင့်သတည်, *having made obeisance he remained (there).*

41. When တည် is affixed to a verbal root, it is often connected therewith by the participial increment ခဲည် or its substitute ဝ, *Exam.* လားသတည် or လားသည်တည်.

သတဲ့ is a verbal termination indicating a supposition.

Of the Gerund, or the Infinitive Mood.

42. The infinitive mood, or, more properly speaking, the gerund, is generally formed by affixing the termination ဘို့ of the future tense to any verbal root. This must be followed by the dative termination ၌. The participial increment သော် is inserted before the termination of the case. *Exam.* ပြုစုံသော်၌, *to do, for the purpose of doing.*

43. The gerund or infinitive mood may be formed by affixing အလို့, *a wish, on account of, for,* to any verbal root or to a participle in any tense whatever, terminating with the increment သည်. This must be followed by the termination ၌ of the dative case. *Exam.* ပြုသည်အလို့၌, *for the sake of doing; to do.*

44. The gerund, or the infinitive mood, may also be formed by affixing the root လို့, *to wish, to be on account of,* to any other root. This must be followed by the dative termination ငါ. *Exam.* ပြုလိုငါ, *to do, for the sake of doing.* ဆိုလိုငါ, *to speak, for the sake of speaking.*

N. B. Either of the last forms may be used optionally.

Of the Subjunctive Mood.

45. The participial increment တော်၌ is always employed to form the subjunctive mood, present or future tense. To form the present it is affixed to the root. ၎ is inserted before the terminations to form the future tense. *Exam.* ပြုတော်၌, *that (I) may do, or be doing.* ပြုလတော်၌, *that (I) may obtain (power, &c.) to do, or may do hereafter.*

46. The increment လျှင် when affixed to the root or to the terminations of the present and past tenses, or to the inserted ၎ of the future tenses, often makes the subjunctive mood. *Exam.* ပြုလျှင်, *if (I) do.* ပြုခဲ့လျှင်, *if (I) had done.* ပြုလိုလျှင်, *if (I) should do.* တွေ့လျှင်, *if (you) meet.*

47. The termination လျှက် when affixed to verbal roots, to the terminations of the present or past tenses, or to the inserted ၎ of the future tenses, sometimes

forms the subjunctive mood. *Exam.* ပြီးလျှက်, *had (I) done, or was I doing (it).* စားပြီးလျှက်, *had I finished eating.*

48. It is proper to remark here, that when the increments လျှင် and လျှက် are affixed to the roots, or to the participial increments of the present, past, or future tenses, they may be understood in two different ways according to the connection of the sentence. Sometimes they form the subjunctive mood, and sometimes are merely connecting participles of the past, present, or future tenses, under which head they will be treated of elsewhere. In both instances they indicate the sentence to be incomplete. *Exam.* ပြီးလျှင်, *if I had done, had I done, or having done.* ပြုလျှင်, *if (I) should do, or after having done.* ပြီးသျှင်, *if (I) complete (it), or after I have done, when I have done.* In like manner ပြီးလျှက်, *was I doing, had I done or having done.*

49. The increment သည် is never affixed to စောင်လျှင် or လျှက်.

Of the Negative Participles.

50. The negative is invariably formed by prefixing ဝ to the roots. *Exam.* မပြု, *do not,* မဆို, *spake not.* မပေး, *gave not.* မရ, *obtained not.* မစာ, *eat not.* မသို့, *not even.* မနီ, *not red.* မနီး, *not near.* မရှိ, *is not.* မပြီး, *not finished.* မပြည့်, *not accomplished, not replete* မဖြစ်, *became not.* မအိပ်, *slept not.* မသေ, *is not dead.*

51. The particles ခင် and တဲ့ are affixed to verbal roots, and to participial increments of the present and past tenses of negatives to express the idea of something's occurring, or of something's occurring *previous* to the doing of the action. They occasion the suppression of သည်. *Exam.* ရောက်ခင်ဖြစ်သည်, *(it) happened before (I) arrived.* စားဘဲလာသည်, *(I) am come without, or before eating.*

52. ရှိ is an auxiliary participle. The honorific increment တော် is never used without it. *Exam.* ထားရှိ.

53. In the negative honorific form, the negative participle, instead of being prefixed to the root,

is prefixed to မ, and always indicates a not desiring to do or be what is expressed by the root. *Exam.* ပြုဘိုလောင်မမူ, *(he) does not wish to perform.*

54. The above form is generally used when addressing, or speaking of deity, or great personages. Its signification varies according to the idea conveyed in the sentence. *Exam.* ဘုရားသခင်သည်, ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကိုမမူ, *God has no delight in, or, properly, no wish for burnt-offerings.*

55. မ is also used in an honorific sense with a negative root when လတ် is not affixed. *Exam.* မပြုမူ, *not having done.* မစားမူ, *without eating.*

Of the Imperative or Precative Mood.

56. The imperative or supplicating mood is used only in the present tense.

57. It is most frequently used in connection with the second personal pronouns.

58. The honorific and supplicating moods are formed by affixing the following terminations to the root, or after the honorific increments, or those denoting the plural.

59. ဝတ္ဘာ, လ္ဘာ, လင့်, ပါး, or ပြီး are used when addressing inferiors or persons with whom we are familiar. They may also be used in addressing superiors, when preceded by the honorific increments.

60. ဝတ္ဘာ and လ္ဘာ are the proper imperative terminations, but either of the above five may be used in the supplicating form. *Exam.* ပြုဝတ္ဘာ, ပြုလ္ဘာ, ပြုလင့်, ပြုပါး, ပြုပြီး, *do, or pray do.*

61. The above terminations may be compounded thus: ပါးဝတ္ဘာ, ပါးလ္ဘာ, ပါးလင့်, ပါးပြီး, ပါးပြီးဝတ္ဘာ, ပါးပြီးလ္ဘာ, ပါးပြီးလင့်, or ပါးလင့်ပြီး, in which case they are highly honorific, and are used only by inferiors when addressing superiors.

62. When these compound forms are used, they are generally preceded by the honorific increments, and in connection with the honorific pronouns.

63. The imperative or precative mood in the first person plural, is expressed in writing by the future in ဘဲ, and in conversation by the termination ကုန်း: *Exam.* ငါတို့ပြုကြစို့, *let us be doing, or we will do.* ပြုကြကုန်း, *let us be doing.*

64. The third person singular or plural of the imperative and precative mood is expressed by the imperative forms terminating in ပါး with the causal root စေ affixed. *Exam.* သူပြုပါစေ, or သူတို့ပြုပါစေ, *let him or them do, or cause him or them to be doing.*

65. In the negative form of the root, တော့ and လော့, in their simple state, are not employed to form imperatives.

66. The terminations နှင့်, လင့်, ပါး, and ဦး, are used with the roots in the negative form, and are both imperative and precative.

67. နှင့် is the proper termination of the imperative negative.

68. လင့်, ပါး, and ဦး may be used in addressing

superiors when preceded by the honorific terminations, and in connection with the honorific pronouns.

69. The compound forms ပါးတော်, ပါးလျှော်, ပါးလျင်, ပါးဦး, ပါးနှင်, ပါးနှင်းဦး, ပါးဦး, ပါးလင်ဦး, ပါဦးတော်, and ပါးဦးလော, are highly honorific, and are used by inferiors when addressing superiors in a supplicating manner.

70. The simple roots are always in the imperative form; sometimes also, compound roots are in the imperative form, and both simple and compound roots are used as imperatives when negative. *Exam.* ပြု, *do.* နှင်ဘိုပြုကြ, *do ye.* မပြု, *do not.* မပြုသင့်, *do not do.* မပြုလောင်, *dont do,* properly *(it is) right not to do.*

71. The termination ခြည် is frequently used as a present imperative. *Exam.* ပြုခြည်, *do it.*

72 The termination ဦး, may be written and is constantly pronounced အုံ. *Exam.* စားဦး or စာပါအုံ, *eat.*

73. လော် is an imperative or precative termination

similar to ထော့. *Exam.* ခဏလေး နော်, *remain (a little)*;

74. လည့် is also to be met with in writing as an imperative termination.

Of the Interrogative form.

75. The interrogative form of the verb may be used in connection with all three of the personal pronouns. It is seldom, however, used in connection with the first, except the root be in the negative form.

76. The interrogative form is made by affixing to the root, or to the termination of the tenses, လော or လား to express a definite question, and သလဲ or လဲ to express an indefinite one. *Exam.* မပြုလော, မပြုသလဲ, မပြုလား, *is it not done?*

77. When the interrogatory terminations are used with any form of the present tense, except the first, with the past, whether simple or compound, or with the future ending in မည်, they are connected by the participial increment သည် or its substitute သ. *Ex.* ပြုရသလော, ပြုရသနည်း, *art thou doing?* ပြီးပြီသလော, ပြီးပြီးသနည်း, *hast (thou) done?*

78. When the indefinite terminations are affixed to the fourth form of the past tense, သိ is substituted for သ. *Exam.* ပြုသိသနည်, *hast (thou) been doing?*

79. In the future tense the interrogative terminations are affixed to မည်, အံ့မည်, ဟုမည်, ဟုအံ့မည်, လိမ့်မည်, and ဟုလိမ့်မည်.

80. The honorific form is often made by affixing လော to the imperative or precative form ending in ပါး or ပါးဦး. *Exam.* ပြုပါးလော or ပြုပါးသနည်, ပြုပါးဦးလော, *pray hast thou done (it)?*

81. The honorific is made by using the participles in the honorific form, either simply, or with the imperative or precative forms terminating in ပါး. *Exam.* ပြုတော်မူလသလော, *wast thou doing?* ပြုတော်မူပြီးသလော, *hast (thou) done?*

82. In the formation of the interrogative participle, သည် or its substitute သ may be optionally used.

83. The interrogative form when governed by

the first personal pronoun, is often formed by putting the question to another person. *Exam.* ငါပြုသည် မဟုတ်လော, or ငါပြုသည်မဟုတ်ခဉ်, or ငါပြုသည်မဟုတ်ပါးဦးလော, *(it is) my doing, is (it) not? or did I not do it?*

84. The interrogative is but seldom used in the first form of the present tense, except it be with a root in the negative form.

85. လာ and လေ are most frequently used when the question is asked by the pronoun ဘယ်, *what, how?* or ဘယ်နှယ်, *how?* *Exam.* ဘယ်သူလာ, *what person is it?* ဘယ်သူလေ, *who is it?* ဘယ်နှယ်ရှိသလော or ဘယ်နှရှိသလေ, *how art thou?* ဘယ်ကြောင့်လာ, *why? or for what reason?*

86. တုံ့ is frequently used in conversation when the question is put to a person by using the pronoun ဘယ်. *Exam.* ဘယ်နှယ်ရှိတုံ့, *how art thou?* ဘယ်နှယ်ဖြစ်သတုံ့, *how did it happen?* ဘယ်ဥစ္စာသို့, *which thing (is it)?*

87. ပို့ is sometimes prefixed to the inter-

rogative termination ခြည်, thus ပဗျိမ်ခြည်. *Exam.* သိန္ဒင်ပဗျိမ်ခြည်, *(who) can possibly know? (how) difficultly is it known?*

88. The imperative or precative mood, and the interrogative forms of the verb, are the only instances wherein there is any appearance of a verb, the terminations of which are not inflected; they may, however, be connected with the following participle, word, or sentence, by certain increments, and then the following word or sentence may be inflected.

Of the neuter verb, and the passive voice.

89. The roots of neuter verbs are conjugated like the active ones.

90. There is no passive voice in the Burmán language. When, however, the passive is required, the neuter verbs ဖြစ်, *to become*, or ရှိ, *to be*, are employed as auxiliaries, to give the sense required. *Ex.* ငါစေသည်ဖြစ်သည်, *I am sent*, or *sending I am.*

Of miscellaneous participial terminations.

91. The terminations ရာ, ရိ, ဦ and ဘွယ် are present, and တန် present or past. *Exam.* ပြုစရာ, *(deed) to be done.* ပြုရိ, *for the purpose of being done.* ပြုဦ, *to be done.* ပြုဘွယ်, *to be done.* ပြုဟန်, *probably doing or done.*

Gerunds.

ပြုရင်း, *for doing.* ပြုဘို့, *for doing.* ပြုမှာ, *in doing.*

Of the connective increments.

92. The increments သည် and လော် possess no signification of their own, nor are they essential to the signification of any word.

93. The terminations သည် or လော် as connective increments, may be affixed to the roots, or the terminations of the present, the past simple or compound, and to the future tenses. They merely serve to connect the participial roots in their various forms to another word or sentence. *Exam.* ပြုသည်, or ပြုလော်, *doing.* ပြုလတ္တာန်သည် or ပြုလတ္တာန်လော်, *will be doing.*

94. The following terminations are both continuative and adverbial, viz. လျှင်, လျက်, သဖြင့်, ၍, သော်, လတ်သော် and လသော်. They may be affixed to the root, or to the terminations of the present, and past, simple or compound tenses.

95. These terminations also serve to connect one part of a sentence with another, or two different sentences with each other, without occasioning any alteration in the sense.

96. They also sometimes suspend a sentence, while another foreign to the subject is introduced, as in the case of a quotation, and connect it with the subject when resumed.

97. The connecting increments သည် and လာ are suppressed when the above terminations occur.

98. The above participial terminations may always be affixed to the honorific increments. *Exam.* ပြုတော်မူ၍, ပြုတော်မူသဖြင့်, ပြုတော်မူပြီးလျှင်, *doing, having done.*

99 The increment ဟု is used to connect the last member of a word or sentence, which cannot be inflected, with the participial increment သည် or သော. When connected with သည်, the သည် may be inflected, when with သော, the agent which may be compounded with it is inflected. *Exam.* ဟုသည် or ဟုသောအမှုကို.

100. The compound increment ဟူလို is also used in the same manner.

101. The increment ဟု serves to connect the last member of a quotation or speech introduced into a narrative, with the verb which concludes that narrative, or to the next sentence. See the example given to rule the fifteenth of Syntax.

102. Sometimes also ဟု is prefixed to ၍, thus ဟူ၍, to connect sentences.

SECT. II.

Of Compound Verbs.

103. The forms of the verb which are accounted different moods in other languages are in this made by compounding other roots with the radical letters. This new compound has all the moods, tenses, and forms of the simple verb.

104. The honorific increments, and those denoting the plural, are usually inserted between the two roots, and the increments denoting the tenses affixed to the second root. *Exam.* ပြုတော်မူပြန်လေပြီ, *(he) did (it) again.* တိုင်ပင်ကြံစည်ကြပြန်လေပြီး, *(they) having consulted together again.* လေးကိုကိုင်တော်မူပြန်၍, *taking the bow again.*

Of the Subjunctive Mood.

105. The subjunctive mood is usually made by affixing ကောင်, *good, proper, suitable,* to the radical cha-

racters of another verb. The honorific increments, and those expressive of the plural number, are inserted between the two roots, and the increments which indicate the tenses are affixed to the second root. *Exam.* ပြုကောင်သည်, *(he) may be doing, or, probably is doing.* ရောက်ကောင်သည်, *(he) probably has arrived, (he) may have arrived.* ပြုတော်မူကြကောင်လေဖြို့, *(he) may have done it.* ပြုစေကောင်ဖြို့, *(he) probably has caused (him) to do (it).* ပြုကောင်မည်, *(he) probably will perform.*

Of the Potential Mood.

106. The potential is formed by compounding the root နိုင် or နိုင်, *able*, with the radical letters. In this form also the honorific and plural particles are inserted between the two roots, and the increments denoting the tenses are affixed to the last. *Exam.* ပြုနိုင်သည်, *(I am) able to do, or capable of doing, (I) can do.* ပြုတော်မူကြနိုင်လေ၏, *they are able to do, or can do, (honorific.)*

107. In like manner ပြန်, *again, return,* ငိုက်,

decompany or follow up, and many other roots, may be affixed, or compounded, as auxiliaries to other verbs.

108. The following compounds, forming the optative and other moods, differ from those above-mentioned in being formed through all the tenses like a simple verb, and not admitting of the honorific and plural increments being inserted between the two roots. These compounds supply the place of prepositions in other languages. The second root is generally neuter.

Of the Optative Mood.

109. The optative mood is formed by compounding ချင် or လို with the radical. *Exam.* ပြုချင်သည်, *(I) wish to do.* ပြုလိုသည်၏, *(I) wish to do.* ပြုလို ကြကုန်လေကြီး, *they wished to do.*

110. In like manner, ဝံ, *dare*, ထိ or မှီ *reach, attain to*, ရ, *obtain*, ခဲ, or ခဲယဉ်, *difficult*, လွယ်, *easy*, စေ, *send*, သည်, *agree with, suit*, ထိုက်, *proper, becoming*; နေ, *stay, continue*, ရစ်, *twine round.* မြဲ, *ac-*

customed, ဒသ်, *right, proper,* ထင်, *know,* ကူ, *collect,* များ, *many,* ခိုး, *few, small, little,* မြိန်, *relish,* and many others.

Of the causal verb.

111. The causal verb, as observed above, is formed by compounding the root စေ, *send,* with the radical, and is conjugated exactly as a simple verb through every tense. *Exam.* ပြုစေသည်, *(I) cause to do.* ပြုစေကြကုန်သည်, *(they) cause to do.* ပြုစေကောင်ဖြစ်, *(they) may have caused (it) to be done.* ပြုစေပြီးလျှင်, *having caused the doing (of it).* ပြုစေအောင်, *that he may cause them to do.*

112. The particle စိမ် indicates the causal future, and is generally prefixed to the future termination မည်. *Exam.* ပြုစိမ်မည်, *(I) will cause to do.*

113. စိမ် is also used to form the causal infinitive. *Exam.* ပြုစိမ်လောင့်, *to cause to do.* ပြုစိမ်မည်အထိုင့်, *for the sake of causing to be done hereafter.*

CHAPTER IV.

SECT. I.

Of Sumasa, or compound Words.

1. Compound words are formed by the junction of several simple ones, the last of which alone can be inflected. According to Mag*u*dh*a* grammarians, there are six kinds or classes of them, viz. the first, called ဒွန္ဒ ; the second ဗဟုဗ္ဗိဟိ; the third ကမ္မ ဓာရယ ; the fourth တပ္ပုရိသ ; the fifth ဒိဂု; and the sixth အဗ္ယယီဘာဝသမာသ.

2. Several substantives in the same case may be united into one, by rejecting the copulative conjunctions and the terminations of all the cases except the last. All the substantives except the last are generally parted off with stops. *Exam.* ငပြဉ် ။ ဆား ။ စွံး ။ ဆီ ။ သက်ကလတ်တို့ကိုဝယ်ယူခဲ့ရာဝင်းတားဆောက်သို့ဆန်ခဲ့သည်သည်, *having purchased cured fish, salt, rice, husked rice, and broad cloth, (he) has proceeded up to the Golden Feet.*

3. Sometimes စသည် or စဝ်, *&c. and so forth,* is inserted between the last nouns, and the terminations of the case. *Exam.* ငပြဉ်။ ဆား။ စွါး။ ဆံ။ သက်ကာလတ်စသည်တို့ကိုဝယ်၍, *having purchased cured fish, salt, husked rice, rice, broad cloth, &c.*

4. Sometimes also after enumerating the various articles ကျွှ်အာလိုဲ့, *all these,* or ပါး, with the number specified, prefixed thus, ဝပါး, ၌စ်ပါး သိုပါး, are inserted immediately after the last substantive, and are inflected instead of the noun. *Exam.* ငပြဉ်။ ဆား။ ဆံ။ စွါး။ သက်ကာလတ်ကျွှ်အာလိုဲ့စိုတို့ကို or ကျွှ်ငါပါးတို့ကို ဝယ်၍, *having purchased these five, viz. cured fish, salt, rice, husked rice, and broad cloth, &c.*

5. The second class is formed by compounding one or more words together. These compounds are used as epithets, or as the adjectives of their following nouns. In the last case the noun is inflected. *Exam.* အရက်ကြူး, *(drinking) spirits to excess, viz. a drunkard.* စာကြူး, *eating to excess, viz. a glutton.* အရက်လောတ်ကြူး, *drinking spirits to excess.* ဆစာကြူး, *eating food to excess.* ဝရလောက်, *water-*

drinking. ရေသောက်သူ, *(one) who drinks water.* မျက်စာ, *graminivorous.* မြက်စားတိရစ္ဆာန်, *a graminivorous beast.*

6. The third class is formed by connecting a substantive with an adjective, which adjective is never inflected. *Exam.* ငါသည်အလွန်မြတ်သောမင်းကြီးအား ရည်ညွှန်းသည်, *I mentioned (it) to the most noble king.*

7. The fourth class consists of words formed by compounding a noun in any case with a verb. *Exam.* လူပျက်ဆေး, *the man-destroying medicine.* ရေပြည့်အိုး, *the pot filled (with) water.* မင်းပေးသောဥစ္စာ, *the thing given (by) the king,* မင်းဆပ်သောအာဇ္ဉာ, *the reverence to be paid to the king.* သစ်ပင်ကပြုသောအုသိး, *fruit fallen from the tree.* ရေနေငါး, *the fishes which dwell in the water.*

N. B. In the formation of these compounds, the terminations of the cases may sometimes be retained, with the exception of the possessive. *Exam.* ရေ၌နေသောငါး, *the fishes which dwell in the water.* ကောင်းကင်ဝယ်ပြု

သောဂက်, *the birds which fly in the air.* မြက်ဖြင့်ရှင်သောသတ္တဝါ, *animals which live upon grass.*

8. When one substantive is connected with another in the possessive case, the two words form a compound of this class. *Exam.* ငါလူ, *my man.* ခွေးထမင်း, *the dog's rice.* ဘုရင်ဆင်, *the king's elephant.*

9. The fifth class is formed by compounding a numeral with its following word. *Exam.* ငါးပါးသာလူသည်ပူဇော်အပ်သော, *adored by the three worlds.* ငါးပါးသောကာမဂုဏ်ကိုငြိစွဲသောသူ, *(one) who restrains the five passions.*

Of compounding a numeral with a noun.

10. The Burmans arrange words, bearing a near, or even some distant resemblance to each other, under certain classes, as for instance, words signifying brute animals of any description, are classed under the word သတ္တဝါ, *a brute beast;* words bearing a resemblance to rotundity, under the term ဘဝ, *any thing round;*

things resembling a continuous line, under the term ဆစင်, *an extended line, &c.*

11. The term descriptive of these classes, becomes the latter member of a particular order of compound words, which commonly have the initial character of the numeral တစ်, *one,* for their first member. *Exam.* တကောင်, *one (animal).* တလုံ, *one round (thing).* တခု, *one.*

12. When the number of the article to be specified, is more than one, any of the numerals may be used as the first member of the compound; but when the number specified exceeds ten, the numeral is the last member. *Exam.* နှစ်ကောင်, *two (animals).* သုံးကောင်, *three (animals).* သုံးကောင်သုံးဆယ်, *thirty (animals).* သုံးလုံး, *three pots.* သုံးဆယ်သုံးလုံး, *thirty-three pots.*

13. The words expressing these classes undergo certain changes, before they are affixed to other words, viz. if the word denoting the class be a substantive with an initial ဆ, the ဆ is suppressed; or if it be the verbal noun ending in သည်, that termination is

suppressed: *Exam.* ထရာဝင်, *one or a brute beast*, is formed from ဆရာဝင်, *a brute beast*, and the initial of တစ်, *one*. တစီး, *one beast of burden*, is formed from စီးသည်, *to ride*, and the initial of တစ်, *one*.

14. The name of the class compounded with its numeral is affixed to the name of any thing in the class, to form a compound substantive. *Exam.* The compound လျှံတစင်, *one or a spear*, is formed from ဆစင်, *an extended line*, လျှံ, *a spear*, and the initial of တစ်, *one*. ပန်းတကုန်, *one or a garland*, is formed from ကုန်ဝယ်သည်, *strung like a necklace*, ပန်း, *a flower*, and the တ of တစ်, *one*. ခွေးသုံကောင်, *three dogs*, is formed from ဆရာဝင်, *a brute animal*, ခွေး, *a dog*, and the numeral သုံ, *three*.

15. When a particle is descriptive of any one class of words, the initial of the numeral တစ်, or any other numeral, is invariably prefixed if the number does not exceed ten. *Exam.* တဘုရား, *one*. တဆစ်, *one (God)*. တပါး, *one (God, Priest, or King, &c.)*, တယောက်, *one (man)*.

16. The following classes comprize nearly all descriptions of these compounds.

17. ဆု, a particle, probably from ဆု, *a blessing*, is compounded with the first class of words signifying deity alone. *Exam.* ဘုရားသခင်, *God*, တစ်, *one*, and ဆု, form the compound ဘုရားသခင်တစ်ဆု, *one* or *a God*. မြတ်စွာဘုရား, *God*, တစ်, *one*, and ဆု, form မြတ်စွာဘုရားတစ်ဆု, *one God*.

18. ပါး, a particle, probably from ပါသည်, *be, get, obtain*, is compounded with another class of nouns signifying deity; priests, or persons sustaining any religious character; kings; subordinate officers of government, or any other persons of note. *Exam.* ဘုရားသခင်, *God*. တစ်, *one*, and the particle ပါး form ဘုရားသခင်တပါး, *one God*, ခင်ကြီး, *a mendicant*, တစ်, *one*, and ပါး, form ခင်ကြီးတပါး, *one mendicant*. ဂျင်ဘုရင်, *a king*, တစ်, *one*, and ပါး, form ဂျင်ဘုရင်တပါး, *one king*. မင်, *a governor*, တစ်, *one*, and ပါး, form မင်တပါး, *one* or *a governor*. ဆရား, *a teacher*, တစ်, *one*, and ပါး, form ဆရားတပါး, *one teacher*.

19. ဦး, *the head, chief,* is compounded as the above. *Exam.* သခင်, *a lord,* တစ်, *one,* and ဦး, form သခင်တဦး, *one lord.* ရဟန်, *a priest,* တစ်, *one,* and ဦး, form ရဟန်တဦး, *one priest.* လူ, *a man,* တစ်, *one,* and ဦ, form လူတဦး, *one man.*

20. ကိုယ်, *the body.* This word is seldom used to denote deity, and is generally compounded with words signifying men of some respectability, or some thing embodied. *Exam.* မင်, *a governor,* တစ်, *one,* and ကိုယ်, *a body,* forms မင်တကိုယ်, *one governor.* လူ, *a man,* တစ်, *one,* and ကိုယ်, form လူတကိုယ်, *one man.* ဆင်းတု, *a bust,* တစ်, *one,* and ကိုယ်, form ဆင်းတုတကိုယ်, *one bust.*

21. ယောက် from ယောကျာ်, *a male,* is compounded only with words signifying mankind. *Exam.* မင်, *a ruler,* တစ်, *one,* and ယောက်, form မင်တယောက်, *one ruler* or *governor.* သခင်မ, *a mistress,* တစ်, *one,* and ယောက်, form သခင်မတယောက်, *one* or *a mistress.* လ, *a man,* တစ်, *one,* and ယောက်, form လူတယောက်, *one* or *a man.* မိန်မ, *a woman,* တစ်, *one,* and ယောက်, form မိန်မတယောက်, *a woman.*

22. ကောင် from သတ္တကောင်, *a brute animal,* is compounded with words meaning birds, beasts, reptiles, insects, &c. *Exam.* ကျက်, *a fowl,* တစ်, *one,* and ကောင်, form ကျက်တကောင်, *one fowl.* ကျွဲ, *a buffalo,* တစ်, *one,* and ကောင်, form ကျွဲသကောင်, *a buffalo.* ကျဒိုး, *a rhinoceros,* တစ်, *one,* and ကောင်, form ကျဒိုးသကောင်, *a rhinoceros.* နွား, *a cow,* တစ်, *one,* and ကောင်, form နွားတ ကောင်, *one* or *a cow.* ကျွတ်, *a leech,* တစ်, *one,* and ကောင်, form ကျွတ်တကောင်, *a leech.* ဘဲ, *a goose,* တစ်, *one,* and ကောင်, form ဘဲတကောင်, *a goose.* ဝမ်ဗဲ, *a duck,* တစ်, *one,* and ကောင်, forms ဝမ်ဗဲတကောင်, *a duck.* ငှက်, *a bird,* တစ်, *one,* and ကောင်, form ငှက်တကောင်, *a bird.* ဗြယ်, *a deer, (the small hog deer),* ဘစ်, *one,* and ကောင်, form ဗြယ်တကောင်, *one deer.* ဝက်, *a hog,* တစ်, *one,* and ကောင် form ဝက်တကောင်, *one hog.*

23. စီး from စီးသည်, *ride upon,* is compounded with words meaning beasts of burden and vehicles, such as land carriages, &c. The hog is also included in this class. *Exam.* ဆင်, *an elephant,* တစ်, *one,* and စီး, form ဆင်တစီး, *one elephant.* လား, *a mule,* တစ်, *one,* and စီး, form လားတစီး, *one mule.* မြင်, *an horse,* တစ်,

one, and စီ, form မြင်းတစီး, *a, or one horse.* ဝက်, *an hog,* တစ်, *one,* and စီး, form ဝက်တစီး, *an hog.* နွား, *a cow,* တစ်, *one,* and စီး, form နွားတစီး, *a cow or one ox of burden.* လှည်း or လှည်, *a cart, (or any land carriage),* တစ်, *one,* and စီး, form လှည်းတစီး, *one cart.* ရထား, *a chariot,* တစ်, *one,* and စီး, form ရထားတစီး, *one chariot.*

24. ရှည် from ရှည်သည်, *unite or yoke together,* is employed to form compounds meaning pairs of animals or things which are united together in the same work, or for the same cause or end. *Exam.* နွား, *a cow,* တစ်, *one,* and ရှည်, form နွားတစ်ရှည်, *one pair of cows or yoke of oxen.* ကျွဲ, *a buffalo,* တစ်, *one,* and ရှည်, form ကျွဲတစ်ရှည်, *a yoke of buffalos.* ပြည်, *a plank,* တစ်, *one,* and ရှည်, form ပြည်တစ်ရှည်, *a pair of planks.*

25. Any class of words may be sub-divided into several other classes, in which case the term which comprises the greatest number of words belonging to the subordinate division, becomes the term denominating that class; thus မြင်, *a horse,* properly belongs

to the brute beasts; but because it is a beast of burden, is classed among them. နွား, *a cow*, is also a beast of burden; but on account of their being often yoked together as draught animals, it is classed with words of the same denomination. *Exam.* မြင်းတစ်, and not မြင်းတကောင်, *one horse.* နွားတစ်, *one cow*, is proper when intended for a beast of burden; but when yoked together as draught animals, it is နွားတကျည်, *a yoke of oxen or cows.*

26. ဖ or ဘက်, *a side or individual of a pair*, is compounded with words denominating the individual of things which are naturally joined in pairs, or which have two similar sides or parts. The compound expresses the individual. *Exam.* ဘိုးခွတ်, *a shoe or sandal*, တစ်, *one*, and ဘက်, form ဘိုးခွတ်တဘက်, *one shoe or sandal.* ခြေအုပ်, *a boot or stocking*, တစ်, *one*, and ဘက်, form ခြေအုပ်တဘက်, *one boot or stocking.* ခြေ, *a leg*, တစ်, *one*, and ဘက်, form ခြေတဘက်, *one leg.* လက်, *an arm*, တစ်, *one*, and ဘက်, form လက်တဘက်, *one arm.* မြစ်, *a river*, တစ်, *one*, and ဘက်, form မြစ်တဘက်, *one side of a river.*

27. လုံ from ဝိုလုံ, *rotundity*, is compounded with words meaning things that are round, cylindrical, spherical, conical, convex, concave, oval, or approximating to either of the above forms. Some square articles are also included. *Exam.* သစ်သီး, *a fruit*, တစ်, *one*, and လုံ, form သစ်သီးတလုံ, *one fruit*. သစ်, *timber*, တစ်, *one*, and လုံ, form သစ်တလုံ, *one timber*. ဘုရင်ကြာက်, *a cannon*, တစ်, *one*, and လုံ, form ဘုရင်ကြာက်တလုံ, *one cannon*, or *great gun*. သေတ္တာ, *a chest*, တစ်, *one*, and လုံ, form သေတ္တာတလုံ, *one chest*. လက်, *an arm*, တစ်, *one*, and လုံ, form လက်တလုံ, *one arm*. ခြေ, *a leg*, တစ်, *one*, and လုံ, form ခြေတလုံ, *one leg*. မီးအိမ်, *a lanthorn, shade*, တစ်, *one*, and လုံ, form မီးအိမ်တလုံ, *one lanthorn*, or *shade*. မှင်အိုး, *an inkstand*, တစ်, *one*, and လုံ, form မှင်အိုးတလုံ, *one inkstand*. ခြင်္တာင်, *a basket*, တစ်, *one*, and လုံ, form ခြင်္တာင်တလုံ, *one basket*. ပလံ, *a bason, cup, plate*, တစ်, *one*, and လုံ, form ပလံတလုံ, *one bason, cup, or plate*. ခွက်, *a cup, a bowl of any description*, တစ်, *one*, and လုံ, form ခွက်တလုံ, *one cup*, &c. ရေတခဲခဲင်, *a goblet, a pitcher*, တစ်, *one*, and လုံ, form ရေတခဲခဲင်တလုံ, *one goblet, a pitcher*. ဆင်ခြေ, *a pump* or *spout*, တစ်, *one*, and လုံ, form ဆင်ခြေတလုံ, *one pump* or *spout*. စည်, *a cask*, တစ်, *one*, and လုံ,

form စည်ကတလို့, *one cask.* စည်ဘို့, *a jar,* တစ်, *one,* and လို့, form စည်ဘို့တလို့, *one jar.* အင်တုမ်, *a gumbla,* တစ်, *one,* and လို့, form အင်တုမ်တလို့, *one gumbla.* ပလင်, *a bottle, (quart or pint),* တစ်, *one,* and လို့, form ပလင်တလို့, *one bottle.* လေးထောင်ပလင်, *a square bottle,* တစ်, *one,* and လို့, form လေးထောင်ပလင်တလို့, *one square bottle.* ဘူး, *a phial,* တစ်, *one,* and လို့, form ဘူးတလို့, *one phial.* ဘူးသီး, *gourd,* တစ်, *one,* and လို့, form ဘူးသီးတလို့, *one gourd.* အလေး, *weight,* တစ်, *one,* and လို့, form အလေးတလို့, *one weight (to weigh with).* ပြွတ်, *a syringe,* တစ်, *one,* and လို့, form ပြွတ်တလို့, *one syringe.* ရေပုံ, *a bucket,* တစ်, *one,* and လို့, form ရေပုံတလို့, *one bucket.* တိုင်, *a post, mast,* တစ်, *one,* and လို့, form တိုင်တလို့, *one post.* မီးခွဲ, *an hanging lamp,* တစ်, *one,* and လို့, form မီးခွဲတလို့, *one hanging lamp.* ကျောက်ဆူး, *an anchor,* တစ်, *one,* and လို့, form ကျောက်ဆူးတလို့, *one anchor.* အိမ်, *a box, (made of bamboos and lacquer,)* တစ်, *one,* and လို့, form အိမ်တလို့, *one box.* အုပ်, *a conical Burman box,* တစ်, *one,* and လို့, form အုပ်တလို့, *one box.* လက်ဘက်ဘို့, *a tea-pot,* တစ်, *one,* and လို့, form လက်ဘက်ဘို့တလို့, *one tea-*

pot. ထမင်အိုး, *a rice pot,* တစ်, *one,* and လုံ, form ထမင်အိုးတလုံ, *one rice pot.* နာရီး, *a watch, a clock,* တစ်, *one,* and လုံ, form နာရီးတလုံ, *one watch.* ရေခပ်, *a ladle (to take water up with),* တစ်, *one,* and လုံ, form ရေခပ်တလုံ, *one ladle.* ပြွေ, *a flute, fife,* တစ်, *one,* and လုံ, form ပြွေတလုံ, *one flute.* ဝါး, *a bamboo,* တစ်, *one,* and လုံ, form ဝါးတလုံ, *one bamboo.* ကြိမ်, *a cane,* တစ်, *one,* and လုံ, form ကြိမ်တလုံ, *one cane.* ထွေးအင်, *a spitting pot,* တစ်, *one,* and လုံ, form ထွေးအင်တလုံ, *one spitting pot.* မျက်စိ, *an eye,* တစ်, *one,* and လုံ, form မျက်စိတလုံ, *one eye.* ဦးကျောင်, *an head,* တစ်, *one,* and လုံ, form ဦးကျောင်တလုံ, *one head.* ခေါင်အုံ, *a pillow,* တစ်, *one,* and လုံ, form ခေါင်အုံတလုံ, *one pillow.* ပေ, *an anvil,* တစ်, *one,* and လုံ, form ပေတလုံ, *one anvil.* အိပ်, *a bag, pocket,* တစ်, *one,* and လုံ, form အိပ်တလုံ, *one bag.* အုပ်, *a brick,* တစ်, *one,* and လုံ, form အုပ်တလုံ, *one brick.* အုပ်ကျောက်, *a tile,* တစ်, *one,* and လုံ, form အုပ်ကျောက်တလုံ, *one tile.* စပ်ခြောင်, *a spy glass,* တစ်, *one,* and လုံ, form စပ်ခြောင်တလုံ, *one spy glass.*

28. စင် from အစင်, *an extended line.* This class includes all manner of things that are straight or long. *Exam.* ထား, *a knife,* တစ်, *one,* and စင်, form

ထားတစင်, *one knife*. ထားလွယ်, *a sword*, တစ်, *one*, and စင်, form ထားလွယ်တစင်, *one sword*. လှန်, *a pike, spear*, တစ်, *one*, and စင်, form လှန်တစင်, *one spear*. သင်္ဘော, *a ship*, တစ်, *one*, and စင်, form သင်္ဘောတစင်, *one ship*. လှေ, *a boat*, တစ်, *one*, and စင်, form လှေတစင်, *one boat*. ငွေ့, *a snake*, တစ်, *one*, and စင်, form ငွေ့တစင်, *one snake*. ကြိုး, *a rope*, တစ်, *one*, and စင်, form ကြိုးတစင်, *one rope*. အစင်, *a stripe, (as upon cloth)*, တစ်, *one*, and စင်, form အစင်တစင်, *one stripe*.

29. ဆောင် from ဆောင်သည်, *bear, contain*, is employed to form a class of compounds including all manner of buildings; artificial trees, imitations of palaces, temples, &c. made of paper or wax; also a bell. *Exam.* အိမ်, *a house*, တစ်, *one*, and ဆောင်, form အိမ်တဆောင်, *one house*. ကျောင်, *a monastery, school*, တစ်, *one*, and ဆောင်, form ကျောင်တဆောင်, *one monastery*, &c. ဆိုင်, *a shop*, တစ်, *one*, and ဆောင်, form ဆိုင်တဆောင်, *one shop*. ဖရုတ်, *a building (erected to accomodate travellers)*, တစ်, *one*, and ဆောင်, form ဖရုတ်တဆောင်, *one building*. နှန်, *a palace*, တစ်, *one*, and ဆောင်, form နှန်တဆောင်, *one palace*. ရာဇဝန်, *a*

necessary, တစ်, *one*, and ရောင်, form ရာသွန်းတရောင်, *a necessary*. တဲ, *a temporary lodging or hut*, တစ်, *one*, and ရောင်, form တဲတရောင်, *one hut*. တရောင်, တိုင်, *an artificial tree made of wax*, တစ်, *one*, and ရောင်, form တရောင်တိုင်တရောင်, *one artificial tree made of wax*. ခေါင်းလောင်, *a bell*, တစ်, *one*, and ရောင်, form ခေါင်းလောင်တရောင်, *one or a bell*.

30. ရောင် from အရောင်, *a steepness or side*, is used to form compounds including all manner of books, writings, letters, &c. *Exam.* ကျမ်, *a religious book*, တစ်, *one*, and ရောင်, form ကျမ်တရောင်, *one religious book*. စာ, *a book, writing, letter*, တစ်, *one*, and ရောင်, form စာ တရောင်, *one book, letter, &c.*

31. ပုမ် from ပုမ်သည်, *collect together, heap*. Compounds formed by this word include all things that are collected into heaps, or formed into collections. *Exam.* ကျောက်, *a stone*, တစ်, *one*, and ပုမ်, form ကျောက်တပုမ်, *an heap of stones*. မြေ, *earth*, တစ်, *one*, and ပုမ်, form ကျောက်တပုမ်, *a heap of earth*. အရွက်, *leaves*, တစ်, *one*, and ပုမ်, form အရွက်တပုမ်, *a collection of leaves*.

32. အုပ် from အုပ်သည်, *crowd, be thick (like a forest.)* This word forms a class of compounds, including all things that are crowded together, as a book or piece of cloth, which hath many leavers or folds. *Exam.* ပုဆို, *cloth,* တစ်, *one,* and အုပ်, form ပုဆိုတအုပ်, *a piece of cloth.* စာ, *a book,* တစ်, *one,* and အုပ်, form စာတအုပ်, *one book.*

33. တုပ် from တုပ်သည်, *bundle, tie together.* This word forms a class of compounds including all manner of bundles. *Exam.* စာ, *a book,* တစ်, *one,* and တုပ်, form စာတတုပ်, *a bundle of letters or books.* ပခို, *cloth,* တစ်, *one,* and တုပ်, form ပခိုတတုပ်, *a bundle of clothes.* စက္ကူ, *paper,* တစ်, *one,* and တုပ်, form စက္ကူတတုပ်, *a bundle of papers.*

34. ထည်, *a piece or garment.* Compounds ending in this word include all kinds of wearing apparel. *Exam.* ပုဆို, *a cloth,* တစ်, *one,* and ထည်, form ပုဆိုတထည်, *a garment or suite of clothes.* ခေါင်းပေါင်, *a handkerchief (for the head),* တစ်, *one,* and ထည်, form ခေါင်းပေါင်တထည်, *one handkerchief.*

35. ချပ် from အခြပ်, *a thin leaf or slip of any*

thing. This word forms compounds including all things which resemble the leaves of a book of palmira leaves; panes of glass; paper, or any thing which is both thin and flat. *Exam.* ပြည့်, *a board, plank,* တစ်, *one,* and ချပ်, form ပြည့်တစ်ချပ်, *one board.* ဖြာ, *a mat,* တစ်, *one,* and ချပ်, form ဖြာတစ်ချပ်, *one mat.* မှန်, *a looking glass,* တစ်, *one,* and ချပ်, form မှန်တစ်ချပ်, *one looking glass.* ဆုပ်ကြွတ်, *a tile,* တစ်, *one,* and ချပ်, form ဆုပ်ကြွတ်တစ်ချပ်, *one tile.* စက္ကူ, *paper,* တစ်, *one,* and ချပ်, form စက္ကူတစ်ချပ်, *one leaf or sheet of paper.* ရွက်, *a leaf of the palmira tree,* တစ်, *one,* and ချပ်, form ရွက်တစ်ချပ်, *one leaf of the palmira tree.*

36. လွှာ from အလွှာ, *a leaf, fold or row,* forms compounds of nearly the same meaning as those formed by ချပ်. *Exam.* စက္ကူ, *paper,* တစ်, *one,* and လွှာ, form တစ်လွှာစက္ကူ, *a leaf or fold of paper.* စစ်သည်, *(foot) soldiers,* တစ်, *one,* and လွှာ, form စစ်သည်တစ်လွှာ, *a rank of soldiers.*

37. ဖျား from အဖျား, *a point, extremity,* forms compounds which comprize all things that have a point or extremity. *Exam.* ပိုးတဖျား, *the end of a bamboo.*

38. တစ် from အတစ်, *a bit, small piece or portion*, forms words meaning a bit. *Exam.* ဝံသာတစ်တစ်, *a piece of flesh.*

39. ပြား from အပြာ, *a flat surface*, forms a class of compounds including all things with a flat surface. *Exam.* ပြည့်, *a plank*, တစ်, *one*, and ပြာ, form ပြည့်တပြား, *one plank*. တကာ, *a dollar, rupee*, တစ်, *one*, and ပြား, form တစ်ကာတပြား, *one dollar or rupee*. ဖြာ, *a mat*, တစ်, *one*, and ပြား, form ဖြာတပြား, *a mat, a single mat.*

40. ပင် from အပင်, *a tree, plant*. Compounds formed by this word comprize trees and plants of every description. *Exam.* ဝါး, *a bamboo*, တစ်, *one*, and ပင်, form ဝါးတပင်, *a bamboo plant*. ငှက်ပြောပင်, *a plantain tree*, တစ်, *one*, and ပင်, form ငှက်ပြောပင် တပင်, *one plantain tree*. ပန်းပင်, *a flowering shrub*, တစ်, *one*, and ပင်, form ပန်းပင်တပင်, *one flowering shrub*. သရက်, *a mango*, တစ်, *one*, and ပင်, form သရက်တပင်, *a mango tree*.

41. ပြည့်, *a plain open surface*. Compounds form-

ed by this word include all words signifying open plains. *Exam.* လယ်ပြည်, *a field,* တစ်, *one,* and ပြည်, form လယ်ပြည်တပြည်, *one field.* တလင်ပြည်, *a yard,* တစ်, *one,* and ပြည်, form တလင်ပြည်တပြည်, *a court yard.*

42. ကွင် from ကွင်သည်, *to form a circle.* In the class of compounds formed by this word are included all articles, which are in the form of a circle. *Exam.* လက်စွပ်, *a ring,* တစ်, *one,* and ကွင်, form လက်စွပ်တကွင်, *one ring.* ကြိုးကွင်, *the noose of a rope,* တစ်, *one,* and ကွင်, form ကြိုးသွင်တကင်, *a noose.*

43. ချောင် from အချောင်, *a bar, or long piece.* To the class of compounds formed by this word belong all manner of bars, or any thing long or straight in the form of a bar. *Exam.* သံ, *iron,* တစ်, *one,* and ချောင်, form သံတချောင်, *an iron bar or nail.* ကြံ, *a sugar-cane,* တစ်, *one,* and ချောင်, form ကြံတချောင်, *one sugar-cane.* မှင်တံ, *a pen,* တစ်, *one,* and ချောင်, form မှင်တံတချောင်, *one pen.* အပ်, *a needle,* တစ်, *one,* and ချောင်, form အပ်တချောင်, *one needle.*

44. ခိုင် from ဆခိုင်, *a branch or large bunch.* To the class of compounds formed by this word belong all flowering branches, corymbs, racemes, &c. *Exam.* ငှက်ပြာသီး, *a plantain,* တစ်, *one,* and ခိုင်, form ငှက်ပြာသီးတခိုင်, *a bunch of plantains.* ပန်, *a flower,* တစ်, *one,* and ခိုင်, form ပန်တခိုင်, *a large bunch of flowers.*

45. ဖီး or ဘီ from ဖီးသည်, *comb.* In the class of compounds formed by this word are included all articles that are pectinated, or bear any distant resemblance to the teeth of a comb. *Exam.* ငှက်ပြာသီးတဖီး, *a row of plantains separated from the large bunch.*

46. ခင် from ခင်သည်, *spread out.* The class of compounds formed by this word includes all articles which may be spread out. *Exam.* ဖြားတခင်, *one mat,* စက္ကူပါးခင်တခင်, *one sheet.*

47. ကုန် from ကုန်သည်, *to string.* The class of compounds of which this is the last member includes

all articles which are strung like beads. *Exam.* ပုဇိုဝတ်ကုန်, *a string of beads,* ပန်းတကန်, *a garland.*

48. သွယ် from သွယ်သည်, *flow or move in a continued course,* forms a class of compounds meaning rivers, &c. which flow in a certain course. *Exam.* မြစ်သဘွယ်, *a river, or the course of a river.*

49. တန် from အတန်, *straightness,* forms a class of words to which belong all articles which are straight resembling an arrow. *Exam.* တိုင်တန်, *a straight row of posts.*

50. ခွက်, *a cup.* A class of compounds is formed by this word to which belong all articles resembling a cup, or a cup full of any thing. *Exam.* အခွက် တခွက်, *a cup, or a cupful,* တခွက်, *a cup or a cupful.*

51. လက်, *a hand.* The class of compounds formed by this word comprizes implements of war, agriculture, and workmen's tools. *Exam.* သေနတ် or ဗန်း, *a gun,* တစ်, *one,* and လက်, form သေနတ်လက်, *one or a gun.* စိန်ခြောင်, *a swivel or blunderbuss,* တစ်, *one,* and လက်, form စိန်ခြောင်လက်, *one swivel,* &c.

ဂရေတက် *a chisel*, တစ်, *one*, and လက်, form ဂရေတက် တလက်, *one chisel*.

N. B. Many other instances might be added, but those given above will be sufficient to give the learner an idea how to form these kinds of compounds at his option.

52. The particle ခု with the initial of the first numeral, or with any other numerical word prefixed, thus တခု, *one*, ဆယ်ငါးခု, *fifteen*, may be substituted for the last member of any of these compounds. It is also used as the last member of any compound which cannot be brought under any of the above mentioned kinds. *Exam.* စားပွဲ, *a table*, တစ်, *one*, and ခု, form စားပွဲတခု, *one table*. ကုလားထိုင်, *a chair*, သုံ, *three*, and ခု, form ကုလားထိုင်သုံခု, *three chairs*. ခတင်, *a bedstead*, ဆယ်, *ten*, and ခု, form ခတင်ဆယ်ခု, *ten bedsteads*. တဖျက်စည်, *a broom*, တစ်, *one*, and ခု, form တဖျက်စည်းတခု, *one broom*. သော့, *a key*, ခြောက်, *six*, and ခု, form သော့ခြောက်ခု, *six keys*. သောဒိုင်, *a lock*, တစ်, *one*, and ခု, form သောဒိုင်တခု, *one lock*. ပတ္တာ, *an hinge*, တစ်, *one*, and ခု, form ပတ္တာတခု, *one hinge*.

pot. ထမင်အိုး, *a rice pot,* တစ်, *one,* and လုံ, form ထမင်အိုးတလုံ, *one rice pot.* နာရီး, *a watch, a clock,* တစ်, *one,* and လုံ, form နာရီးတလုံ, *one watch.* ရေခပ်, *a ladle (to take water up with),* တစ်, *one,* and လုံ, form ရေခပ်တလုံ, *one ladle.* ပြွှဲ, *a flute, fife,* တစ်, *one,* and လုံ, form ပြွှဲတလုံ, *one flute.* ဝါး, *a bamboo,* တစ်, *one,* and လုံ, form ဝါးတလုံ, *one bamboo.* ကြိမ်, *a cane,* တစ်, *one,* and လုံ, form ကြိမ်တလုံ, *one cane.* ထွေးအင်, *a spitting pot,* တစ်, *one,* and လုံ, form ထွေးအင်တလုံ, *one spitting pot.* မျက်စိ, *an eye,* တစ်, *one,* and လုံ, form မျက်စိတလုံ, *one eye.* ဦးကျောင်, *an head,* တစ်, *one,* and လုံ, form ဦးကျောင်တလုံ, *one head.* ခေါင်အုံ, *a pillow,* တစ်, *one,* and လုံ, form ခေါင်အုံတလုံ, *one pillow.* ပေ, *an anvil,* တစ်, *one,* and လုံ, form ပေတလုံ, *one anvil.* အိပ်, *a bag, pocket,* တစ်, *one,* and လုံ, form အိပ်တလုံ, *one bag.* အုတ်, *a brick,* တစ်, *one,* and လုံ, form အုတ်တလုံ, *one brick.* အုတ်ကျော်, *a tile,* တစ်, *one,* and လုံ, form အုတ်ကျော်တလုံ, *one tile.* စပ်ကြောင်, *a spy glass,* တစ်, *one,* and လုံ, form စပ်ကြောင်တလုံ, *one spy glass.*

28. ဝင် from အဆင်, *an extended line.* This class includes all manner of things that are straight or long. *Exam.* ထား, *a knife,* တစ်, *one,* and ဝင်, form

ထားတစင်, *one knife.* ထားလွယ်, *a sword,* တစ်, *one,* and စင်, form ထားလွယ်တစင်, *one sword.* လှန်, *a pike, spear,* တစ်, *one,* and စင်, form လှန်တစင်, *one spear.* သင်္ဘော, *a ship,* တစ်, *one,* and စင်, form သင်္ဘောတစင်, *one ship.* လှေ, *a boat,* တစ်, *one,* and စင်, form လှေတစင်, *one boat.* ပြွေ, *a snake,* တစ်, *one,* and စင်, form ပြွေတစင်, *one snake.* ကြိုး, *a rope,* တစ်, *one,* and စင်, form ကြိုးတစင်, *one rope.* အစင်, *a stripe, (as upon cloth),* တစ်, *one,* and စင်, form အစင်တစင်, *one stripe.*

29. ဆောင် from ဆောင်သည်, *bear, contain,* is employed to form a class of compounds including all manner of buildings; artificial trees, imitations of palaces, temples, &c. made of paper or wax; also a bell. *Exam.* အိမ်, *a house,* တစ်, *one,* and ဆောင်, form အိမ်တဆောင်, *one house.* ကျောင်, *a monastery, school,* တစ်, *one,* and ဆောင်, form ကျောင်တဆောင်, *one monastery,* &c. ဆိုင်, *a shop,* တစ်, *one,* and ဆောင်, form ဆိုင်တဆောင်, *one shop.* ဒုတ်, *a building (erected to accomodate travellers),* တစ်, *one,* and ဆောင်, form ဒုတ်တဆောင်, *one building.* နန်း, *a palace,* တစ်, *one,* and ဆောင်, form နန်းတဆောင်, *one palace.* ရာဇဝင်, *a*

or တိုင်အောင်, *until the arrival.* စကားနှင့်အညီ, *according to the words.* အမိန့်တော်အားလျော်စွာ, *according to the order.* မင်းထိုသည်စကားနှင့်အညီး, *according to the words spoken by the governor.*

N. B. The terminations of the cases cannot be affixed to these compounds.

SECT. II.

Of the formation of Words.

1. Words are either nouns substantive, verbals, derivatives, or compounds. *Exam.* လှိုင်, *a wave.* ချစ်, *love.* ပြုစရာ, *(an action) to be done.* ဖြောင့်မတ်, *upright.*

2. A great proportion of words, in the Burman language, are formed from monosyllabic verbal roots.

3. These roots consist, either of one or two letters. *Exam.* က, *dance.* ကင်, *fry, release.*

4. When roots consist of more than one letter, the first may be either a simple or compound letter; and the last is invariably a final consonant. *Exam.* ၍, *clean.* ကြွ, *move.* နှိပ်, *pluck.*

5. Nouns, adjectives, and verbs, are formed from these roots by affixing or prefixing certain syllables. *Exam.* ဒါယ္ဟ, *a reception,* is formed from the root ယူ, *take, receive* ကောင်သည် or ကောင်းသော(သူ), *a good (person),* is formed from the root ကောင်, *good.* ပြုခဲ့, or ပြုသည်, *did,* is formed from the root ပြု, *do.*

6. All words which cannot be derived from verbal roots, and will not admit of being used in a verbal sense, are nouns substantive, or proper names, signifying things. *Exam.* လူ, *a man.* လှိုင်, *a wave.* ဝရ, *water.* သခင်, *lord.* ဂုဏ်, *the sun.* ဂုဏ်, *a day.*

Of the formation of Simple Nouns.

7. Nouns are formed from the verbal roots, by prefixing the vowel အ. *Exam.* အလင်, *a light,* from the root လင်း, *light.* အစာ, *food,* is formed from the root စား, *eat.* အစောင့်, *a watch,* is formed from စောင့်, *preside over, protect, look after.*

8. Abstract nouns indicating the doing of an action, the possessing of certain properties, or suffering of certain things denoted by the root, are formed by affixing ခြင်း to the root. *Exam.* ပြုခြင်း, *a doing, a deed,* စားခြင်း, *an eating.* ခိုင်ခြင်း, *firmness.* လှခြင်း, *beautifulness.* သွားခြင်း, *a going.* အိပ်ခြင်း, *a sleeping.* ပေးခြင်း, *a sending.*

9. The affix စရာ is placed after the verbal roots, to form nouns indicating actions which are to be performed. *Exam.* စားစရာ, *what is to be eaten, or is for the purpose of being eaten.* သောက်စရာ, *what is to be drank, or is for the purpose of being drank.* ပေးစရာ, *what is to be delivered, or is for the purpose of being delivered.* သွားစရာ, *what is to be gone for, or is for the purpose of being gone for.* နားစရာ, *what is to be heard, or is for the purpose of being heard.* ခေါ်စရာ, *an occasion of sending, or the sending for something.* ထားစရာ, *a place to put, or that is for the sake of putting any thing in.*

10. ရာ or ရန် is placed after the verbal root, to form nouns indicating actions which are to be performed, or are intended to be done or accomplished. *Exam.*

စာရိ, *any thing to be eaten, or that is for the purpose of being eaten.* ပေးရိ, *any thing to be given, or is for the purpose of being given.* ပြုရိ, *any thing to be done, or that is for the purpose of being done.* လိုရိ, *any thing which is for the purpose of besmearing or anointing.* လှူရိ, *any thing which is for the purpose of giving away or bestowing.* စိုက်ရိ, *any thing which is for the purpose of planting, or that in which any thing may be planted.*

11. တော် is a particle denoting supremacy, royalty, and is affixed to nouns, to indicate that they belong to the king, royal family, or to one who is invested with authority from the king or royal family. *Exam.* ဝန်တော်, *articles, belonging to the king or royal family, &c.* လူတော်, *a person belonging to the king, &c. or to any one invested with authority.* ဆင်တော်, *an elephant belonging to the king or the crown.* အမှုတော်, *a government affair or any business of the king, &c.*

12. ဝန်, *a burden, responsibility,* and ဖွဲ့, *a deed,* or *one who performs,* are used as titles given to high personages, immediately under the king, or royal fa-

mily, or who are attached to the crown in some way or other, and must have တော် inserted immediately after them. *Exam* မှူးတော်, *a noble or minister of state.* စိုးတော်, *a prime minister.* စိုးတော်ကြီး, *the chief minister of state.*

13. The names of workmen, tradesmen, or people of some occupation, are formed by affixing သည်း to the name of the tools, or work in which a person is employed. *Exam.* လက်သည်း, *a carpenter.* ဆေးသည်း, *a doctor.* လွှားသည်း, *a sawyer.* ချုပ်သည်း, *a taylor.* လှေသည်း, *a boat-man.* လှည်သည်း, *a waggoner, or a person that drives a carriage.*

14. Adjectives, when they assume the absolute form, and are used as nouns, are formed like noun substantives by prefixing အ to the verbal root. *Exam.* အကောင်း, *goodness,* is formed from the verbal root ကောင်း, *be good.* အစိမ်း, *greenness,* is formed from စိမ်း, *green.*

15. Adjectives are formed by placing the verbal root in its natural state after a noun; also adjectives are formed from nouns, if they are derived

from a verbal root, by the rejection of the initial ဃ. These are placed after substantives, like the verbal root, to form adjectives. *Exam.* (လူ) ဖြူ, *a white (man)*, is formed from လူ *a man*, and ဖြူ *white*. နွားကောင်, *a good cow*, from နွား, *a cow*, and ကောင်, *good*. ရေအေး, *cold water*, from ရေ, *water*, and အေး, *cold*. လူများ, *many people*, from လူ, *a man*, and များ, *many*.

16. Either ဘွယ် or ဖွယ် is placed after the verbal root, to form adjectives indicating the worthiness, fitness, or suitableness of the action. *Exam.* ဆိုဘွယ်, *what is worthy of praise or wonder, viz. wonderful.* ကြောက်ဘွယ်, *what is to be feared, viz. dreadful, terrific.* ချစ်ဘွယ်, *what is deserving or worthy of love, viz. lovely.* ဆင်ခြေဆုတ်ဘွယ်, *what is worthy of abhorrence, viz. disagreeable.* စားဘွယ်, *what is fit for eating, viz. delicious.* ပြုဘွယ်, *fit to be done, or what is desirable to be done.*

17. သမျှ, ကမျှ and တမျှ are placed after the verbal root, to form adjectives denoting *all, the whole*. *Exam.* ရှိသမျှ, *all (there) is.* ပြီးသမျှ, *all (that is) done,*

18. ခမန်း is affixed to the verbal root, to form adjectives indicating the being possessed of the property expressed thereby. *Exam.* ကြောက်ခမန်း, *fearful, dreadful.* ချစ်ခမန်း, *lovely.* ရှက်ခမန်း, *shameful.* Also ခမန်းလိလိ or ကြောက်ခမန်းလိလိ or ရှက်ခမန်းလိလိရှိသည်.

19. Adjectives are formed by affixing or prefixing imitative sounds, which have no meaning. *Exam.* လာဒ်လောင်, *wide open, gaping, (as a hole.)* ပင်လင်, *wide open (open as a door,) empty.*

20. သဘွယ် or သဖွယ်, ကဲ့သို့ and နှယ်, are placed after nouns, to form words denoting likeness or similarity to the thing expressed by the word, and occasion the suppression of the terminations of the cases. *Exam.* စည်ကြီးသဖွယ်, *like a large drum.* တလိုင်းသဘွယ်, *like a Taling.* မြေကဲ့သို့, *like the earth.* လူကဲ့သို့, *like a man.* ကြာမျှင်နှယ်, *like a lotos.*

21. သကဲ့သို့ placed after the verbal root, denotes the likeness or similarity of an action. *Exam.* ပြုသကဲ့သို့, *like the doing.* စားသကဲ့သို့, *like the eating.* ရေးကဲ့သို့, *like the writing.*

22. တိုင် from အတိုင်, *according to, exactly as,* is placed after verbal roots, to form words which signify, *according to,* or *exactly like* the action. *Exam.* ပြုတိုင်, *according to the doing.* ဟောကြားတိုင်, *according to the delivery or speaking.* ကြားတိုင်, *according to the hearing.*

23. ဟန် affixed to the verbal roots, implies a probability of the action having been performed. This is a past participle. *Exam.* ပြုဟန်, (ဖြိုသည်), *probably having been done.* ကြောက်ဟန်, *probably having been afraid.*

24. ဘို့ forms words conveying the idea of *for* or *for the sake of* the thing or action to which it is affixed. *Exam.* ခွေးဘို့, *for the dog.* လူဘို့, *for man.* စားဘို့, *for eating.* သောက်ဘို့, *for drinking.*

25. ကြောင် whether affixed to verbal roots or to nouns, forms words which signify *for,* or *for the reason of the thing or action. Exam.* ခွေးကြောင်, *for the dog.* ဆင်ကြောင်, *for the elephant.* ငါးကြောင်, *for the fish.*

26. ဖ placed after verbal roots forms words which mean *in the performance of the action*. *Exam.* တိုဖ, *in preventing*. ရောက်ဖ, *in arriving*. ပေးဖ, *in giving*.

27. Verbals formed by the above last three affixes, are the proper gerunds. *Exam.* ပြုဘို့ or ပြုစေခြင်း, *for doing*. ပြုဖ, *in doing*.

28. တတ် is placed after the verbal root to form words which indicate the continuance of an action. *Exam.* ပြုတတ်, *eating, continuing to eat.* ကြည့်တတ်, *seeing, continuing to look, beholding.*

29. Compound nouns are formed by rejecting the initial အ of a noun formed from the root when it is the last member. *Exam.* နွားကျောင်း, *a cow*, and အစု, *a collection*, from ကျောင်း, *collect*, forms နွားကျောင်း, *a herd of cows*. လူ, *a man*, and အဝေးပြင်, *a collected body*, form လူဝေးပြင်, *a multitude of men*. တံခါးဝ, *the entrance of a door*.

30. Compounds are formed by rejecting the initial အ of the first member of a compound term. *Exam.*

ရှည်ပြည်, *a particular kind of teak plank*, is formed from အရှည်, *any thing united or yoked together in the same work*, and ပြည်, *a plank*. ဦးဘုရား, *the lord my master*, is formed from ဗျာဒိ; *lord*, and ဘုရား, *lord*.

31. Compound abstract nouns, indicating the performance of the thing, possession of the properties, or suffering the circumstances expressed, are formed by affixing ခြင်း to the root, which is always the last member. *Exam.* အခေါင်းချင်းစားခြင်း, *an eating together*. ဖြည်းဖြည်းလာခြင်း, *a gentle approach*. အိပ်ပျော်ခြင်း, *the remaining in a profound sleep*.

32. Nouns of agency are formed from the root of the verb, by affixing သော. The noun or pronoun indicating the agent must be affixed to those words. *Exam.* ခံသောသူ, *(he) who receives*. ပေးသောသူ, *(he) who gives*. တောင်းသောသူ, *(he) who begs*. ရဲကြည်ခြင်းရှိသောသူ, *(he) who believes or has faith*. တောနေသောသူ, *(he) who dwells in the wilderness*. ကောင်းကင်ဝယ်ပျံသောငှက်, *the bird which flies in the air*. အဘိဓမ္မာသောဆရာ, *the master or teacher who is versed in the*

arts. ဆင်ရဲးတို့ထက်မြတ်လေးခင်, *the governor who is more noble than the poor.* သဘင်အလယ်၌ဝင်တယ်လေးပျက်ကျော်, *the person who shines in the midst of the assembly.* ပွင့်လေးနှံ, *the fragrant flower.*

33. The pronouns ဘယ်, *who, which* or *what,* ဆို, *such,* အဘယ်သို့, *what sort,* ဤ, *this,* ဤသို့, *this sort,* သည်, *this,* သည်သို့, *this sort,* ထို, *that,* ထိုသို့, *that sort,* အကြင်, *which,* and အကြင်သို့, *which sort,* are compounded with nouns and pronouns, by affixing သော. The noun or pronoun indicating the agent is the last member. *Exam.* ဘယ်သောသူ, *what person.* သို့သောသူ, *such a person.* အဘယ်သို့သောသူ, *what kind of person.*

34. Honorific nouns of agency are formed from the root of the verb by affixing ဝေလာ, လာသာ or လော်လာ. The nouns or pronouns indicating the agent must be affixed to those words. *Exam.* မြတ်စွာဘုရားမြွက်ဟိန့်တော်မူသောစကား, *the word spoken or delivered by God.*

35. Nouns of agency are formed from the root

of the verb by affixing the participial terminations ending in သည်; and the nouns or pronouns indicating the agent must be affixed to these words. *Exam.* ခံသည်သူ, *the receiver, or he who receives.* လေးသည်သူ, *the giver, or he who gives.* တောင်းသည်သူ, *the beggar, or he who begs or asks.* ရုံကြည်သည်သူ, *the believer, or he who believes.* တောခွေးသည်သူ, *the wild person, or he who lives in the wilderness.* ကောင်ကင်၌ပြုံသည်ငှက်, *the bird which flies in the air.* အတတ်ပညာ၌လိမ္မာသည်ဆရာ, *the teacher who is wise in the arts.* ဆင်ရဲးတို့ထက်မြတ်သည်မင်, *the governor who is nobler than the poor.* သဘင်အလယ်၌တင်တယ်သည်လေးကျော်, *the person who shines in the assembly.* ရွှဲသည်ပန်း, *the sweet-smelling, or fragrant flower.*

36. Nouns of agency may be of any mode or tense. The particles denoting the modes and tenses are prefixed to the participial terminations. *Exam.* (ဝန်) ဆောင်သည် or သောဆောင်, *the burden bearing elephant.* ပြုလေသည် or သောသူ, *he who did or performed.* စားပြီးသည်ခွေး, *the dog which has eaten.* ဆိုခဲ့ပြီးသောစကား, *the words which were spoken.* ဆိုလတ္တံ့သည်စကား, *what will be spoken or the*

speech which will be delivered. ပြုနိုင်စွမ်းသောဘုရား *the God who is able to perform.*

37. Nouns denoting the person who possesses any thing, holds any office, or follows any trade or calling, are formed by affixing ဆောင်, *possess*, to the name of the thing possessed. This affix is optionally put after the accusative case. *Exam.* ထီးဆောင်သော or ထီးကိုဆောင်သော, *one who wears, or one who carries an umbrella.* မင်္ဂလောင်းသော or မင်္ဂကိုဆောင်သော, *one who has to do with government affairs.*

38. Nouns signifying the person who sustains any office, acquiesces in any responsibility, sustains any burden, or bears any punishment, are formed by affixing ခံ, *bear, sustain, suffer*, to the noun indicating what he bears, acquiesces in, or the like, in the accusative case, either expressed or understood. This rule is also optional. *Exam.* အာမခံသော or အာမကိုခံသော, *one who acquiesces, viz. a security.* စွဲခံသော or စွဲကိုခံသော, *one who bears the responsibility, viz. a security.*

39. Nouns signifying the person who *dares* to sustain any office, or perform any deed, are formed by affixing ဝံ့ *daré,* to the noun indicating what he sustains or undertakes, in the accusative case, either expressed or understood. This rule may be used at option. *Exam.* ခံဝံ့သူ or ဝန်ကိုခံဝံ့သူ, *one who dares to bear, he who dares to sustain the burden, viz. a security.*

40. Nouns signifying the person who is *worthy to sustain any office, or perform any deed,* are formed by affixing ထိုက်, *worthy, sufficient,* to the noun indicating what he is worthy of, or sufficient to undertake, in the accusative case, either expressed or understood. This rule is also optional. *Exam.* ဆောင်ထိုက်သူ or အမှုကိုဆောင်ထိုက်သောသူ, *he who is worthy of bearing or sustaining the cause.* ရထိုက်သူ or အကျိုးကိုရထိုက်သူ, *he who is worthy or deserving of his reward.*

41. Nouns signifying the person who is a suitable person, or the thing which is suitable or proper for any purpose, are formed by affixing တော် or သင့်,

suitable, to the noun which indicates what he is *suitable* or *proper* for, in the accusative or instrumental cases, either expressed or understood. This rule is optional. *Exam.* လောသူ့ or သင့်သူ့; အမှုကိုလော် or သင့်သူ့, *a worthy or suitable person, one who is worthy or sufficient (to perform) the deed.* ထိုက်သူ့ or သင့်သူ့; ထိုပြည်နှင့် သင့်သူ့ or—လော်သူ့, *he who is suitable for, or worthy of that kingdom.*

42. ဝန်, *a burden,* and မှု, *a deed,* are affixed to nouns, to denote situations of office under government. *Exam.* မြို့ဝန်, *governor of a city.* ဒိုင်ဝန်, *governor of the shield.* ထောင်မှု, *overseer or keeper of the jail.*

43. ဘရင်, *chief,* ကဲ, *excel,* and ကြီး, *great,* are affixed to words signifying men and things, to indicate the chief among them, or their superiors. *Exam.* ရှင်ဘရင်, *the chief sovereign, lord, king.* စစ်ဘရင်, *the general of the forces.* စစ်ကဲ, *the chief of an army.* စတော်ကဲ, *the head or chief cook.* မင်းကြီး, *chief among governors, viz. a king.* အိုးသူကြီး, *chief or sovereign among the pots, viz. a cook.* လူကြီး,

a great man. မြို့ကြီး, *chief of a city.* သင်္ဘောကြီး, *the chief or captain of a ship.*

44. သခင် or ရှင်, *a master, mistress, owner,* are affixed to words, denoting the things which they govern. *Exam.* မြေသခင် or မြေရှင်, *lord or master of the earth.* အိမ်သခင် or အိမ်ရှင်, *lord or master of the house.* မြီသခင် or မြီရှင်, *a creditor.*

45. မျိုး from အမျိုး, *a tribe,* is always affixed to the names of progenitors, or the chiefs of tribes or families, to form patronymics, and to the name of the country, to form gentile nouns. *Exam.* မင်ကြီးမျိုး, *descended from the kings.* ပုရောဟိတမျိုး, *of the brahmun tribe.* လူကြီးမျိုး, *of a respectable family.* တရုတ်မျိုး, *of the Chinese nation.*

46. သား, *a son,* is added to nouns denoting a country, city, or any other place, to form words denominating the inhabitants or natives of it. *Exam.* တရုတ်သား, *an inhabitant or native of China, a Chinese.* ပြည်သား, *an inhabitant of a country.* မြို့သား, *an inhabitant of a city.* အညာသား, *an inhabitant or na-*

tive of the upper provinces. အတွင်သား, *one who dwells within, an inhabitant of the interior.*

47. ရိုး, *a bone, sect, race, tribe,* ညွှန့်, *a sprout, germ, bud,* and လျှာ, *a continuation, succession,* are often affixed to words denoting a king, an umbrella of royalty, and a palace, to form words which mean a person of royal blood who may succeed to the throne. *Exam.* ထီးရိုး, *a descendant of the umbrella.* နန်းရိုး, *a descendant of the palace.* နန်းညွှန့်, *a descendant or sprout of the palace.* နန်းလျှာ, *a branch or continuation or descendant of the palace.*

48. လေး from အငယ်, *an infant, the young, or a little thing,* is affixed to words signifying mankind, beasts, or things, to indicate their young, or any small thing. *Exam.* လူလေး, *a child.* နွားလေး, *a calf.* ဖြောက်လေး, *a young or little monkey.* သစ်ပင်လေး, *a small tree.* တောင်လေး, *a small mountain, a hill.*

49. တုံး from အတုံး, *a log or lump,* is often placed after nouns signifying *wood,* to denote a log. *Exam.* သစ်တုံး, *a log of wood.* ကျွန်းတုံး, *a log of teak wood.*

50. တုပ် is often placed after စကား, *a word*, to mean a sentence or speech. *Exam.* စကားတုပ်, *a sentence.*

51. ဝ from အဝေ, *a small bit*, is often placed after nouns signifying any solid substance, to denote a small bit of it. *Exam.* ငွေဝ, *a bit of silver.* ကျောက်ဝ, *a bit of stone.* မြေဝ, *a bit of earth.*

52. စား from အစား, *food*, is affixed to words indicating the thing or person by which any one obtains a maintenance, to form nouns denoting particular employments. *Exam.* အခစား, *one who lives by wages, viz. a servant.* သစ်သီးစား, *one who lives by (the buying or selling of) fruit.* နေ့စား, *one who lives or subsists by daily labour, viz. a day labourer.* ကိုယ်စား, *one who lives or subsists upon another, viz. a servant.*

53. ချက် from အချက်, *a deed, a thing, a mother*, is affixed to verbal roots, to form words signifying the matter or subject of which a person has been speaking, or the business a person has been doing, *Exam.*

ဆိုချက်, *the matter or subject of conversation.* ပြုချက်, *the business a person has been performing.*

54. ရာ from အရာ, *a matter, a concern,* is placed after verbal roots, to form nouns indicating the action which any one is performing. *Exam.* စားရာ, *the thing (he is) eating.* ပြုရာ, *the action (he is) doing.* လျှောက်ရာတွင်ကြမ်းကြုတ်စကားပါသည်, *in what he has delivered, or in his speech, there is disrespectful language.*

55. ခွင် from အခွင်, *a commission, authority,* is affixed to verbal roots, to form substantives indicating the authority by which a person performs any act. *Exam.* ပြုခွင်, *authority to do.* ဆိုခွင်, *authority or permission to speak.* သွားခွင်, *authority or permission to go.*

56. မြဲ is placed after verbal roots, indicating the continuation of an action from any past period. *Exam.* ပြုမြဲ, *accustomed to do, continued to do.*

57. ကျန် is affixed to verbal roots, to indicate *behind. Exam.* နေကျန်သည်, *remain behind.*

58. မဲ့ is frequently placed after nouns, to denote the absence of the thing expressed, or to express the being void or destitute of a thing. *Exam.* လူမဲ့, *void or destitute of people.* ရိုးဖြောင့်ခြင်းမဲ့, *destitute of faith.*

59. ပင် is an affirmative particle, signifying *even, only,* and is generally affixed to the pronouns or to the participial terminations, and sometimes to nouns. *Exam.* ငါပင်ဖြစ်သည်, *I, even I, am he, or I alone am he.* မိဘတို့သည်သားတော်တို့၏ချမ်းသာစကားကိုကြားရလျှင်ပင်ဝမ်းမြောက်ကြွယ်ဝကြသတည်း, *the parents, having only heard of the welfare of their children, were filled with joy, and obtained ease.*

60. Adjectives are formed by doubling the verbal roots, and prefixing the compound to a noun or verb. *Exam.* ဖြောင့်ဖြောင့်လူ, *an upright man.* ဖြောင့်ဖြောင့်ရှိသည်, *he, or it is upright.* ပြောင်ပြောင်, *bright.* လင်းလင်, *light.* ထင်ထင်, *appearing, perceivable, visible.* ခွက်ခွက်, *deep.* မြန်မြန်, *quick.*

SECT. III.

Of Adverbs and indeclinable Particles.

1. Adverbs may be divided into four kinds; adverbs of time; adverbs of place; adverbs of quantity, and adverbs of circumstance.

2. They are formed from nouns or pronouns, and by affixing certain particles to the verbal root.

3. The terminations ၌ and တွင် of the locative case, are affixed optionally to ကာလ and အခါ, *time*, (in general); အခိုက်, *time* (defined); အခိုမ်, *time*, (of the day or night); and အစဉ်, *time*, (a series of time or times, or a continuation of time), to form adverbs of time.

4. When the time of the adverb is defined, the words ဘယ်, *which, what*, ဆို, *such*, ယင်, *formerly*, အဘယ်ဆို, *what sort*, ဤ, *this*, ဤဆို, *this sort*, သည်, *this*, သည်ဆို, *this sort*, ထို, *that*, ထိုဆို, *that sort*, အကြင်, *which*, and အကြင်ဆို, *which sort*,

are prefixed to ကာလ, အခါ, အရိုက် and အခိုမှ်. *Exam.* ထိုကာလ, *then, in that time.* သို့သောအခါ, *then, in such a time.* အဘယ်အခိုမှ်, *when, or in what time,* (of the day or night).

5. The words ကာလ, အခါ, အရိုက် and အခိုမှ်, are also combined with verbals, by affixing the connecting particles သည် or သော to the root. The word denoting time is always the last member of the compound, and the terminations of the locative case are optionally suppressed. *Exam.* ပြုသည်အခါ, or ပြုသောအခါ, or အခါ၌, *then, in the time of doing.* စားသည်အခါ, or စားသောအခါ, or အခိုမှ် or အခိုမှ်၌, or တွင်, *then, in the time of eating.*

6. The initial အ of အရိုက်, အခိုမှ် and အစည်, is rejected, and the remaining part of the word affixed to a verbal root, to form adverbs of time. *Exam.* ရှိရိုက်, *while staying.* စားစည်, *while eating.* လျှည် လျှည်ရာခိုမှ်, *when, or while walking.* ငိုကြွေးစည် တွင်, *while crying.* အိပ်ခိုမှ်, *sleeping time.*

7. The initial အ of အခါ, *time,* is rejected, and

ခါ affixed to the verbal roots, to form words indicating the time of the action. *Exam.* သွားခါ, *going time.* စားခါ, *eating time.* ပေးခါ, *giving time.*

8. တိုင်အောင်, *until,* တိုင်တိုင်, *until,* and ပတ်လုံ or ပတ်ကုံ, *all along, viz. all the time between two fixed periods,* or *from one period to another,* are affixed to words signifying time, and the whole sentence has the force of an adverb. *Exam.* ထိုကာလတိုင်အောင်, *until that time* ထိုအခါတိုင်တိုင်, *until that period.* ထိုနေ့ပတ်လုံ, *all that day.*

9. အဝို, *time,* is affixed sometimes to နေ့, *a day,* and ည, *a night,* to denote time of the day or night. Also to ရှေး, *before,* and နောက်, *behind. Exam.* နေ့အဝိုတွင်, *in the day time.* ညဉ့်အဝိုတွင်, *in the night time.* ရှေးအဝို, *formerly.* နောက်အဝို, *afterwards.*

10. ယံ, *a watch,* is also sometimes affixed to နေ့, *a day,* and ည, *a night. Exam.* ညဉ့်ယံလေးကိုမီးတွင်, *in the fourth watch of the night.*

11. သာ is always placed after the terminations of nouns and participles, and signifies *only*. *Exam.* ထမင်းကိုသာစားသည်, *(it) eats rice only.* ထိုအမှုကို သာပြုလော့, *do that work only.* ဆိုခြင်းသာပြည့်စုံခြင်း လတ္တံ့, *by speaking only it can be accomplished.*

12. ချည် when placed after substantives signifies *only, entirely, wholly, all of one sort,* or *kind. Exam.* ရဟန္တာချည်, *all (are) sages, or sages only.* လူချင်း, *all (are) men.*

13. When ချည် follows a verb, it is placed after the verbal terminations. *Exam.* တို့ရဲ့မြေးတော်တို့ကား ငါ့ကိုထိန်းချုပ်သာကျန်သည်ချည်တည်, *my grand-children can be happy with only me.*

14. ကို is affixed to verbal roots to form adverbs, signifying *now, even now, scarcely, merely, but just. Exam.* လွတ်ကိုကိုသည်, *(he) is but just escaped.* စားကိုကိုသည်, *(he) has but just done eating.* ရောက်ကို, *(he is) but just now arrived.*

15. ဘာနိုး and မတတ် are affixed to verbal roots, to form adverbs signifying, *nearly, almost. Exam.*

ကြေကျွန်းသွန်း, *almost consumed.* အမှုံဖြစ်မတတစ်, *almost, or nearly reduced to powder.*

16. တိုင် is affixed to nouns signifying time, to form adverbs. *Exam.* ရက်တိုင်, *daily.* ည‌ည‌တိုင်, *every night.* နာရီးတိုင်, *every hour, hourly.*

17. ခင် is affixed to the negative verb to form adverbs, signifying *before* or *previous to* the action. The verbal terminations are suppressed in this case. *Ex.* မပြုခင်, *before it is done, or is doing.* မသောက်ခင်, *previously to drinking.*

18. The increment သဲ့ or ဖဲ့ is affixed to the negative verb, to form adverbs signifying *without* doing the action. The terminations of the verb are suppressed. *Exam.* မစားသဲ့ or ဖဲ့ or ဖဲ့သာ‌ည်, *(he) remains without eating.*

19. မှီ and မှီ, *before, previous to,* are affixed immediately after the negative verb, to signify, *before* or *previous to* the doing of the action. In this case the verbal terminations are affixed optionally to the particles. *Exam.* မပြုမီ or မပြုမီသည်, *before (I) did.* မစားမီ၌, *before eating, or previous to eating.*

20 များ is a particle, denoting quantity, and conveys the ideas of *much, many, any ;* the sense, however, varies in different situations.

21. များ is generally used in connection with ဘယ်, *how ? Exam.* ဘယ်များလောက်ရှိသနည်း or ဘယ်များသနည်း, *how much is there ? or how many are there ?*

22. When များ is used in connection with nouns, ဘယ် is prefixed to the noun, and များ placed after the terminations. *Exam.* ဘယ်သူကိုမျှပြောနှင့်, *don't mention (it) to any one.*

23. နည်း is affixed to the pronoun ဘယ်, *what ?* to form adverbs signifying, *how ? what like? Exam.* ဘယ်နည်း, *how ?* ဘယ်နည်းပါးလေ, *how ? like what ?*

The following is a list of the most common Adverbs.

အတတ်, အကယ်, အမှန်, ဧကန်, အတတ်တင်ထင်, မချွတ်, [*verily, certainly, truly.*

အံ့ကြွာဝမ်းတန်, *surprizingly, how !*

လောက်, *about,* သို့မျှလောက်, *so much,*

အဘယ်မျှလောက်, *so much, how much.*

အပေါ်, *above*, ထက်, *above, over.*
အောက်, *below.*
အချည်နှီး, *useless, vain.*
အချိန်ခဲ့, *in that time.*
အယိုးသိုး and အပြားပြား, *differently.*
အတန်ငယ်, *small* (distance), အနှီးငယ်, *small, little, few.*
အလသာ, *quickly, soon.*
အလျင်, အရဆာ, အရဆာဘာလျင်, လျင်လျင်, *quickly, speedily.*
အဘာန်, တဖန်, *again.*
အဘာန်ဘာန် or အဖန်ဖန်, အကြိမ်ကြိမ်, အခါခါ, *again, repeatedly.*
ထိုစင်, *so, such.*
အဝံး, တကွ, အဝူဘာကွ, *with.*
အညီး, လျောမျှ, *accordingly, like, similar.*
အခါ, *again.*
နောက်, *afterwards.*
ယမန်, ယခင်, *before, former, formerly.*
အစဉ်, *continually.*
အတိုင်, *accordingly.*
မိုးသောက်, *morning.*
သန်းခေါင်, *midnight.*
မိုးချုပ်, *evening.*

မွန်းတည့်, *mid-day.*

မွန်းလယ်, *afternoon.*

နံနက်, *morning.* Vulgarly မနက်.

ယခု or ကွဲ, *now.* In speaking, the ယ is optionally suppressed, e. g. ခု.

ယနေ့, ယင်္နေ့ or ဉင်္နေ့, *to-day.* Improperly pronounced ကင်္နေ့.

ယမန်နေ့, *yesterday.* Vulgarly မနေ့.

တမြန်နေ့, *the day before yesterday.*

နက်ဖန် or နံဖန်, *to-morrow.*

သဘက်, *the day after to-morrow.*

ဖိုမင်္ဂဠာ, *the third day after the present.*

24. Adverbs of place are formed from the pronoun ဘယ်, the adverb ယင်း, *formerly,* and the pronouns ဤ, သည်, ထို and အကြင်, by affixing the terminations ကို and သို့, of the accusative; ကာ, မှ, and ကြောင့်, of the ablative, and မှာ and မူကား of the locative cases singular.

25. သို့, *that, such,* အဘယ်သို့, *what sort,* ယင်သို့, *former sort,* ဤသို့, *this sort,* သည်သို့, *this sort,* ထိုသို့, *that sort,* အကြင်သို့, *which sort,* do not admit of the terminations of the accusative case. The increment သော is optionally inserted before the terminations.

The above Pronouns are likewise thus declined to form Adverbs.

Sing.

သို့, *that, such.*

Abl. သို့က or အသို့က, *whence.*

သို့မှ or အသို့မှ, *whence.*

သို့ကြောင့် or အသို့ကြောင့်, also သို့သောကြောင့် or အသို့သောကြောင့်, *wherefore.*

Loc. သို့မှာ or အသို့မှာ, *wherein.*

သို့ကြောင့် or အသို့ကြောင့်ခြင်္သာ်ဟူကား, also သို့သော ကြောင့် or အသို့သောကြောင့်ခြင်္သာ်ဟူကား, *because, wherefore.*

ဘယ်, *who, which, or what.*

Acc. ဘယ်ကို or အဘယ်ကို, *which.*

ဘယ်သို့ or အဘယ်သို့, *where.*

Abl. ဘယ်က or အဘယ်က, *whence.*

ဘယ်မှ or အဘယ်မှ, *whence.*

ဘယ်ကြောင့် or အဘယ်ကြောင့်, *why, wherefore.*

Loc. ဘယ်မှာ or အဘယ်မှာ, *where, wherein.*

ဘယ်ကြောင့် or အဘယ်ကြောင့်ခြင်းဟူသောကား, *wherefore.*

Sing.

ဘယ်သို့, *what sort.*

Abl. ဘယ်သို့က or အဘယ်သို့က, *what, how, why.*

ဘယ်သို့မှ or အဘယ်သို့မှ, *where.*

ဘယ်သို့ကြောင့် or အဘယ်သို့ကြောင့်, also ဘယ်သို့ကြောင့် or အဘယ်သို့ကြောင့်, *wherefore.*

Loc. ဘယ်သို့မှ or အဘယ်သို့မှ, *where.*

ဘယ်သို့ကြောင့်ခြင်းဟူသောကား, or အဘယ်သို့ကြောင့်ခြင်းဟူသောကား, also ဘယ်သို့သဘောကြောင့်ခြင်းဟူသောကား

or အဘယ်သို့ကြောင့်နည်းဟူကား, *wherefore, because.*

ယင်, *formerly, previously.*

Acc. ယင်းကို။ ယင်သို့, *as before.*

Abl. ယင်းက။ ယင်မှ။ ယင်းကြောင့်, *from what passed before.*

Loc. ယင်မှာ။ ယင်ရှိကား, *in, among, or of what passed before.*

ယင်သို့, *the former sort.*

Abl. ယင်သို့က, *from the preceding.*

ယင်သို့မှ, *from the preceding.*

ယင်သို့ကြောင့် or ယင်သို့သောကြောင့်, *because of the preceding.*

Loc. ယင်မှာ, *in or among the preceding.*

ယင်သို့ or ယင်သို့သောကြောင့်နည်းဟူကား, *because of the preceding.*

ဤ, *this.*

Acc. ဤကို and ဤသို့, *this.*

Abl. ဤကြောင့်, ဤမှ, ဤကြောင်းကြောင့်, *hence, for this reason.*

Loc. ဤမှာ, ဤမှကား, *among, or of these, from hence.*

ဤသို့, *this sort.*

Abl. ဤသို့က, ဤသို့မှ, *from this.*

ဤသို့ or ဤသို့သောကြောင့်, *because of this similarly.*

Loc. ဤသို့မှာ, ဤသို့ or ဤသို့သောကြောင့်နည်းဟူကား, *for this reason.*

Sing.

သည်, *this.*

Acc. သည်ကို, သည်သို့, *thus.*

Abl. သည်က, သည်မှ, သည်ကြောင့်, *from this.*

Loc. သည်မှာ, သည်မှကား, *in this.*

သည်သို့, *this sort.*

Abl. သည်သို့က, သည်သို့မှ, *from this manner.*

သည်အဆိုကြောင့် or သည်သို့လေကြောင့်, *because of this manner.*

Loc. သည်မှာ, သည်သို့ကြောင်းခုသည်ဟုဆိုကား, or သည်သို့လေကြောင်းခုသည်ဟုဆိုကား, *in this manner.*

ထို, *that.*

Acc. ထိုကို, ထိုသို့, *as.*

Abl. ထိုက, ထိုမှ, ထိုကြောင့်, *from that, because of that.*

Loc. ထိုမှာ, ထိုဆိုကား, *among them, in that.*

ထိုသို့, *that sort.*

Abl. ထိုသို့က, ထိုသို့မှ, *from such.*

ထိုသို့ကြောင့် or ထိုသို့လေကြောင့်, *because of such.*

Loc. ထိုသို့မှာ, *among such.*

ထိုသို့ကြောင်းခုသည်ဟုဆိုကား, or ထိုသို့လေကြောင်းခုသည်ဟုဆိုကား, *because of such.*

အကြင်, *which.*

Acc. အကြင်ကို, အကြင်သို့, *to which.*

Abl. အကြင်ကာ, အကြင်မှ, အကြောင်ကြင်, *from which, because of which.*

Loc. အကြင်မှာ, အကြင်များကား, *among which.*

Sing.

အကြင်သို့, *which sort.*

Abl. အကြင်သို့က, အကြင်သို့မှ, *from which sort.*

အကြင်သို့ကြောင့်, or အကြင်သို့သောကြောင့်, *because of which sort.*

Loc. အကြင်မှာ. အကြင်သို့ကြောင်းခွဲသုံးများကား; or အကြင်သို့သဲ့သောကြောင်းခွဲသုံးများကား, *in which sort.*

26. Sometimes ဘာ, *what,* is substituted for အဘယ် to form adverbs. *Exam.* ဘာ, *what.* ဘာပြုလို့, *why, for what reason, wherefore?*

27. လာကာက်မှ, *there,* when the object is at a distance; ဟုပ်မှ, *there,* when the object is at a small dis-

tance, and ဟိုမှာ, *there,* when the object is near, are used in the ablative case.

28. ဪာ, *there,* when the object is pointed to. This word is only used in conversation.

Of Conjunctions.

လည်း, *also, and.*

တော်လည်း, *also, and.*

လည်းကောင်း, *and, also.*

မဟုတ်ရင်တော်း, *or, if not.*

မဟုတ်လျှင်, *if not.*

ဆိုလျှင်, *if so.*

အဘယ်ကြောင်းခုနည်ဟူ၍ကား, *wherefore, for what reason.*

ဆိုခြင်းကြောင်းခုနည်ဟူ၍ကား, *therefore, for that reason.*

Of Interjections.

ရေသော်, *oh !*

တယ် or သယ် are interjections, indicating a pleasing surprise.

အမယ် or အမယ်မယ် are interjections, indicating surprize and astonishment.

အလိလိ or အကြောင်မသာခ် indicate astonishment, and sometimes pain or anguish.

ဝးကား: is often added to the end of a sentence, to indicate surprize, or affectionate astonishment. It is also used when a person is enquiring, by putting the question to another person or to himself with an anxious degree of astonishment. *Exam.* ရေသော်ငါ့မိ ဘုရား။ သားတော်သမီးတော်တို့လည်းဆိုစင်ဖြစ်ကြိုးတကား, *O my queen ! are the children come to such (a state) ? or reduced to such (a situation)?* ကျွန်တော်တို့ကိုယ်လက်တို့သည်ကြုံတုံ့ရေသည်ဝးကား, *are not our bodies and hands grown thin ? or are we not pining away ?*

SECT. IV.

Rules for deriving Burman words from the Magudha.

There are no existing rules for deriving Burman words from the Mag*udha* language, yet as Burman words derived from the Mag*udha* frequently occur, a few general observations upon them may not be altogether useless in this place.

1. Mag*udha* words are often introduced into the Burman language without undergoing any alteration, as လောက, *the world.* ပါဏ, *breath, life, or soul.* သတိ, *a recollection, remembrance.* ဂတိ, *a going, a character.* ပကတိ, *nature.*

2. Burman words are derived from the Mag*udha* by suppressing the final vowel ဓ. *Exam.* ညာဏ်, *knowledge, understanding,* is derived from ညာဏ. Mag. *knowledge.* မာန်, *anger, pride,* from မာန်, Mag. *to be proud, angry.*

3. By dropping the final vowel, and affixing the diphthong ဣ, to the last consonant but one. In this case the final consonant is mute. *Exam.* ဗိုလ်, *an officer,* is derived from ဗလ, Mag. *strength, power, valor.*

ဖိုလ်, *a reward,* from ဖလ, *fruit.* ကုသိုလ်, *good, welfare,* from ကုသလ, Mag. *peace.*

4. By dropping the final consonant of a compound. *Exam.* ဓာ်, *a road, way,* from ဓာ္. စက်, *a wheel, machine,* from စက္က. Mag. *a wheel.* စိတ်, *the mind, the heart,* from စိတ္တ, Mag. *the heart.*

5. By dropping the final consonant of a compound, and lengthening the vowel of the last consonant but one. *Exam.* ဒဏ်, *a punishment,* from ဒဏ္ဍ, Mag. *punishment.*

6. By dropping the final inherent vowel, and changing the inherent vowel of the last consonant but one to ဥ. *Exam.* ဖွဲ့ဥ်, *an inhabited country,* from ဖွဲ့ဝ. Mag. *a country.* ဥပုသ်, *a fast,* from ဥပဝသ. Mag. *a fast.*

7. The final vowels or consonants of Magudha words being suppressed, they immediately come under the rules laid down for pronouncing monosyllables with a final consonant. *Exam.* စက်, is not

pronounced chak, but chet. စိတ်, not chit, but chit or chik. See the rules for the pronunciation of final consonants.

8. When က, ဂ, ဥ, ဒ and ဘ are the finals of words deduced from the Magudha language, the same changes take place in their pronunciation as would have been occasioned by the first letters of their respective classes. *Exam.* ဓဂ်, is not pronounced meg, but met. သက္ကရာဇ်, an era, from သက္ကရာဇ, is not pronounced thakkaraj, but thakkareet. ဇနပုဒ် is not pronounced janapad, but janapok. ဥပုသ် is not pronounced oopath, but oopok, or oobok.

9. Burman words derived from the Magudha may be generally known from their being used in an abstract form, thus သတိပြုသည်, *(to) take care or heed.* သတိရသည်, *(to) recollect.* အဖန်ဆာသည်, *(to) acquiesce.* ဂတိရှိသည်, *(he) is (a man of) character.* ပကတိရှိသည်, *(it) is natural (or in its) natural state.*

10. The above, and all Magudha abstract nouns, when used in the Burman language, have a Burman verb affixed. Sometimes, however, the verbal terminations are affixed to the nouns themselves, as သံကာသည်, *doubt.*

CHAPTER V.

SECT. I.

Of Syntax.

THOUGH there be, properly speaking, no verb in the Burman language, yet the term verb is retained throughout the syntax, because the word participle sounds aukwardly to an English ear.

1. A word or sentence expressing or denoting the quality of a noun is called စကားသဒ္ဒ, and the word, the quality of which is expressed by the စကား သဒ္ဒ, is called the စကားသာ.

2. If the စကားသာ be a noun or pronoun, the စကားသဒ္ဒ is its adjective; if a verb, its adverb.

3. A စကားသဒ္ဒ, or adjective, agrees with its စကားသာ, or substantive, in number and case; but as the adjective in this language usually forms a compound with

the substantive, the terminations of number, gender, and case, are not expressed. *Exam.* လှသောမိန်းမသည်, *the beautiful woman.*

4. An adjective must be in the honorific or inferior form to agree with its substantive. *Exam.* စင်ကြယ်ဖြောင့်မတ်ခြင်းရှိတော်မူသောဘုရားသခင်, *the holy and upright God.*

5. Sometimes the ဝိုလသဒ္ဒ consists of a sentence or sentences made up of several subordinate ဝိုလသဒ္ဒ and ဝိုလသ. When the ဝိုလသဒ္ဒ consists of more than one sentence, each member of the sentence or ဝိုလသဒ္ဒ is parted off with stops, and the ဝိုလသ, which is to be inflected, is placed after the last ဝိုလသဒ္ဒ. *Exam.* ခပ်သိမ်းကုန်သောအမျှအရာတို့ကိုစိုရင်ခဆောင်ရွက်တော်မူပြီးထသော ။ အညစ်အကြေးအပြစ်မရှိဖြူစင်ဖြောင့်မတ်စင်ကြယ်သည်ဖြစ်တော်မူထသော ။ ခပ်သိမ်းကုန်သောအမျှအရာဘို့ကိုသိတော်မူထသော ။ အလိုရှိအမျှအရာဘို့ကိုဖြင့်တော်မထသော ။ ခပ်သိမ်းကုန်သောအရပ်ဘို့၌ရှိတော်မူထသော ။ အစဉ်မပြတ်အသက်ရှူတော်မူထသော ။ ခပ်သိမ်းကုန်သောအဲ့ပြင်၌ရှိသမျှတို့သည်ပျက်စေ

အပ်ထသော ။ခြိုးမွမ်းအပ်ကုန်သောသူတို့ထက်အထူးသဖြင့် ခြိုးမွမ်အပ်မြတ်ဘာ၌ထသော ။ အလွန်ရှိလွန်းမြတ်စွာ ဘုရားကိုခြိုးမွမ်းဖို့၊ *(1) praise God who created and presides over all; who is exempt from all evil and sin; who is pure and holy; who is omniscient; all-wise; omnipresent; everlasting; who ought ever to be adored by all; who is deserving of praise exceedingly beyond all that are praised, who is greatly to be reverenced.**

6. The ဝိသေသန always precedes and is connected with the ဝိသေသ by the increments သည် or လာ. The ဝိသေသ alone can be inflected.

7. In the formation of a sentence, the agent is generally placed first, the object second, and the verb last. *Exam.* မင်းကြီးသည်စစ်ဘက်အားဗိန်းတော်မူ၏၊ *the king spake to his general.*

* N. B. All that is said in the above sentence concerning God, is one compound adjective, which is again compounded with the substantive God, and is to be considered as one word in the accusative case.

Of the Cases.

8. The cases of nouns, when understood in connection with verbs, are called by different terms as has been observed already. See page 42, rule 8, each of which has several terminations.

9. The first case or agent ကတ္တာ has two terminations, သည် and ကား.

10. The first of these terminating in သည်, is the nominative case. *Exam.* ငါသည်ပြုသည်, *I do*, မင်းကြီးသည်အဆိုခိုန်ဆိုရတော်မူလေ၏, *the king spake.*

11. Words terminating in ကား are also nominatives. When this termination is used, the verb, though frequently expressed, is generally understood. This form is used in instances similar to the following: *Exam.* လေးယောက်တို့တွင်းယောက်ကားလှော်သမား။ တယောက်ကားချုပ်သမား။ တယောက်ကားဆရာ။ တယောက်ကားလက်သမား, *of the four, one (is) a boatman, one a taylor, one a bearer, one a carpenter.* သူ့အမည်ကားမောင်ရွှေမောင်တည်, *his name (is) Mo-*

ung. သေလွန်သည့်ရှိသော်ကား ကျိုယခုခံရသောဆင်ရဲထက်
အဆအထောင်အဆအသောင်မကပြင်ပြပုနှိပ်စာလေးသော
အပါယ်၌ကိုးကွယ်ရာကင်းမဲ့ခဲ့ရလတ္တံ့၊ (*a state*)
after death, 1,000 *or* 10,000 *times more exquisitely tormenting than the pain now endured, will be the pain that must be endured in the four states of punishment, in which there is no one to relieve, nor any diminution of the torment.* မြင်ကာငဲ့ဘီးဆို
သည်ကားငါကိုရည်၍ဆိုသည်။ သင်ကောင်းလေးက်
ဆိုသည်ကားငါဘသင့်ကြိုးကိုရည်၍ဆိုသည်, (*when*)
speaking of the good horse, (*he*) *spake with reference to me;* (*when*) *speaking of a certain rich man* (*he*) *had my rich father in view.*

12. The vocative case, indicated by the particle ဘို့, is reckoned among the nominatives by Burman grammarians. Perhaps merely because the particle is invariably inserted in a sentence before the nominative case.

13. The object or accusative case ကံ has two terminations, ကို့ and ဘို့

14. ကို is the true termination of the accusative case. *Exam.* ဒိမ်ကိုဝယ်သည်, *(I) bought the house.* ထမင်းကိုစားသင်, *(I) eat the rice.*

15. The accusative in သို့ is generally used when connected with verbs of motion. *Exam.* မြို့သို့သွားသည်, *(he) goes to the city.* နေရာသို့ပြန်သွားသည်, *(he) returns to (his) abode.*

16. The instrumental ကရကဲ has four terminations, viz. သည်, which forms the agent of the passive voice, called ကတ္တုကရက; ဖြင့်, which forms the true instrumental, called ကရက; နှင့်, which forms the instrumental case indicating society, called သဟာဒိယောဂ; ကြောင့်, which forms words indicating the reason or cause, called ကာရက, to which may be added အားဖြင့်, which forms the adverbial instrumental, called ကြိယာဝိသေသန.

17. သည် is the nominative termination, but when used as the agent of a passive verb, or when the instrument is the agent or doer of the action, it is accounted a termination of the instrumental case. *Exam.* အသျှဘိခါမြွက်၍ ရှင်းလေးစေတော်သည်ပင်ဖြစ်ရယ

စမဲရွာကိုရွာလယ်ဘူးရားလောင်းသည်ဦးရင်အမ်းသေးစရပ်ကို
မြင်လတ်သော် ။ ကျွဲစရပ်ကိုရဆောက်လုတ်ဦးရင်လောသူ
သည်မင်္ဂျတ်လျှင်ဘဉာဉ်ဖြစ်လဘန်ဟုကြွေလျက်ဆိုရှိ, *the enquiring noble who went out from the east gate, beholding the house built by Bhooraloung, in the centre of the village Majjhagoong, and having thought "undoubtedly the builder of this house was a wise man," said..*

18. The instrumental case terminating in ဖြင့်, denotes the instrument by or through which a person does an action. *Exam.* လက်ဖြင့်စားသည်, *(he) eats with the hand.* မျက်စိဖြင့်မြင်သည်, *(he) sees through or by (his) eyes.* ဆောက်ဖြင့်လုပ်သည်, *(he) made (it) with a chissel.*

19. The instrumental case terminating in နှင့်, may be best expressed by the words, with, or together with, like, compared with. *Exam.* နွားနှင့်တူသည်, *(he is) like a cow, or resembles a cow.* နွားနှင့်သို့ကသည်, *(he) goes with the cows.* ထိုပုတ်နှင့်ထမင်းစားသည်, *(he) eats butter with rice.*

20. The terminations ဖြင့် and နှင့်, may often be used interchangeably. *Exam.* လက်ဖြင့်စားသည် or လက်နှင့်စားသည်, *(he) eats with his hands.* မှင်တံနှင့် or ဖြင့်စားရေးသည်, *(he) writes with a pen.*

21. The instrumental case terminating in ကြောင့် indicates the reason why an action is performed, and is also called the ဟိတ် or reason. *Exam.* သူ့အပြစ်ကြောင့်ငါအားဘေးရောက်သည်, *evil has come upon me through or on account of his misconduct.*

22. အားဖြင့် is also frequently used as an instrumental, and is nearly similar to ဖြင့်, the true instrumental. It is most frequently used however, when any thing is performed by or through the power or virtue of the instrument. *Exam.* ဖြတ်စွမ်းသူရဲ့ကိုတံအားဖြင့်ပြုသည်, *(he) performed it by the power of God.* ပြုသည်အားဖြင့်ပြု၍, *(he) performed it by his energy.* သီလာဝံခိုအားဖြင့်နတ်ပြည်သို့ရောက်လေ၍, *by the power of virtue he arrived at the country of the gods.*

23. The dative. သမ္ပဒါန် has two terminations, အား and ငှါး.

24. The dative terminating in ဆီး, indicates the object to which, or towards which, an action is performed. *Exam.* မင်းကြီးအားလျှောက်သည်, *(he) spake to the king.*

25. The dative terminating in ငှါ, is called the တဒတ္ထသမ္ပဒါန်, and indicates the reason for which an action is performed. *Exam.* အစားအငှါ, *for the sake of food.* This termination is seldom used, except in connection with အလို, *a wish,* and in the formation of the infinitive mood.

26. The ablative အပါဒါန် has five terminations, မှ, က, ကြောင့်, ဖောက်, and ထက်.

27. Ablatives terminating in မှ and က indicate *from,* or *out of.* *Exam.* မြို့ကလာသည်, *(I) came from the town,* ရေမှဘွားသည်, *it came out of the water.*

28. Ablatives terminating in ကြောင့် denote the reason why or wherefore an action is performed; and is called the ကာရကအပါဒါန်.

29. Ablatives terminating in ထက် and ရောက် are used in forming sentences of comparison, where

the object compared is greater or less than the thing with which it is compared. They are called စံဘတ္တ ဇာပါဂိန်, or comparative ablatives. *Exam.* သူထက်ငါမြတ်သည်, *I am more noble than he.*

30. The possessive သမ္ပန် has two terminations ၌ and တွင်.

31. ၌ is the possessive termination, and indicates the possessor or receiver. It is also denominated သာမိ, or the owner. *Exam.* ငါ၌ဥစ္စာ, *my thing.* သူ၌ထမင်, *his rice.*

32. The locative termination တွင် is also reckoned by Magudha grammarians as a termination of the possessive case. *Exam.* ငါတွင်ပါသည့်ငွေ, *my silver, or the silver I have with me.*

33. The locative ဘုမ္မိကာရတ္ထ has seven terminations, ၌, တွင်, ကြောင်, မှာ, ဝယ်, ရာဇိ, and ဟုဇ္ဇာ.

34. Locatives terminating in ၌ are called ဩကာသ သဘုမ္မိကာရတ္ထ, or the receptacle. *Exam.* ရေ၌ငါးရှိသည်, *the fish (is) in the water.* လူ၌ပညာရှိသည်, *knowledge (is) in mankind.*

35. Locatives terminating in ဘွင် are called ခိုင်္ဂါဒိဿာအဓိကရဏာ, and indicate of, or among, things. *Exam.* လေးယောက်ဘို့တွင်တယောက်သာရှိသည်, *there is only one among the four.* အိမ်တွင်, *in the house.* လူတွင်, *among the people.*

36. The Locative case terminating in ကြောင့် is called the နိမိတ္တဓိကရဏာ, indicating the reason or cause of an action being performed. *Exam.* ကုန်းကြောင့်သွားသည်, *he went by land.*

37. The termination မှာ is also a locative similar to တွင်. *Exam.* ရွှေးလေတို့မှာဘာကောင်လှသည်, *one of the pups is a handsome one.*

38. Locatives terminating in ၌, တွင်, မှာ, or ဝယ်, may in many instances be used interchangeably. *Exam.* အိမ်၌, အိမ်တွင်, အိမ်မှာ, or အိမ်ဝယ်, *in the house.*

39. Locatives, terminating in ဝယ်, are generally used with neuter nouns. *Exam.* လမ်ဝယ်, *in the road.*

40. Locatives terminating in ရာား and မာား

are used in connection with adverbs. *Exam.* အဘယ်ကြောင့်ခဲ့ညဟူကား, *because.* အလိုရှိရကား, *in desiring.*

41. The ablative terminating in ကဲ, is sometimes used for the nominative. *Exam.* သွားပြန်လာ၍, *he returning.* ဟုဆိုသည်, *he said.*

42. ထက် is used in the comparison of numerals, and is affixed to the object with which the comparison is made. *Exam.* တယိုခန့်သိန့်မကာအလွန်များ၏.

43. The words အတူ, *like,* ထက္ခ, *together with,* are constructed with nouns in the instrumental case terminating in နှင့်. *Exam.* လူနှင့်ကဲ့ or လူနှင့်အတူ or လူနှင့်အတူထက္ခ, *with or together with the man.*

44. ညီ, *like, even, similar, according to;* and လျောင်, *suitable,* are constructed with nouns in the instrumental case terminating in နှင့်. *Exam.* အမိန့်တော်နှင့်အညီ or လျောင်, *according to the royal mandate.*

45. The instrumental cause of an action is ex-

pressed in the third case in ဖြင့်. *Exam.* ကိုယ်အား ဖြင့်ဆောင်သည်, *he conquered by his own strength.*

46. The agent of a passive verb must be in the third case terminating in သည် or ဖြင့်. *Exam.* လူတတ်သည် or လူတတ်ဖြင့်ဆောက်သည်အိမ်, *the house built by a wise man.*

Of the government of verbs.

47. A verb agrees with its agent or nominative case in person, number, and quality.* *Exam.* ငါပြုသည်, *I do.* ငါတို့ပြုကြကုန်သည်, *we do.* ဘုရား သခင်သည်ဝဖြကိုစိုရင်ဖိဆင်တော်မူလေ၏, *God created the earth.*

48. The honorific form of the verb is only used, in connection with the second and third personal pronouns with an honorific agent. *Exam.* ကိုယ်တော် ပြုတော်မူသည်, *thou hast done.* မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူသည်, *God spake.*

* The term quality is here used to signify the honorific or inferior noun, pronoun or verb.

49. The plural number of the verb is often expressed when the increments denoting it are suppressed; in which case it is to be inferred from the agent and connection of the sentence: သင်တို့သည် တွေ့ကြုံလျှင်, *if ye meet with.*

50. Verbs which signify taking, giving, eating, speaking, beholding, doing, trusting, crediting, ruling, hurting, obeying, destroying, parting, coming, &c. govern the object in the accusative case terminating in ကို. *Exam.* ငါ့ကိုပေးသည်, *(he) gave to me.* ငါ့ကိုရိုင်းသည်, *(he) trusts me.*

51. Verbs of motion to or towards any thing govern an accusative case terminating in သို့. *Exam.* မြို့သို့သွားသည်, *(he) goes to the city.*

52. Verbs denoting giving, acting for, or against any person, speaking to, appearing, suitable to, unsuitable to, deficient, motion towards, commanding, and petitioning to, govern a dative case in အား. *Exam.* ငါ့အားပေးသည်, *(he) gave to me.* ငါ့အားထောင်းသည်, *(he) asked of me.*

53. Verbs denoting motion from out of, govern nouns in the ablative case terminating in မှ or ကဿ. *Exam.* မြို့မှ or မြို့ကဿတ်, *(it) issues out of the city.*

54. Verbs denoting motion into, or the being situated in, or among, govern the locative case in ၌ or တွင်. *Exam.* မြို့တွင်ကြွသည်, *(he) goes into the city.*

55. When the neuter verb is used to express possession, the name of the possessor must be in the dative case terminating in အား, or the locative in တွင် or ၌. *Exam.* ငါအားငွေရှိသည် or ငါ၌ငွေရှိ၏, *I have or possess silver, or to me or in me there is silver.*

Of Numerals.

1. The Burmans have no ordinals, but use those of the Mag*u*dh*a* when required. The Mag*u*dh*a* ordinals also are the same as the cardinals, except the first twelve, both of which, as they differ in some slight degree from the S*u*ngskr*i*t*a*, are inserted below.

Burman Cardinals.	Numeral Figures.
တစ် or တဈ်, *one,*	၁
နှစ်, *two,*	၂
သုံ, *three,*	၃
လေး, *four,*	၄
ငါး, *five,*	၅
ခြောက်, *six,*	၆
ခုနှစ်, *seven,*	၇
ရှစ်, *eight,*	၈
ကိုး, *nine,*	၉
ဆယ် or တဆယ်, *ten,*	၁၀
ဆယ်တစ် or တဆယ်တစ်, *eleven,*	၁၁
ဆယ်နှစ် or တဆယ်နှစ်, *twelve,*	၁၂
ဆယ်သုံ or တဆယ်သုံ, *thirteen,*	၁၃
ဆယ်လေး or တဆယ်လေး, *fourteen,*	၁၄
ဆယ်ငါး or တဆယ်ငါး, *fifteen,*	၁၅
ဆယ်ခြောက် or တဆယ်ခြောက်, *sixteen,*	၁၆
ဆယ်ခုနှစ် or တဆယ်ခုနှစ်, *seventeen,*	၁၇
ဆယ်ရှစ် or တဆယ်ရှစ်, *eighteen,*	၁၈
ဆယ်ကိုး or တဆယ်ကိုး, *nineteen,*	၁၉
နှစ်ဆယ်, *twenty,*	၂၀
နှစ်ဆယ်တစ်, *twenty-one,*	၂၁
နှစ်ဆယ်နှစ်, *twenty-two,*	၂၂

Burman Cardinals.	Numeral Figures.
နှစ်ဆယ်သုံ, *twenty-three,*	၂၃
နှစ်ဆယ်လေး, *twenty-four,*	၂၄
နှစ်ဆယ်ငါး, *twenty-five,*	၂၅
နှစ်ဆယ်ခြောက်, *twenty-six,*	၂၆
နှစ်ဆယ်ခုနှစ်, *twenty-seven,*	၂၇
နှစ်ဆယ်ရှစ်, *twenty-eight,*	၂၈
နှစ်ဆယ်ကိုး, *twenty-nine,*	၂၉
သုံဆယ်, *thirty,*	၃၀
သုံဆယ်တစ်, *thirty-one,*	၃၁
သုံဆယ်နှစ်, *thirty-two,*	၃၂
သုံဆယ်သုံ, *thirty-three,*	၃၃
သုံဆယ်လေး, *thirty-four,*	၃၄
သုံဆယ်ငါး, *thirty-five,*	၃၅
သုံဆယ်ခြောက်, *thirty-six,*	၃၆
သုံဆယ်ခုနှစ်, *thirty-seven,*	၃၇
သုံဆယ်ရှစ်, *thirty-eight,*	၃၈
သုံဆယ်ကိုး, *thirty-nine,*	၃၉
လေးဆယ်, *forty,*	၄၀
လေးဆယ်တစ်, *forty-one,*	၄၁
လေးဆယ်နှစ်, *forty-two,*	၄၂
လေးဆယ်သုံ, *forty-three,*	၄၃
လေးဆယ်လေး, *forty-four,*	၄၄
လေးဆယ်ငါး, *forty-five,*	၄၅
လေးဆယ်ခြောက်, *forty-six,*	၄၆

Burman Cardinals.	Numeral Figures.
ဧတ် or တစ်, *one,*	၁
နှစ်, *two,*	၂
သုံ, *three,*	၃
လေး, *four,*	၄
ငါး, *five,*	၅
ခြောက်, *six,*	၆
ခုနှစ်, *seven,*	၇
ရှစ်, *eight,*	၈
ကိုး, *nine,*	၉
ဆယ် or တဆယ်, *ten,*	၁၀
ဆယ်တစ် or တဆယ်တစ်, *eleven,*	၁၁
ဆယ်နှစ် or တဆယ်နှစ်, *twelve,*	၁၂
ဆယ်သုံ or တဆယ်သုံ, *thirteen,*	၁၃
ဆယ်လေး or တဆယ်လေး, *fourteen,*	၁၄
ဆယ်ငါး or တဆယ်ငါး, *fifteen,*	၁၅
ဆယ်ခြောက် or တဆယ်ခြောက်, *sixteen,*	၁၆
ဆယ်ခုနှစ် or တဆယ်ခုနှစ်, *seventeen,*	၁၇
ဆယ်ရှစ် or တဆယ်ရှစ်, *eighteen,*	၁၈
ဆယ်ကိုး or တဆယ်ကိုး, *nineteen,*	၁၉
နှစ်ဆယ်, *twenty,*	၂၀
နှစ်ဆယ်တစ်, *twenty-one,*	၂၁
နှစ်ဆယ်နှစ်, *twenty-two,*	၂၂

Burman Cardinals.	Numeral Figures.
နှစ်ဆယ်သုံ, *twenty-three,*	၂၃
နှစ်ဆယ်လေး, *twenty-four,*	၂၄
နှစ်ဆယ်ငါး, *twenty-five,*	၂၅
နှစ်ဆယ်ခြောက်, *twenty-six,*	၂၆
နှစ်ဆယ်ခုနှစ်, *twenty-seven,*	၂၇
နှစ်ဆယ်ရှစ်, *twenty-eight,*	၂၈
နှစ်ဆယ်ကိုး, *twenty-nine,*	၂၉
သုံဆယ်, *thirty,*	၃၀
သုံဆယ်တစ်, *thirty-one,*	၃၁
သုံဆယ်နှစ်, *thirty-two,*	၃၂
သုံဆယ်သုံ, *thirty-three,*	၃၃
သုံဆယ်လေး, *thirty-four,*	၃၄
သုံဆယ်ငါး, *thirty-five,*	၃၅
သုံဆယ်ခြောက်, *thirty-six,*	၃၆
သုံဆယ်ခုနှစ်, *thirty-seven,*	၃၇
သုံဆယ်ရှစ်, *thirty-eight,*	၃၈
သုံဆယ်ကိုး, *thirty-nine,*	၃၉
လေးဆယ်, *forty,*	၄၀
လေးဆယ်တစ်, *forty-one,*	၄၁
လေးဆယ်နှစ်, *forty-two,*	၄၂
လေးဆယ်သုံ, *forty-three,*	၄၃
လေးဆယ်လေး, *forty-four,*	၄၄
လေးဆယ်ငါး, *forty-five,*	၄၅
လေးဆယ်ခြောက်, *forty-six,*	၄၆

Burman Cardinals.	Numeral Figures.
လေးဆယ်ခုနှစ်, *forty-seven,*	၄၇
လေးဆယ်ရှစ်, *forty-eight,*	၄၈
လေးဆယ်ကိုး, *forty-nine,*	၄၉
ငါးဆယ်, *fifty,*	၅၀
ငါးဆယ်တစ်, *fifty-one,*	၅၁
ငါးဆယ်နှစ်, *fifty-two,*	၅၂
ငါးဆယ်သုံ, *fifty-three,*	၅၃
ငါးဆယ်လေ, *fifty-four,*	၅၄
ငါးဆယ်ငါ, *fifty-five,*	၅၅
ငါးဆယ်ခြောက်, *fifty-six.*	၅၆
ငါးဆယ်ခုနှစ်, *fifty-seven,*	၅၇
ငါးဆယ်ရှစ်, *fifty-eight,*	၅၈
ငါးဆယ်ကိုး, *fifty-nine,*	၅၉
ခြောက်ဆယ်, *sixty,*	၆၀
ခြောက်ဆယ်တစ်, *sixty-one,*	၆၁
ခြောက်ဆယ်နှစ်, *sixty-two,*	၆၂
ခြောက်ဆယ်သုံ, *sixty-three,*	၆၃
ခြောက်ဆယ်လေ, *sixty-four,*	၆၄
ခြောက်ဆယ်ငါ, *sixty-five,*	၆၅
ခြောက်ဆယ်ခြောက်, *sixty-six,*	၆၆
ခြောက်ဆယ်ခုနှစ်, *sixty-seven,*	၆၇
ခြောက်ဆယ်ရှစ်, *sixty-eight,*	၆၈
ခြောက်ဆယ်ကိုး, *sixty-nine,*	၆၉

Burman Cardinals.	Numeral Figures.
ခုနှစ်ဆယ်, *seventy,*	၇၀
ခုနှစ်ဆယ်တစ်, *seventy-one,*	၇၁
ခုနှစ်ဆယ်နှစ်, *seventy-two,*	၇၂
ခုနှစ်ဆယ်သုံ, *seventy-three,*	၇၃
ခုနှစ်ဆယ်လေး, *seventy-four,*	၇၄
ခုနှစ်ဆယ်ငါ, *seventy-five,*	၇၅
ခုနှစ်ဆယ်ခြောက်, *seventy-six,*	၇၆
ခုနှစ်ဆယ်ခုနှစ်, *seventy-seven,*	၇၇
ခုနှစ်ဆယ်ရှစ်, *seventy-eight,*	၇၈
ခုနှစ်ဆယ်ကိုး, *seventy-nine,*	၇၉
ရှစ်ဆယ်, *eighty,*	၈၀
ရှစ်ဆယ်တစ်, *eighty-one,*	၈၁
ရှစ်ဆယ်နှစ်, *eighty-two,*	၈၂
ရှစ်ဆယ်သုံ, *eighty-three,*	၈၃
ရှစ်ဆယ်လေး, *eighty-four,*	၈၄
ရှစ်ဆယ်ငါ, *eighty-five,*	၈၅
ရှစ်ဆယ်ခြောက်, *eighty-six,*	၈၆
ရှစ်ဆယ်ခုနှစ်, *eighty-seven,*	၈၇
ရှစ်ဆယ်ရှစ်, *eighty-eight,*	၈၈
ရှစ်ဆယ်ကိုး, *eighty-nine,*	၈၉
ကိုးဆယ်, *ninety,*	၉၀
ကိုးဆယ်တစ်, *ninety-one,*	၉၁
ကိုးဆယ်နှစ်, *ninety-two,*	၉၂

Burman Cardinals.	Numeral Figures.
ကိုးဆယ်သုံ, *ninety-three,*	၉၃
ကိုးဆယ်လေး, *ninety-four,*	၉၄
ကိုးဆယ်ငါး, *ninety-five,*	၉၅
ကိုးဆယ်ခြောက်, *ninety-six,*	၉၆
ကိုးဆယ်ခုနှစ်, *ninety-seven,*	၉၇
ကိုးဆယ်ရှစ်, *ninety-eight,*	၉၈
ကိုးဆယ်ကိုး, *ninety-nine,*	၉၉
တရာ, *one hundred,*	၁၀၀
တထောင်, *one thousand,*	၁၀၀၀
တသောင်, *ten thousand,*	၁၀၀၀၀
တသိန်, *an hundred thousand,*	၁၀၀၀၀၀
ဝသေန်, *a million,*	ဒသသကသေယျ
ထကုဋ္ဌ,	သတ်သသေယျ or ကောဋိ

Magudha Cardinals.	Magadha Ordinals.
ဧက, *one.*	ပထမ, *first,*
ဒွိ, *two.*	ဒုတိယ, *second.*
တိ, *three.*	တတိယ, *third.*
စတု, *four.*	စတုတ္ထ, *fourth.*
ပဉ္စ, *five.*	ပဉ္စမ, *fifth.*
ဆ, *six.*	ဆဋ္ဌမ, *sixth.*
သတ္တ, *seven.*	သတ္တမ, *seventh.*
အဋ္ဌ, *eight.*	အဋ္ဌမ, *eighth.*
နဝ, *nine.*	နဝမ, *ninth.*

Magudha Cardinals.	Magudha Ordinals.
ဒသ, *ten.*	ဒသမ, *the tenth.*
ဧကာဒသ, *eleven.*	ဧကာဒသမ, *the eleventh.*
ဒွါဒသ, *twelve.*	ဒွါဒသမ, *the twelfth.*

တေရသ, *thirteen, or the thirteenth.*

စုဒ္ဒသ, *fourteen, or the fourteenth.*

ပန္ဍြသ, *fifteen, or the fifteenth.*

သောဠသ, *sixteen, or the sixteenth.*

သတ္တရသ, *seventeen, or the seventeenth.*

အဋ္ဌာရသ, *eighteen, or the eighteenth.*

ဥဝါဒသ, *nineteen, or the nineteenth.*

ဝီသတိ, *twenty, or the twentieth.*

ဧကာဝီသတိ, *twenty-one, or the twenty-first.*

ဒွါဝီသတိ, *twenty-two, or the twenty-second.*

တေဝီသတိ, *twenty-three, or the twenty-third.*

စာဝီသတိ, *twenty-four, or the twenty-fourth.*

ပဉ္စဝီသတိ, *twenty-five, or the twenty-fifth.*

ဆဗ္ဗီသတိ, *twenty-six, or the twenty-sixth.*

သတ္တဝီသတိ, *twenty-seven, or the twenty-seventh.*

အဋ္ဌဝီသတိ, *twenty-eight, or the twenty-eighth.*

ဉာဝဒိသတိ, *twenty-nine, or the twenty-ninth.*

တိံသ်, *thirty, or the thirtieth.*

ဧကာတိံသ်, *thirty-one, or the thirty-first.*

ဒွါတ္တိံသ်, *thirty-two, or the thirty-second.*

တေတ္တိံသ်, *thirty-three, or the thirty-third.*

စတုတ္တိံသ်, *thirty-four, or the thirty-fourth.*

ပဉ္စတ္တိံသ်, *thirty-five, or the thirty-fifth.*

ဆတ္တိံသ်, *thirty-six, or the thirty-sixth.*

သတ္တတိံသ်, *thirty-seven, or the thirty-seventh.*

အဋ္ဌတိံသ်, *thirty-eight, or the thirty-eighth.*

ဥနတိံသ်, *thirty-nine, or the thirty-ninth.*

စတ္တာလီသ်, *forty, or the fortieth.*

ဧကစတ္တာလီသ်, *forty-one, or the forty-first.*

ဒွါစတ္တာလီသ်, *forty-two, or the forty-second.*

တေစတ္တာလီသ်, *forty-three, or the forty-third.*

စတုစတ္တာလီသ်, *forty-four, or the forty-fourth.*

ပဉ္စစတ္တာလီသ်, *forty-five, or the forty-fifth.*

ဆစတ္တာလီသ်, *forty-six, or the forty-sixth.*

သတ္တစတ္တာလီသ်, *forty-seven, or the forty-seventh.*

အဌစတ္တာလီတံ, *forty-eight, or the forty-eighth.*

ဥစတ္တာလီသံ, *forty-nine, or the forty-ninth.*

ပညာသံ, *fifty, or the fiftieth.*

ဧကာပညာသံ, *fifty-one, or the fifty-first.*

ဒွိပညာသံ, *fifty-two, or the fifty-second.*

တိပညာသံ, *fifty-three, or the fifty-third.*

စတုပညာသံ, *fifty-four, or the fifty-fourth.*

ပဉ္စပညာသံ, *fifty-five, or the fifty-fifth.*

ဆပညာသံ, *fifty-six, or the fifty-sixth.*

သတ္တပညာသံ, *fifty-seven, or the fifty-seventh.*

အဋ္ဌပညာသံ, *fifty-eight, or the fifty-eighth.*

ဥပညာသံ, *fifty-nine, or the fifty-ninth.*

ဆဋ္ဌိ, *or* သဋ္ဌိ, *sixty, or the sixtieth.*

ဧကာသဋ္ဌိ, *sixty-one, or the sixty-first.*

ဒွိသဋ္ဌိ, *sixty-two, or the sixty-second.*

တသဋ္ဌိ, *sixty-three, or the sixty-third.*

စတုသဋ္ဌိ, *sixty-four, or the sixty-fourth.*

ပဉ္စသဋ္ဌိ, *sixty-five, or the sixty-fifth.*

ဆသဋ္ဌိ, *sixty-six, or the sixty-sixth.*

သတ္တသင္ဒိ, *sixty-seven, or the sixty-seventh.*

အဋ္ဌသင္ဒိ, *sixty-eight, or the sixty-eighth.*

ဥဝသင္ဒိ, *sixty-nine, or the sixty-ninth.*

သတ္တတိ, *seventy, or the seventieth.*

ဧကာသတ္တတိ, *seventy-one, or the seventy-first.*

ဒွိသတ္တတိ, *seventy-two, or the seventy-second.*

တေသတ္တတိ, *seventy-three, or the seventy-third.*

စတုသတ္တတိ, *seventy-four, or the seventy-fourth.*

ပဉ္စသတ္တတိ, *seventy-five, or the seventy-fifth.*

ဆသတ္တတိ, *seventy-six, or the seventy-sixth.*

သတ္တသတ္တတိ, *seventy-seven, or the seventy-seventh.*

အဋ္ဌသတ္တတိ, *seventy-eight, or the seventy-eight.*

နဝသတ္တတိ, *seventy-nine, or the seventy-ninth.*

အသီတိ, *eighty, or the eightieth.*

ဧကာသီတိ, *eighty-one, or the eighty-first.*

ဒွိသီတိ, *eighty-two, or the eighty-second.*

တယောသီတိ, *eighty-three, or the eighty-third.*

စတုရာသီတိ, *eighty-four, or the eighty-fourth.*

ယဉ်ကျေးမိတ်, *eighty-five, or the eighty-fifth.*

ဆဋ္ဌမိတ်, *eighty-six, or the eighty-sixth.*

ဆတ္တမိတ်, *eighty-seven, or the eighty-seventh.*

အဋ္ဌမိတ်, *eighty-eight, or the eighty-eighth.*

နဝမိတ်, *eighty-nine, or the eighty-ninth.*

နဝုတ်, *ninety, or the ninetieth.*

ကေနဝုတ်, *ninety-one, or the ninety-first.*

ဒွေနဝုတိ, *ninety-two, or the ninety-second.*

တေယျာနဝုတိ, *ninety-three, or the ninety-third.*

စတုရာဓိနဝုတိ, *ninety-four, or the ninety-fourth.*

ပဉ္စနဝုတိ, *ninety-five, or the ninety-fifth.*

ဆနဝုတိ, *ninety-six, or the ninety-sixth.*

သတ္တနဝုတိ, *ninety-seven, or the ninety-seventh.*

အဋ္ဌနဝုတိ, *ninety-eight, or the ninety-eighth.*

နဝနဝုတိ, *ninety-nine, or the ninety-ninth.*

သတ်, *one hundred, or the one hundredth.*

သဟဿ, *one thousand, or the one thousandth.*

ဒသသဟဿ, *ten thousand, or the ten thousandth.*

သတသဟဿ or လက္ခ, *one hundred thousand.*

2. The ordinal number is frequently formed by affixing ဖြောက်, *elevate, exalt,* to words denoting time, to which the numeral is prefixed. *Exam.* သုံးရက်ဖြောက်နေ့၌, *on the third day.* သုံးကြိမ်ဖြောက်, *the third time.* ခုနှစ်နှစ်ဖြောက်နှစ်၌, *in the seventh year.*

3. Words which indicate a thing's being so many-fold, are formed by affixing ဆ to the cardinal numbers under ten, and by prefixing ဆယ to all above ten. *Exam.* သုံးဆ, *three-fold.* ဆယ်ငါးဆယ်, *fifty-fold.*

4. လီ affixed to any cardinal number forms a multiplier. In this case the number to be multiplied is specified land precedes the number which is to form the multiplier. *Exam.* သုံးလီ, *three times.* ငါးလီ, *five times.* ငါးဆယ်ငါးလီ, *five times fifty.* ဆယ်လေးသုံးလီ, *three times fourteen.*

5. Fractional numbers are expressed by ဆယ်, *a quarter;* ဆခြမ် and ဆဝက်, *half.* *Exam.* ဒွဆယ်, *the fourth part of a Pitha.* ဆခြမ် or ဝဝက်, *one half.*

Of Money, Weights, and Measures.

The Burmans have no coin, and their money, which consists chiefly in lead, silver, and gold, is always dealt out by weight. The denominations of which are as follow:

36 ပရမာဏုမြှိုင်, or invisible particles, make one အဏုမြှိုင်, *visible particle of dust which falls from an iron stile.*

36 အဏုမြှိုင်, are equal to one ကညစ်ခြေး *gross particle.*

7 ကညစ်ခြေး, : : one သန်ဥကြောင်, *louse's head.*

7 သန်ဥကြောင်, : : one ဆိတ်ညှင်, *mustard seed.*

3 ဆိတ်ညှင်, . : : one ဖွဲ့ခုံ, *grain of sesamum.*

4 ဖွဲ့ခုံ, ... one ဆံ, *grain of rice.*

4 ဆံ, ... one ချိုင်ဝါး, *seed of Abrus precatorius.*

6 ချိုင်ဝါး, : . . one ပဲ, *pay.*

5 ပဲ, . . : : one မတ်, *mat.*

2 မတ်, : . . . one ခွဲ : or ငါးမူ, *khway or gnamoo.*

2 ခွဲ, : : : . one ကျပ်, *kyat.*

5 ကျပ်, : : one ဗိုလ်, *bo.*

20 ဗိုလ်, : : one ပိဿာ, *piththa.*

4 ပိဿာ, : : one တူလာ, *toola.*

4000 တူလာ, : one တံပို or တံဆို, *tupong* or *tchoo.*

At present eight ချင်းငွေး are reckoned as one ပဲး.

The seeds of Adenanthera pavonina are now generally used by the Burmans, one of which is accounted equal to two of the seeds of Abrus precatorius.

The Names of the weights now in use are တမတ်, ငါးမူ, တကျပ်, နှစ်ကျပ်, ငါးကျပ်, တဆယ်and နှစ်ဆယ်; in all seven kinds of weights, and are called ငွေ, or ငွေ ဝေး. The weights are distinguished in writing thus: one ငွေး is written ၁၌; one ပဲး, ၁း; one မူ, ၁း; one မတ်, ၁, and one ကျပ်, ၁. Ten ကျပ် are written ၁၀, and so on to one hundred, which is expressed by a simple figure of one thus (၁). When the number exceeds one, any other figure may be made use of.

Two ပဲး are equal to one မူ, and eight မူ equal to one ကျပ်; however the မူ varies in weight according to circumstances.

Long Measure.

10 ဆံမျှည့်, *or, hair's breadth,* are equal to *one grain of sesamum* နှံ့.

6 နှံ့, : : မုယော, *a species, of grain, perhaps* [*barley.*

4 မုယော, : လက်သစ်, *the breadth of one finger.*

8 လက်သစ်, မိုက်, *the width of the fist with the* [*thumb extended.*

3 မိုက်, : : တောင်, *cubit.*

4 တောင်, . . လံ, *lan.*

7 တောင်, . . တာ, *ta.*

20 တာ, . . ဥသဘာ, *oothkbha.*

20 ဥသဘာ, . ကသာ, *kothu.*

4 ကသာ, . ဂါဝုတ်, *gavoot.*

4 ဂါဝုတ်, . ယောဇနာ, *yojuna.*

N. B. 12 fingers' breadth (လက်သစ်) are reckoned equal to one တွာ, or span. Also 1000 တာ are reckoned equal to one ကိုင်, or post, which is generally used by the Burmans on the measurement of long distances.

The measurement of distances is expressed in

writing, thus; ၀း လက်သစ် ဒဲ; တဆိုက်, ဒိ; တတွဝ and တတာ, ဒါ; and တတောင်, ဒ့်. When the number exceeds one, any other figure may be used.

Dry Measure.

တနှံ့, *one ear of corn* (ought to) contain 200 *grains* (အစေ့ ၂၀၀).

200 *grains* are equal to *one* လက်ဆွဖ်, *or a quantity which may be placed upon the ends of the fingers when joined together.*

2 လက်ဆွဖ်, လက်ရုပ်, *or the quantity of grain which may be grasped in the fist.*

3 လက်ဆုပ်, လက်ဖက်, *or the quantity of grain which may be heaped upon the palm of the hand.*

2 လက်ဖက်, လက်ခုပ်, *or the quantity which may be heaped on the surface of both hands joined together.*

2 လတ်ခုပ်, ကွမ်းစား, *or what is sufficient for one meal of a single person.*

5 ကွမ်းစာ, ပြည်, *a small measure.*

2 ပြည်, ဓလွတ်, *another small measure.*

2 စဂျွတ်, ; ဝိတ်, *quarter of a large basket.*
2 ဝိတ်, ; ခွဲး, *half a large basket.*
2 ခွဲး, ; တင်, *large basket.*
4 တင်, ; တို့, *larger basket.*
20 တို့, ; တပို့ or တစု, *viz. one heap, or two cart loads* (လှည်းနှစ်စီး).

N. B. The fourth part of the small measure called ပြည် is called a လယ်.

The measures used for dry substances are four, viz. တင်, ဝိတ်, ပြည်, and လယ်, which are expressed in writing thus: တင်, ၁; ဝိတ်, ၁၀; ပြည်, ၁၀၀; and လယ်, ၁၀၀၀, and when the number exceeds more than one, any other numeral may be used.

Time.

The time in which one can throw the arm out ten times (လက်ပစ်ဆယ်ဟွာက်), or the time while a person can twinkle the eyes ten times (မျက်စိဆယ်မှိတ်) or the time in which ten flashes of lightning may take place (လျှပ်ဆယ်ပြက်), is one နုရ, *nuru.*

4 ခုနု, are equivalent to *one* ခဝ, *khunu.*

12 ခဝ, ... ခရာ, *khura.*

10 ခရာ, ... ပြန်, *pron.* . . .

6 ပြန်, ... ဗဇုန, *beejuna.*

15 ဗဇုန, ... ပါဒ်, *pad.* . . .

4 ပါဒ်, ... ဥိ or နာဍီ, *noree.*

60 ဥိ, . make one . ရက်, *or day and night.*

15 ရက်, ... ပက္ခ, *or side (of the moon).*

2 ပက္ခ, . . . လ, *or month.*

12 လ, ... နှစ်, *or year.*

Days of the Week.

The names of the days of the week are said to be derived from the names of the planets, but as the etimology of all the words cannot be traced, the Magudha names are also inserted, from which they are said to be derived.

Burman.		Magudha.
တနင်္ဂနွေ, *Sunday,*	:	ရဝိဝါရ from ရဝိ, *the sun.*
ဘသလာ, *Monday,*	:	စန္ဒဝါရ from စန္ဒ, *the moon.*
ဘင်္ဂါ, *Tuesday,*	:	အင်္ဂါဝါရ from အင်္ဂါ, *Mars.*

ဗုဒ္ဓဟူး, *Wednesday*, ဗုဒ္ဓဝါရ from ဗုဒ္ဓ, *Mercury*.
ကြာသပတေး, *Thursday*, ဂုရုဝါရ from ဂုရု, *Jupiter*,
သောကြာ, *Friday*, သောကြာဝါရ from သောကြာ, [*Venus*,
စနေ, *Saturday*, သောရိဝါရ from သောရိ, *Saturn*.

A day ရက် is divided into two parts, viz. from the sun rising to its setting နေ့, *day*, and from the sun's setting to its rising ည, *night*, which are again subdivided into four equal parts, called ထချက်တိ, နှစ်ချက်တိ, သုံးချက်တိ, and လေးချက်သိ, viz. the first, second, third, and fourth watches, which vary with the seasons of the year. When the days are short, they consist of eight, and when long of nine မောင်. A မောင် is equal to a နာရီ.

Of the Months.

The Burman months, always commence with the change of the moon; they consist alternately of twenty-nine and thirty days. The months are also known by the names of the twelve signs of the Zodiac, both of which are inserted below.

တံခု, *April*, . . ဓိသ, *the Goat.*
တခရိ, *May*, . ဗြိသ, *the Cow.*
ဇုယိ, *June*, . . မေထုန်, *the union of the procreating powers of the male and female.*
ဝါဆို, *July*, . . . ကဏ်ကဉ်, *the Crab.*
ဝါခေါင်, *August*, . သိဉ်, *the Lion.*
တော်သလင်, *September*, ကန်, *the Virgin.*
သီတင်းကျွတ်, *October*, တူ, *the Balance.*
ဘိုးဆောင်မုံ, *November*, ဗြိစ္ဆာ, *the Scorpion.*
ခုတ်တော်, *December*, ဓနု, *the Bow.*
ပျဉ်သို, *January*, . . မကာရ, *the Sea-monster.*
တပိုတ္ခဲ, *February*, . ကုမ်, *the Water-pot.*
တပေါင်, *March*, . . မိန်, *the Fish.*

From the new moon (လသစ်,) until the full (လပြည့်) is called လဆန်, or the waxing of the moon; from the full to the disappearing (လကွယ်) is termed လပြည့်ကြော်, above or beyond the full; the time from the moon's disappearance until the change, is called (လကွယ်), or the hiding of the moon.

The Burmans divide their months into four quarters or weeks, viz. from the new moon to the eighth day

is the first (လဆန်ရှစ်ရက်); from the eighth day to the full is the second quarter, and the first ပက္ခ; from the full to the eighth day is the third quarter (လပြည့်ကြော် ရှစ်ရက်), and from the eighth day to the change in the fourth quarter, or the second, ပက္ခ.

Hence the Burmans date their letters, &c. thus: the first, second, third, fourth, fifth, sixth, seventh, eighth, ninth, tenth, eleventh, twelfth, thirteenth, fourteenth or fifteenth day of the wax or wane of the moon of such a month.

Examples of the use of the Verbal terminations.

သေ, *page* 84, 19; and လေ, *page* 84, 20.

1. အပယ်ဓိဘုဂ္ဂားတို့။ပဉ္စ၂ပြည့်သူပြည်သားတို့ကအိမ် ရှေ့ခန်းလျားတောင်ခြေသည်။ ငါ့ဦးစရာမရှိသေး။ အငေးအ မြတ်သင်တို့ကိုယ်ရိုးကွယ်ရိုးရှိသည်အတိုင်းကိုင်ကွယ် ကို့ဂုဏ်ခြင်ဖြင့်ခန်ညှခန်ခန်လျာအလိုငါသားဆုတောင်းကြလေ၊ ဟုခန်ထား;အာဂါဂာရဿံပေးတို့။, "*Ye maidens, now, the inhabitants of the city have been intreating for an*

heir to the throne; I have none to give, (ye therefore) according to the best of your various customs, implore the blessing of a son, who may become the accessor to the throne," thus, (he, viz. the king) commanded with a kingly voice.

ဒိမ်, *page* 116, 111.

2. အခြင်ပြည်သူပြည်သားတို့။ ကောင်ပြီး။ သင်တို့လျှောက်ထားတိုင်ငါ့ဘိုးတော်မိဘုရားတို့ကိုသားဆုတောင်းစိမ့်မည်။ *Well, ye inhabitants of the city, according to your request, I will cause my concubines to supplicate (for) children.*

အံ, *page* 85, 26. မှ, *page* 150, 26.

3. ယခုငါမိဘုရားကြီးအားထိုက်တန်သောသားဆုကိုပေးအံ့ဟုကြံပြီးမှမိဘုရားကြီးအားလျှောက်ပတ်သောသားကိုငါဘယ်သူခုတ်ပြည့်ဒွဂ္ဂိုဏ်လေးမဂ္ဂိုလောဘုရားစဖက်ကြည့်ရှုလတ်လျှင်ဘုရားလောင်းခုတ်သားကိုမြင်လတ္တိ့, " *Even now, I will grant a suitable son to the queen," (after) having meditated thus, (and) having beheld and considered, whether there was a son suitable to, (viz.*

for) the queen, in Tawa-tingtha, the abode of the god, saw the immature deity, the son of the god.

လျက်။ ၍။ သဖြင့်, *page* 111, 94, 95, 96.

4. ဘူးလောင်းသည်ဖြိုထွတ်ဝန်ကြင့်ခန့်ဝင့်သော ဘွဲ့ရှိမင်္ဂလာစသည်ကိုပမာကာမပြုတဲ့ ဖိုးဆွန်စံခဲ့ရာလို့ ပြီးလို့ ရောက်သည်ကိုသော ဆင်ခြင်လျက် ခန့်စံသော် ခြင်ငယ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာထိုညည်ပတ်လုံးမိုးပြုး၍ ခိုးရောင်ဖို့စမ်းသော် ရောက်သောအခါမှာ။ ဘွဲ့ခိုးငှက်ဖြိုထိုကပ်လာသဖြင့် စစ်ငွေးတကြိမ်ဖြစ်ခြင်းငှာ။ *Bhooraloung, from the pleasure which he enjoyed at the idea of having attained to the summit of his desires, contemning the soldiers of Choolanee, who surrounded the city, slept the whole night with the greatest composure: when the morning was come Choolanee, drew nigh to the city, and resumed the battle.*

လျှင်။ ၍, *page* 111, 94, 95, 96.

5. ထိုပုဏ္ဏားကြီးသည် ပြုခဲ့ရှိပုဂ္ဂိုလ်လျှင်

ခွယ်ကိုသွားဖြင့်ကိုက်ဖျက်၍ယူခဲ့၍ ထိုင်စွယ်ဖြင့်ဖွဲ့လိ
သတိုသားလက်ျာလက်ကိုလည်းကောင်း။ ကျွဲကဲ့သည်သတို
သမီးအိုလက်ဝဲလက်ကိုဝဲလည်းလကောင်းကြိုးဖြင့်ခွန်ညှပ်ပြီးထျင်
ခွဲယ်ကြိုးအစွန်းကိုကိုင်လျက် လှုံကဲဖြင့်ပြင်းစွာရိုက်ဝိုဏ်း
afterwards, Choojaka, the brahmuna, entering the bower, bit off a creeper with his teeth; brought it; bound the right hand of Jalee, and the left hand of Ganhajee, and taking hold of the end of the creeper-rope with his hands, beat (them) very severely with a switch.

မှ, *page* 150, 26 and 27. သဖြင့်။ ၍။ လျက်, *page* 99, 47. ၎, *page* 84, 21. ၏, *page* 96, 97.

6. ထိုင်ပြည်တံခဆာမကိုလှည့်ကြည့်ဖျက်ဖျက်ပြုံးမှ။ ဆရာတံခဆာမားအရှိကိုင်ချစ်ပါသူနဲ့သဖြင့်မိမိဒီမှဒီမိုသားမ
ယားကိုင်မျှမပေးစေရဘဲ။ အခွင့်ခင်ပွတ်ယောက်ကိုသဘ
ဆိပ်ကယ်ရောပြောဆိုရ၍ ထိုဒုမ္မကိုလျှိုဝှက်လျက်နေ၏။
ထိုသို့ပင်လျှင်ဝှက်ပြေသော်လည် ဒုက္ခရိုတ်၏ပညာအ
စွမ်ဖြင့်ထိုသူ၏အမှုကိုတခုမကျန် ဟုတ်ဟုန်ဘိုင်အကျွန်

ခွေတ်ကြားယိုင်ရှိ။, *after having destroyed the harlot, and brought the ornaments, &c. without making mention of the circumstance to his family, he kept it a secret, only mentioning it to one of his friends; but though he kept it a secret, I, by the strength of my understanding related every circumstance of the affair.*

ဟု, *page* 112, 99, 101. သဖြင့်, *page* 111, 94, 95.
ရှိ, *page* 96, 37. သတည်း, *page* 97, 41.

7. ဂါဒြိုသားတော်ကိုဝင်စေဟူမိန့်ပြန်လိုက်သဖြင့် ဘုရားလောင်းမဟာသဿာသုခမိန်သည် ခုန်ဝေဘာသိဝင်၍ မင်ကြီးအားခစားလျက်မင်ပေးခဲ့ရာဌာနရှိ။ အဓိပတိလေးယောက် စိုးလည်မိဘိုးခဲ့ရာဌာန၌ မင်ကြီးအားခစားလျက် ငါးဦးသတည်း။, *having returned the order, "let my son enter," the minister Mahauthatha, entered the palace, and having made obeisance seated himself in the place alloted to him by the king; the four ministers also, seating themselves in their places, remained in a state of obeisance.*

ဘူးခဲ့, *page* 85, 24. ၍, *page* 111, 94.
ဖည့်, *page* 85, 26. သဖြင့်, *page* 111, 94, 95, 96.
Also Exam. to page 105, 70.

8. ငါသားမဟာသဏာ။ ကျွန်ုပ်လောကဓာတ်ငါဘို့ကဲ့သို့ဒုဿီ
သောစည်စိမ်ရှင်တို့သည်မိမိရအာပ်သောစည်စိမ်ထက်လွန်
ကွာစည်စိမ်ကိုအလိုငှါ့ ဗထပြည်တန်ရွှင်ဝတို့ကိုတိုက်
ဖျက်သိမ်းပယ်ရှင်းသော်လည်း။ ပညာအကြောင်းစည်ပြေနှိုင်း
ခဲ့သော ကြောင့်။ သူကလွန်ပြုသဖြင့်မိမိအကျော်အစောမဲ့
ဖြစ်မည်စိုးရွံ့စစ်ထိုင်းခြင်စသောအကြောင်းမျှကိုမပြု။, *O my son Mahauthatha, (there are) in this world, other persons wealthy like unto ourselves, (who are) anxious to obtain more than they possess, even though they should have to destroy whole kingdoms to obtain it; but because their wisdom neither returns nor increases, and being afraid that retaliation will deprive (them) of their honour, enter no more upon the evil actions of war.*

လျှင်, *page* 99, 46; *page* 84, 21.

9. မိဘဝတိုသည်သားလာဘ်တို့ဖြစ်ခြမ်းသားကား

ကိုဋ်ကြားရလျှင်ပင်ဝမ်းမြောက်ကြွေကြွေသက်သာရကုန်၏၊

the parents having heard of the welfare of their children, being filled with joy, obtained tranquillity.

လျှင်, *page* 99, 46. မဲ, *page* 101, 50.

10. စင်စစ်ထိုသူအကောက်ကြံမည်မှန်လျှင် လျှို့ဝှက်အပ်သောစကားကိုအဘယ်သူအားမျှထိုဝှက်ကြံသောအမှုပြီးမြောက်အပ်, *if it be indeed true, that, that person intends to deceive, it cannot be right to mention a secret to any one until its object be accomplished.*

ဆဲ, *page* 83, 16.

11. အကျွန်ုတ်သည်လွန်လေပြီးသောအမှု။ ဖြစ်ဆဲးအမှု။ ဖြစ်လတ္တံ့အမှုအစုအသယ်သွယ် ပြဘွယ်ဆောင်ရန်ဒေတန့် တံ့ခိုက်စွဲကိုယ်ဆင်ခြင်အသင်မျှော်ခြင်းဖြင့် သိတတ်၏။ *by meditation and foresight, I am acquainted with all the minutiæ of past, present, and future affairs.*

၍။ သဖြင့်။, *page* 111, 94, 95, 96. စွမ်, *page* 116, 113. ဟု, *page* 112, 99, 101.

12. မင်ကြီးသည်။ မိဘုရားဖြတ်။ ငါအားကျင့်ရာဆောင်ရာသောသင်္ဂြိုဝတ်မကုန်သောကြောင့် နှစ်လုံမသာ၌သည်လည်မဟုတ်။ တပါးသောအကြောင်တို့ကြောင့်နှစ်လုံမသာ၌သည်လည်းမဟုတ်။ ငါအားယုခဲ့သည်နှင့်ပြီးကာအမတ်ငယ်ကိုမလေးသာသဖြင့်ကိုယ်ဆိုစလိုသဖြင့် လျှောက်ထားကြသည်စကားငါသည်မဆင်ခြင်မိခြင်ကြောင့်အလျင်တဆောအမျက်ထွက်၍ နားယှက်သဖြင့် ငြင်းအတူးနှင့် တူ၌ဖယ်ခဲ့ရသောငါသားမဟာသုဘာကိုလုပ်ကြံစိမ့်သောငှါ လေးကအဓိပ္ပာယ်ကောင်းစွာမသိလျက်ကိုအပ်လိုက်မိ၏။ ထိုသို့အပ်လိုက်မိသောငါအားယုဒမြတ်ဖုန်းပြန်၍ အောက်မေ့မိသဖြင့်ပြင်းစွာနှစ်လုံမသာခြင်း၌ ဤဟုဆိုသည်းဟူ။

the king replied unto the queen, "O queen, it is not because I have done with thee, (viz. thou hast nothing more to do with me); nor is it on any other account, that I am uneasy. Yesterday evening the four nobles, wishing to destroy Mahauthatha, petitioned me, and I being deceived and angry, without reflecting, gave my sword to Thenaka, for the purpose of destroying Mahauthatha (who is) replete (with blessings) as the earth itself. Now the thought of having delivered my sword to him, fills me with pain.

ဒါဟု page 112, 99, 101. ဆဲ, page 83, 15.
သနည်း, page 106 16, 77.

13. ခမည်းတော်မင်ကြီးဥစ္စာစည်စိမ်ဟူသည်ကား။ ရန်သူငါးပါးဖျက်ဆီး၍ ပြုနုံးသဖြင့်လည်း ဥစ္စာဒှက်ပုံစုနှံတတ်၏။ ရန်သူငါးပါးမဖျက်ဆီး၍ မိမိဖြစ်ခဲ။ ပွားခဲ့ဖြစ်သော်လည်း ဥစ္စာဒှက်သသဖြင့်ဥစ္စာဒှက်သည်စုနှံအပ်၏။ ထို့သို့စုနှံတတ်စွဲနှံအပ်သောအခြင်းအရာဖြင့် ပြောက်ခြင်းကုန်ခြင်းသဘောသာလျှင် စင်စစ်ဖြစ်လေပြည့်စည်စိမ်ဖြင့်အာဘယ်ကြောင့်ခမည်းတော်ဘိတ်မနှံခြင်းကိုစပြုပြုနိုင်ရသနည်း။

Such my father are the riches of a king. When the five enemies (viz. water, fire, governors, thieves, and despisers) have destroyed and consumed them, they desert their master; and even if these (enemies) do not (destroy them) and the riches be one's own, and increase, still must the owner die and leave them; why then does my father tempt me with wealth which is thus deceitful.

ဟူ၍, page 112, 102. ရေ, page 93, 17.

14. ယသဒုမကောင်ခုက်ဖန်ဂကောင်ဟူ၍ ပြောင်လင့်ဖြင့်ဆို

လျက်အစဝဲ့ကွက်မရ ကားလကိုမကုန်စေသင့် အာဘယ်ကြောင်
ခဲ့သ်ပဟူမ။ အသူးယောကျ်ားမျှ မဲရကာမင်္ဂနှင့်မိတ်ကျွမ်းဝင်
ပြု၍ ရှင်ကုန်အခါကျော်အမျိုးကိုရသည်မရှိခေျ။ ယခုကား
ဤသို့ခဲသောခေတ်မှာ ယနေ့လည်းကောင်း ခုနှစ်ဖန်လည်းကောင်း
မသိသည်ကားသမဆို ထိုထိုသောအခါကစတ်ဘိုဝ်ခွဲလေ့ရှိ
သည်ကိုရှင်အံ့ သည်ကိုမည်သူသည်သူ့ယောကျ်ားမျှ မသိနိုင်ကြ
ဝချု။ *It is not right to procrastinate to no advantage (saying); "To-day is bad, to-morrow will be good;" because there is no one, who having entered into a league with king death has thereby lengthened out his days, nor is there a single person, now speaking, who can possibly tell whether he shall live through the day.*

ဥိလော, *page* 115, 69. လျှင်, *page* 99, 46, and 100, 49.

15. အရှင်သခင်မင်ကြီး။ ဖွေသည်ဖခင်သည်လေးစား
ရောက်၍ ကွဲရခွတ်ဘိုဖြိုးမောင်နှစ်ခေျကာနှုတ်ဝှင့်ပြောလျှင်
မြင်ပါစေဦးလော, *O our father and king, when our mother arrives from the woods, if she wishes to see the countenance of us (who are) brother and sister, permit her so to do.*

ဝေ, *page* 104, 64.

16. အရှင်သခင်မင်းကြီး။ ကျွန်းသည်ဖခင်မျက်နှာကို လည်းကောင်းရှုတ်တို့သည်မြင်ပါရစေဦး, *O father the king, —Permit us also to see, our mother's countenance.*

ခဲ့, *page* 85, 23. သော်။ ၍, *page* 111, 94, 95, 96. ဟု, *page* 112, 101.

17. မဟာဟသထမသည်းခံနိုင်သည်တဖန်။ အရှင်မင်းကြီး။ အကျွန်ုပ်တို့တွင်ပါသောဆင်အပေါင်တို့သည် လည်ပင်ထဲ၌သာလျှင်ဝန်မွှေလျော်ကုန်၏။ ထိုခဏတို့သည်ဖြစ်၌ကစား၍ ရေခိုက်ခဲ့သော် မဟာသဃာလသသာဆိုဖူးရာ ကြည်ကိုပင်ငါတို့မလောက် မရှိဝံးရာကုန်ပါမြို့ မြို့သားတို့သည်အကျွန်ုပ်တို့အမျက်ထွက်ကြရာ၏, *Mahauthatha, again replied, "O king, the elephants which attend me, enjoy themselves in the water only, and should they by playing in the river stir up the mud, the inhabitants of the country will be offended, saying, Since the arrival of Mahauthatha, we have not been able to drink, nor even bathe in clear water!"*

ဟု, *page* 112, 101. ၍။ သော်။ လျက်, *page* 111, 94, 95, 96. ပြီး, *page* 92, 32.

18. ယခုငါ အလျှံမရွှေ့ဂုံးရွာသို့ဝင်သွား၍ သတို့သားသူ ခမိန်ကိုငါကိုယ်တိုင်ဆောင်ယူခဲ့ပုံကြောင်းပြီးသော်။ အဝင်ဝင် သားမျိုးတော်မတ်တော်အပေါင်ခြံရိုလျက် မထင်မရှားလွန် သောသွားခြင်းဖြင့်မြင်စီး၍ မရွှေ့ဂုံးရွာသို့ငါဗေဟရာဇ်မင်း ကြီးထွက်သွားပြီ, *"Now I having gone to the village Majjhagoong which lies on the east, will myself bring the youth," having thus reflected, king Videha, with his private attendants, set out on horseback in a private manner for the village.*

လတ်လော် or လလော်, also လျက်။ လျှင်, *page* 111, 94, 95, 96. ဟု, *page* 112, 101.

19. အရှေ့ရွာခံခြံမှသွား၍ ဥကလောဇမတ်သည်ပါဖြစ်ခဲ့ ယခုမရွှေ့ဂုံးရွာလယ်ဒွါရုံးလောင်သည်စိုရင်အင်းသောရေပြာ ကိုပြုဖြင်လတ်လော်၊ ကျွဲစရပ်ကိုဆောက်လုပ်စီရင်သော သူသည်မချွတ်လျှင်ပညာရှိဖြစ်လတ္တံ့နှင့်ဟုကြံလျက်ဆိုပြီ, *The noble, continuing his search, went out of the east*

gate beholding the house built by Bhooraloung, in the centre of the village Majjhagoong, and reflecting, said, " undoubtedly the builder of this house was a wise man."

အံ့, *page* 85, 26. လေ, *page* 84, 20. ကြီး, *page* 92, 32. လျှင်, *page* 99, 46. ဟု, *page* 119, 101. ခဲ့, is here an imperative.

20. ထိုအခါ၊ ဆဟာသဿာသဘိသားသည်။ ဆရား။ ကွာ်မြ
မျာလာက်သောပိသုကာအာတတော်ဖြင့်ငါတို့ဝ်ဥစ္စာတထောင်
ကိုယူလျက် စရပ်ကိုလဆာက်အံ့ ဝံ၏လေသည်ဖြာဘယ်သို့
သင်ဖြစ်-ဒွိုင်အံ့ခဲ့သည်ဟုခင်ဗျိုးလျှင် တဖျည်ကြိုးယူခဲ့။ ငါ
ခင်းချ လေးခဲ့ဟုဘူဂုားလောင်ပြင်၍ တဖျည်ကြိုးကိုခင်း
ပြန်ဤ, *Then, the youth Mahauthatha, (said), " Architect, thou having received one thousand (pieces of silver), hast made a promise to finish the house; but it is impossible you can complete it;"—having thus spoken, Bhooraloung said, " bring hither the line and plumet, I will lay it down," and thus again he extended the line.*

သော်, *page* 111, 94. လသ, *page* 84, 19, in the last instance is a future. ဟု, *page* 112, 101. လျှက်, *page* 99, 47.

21. ကျွဲကိုစရပ်ဆောက်လုပ်စီရင်ငြားသော်။ စရပ်သည် ကျွဲမှဖြင့် မတင်စောယ်စသား။ စရပ်အဓိဋ်ဒွဲရေကဲကြီးထင်ရှိသော်။ သာချိုအင်တယ်ဘွယ်ရှိသေဇ္ဈိဟုကြွေးကြော်ဘုရားလောင်းသည်ဆိုဇ္ဈိ, *having finished the building of the Jarat, Bhooralpung, meditating, said "the Jarat does not as yet appear magnificent, should a large pond be dug in its vicinity, it will appear, more so."*

ဟု, *page* 112, 111. လိမ့်အံ့ခဲ့သည်, *page* 106, 76, and 107, 79. သခုည်, *page* 106, 76.

22. ထိုဝ်ပညာရှိသည်ယခုအဘယ်အရပ်ဒွဲရှိလိမ့်အံ့ခဲ့ဟုအောက်မေ့လျက် အမတ်လေးယောက်တို့ကိုခေါ်၍။ ငါ့ရှိအိမ်မက်ကိုသုခဓိန်အမတ်တို့စေးညာရှိလေါ်မည်ဟုဖတ်ကြကုန်သည်။ ထိုပညာရှိအဘယ်မှရှိသနည်ဟုမေးဇ္ဈိ, *" Now, where can that wise man be?" thus reflecting, the king called the four nobles, and enquiring, said, "ye nobles interpreted my dream, as in-*

dicating that wise personage would make his appearance; where then, can this person be?"

ဦးမှ, *page* 92, 30. ဘဲ, *page* 101, 51.

23. မင်မိဘုရားတို့သည်ပါကိုဆက်ကျိုးယုတ်စေအောင်မ
ပြုကာဘဲ။ ကောင်းစေချင်သည်နှစ်လိုနှင့်မင်းသုံးဆူးရိထိုက်
သိုက်ဖြိုက်ဘွယ်ရာလက္ခဏာကောင်ခြင်စုံညီသည်မိန်း
ရိုးသွဲ့နှင့်ပင်ထိမ်ပြားရိုဖွဲ့မည်, *The queens not intending any harm, but rather having regard to my interest, will, I am convinced, give me in marriage to a princess who is beautiful and replete with every virtue.*

လေ, *page* 84, 20. ပို့, *page* 101, 52.

24. ကျွန်ုပ်တို့မောင်နှစ်ဦးအားပုတ္တားချည်နှောင်
ရိုက်ပုတ်လေသောအကြောင်းများကိုပွေးသည်မိခင်အားမေး
တော်မူကြီး ဖိန်ဝေတဉ်ပုပ်ရှင်း, *O father, inform the mother who has nourished us, of the punishments which this Pongna has inflicted upon us, who are brother and sister.*

လေ, *page* 84, 20. လေ့, *page* 106, 76.

25. အိုဝ်နုတ်သားတို့။ အကျွန်ုတ်မောင်နှစ်မတို့သည် ပုံကြားခဲ့ကာဘွင်ပါရလေသောအဖြစ်ကိုငွေးသည်မိခင်မဒေ ကိုဆိုပါရစ်ကုန်လော့, *O ye sons of the gods, inform the mother who bore us, of our having followed the Pongnna.*

လော့, *page* 106, 76.

26. ကျွန်ုတ်ဘို့မောင်နှစ်မအားရောဂါငြိုးသာအဖြစ် တို့ကိုငွေးသည်မိခင်ကိုဆိုရစ်ပါကုန်လော့, *Inform our mother, of our being exempt from all manner of sickness.*

N. B. The increment ရစ် generally conveys the idea of *continuing, remaining behind, &c. Exam.* နေရစ်သည်, *continue behind,* ကျန်ရစ်သည်, *remain.* Sometimes, however it is used as an imperative. See page 229, 24.

မှ, *page* 101, 52. ၍, *page* 111, 94, 95, 96.

27. ကောင်မခိုင်ဂသောအဆင်းဝတ်တီးဆင်တိုက်ဆင်စေဘဲ
မူ၍။ တရားစောင့်ရှာဥပုသ်ဒိဗ်ဗိမာန်လေးတော်မူ၏, *Having arrayed (himself) with, or being arrayed in superb attire, (he) remained in the house of fasting.*

လျှင်, *page* 99, 46.

28. ငါသွားလျှင်ရမည်, *if I go, I shall obtain.*

The increment ခဲ့ is used as an imperative. See page 227, 20.

The increments လည့် or ဇ္ဇည့် are affixed to denote the imperative. *Exam.* သိကြားမင်သူကြီးလည့်။ ချစ်သမီး။ ရထားတက်သွိုင်းဂ်လှည့်။ ယခုပင်သွားကြကုန်ဟုဆို ဟုဆိုရ်၏, *the angel (in the form of) an old man, said, "Daughter, ascend into the chariot, we will depart immediately.* See page 106, 74.

The increment လေ is frequently used as an imperative. *Exam.* ငါကြားသည်။ မောင်တို့။ ငါလာမှာအားငါ နှစ်မအာဖြစ်ကိုရပြောရှ်။ ပြုဂုဏ်ဆောင်ရသည်ဝတ်တို့ကို

ပြုလျက် ကောင်းစွာငါ့နှစ်ဖက်ပြည်ပိုက်နှင်းဟုငါ့ဘော
သို့တော်ကြောင်းကိုဆိုလေသည်မှာထားဟု။ *"O ye youth, after that ye have mentioned to the female Pongna the circumstance of this person's being my sister, deliver my command that she be treated well," thus the Pongna commissioned (the youths).*

The increment ဘို့ is both present and imperative. *Exam.* မုတ်ဆိုးမသားဟူသောစကားကိုကြားလျှင်။ ငါ့
သားသည် ကျိုးသူငယ်တို့ကား။ ငါ့ကိုမုတ်ဆိုးမသားဟုနှိပ်
စက်၍ ဆိုဘို့ရှိ, *having heard (of the circumstance of his being called), the widow's son, the youth, said, "these children harrass me, by saying this person is the son of a widow."* See also the example in the last rule.

The increment ပြီး is affixed to roots, and conveys an idea of the action having been performed previously to some other action. *Exam.* ရောက်ပြီးသည်, (*he*) *arrived or had arrived, (previously to some other circumstance).* See page 219, 7.

Examples illustrative of increments used as affixes to nouns.

1. The verbal termination သည်; and the termination ကြောင် of the instrumental case, are frequently affixed to verbal roots in any mode or tense, to form compound words, and indicate *the circumstance* of an action or thing. *Exam.* မင်းကြောင်သောကြောင် ကိုငါကြားရသည် or မင်းသည်သာသည်ကိုငါကြားရသည်, *I have heard of your being well and in health.* မင့် ကုန်စည်များခဲ့ချောင်ပြီးကြောင်ကိုငါကြားရသည် or မင် ကုန်စည်များရောင်းသည်ကိုငါကြားရသည်, *I have heard (of your) having sold your property.*

2. A sentence terminating with a verb in any mode or tense may be inflected with the termination ကို of the accusative case. The whole sentence then forms a compound noun, and becomes the object to the verb of the following sentence. *Exam.* မသည်သာသည်ကိုငါကြားရသည်, *I have heard of your being well.* မင်ကုန်စည်များ ရောင်းသည်ကိုငါကြားရသည်,

I have heard of your having sold your goods. ဓင့်ဒိမ်ဂုကိုဂုဂျင်ချမည်ကိုငါထင်သည်, *I believe you will sell your house.* ဓိုနှပ္ပတ်မြို့သို့သွားမည်ကိုငါကြားရသည်, *I hear he will go to Madras.* သူကောင်ငွေကိုကျွန်တော်ယူသည်ကိုမယူပါ or သူကောင်ငွေဝှိသည်ကိုမယူပါ, *(He) dont take away the good man's silver which was deposited (by me.)*

3. The particle မှ frequently conveys the idea of, *though, although, even,* &c. and is frequently affixed to the terminations of nouns. *Exam.* ငါပေးသည်ကိုဝ်မှမင့်မယူလို, *Although I give, you do not wish to receive.*

4. The termination မှ is sometimes used adverbially, in which case it is affixed to the inflections. *Exam.* ငါခေါ်သည်ကိုဝ်မှမင်မလာလို, *Though I call, you don't wish to come, or you don't come at my calling.*

5. The compound increment လျက်နှင့် is synonymous to the inflected verbal termination သည်ကို

Exam. ငါပေးလျက်နှင့်မင်းမယူလို or ငါပေးသည်ကိုမင်း
မယူလို, *If I should bestow, you will not accept it.*

6. The accusative termination ကို is frequently used for the nominative case terminating in သည်: *Exam.* ထိုဝံသုံလုံးသောဖြူကြောဖြတ်ရတနာတို့ကို။ တလုံ
လျှင်အဘိုးမည်မျှထိုက်သို့, *Those three precious stones are valued at so much each.*

7. The Dative in အား is sometimes substituted for the accusative in ကို. *Exam.* စတုဒ္ဒလာကပါလနှုတ်မင်
ကြီးဃဃဟာက်တို့ကမင်းမခေလားမည်သောခုတ်သို့အား။
ထိုပ်နှစ်ဖွန်းသူတို့ဝိုက်ဝိုင်ဆယ်တင်စိုင်းသောငါသမုဒ္ဒရာဖြို
ဒေါင်ထားသဟည်, *The four gods (by name) Chutoopala appointed Thumooddureet to the office of delivering and protecting the beloved daughter of the god who is called Munimechulu.*

APPENDIX.

THE Burman language is principally formed from certain roots, which the author has endeavoured to collect together in this appendix. As these roots have never before been collected, some few may have been omitted, and others may be found repeated more than once, owing to their having been written differently by different authors: yet it is hoped, the attempt will not be condemned because it has not attained a higher degree of perfection.

Should a second edition be required, the Compound roots will be added. But being found to be more numerous than was at first imagined, they must be omitted in the present edition, in which the chief aim has been to give a complete list of the simple roots, which during four years' close labour, have been collected as the author met with them in the course of his Burman reading.

In the following list, the reader will not only find the same Monosyllable in three different forms as distinct roots, but also each one of the same unaccented or accented monosyllables repeated more than once, and considered as a distinct root, where the ideas conveyed are somewhat vague.

General Observations upon the Verbals.

1. Nearly all the verbal roots are Monosyllables, consisting either of one or two letters. Some few consist of two syllables. These, however, are generally imitative sounds, or notes of animals.

2. When the root consists of one consonant, the vowel ಅ is always to be understood as inherent.

3. When they consist of two letters, the last is always a final Consonant.

4. The initial letter may be either simple or compound.

5. These Verbal roots convey merely crude ideas of an action, or quality, and in reality are neither nouns, adjectives, verbs, nor participles. In their crude state, they scarcely convey any idea whatever, even to a scholar in the language; and must be combined with affixes or prefixes to form them into words.

6. Verbal roots are of two kinds, simple and compound. The compound ones are here omitted, and only the simple ones inserted.

7. There are several characters, both simple and compound, in the Burman alphabet, which admit of no material variation of sound. These are often written indiscriminately one for the other; at first sight they are very deceptive to a student, and appear to augment the number of roots; but a small degree of caution will enable him to overcome this difficulty.

8. The following are some of the most common variations, which are generally used at the option of Burman authors, without being considered incorrect,

The symbolical characters of ယ and ရ; the compound ြ and ျ; တ and ဖ; and (ိ) and ီ, are frequently used one for the other. *Exam.* ငြိုးငွေ့, *be restless, disturbed,* is written ငြိုးငွေ့. ညိမ်, *be easy, still, quiet,* is written ငြိမ်. ခရောင်, *be loose, not tight,* is written ခလောင်. ခြမ်း, *divide,* ချမ်း. ခိုး, *believe,* ချုပ်. ခွေး, *tie, bind,* ခွဲး, &c. In like manner also the symbol of the vowel ဲ (ဲ) is frequently used for the final ယ်. *Exam.* ကယ်, *save, deliver,* is also written ကဲ့

N. B. Not having been able to ascertain in every instance which is the most correct mode of writing these words, the same root is sometimes written with two different characters.

9. The Roots are arranged in the alphabetical order of their initial characters.

10. The root is placed first through the following list, and the signification given as nearly as possible by

other Burman words, chiefly abstract nouns. The meaning is then given in English, which is generally expressed by the second person of the imperative mood.

11. Most of the following verbals are active, but some of them neuter. Roots of an active signification, with an initial aspirate, frequently form their neuters by changing the aspirate to an unaspirated letter; when however an unaspirated letter occurs which has no corresponding aspirate, the symbolical character of တ is used instead of it. *Exam*, အိမ်သည်ပျက်ခဲသည်, *the house goes to ruin*; အိမ်ကိုဖျက်ဆီးသည်, (*I*) *destroy the house*; ပုဆိုးသည်သည်စသည်, *the cloth is pressed (as between two bodies;)* ပုဆိုးကိုညှပ်သည်, *the cloth is cut (as by a pair of) scissors.*

12. The Burmans have two accents in addition to the natural sound arising from the characters themselves, viz. the long and soft accent which follows a character thus: တို့း and the short and abrupt accent written underneath thus တို့. These accents are used only with those Monosyllables which end with a vowel

or nasal; by this means they are enabled to form three distinct words from one Monosyllable, *Exam.* ကြည် ။ ကြည်း ။ ကြည့်.

Verbal Roots.

ဃ အံ့ဆွံ့ခြင်း။ စကားထစ်ခြင်း, be dumb, speechless, stammer.

အကံ် အက်ကွဲခြင်း, become open, wide; widen (as a crack); be parched, as the earth, skin, &c. (from heat).

အစ် ကျပ်ခြင်း, become tight, tense, straight, not slack.

အန် အော့အန်ခြင်း။ လျှံထွက်ခြင်း, vomit, disgorge, emit.

အန်း ကူညီခြင်း, help, assist, aid.

အပ် အပ်နှံခြင်း။ အပ်နှင်းခြင်း။ အပ်ဆပ်ခြင်း။ ကပ်ခြင်း, commit, consign (as to the charge of any one), deliver over, deliver up, put under charge; add to or upon, place in or upon.

အပ် ထိုက်ခြင်း။ သင့်ခြင်း, be suitable, qualified, proper, convenient.

အယ် များခြင်း။ လဲခြင်း။ ဝေခြင်း။ ကြီးခြင်း, become numerous, more, be plentiful; become swollen, bloated, large.

ဝေါ ပွင့်ခြင်း။ ကားခြင်း။ တခြင်း။ အောက်ခြင်, become expanded; open, spread out, blossom (as a flower).

ဝေး ငြားလတ်ခြင်, become vacant, void, empty; be free, disengaged, at leisure.

ဆိ or ကျဲ ကပြောင်းခြင်း။ ခွေခြင်, be flabby, limber, flexible, delicate; inclined, recumbent.

ဝိတ် အိပ်စက်ခြင်, sleep, lie down.

ဝီမှ် ထည်ခြင်, be proud, ostentatious; become haughty, arrogant.

ဝီမှ် မြိန်ခြင်း။ ဆီမှ်ခြင်, be delicious, agreeable to the taste, of a pleasant rich flavour, savoury.

ဆိမှ် စွဲခြင်း။ လည်ခြင်း။ ယိမ်ခြင်, twirl, turn or move round; lean over, be inclined, be recumbent; hang over.

ဝီ or ကျိ ကျိသာခြင်း။ ဒိတ်ပြောခြင်, be satisfied, full, flourishing, healthy, well.

ဇုပ် အုပ်စိုးခြင်း။ ပုမ်းခြင်း။ လွှမ်းခြင်း။ ဦးခြင်, rule, preside over; overwhelm, run over, cover.

အို့ ဝိုင်းခြင် ။ ကူခြင် ။ ညီခြင်, help, assist, afford assistance, co-operate, surround, assemble together.

အုံ့ မိခြင်, plaister (as a wall); cover (as a sore with medicine).

အုံး များခြင်, be many, abound.

အုံး ဖုတ်ခြင် ။ ကျက်စေခြင် ။ ခုပ်စေခြင်, be dressed, prepared (as food); cooked; cause to be dressed.

အူ့ ပုတ်ခြင် ။ ဟောင်ခြင်, become a little tainted (as flesh or fish); be stale, rotten, rancid, musty, decay; become carious.

အူ ဟစ်ခြင် ။ အော်ခြင်, make a noise, make a rumour, make a tumultuous noise (as that of a multitude); produce sound.

ဥ့ ဝဲခြင် ။ ဖွားခြင်, produce an egg; bring forth or lay (an egg).

ဥိး အဦးအစဖြစ်ခြင်, begin, make a beginning or commencement.

ဥိး အရောင်တင်ခြင် ။ သာခြင်, refine, make bright, polish.

ဦး or ဥ ဦးမြခြင် ။ ချမ်းခြင်, become cool, be cold; be sharply cold, be keen.

ကစား ကျိုးယယ်ခြင်း။ ကျိုးစားခြင်း။ ကစစ်ခြင်, teaze, vex, play with.

ကည ကောင်းမန်ခြင်း။ ကျေးဖြိုခြင်း။ ဆေးခြင်, intreat, beg, (in a reverential manner; reverence, regard; aid, assist; afford, help (without being commanded or intreated).

ကတက် ကထေးကက်ခြင် ။ ကထေားကက်ကတက်ခြင်, crow (as a cock after the hen has laid an egg).

ကထောက် ကလောက်ခြင် ။ ကသးက်ခြင်, ditto.

ကလောက် ကလောက်ခြင်း။ ကတးက်ခြင်, ditto.

ကတိုက် ကုက်ခြေးခြင် ။ ဒုံးတိုက်ခြင်း။ ကိုးကတိုက်ခြင်, tell tales; do or speak any thing to irritate another, excite the anger of one person against another by misrepresentation.

ကဇော် ခက်ခြင်း။ ခဲးခြင်, be hard, difficult.

ကခုံ ထောက်ခြင် ။ တုန်ခြင်း။ ခိုင်ခြင်, be capable, sufficient (to hold or contain).

ကခုံ ကခုန်ကြောက်ခြင်, kick, resist.

ကခုံး မျက်မမြင်ခြင်, be blind, become deficient in the power of vision.

ကံခ္ဒ် ဆီးခြင်း။ ကွက်ခြင်း။ ဆဉ်ခြင်း။ ဖြတ်ခြင်, obstruct, cut across (as any thing in its regular course); retard progress; prevent, oppose, dam up (as a river).

ကပ် ရှည်ခြင်း။ ပူးကပ်ခြင်း။ ဧပ်ခြင်း။ ကိုးခြင်း။ ခို ဖြင်း။ ဆက်ခြင်း။ လှူခြင်, unite, adhere to; be near, come into contact, draw nigh, approach; rely on; cover, protect; give, offer, bestow.

ကမ် ပေးခြင်, give, bestow, offer.

ကံခြင်း အရှက်ခွဲခြင်း။ ကွဲလွဲခြင်း။ ကလေကျခြင်, be void of modesty, shameless, impudent.

ကယ် or ကဲ ကယ်မခြင်း။ ထောက်ပန့်ခြင်း။ ထောက်ပင့် ခြင်း။ ဆယ်ခြင်း။ ပယ်ခြင်း။ ထုတ်ခြင်, help, assist, aid; pull up or out, extricate, deliver.

ကယ် လွဲးခြင်း။ စောင်းခြင်း။ ဝိုမ်ခြင်, become inclined, not upright, indirect.

ကယ် or ကဲ့ ဝှက်ခြင်း။ လျှိုဝှင်ခြင်း။ ထောင့်ခြင်း။ လျှိုဝှင် ဝှက်ခြင်, hide, conceal, lie on one side;

do or perform secretly, not act openly; act indirectly; perform by degrees.

ကဲလက် ရဆဝဲကျွတ်ခြင်, be rude, impudent; brittle, frangible.

ကွလိ ရန့်ဂျက်ခြင်း။ ထိုးဆွခြင်, stir up, disturb, interfere (in the affairs of another).

ကွလူ ကစားခြင်း။ကြိုးယယ်ခြင်, play with, divert, flatter.

ကလဲ့ မွှေခြင်, stir, disturb, molest, stir up, stir round and round.

ကရွတ် ကော်ခြင်း။ မြှောက်ခြင်း။ ပင့်ခြင်, stir up, disturb, stir round and round, finger, meddle with; raise, stir up.

ကွာ ကွယ်ခြင်း။ ဆီးခြင်း။ တားခြင်, intervene, obstruct, prevent, debar.

ကဒုး ကဲကားကဲကျော်ခြင်း။ ဖြန့်ခြင်း။ အဲခြင်း။ ဖွင့်ခြင်, stretch put, stride, open, expand, extend, scatter.

ကိုး or ကိုးခုန် ကိုးခုန်ဆိုခြင်း။ သစ္စာဆုခြင်း။ ပန်ခုတ်ခြင်း။ သစ္စာသန်ခုတ်ခြင်, swear, abjure, vow, call deity to witness, implore or invoke

(some disaster from the deity in case of breaking a vow). This root is nearly obsolete.

ကိန်း or ကျိန်း ပျော်ခြင်း။ ကျိန်းဝပ်ခြင်း။ ငြိမ်ဝပ်ခြင်း။ စက်ခြင်း, sleep, take repose, enjoy, lie at ease. This word was generally used by priests, but is now obsolete.

ကု ကုစားခြင်း။ ကုဆေးခြင်း။ ကုသခြင်း။ ကုသပ်ခြင်း, practise in medicine, assist in recovery.

ကုတ် ကိုင်ပိုခြင်း။ ကိုင်ခြင်း။ ပိုခြင်း, be drawn together, bowed down or together; become doubled, or hang down at the edges; act or live in a modest, humble manner,

ကုတ် နှုတ်ခြင်း။ ဘွဂ်နှုတ်ခြင်း, subtract, deduct.

ကုတ် ကပ်ခြင်း။ ငေကာ်ခြင်း။ ကြိုးစားခြင်း။ ကြိုးကုတ်ခြင်း, adhere to, turn up, rout out; endeavour, use diligence.

ကုန် ခန်းခြင်း။ ဆုံးခန်းခြင်း။ မရှိခြင်း, make an end, finish, become exhausted.

ထုန်း ကုန်းထိုင်ခြင်း ။ ခွေခြင်း ။ ညွှတ်ခြင်း, become bent, bowed down, rounded, convex.

ဆွယ် ကုတ်ခြစ်ဆီးခြင်း, pinch, scratch (as children); rout about.

ကျိုး သီခြင်း ။ စီခြင်း ။ လျှိုးခြင်း ။ ဆင့်ခြင်း ။ တွဲးခြင်း, string in rows; pierce through in regular order (as with a string); file, hang, suspend.

ကို ကိုးထံခြင်း ။ လေ့ကင်းခြင်း ။ ဝင်ငြားခြင်း ။ ကြွယ်ဝခြင်း ။ ကုံလုံခြင်း, have enough, or sufficient; be abundant or plentiful.

ကူ အိုခြင် ။ ဝိုင်းခြင် ။ ကူညီခြင် ။ ပန်ခြင်, help, assist; surround; unite or combine together, (in the performance of an action), co-operate.

ကူး ကူးရွှောက်ခြင် ။ ကူးဆတ်ခြင် ။ ကူးသန်းခြင် ။ ကူးပြောင်းခြင်, save, swim, cross over, transfer, copy.

ကဲ့ or ကယ် *which see.*

ကဲး ကဲးဖြတ်ခြင်း ။ ကဲးလှန်ခြင်း ။ ကဲးဖိုးခြင်း ။ ကဲးစားခြင်း ။ ကဲးကြွားခြင်း, become noble, grand, great, exceed, excel, surpass, become conspicuous.

ကဲ့ or ကယ် *which see.*

ကဆာ ။ ကဆား } or ကဆာဝိ } ကဆားဝင်ခြင်း, become shallow, descend gradually (as an oblique descent, or declivity).

ကဆာ ခွဲတ်ခြင်း ။ လိမ်ခြင်း ။ လန်ခြင်း, warp, turn up or over, become reflected at the edges, rise and twist about (as a feather when put in the fire.)

ကဆာကို ကွေးခြင်း ။ ကဲးခြင်း ။ လိမ်ခြင်း ။ ထောင့်ခြင်း, become crooked, bent at one end, twisted, perverse.

ကဆာကိ် ကဆာကိ်ယူခြင်း, pick, gather or take up, pick out, choose, extract.

ကဆာင် မြတ်ခြင်း ။ မွန်ခြင်း ။ ဖွဲ့ဆင်ကခြင်း ။ သဗ္ဗာယ်ခြင်း ။ သာဂ်ကခြင်း, be good, proper, excellent.

ကဆာ် ကဆာ်ကြောက်ခြင်း ။ ပင်ခြင်း ။ ကဆာ်ကပ်ခြင်း,

lift up, raise up or out; plough up (as with a lever) cause to adhere (as to the sides).

ကိုး ကိုးကွယ်ခြင်း။ ကိုးကယ်ခြင်း။ ဆည်းကပ်ခြင်း၊ မှီခိုခိုင်ခြင်း။ ပူဇော်ခြင်း, rely in, trust in or to, worship.

ကို့ ကွေးခြင်း။ကုန်ခြင်း, draw in, retract, be bent together, bowed down (as with old age).

ကိုက် ခဲခြင်း။ နာကြင်ခြင်း။ ဖြတ်ခြင်း။ ဟစာခြင်း, bite, become painful, gnaw.

ကိုင် ကိုင်တွယ်ခြင်း။ ဂိုင်းငင်ခြင်း။ ကိုင်ပတ်ခြင်း, hold, catch, lay hold of.

ကိုင်း ကိုင်းညွတ်ခြင်း။ ကွန်းခြင်း, become inclined, bent, recumbent, hang over.

ကျ လျော့ကျခြင်း။ ဆင်းကျခြင်း။ ကျိုးမှုခြင်း, fall, drop, become low in stature. The active root is ချ.

ကျက် စပ်ခြင်း, be cooked (as food); healed (as a wound), mature, ripe, perfected (as fruit).

ကျင် ပြုခြင်း။ မှုခြင်း။ ပြုမှုခြင်း, do, perform.

ကျင် ဆေးကျင်ခြင်း, sift or filter.

ကျင့် မူခြင်း ။ ပြုကျင့်ခြင်း ။ သင်ခြင်း, do, act, practise, learn; initiate, instruct.

ကျစ် ကျစ်လိမ်ခြင်း ။ တိုက်ခြင်း, twist, plait, curve.

ကျစ် တူးခြင်း ။ ကြွေက်ကျစ်ခြင်း, dig, scratch, (as a rat or worm.)

ကျစ် လိုခြင်း ။ ငယ်ခြင်း ။ ကွာခြင်း ။ သေးခြင်း, become little, small, dwarf, slender.

ကျစ်လစ် သေချာခြင်း ။ သေချာခြင်း, be nice, exact, particular, accurate, minute.

ကျည် ကျည်နာခြင်း ။ တုန်နာခြင်း ။ ထုန်ခြင်း, become cramped, deadened, stunned, as from a severe bruise or fall, become benumbed (as from a cold or bruise).

ကျန် ကြွင်ခြင်း ။ ကြွင်းကျန်ခြင်း ။ ကြွင်းရစ်ခြင်း ။ ကျန်ကြွင်းခြင်း ။ ကျန်ရစ်ခြင်း, remain, be left behind, continue behind.

ကျန်း ကျန်းမာခြင်း ။ ကျွတ်ကျန်းခြင်း ။ ခန့်ခြင်း ။ ကျန်းခန့်ခြင်း ။ ရိုင်ခြင်း ။ ရိုင်းကျန်းခြင်း ။ ကျန်းတာခြင်း ။ ကြီးကျန်းခြင်း ။ သန့်ကျန်းခြင်း ။ ကွတ်ကျန်းကြွတ်ခြင်း ။ ကျန်းထန်ခြင်း ။ ဆိုးခြင်း, be well, hardy, in health, prosperity, satisfied,

strong, &c.; be firm (as a post); hard, adamantine, putrified, be large, rough, uneven; be great, thrive luxuriantly; be terrific, rough, coarse, harsh; act wickedly, perversely; behave rudely, act with impudence, be unpolished or rustic.

ကျမ်း ညီခြင်, level, make even.

ကျယ် ကျယ်ဝန်းခြင်။ ကျယ်ဝင့်ခြင်။ ဆင်နှဲကျယ်ခြင်, become widened, be broad, become extended, be extensive, &c.; be nice, be profuse in compliments, be particular; distant, apart, far off.

ကျံ လိမ်းခြင်။ လိမ်းကျံခြင်။ လူးခြင်။ နှပ်ချိုမြဲခြင်, anoint, rub over, besmear, be affable, be agreeable in conversation.

ကျိ ကျိကျွတ်ခြင်။ ကျိကြွခြင်။ ရေနောက်ကျိခြင်, be slimy, viscous, not transparent, impure, muddy, opake.

ကျိုက် မြိုခြင်။ ဝါးကျိုက်ခြင်, swallow, take in a draught.

ကျိန် or ကိန်, *which see.*

ကိုုန်း or ကိန်း, *which see.*

ကိုုစယ် ကိုုစားခြင်း။ ကစစ်ခြင်, teaze, vex, play with.

ကိုုစား ကိုုစယ်ခြင်း။ ကစစ်ခြင်, ditto.

ကျုံ or ကျုမ် ဝိန်ကျုံခြင်း။ လိုခြင်း။ ကျုံတူးခြင်, be narrow, thin, slender; grow thin or dwarfish, become compressed; pine away, grieve, be sorrowful, despair. The active root is ချုံ or ချုမ်

ကျုံ or ကျုမ် မှတ်ကျုံခြင်း။ ရိုကျုံခြင်, remark, believe, rely on, be satisfied with.

ကျုံး or ကျုမ်း ရခြင်း။ သိခြင်း။ ထွေခြင်း။ ပညာပို့ကျုံးခြင်း။ သာဆောင်ကျုံးခြင်, obtain, know, meet with, become familiar with.

ကျုံ or ကျုမ် ကျုံယုမ်ခြင်း။ ကျုံငင်ခြင်း။ ကျုံတွန်းခြင်, crouch, be drawn in or together, shrink or shrivel up. The active root is ချုံ or ချုမ်

ကျ ကျိုခြင်, pulverize, rub or reduce to powder. The active root is ကခ.

ကေ၊ လေ့လာခြင်း။ ကေ၊ပို့ခြင်း။ စာကေ၊ခြင်, be versed (as in learning), be perfected, accomplished (as in any of the arts and sciences).

ကဲ့း အဖတ်ခြည်းခြင်, be void of dregs, be moderately liquid, viz. contain more liquid than solid substance; be of a consistence like tar. Pronounced ကျည်း

ကေ၊ပွ ကေ၊ပွဖမ်းခြင်, bend round, make a noose; catch, apprehend (as by a noose).

ကေ၊း ယဉ်ခြင်း။ ယဉ်ကေ၊းခြင်း။ ပွယ်ရာခြင်း။ ဂျင်ခြင်, be tamed, broken in, polished in manners, be well informed, act becomingly, be free from rubbish, unconfused.

ကေ၊ာ် ကေ၊ာ်စောခြင်း။ ပြုန်ဒုံခြင်း။ ကျော်ကေ၊ာ်ခြင်း။ ကေ၊ာ်ပြ၊ခြင်း။ ဟစ်ကြွေးခြင်, spread fame, noise abroad, publish.

ကေ၊ာ် လွှားခြင်း။ လွှားခုန်ခြင်း။ ကြွေးလွှန်ခြင်း။ ကေ၊ာ်ခုန်းခြင်း။ ရှိုပ်ခြင်း။ မောက်ခြင်း။ သာခြင်း။ ပိုဝ်ခြင်း။ ကိုးခြင်, jump, dance; leap, step over; pass by or beyond; surpass, exceed, go to an excess, transgress; exceed (as in number), be more.

ကြော်, ကြော်လှော်ခြင်း။ ကင်းခြောက်ခြင်း, fry, roast, dress, parch.

ကျိုက်, ခြဲကုခြင်း, dress, heal; boil, melt, dissolve (by boiling), assay, melt (as ore or metal).

ကျိုးပဲ့, ကျိုးပဲ့ခြင်း။ ပျက်စီးခြင်း, be broken, fractured, broken to pieces, destroyed, shattered, ကြိုး is the active form.

ကျိုး, ကျိုးဝပ်ခြင်း။ ကိုယ်ခန္ဓာကိုင်းခြင်း။ ငုံ့ခြင်း။ နှိမ့်ချခြင်း, enter under, bow beneath, stoop; be humble, act with humility.

ကျိုးကြီး, ထွားခြင်း။ လားခြင်း။ ပုံခြင်း။ ကြီးကျယ်ခြင်း, be or become great, be beautiful, be large, hardy, strong.

ကျိုက်, ရောက်ရာရောက်ခြင်း, fall into a proper place, become right. ကြိုး is the active form, which see.

ကျိုးကန့်, ဖြန့်ခြင်း။ လှန်ခြင်း။ တားခြင်း, keep at full length or in an expanded state, extend, stretch out.

ကျင်, ကျင့်စားခြင်း။ သဒ္ဓာခြင်း။ ခင်ဗျားကြည်ညာခြင်း။ ချစ်ခြင်း, love, esteem, regard, be affectionate, be compassionate.

ကြင် ။နှံကြင်။ စပ်ကြင်။ စပ်ခါးကြင်, hurt, pain, smart, feel pain, &c.

ကြဝဲ ။ဆင်ကြဝဲခြင်။ ကြင်းဆင်ခြင်။ ခင်းခြင်။ခင်းကြင်းခြင်။ ကြင်းပခြင်း။ ကြံခင်းခြင်း, put in order, prepare, arrange, dispose in regular order; array, spread out.

ကြည် ကြည်လင်ခြင်း။ ကြည်ညိုခြင်း။ ကြည်မြခြင်း။ သဂျိုခြင်း, be bright, clear, pure, amiable, not dubious, free from doubt or suspicion; act from a pure motive.

ကြဉ် ကြဉ်ပယ်ခြင်း။ ကြဉ်နှုန်းခြင်း။ နွှဉ်ပယ်ခြင်း, reject, cast away, put away, refuse, cast off.

ကြဉ်း ကြဉ်းဆောင်ခြင်း။ ဆောင်ကြဉ်းခြင်း, bear, carry, undertake, take upon, (as the transacting of any business).

ကြည်း ဟည်းခြင်း။ ညည်းခြင်း။ ဟီးခြင်း, produce sound, (as the roaring of an elephant or neighing of a horse), make a continued sound.

ကြဉ်း ကြပ်ခြင်း။ ကြဉ်းကြပ်ခြင်း, be near, narrow, close together; become less in width; be in a straight or difficulty. ချဉ်း is the active form.

ကြည့် ကြည့်ရှုခြင်, look, look at, behold, see, search into any affair, look about.

ကြတ် ဝှေ့လကြတ်ခြင် ။ ငပုတ်ဖမ်ခြင်, swallow, grasp, (used only to signify an eclipse of the sun or moon).

ကြန့် ကြာခြင် ။ ကြန့်ကြာခြင် ။ ကြန့်နှေးခြင်, delay, continue long, procrastinate; become few in number, diminish.

ကြပ် အုပ်ခြင် ။ စိုးခြင် ။ ကြပ်မခြင် ။ ကြပ်ထိမ်ခြင်, appoint, preside over, rule; arrange, put in order, assist, aid, help, afford assistance, guard, defend, watch over.

ကြပ် စပ်ခြင် ။ ထက်ကြပ်ခြင် ။ စည်းခြင် ။ ဖွဲ့ခြင် ။ လိပ်ခြင်, be united, be in a state of union; bind together (as into a bundle); tie up (as a faggot); collect. ချပ် is the active form, which see.

ကြပ် တာစ်ခြင် ။ မြဲးခြင် ။ ခိုင်ခြင်, secure, make fast, firm, tight. ချပ် is the active form, which see.

ကြမ် or ကြဲ } ခိုင်ခြင်, be firm, hard, resolute, furious.

ကြံ ကြံစည်ခြင်း ။ ကြံဆခြင်း ။ ကြံထင်ခြင်း ။ ကြံထွေးခြင်း ။ ကြံဖိုးခြင်း ။ ဆင်ခြင်ခြင်း ။ ရှုယ်ခြင်, think, scheme, consider, meditate upon, suppose, design, intend, aim, remark.

ကြာ ကျန်ကြာခြင်း ။ ကြာတင်ခြင်, be long, delay, continue behind, tarry; be distant, be far off (applied to time).

ကြား ကြားသိခြင်း ။ ကြားနာခြင်, know, receive information, hear; inform, mention, commend, receive or give intelligence.

ကြား ဖြာကာကြားခြင် ။ ကြောင်ကြားခြင် ။ ကွက်ကြားခြင်, be spotted, checkered, striped, of divers colours.

ကြဲ ဝေးခြင်း ။ ကွဲးခြင်း ။ မြန်ခြင်း ။ ကြားကျယ်ခြင်, become open, wide, apart; be dispersed, scattered.

ကြိတ် ကြိတ်ခဲ့ခြင်း ။ ခုယ်ကြိတ်ခြင်, bruise, masticate; rub, (as in a mortar); reduce to pulp or powder.

ကြိုး ကြိုးစပ်ခြင်, smart, be dazzled; become

overpowered (as the eyes from a strong reflection of light).

ကြိမ် ကြုံခြင် ။ ဆုံခြင်, meet, approach, come together, come into contact.

ကြိမ်း ကြိမ်းမောင်းခြင် ။ ကြောက်ကြိမ်းခြင် ။ ကြွမ်းပခြင်, fright, threaten, drive away, command with authority, domineer, boast, exult over. ဝိမ်း is the causal verb.

ကြီး ကြီးကျယ်ခြင် ။ ကြီးမြတ်ခြင် ။ ကြီးအိုခြင် ။ ကြီးပွားခြင် ။ ကြီးမားခြင် ။ ကြီးကျန်းခြင်း ကြီးသန်ခြင်, become wide, be noble, great, old, increase, become many, be strong, robust, luxuriant.

ကြိုး ရေးကာကြုံခြင် ။ ရေးကာတိုးခြင် ။ ညစ်ခြင် ။ ထစ်ခြင်း ခြင်, be slimy, muddy, impure, dirty, filthy, mean.

ကြွတ် ပွန်းခြင် ။ rub off (as the skin, &c. by friction); wear away.

ကြုံ or ကြွမ် } ကြုံလွေ့ခြင် ။ ကြွမ်ခြင် ။ ဖူးမြင်ခြင်, meet, find, come into contact, see each other, have an interview.

ကြုံး ကြုံးဝံးခြင်း။ကြုံးပခြင်း။ ကြိမ်ခြင်း။ ကြိုင်မောင်ခြင်း, boast, exult, glory in, brag, be energetic.

ကြုံး or ကြမ်း ကြုံးယူခြင်း။ကြုံးသိမ်ခြင်း။ သိမ်ကြုံးခြင်း။ အကြွင်းမဲ့ပြုခြင်း။ကြုံးချခြင်း, lift up, gather up; collect together into one place; do or perform an action completely or wholly; enumerate, multiply, add.

ကြုံး လွန်ခြင်း, exceed, excel, surpass, outdo, transgress, go beyond the mark or bound.

ကြုံး ကြုံးဝေါ်ခြင်း။ ကြုံးဖွင့်ခြင်း။ ပြောက်ခြင်း: ဥဒါန်ကြုံးခြင်း, deliver, utter, express ideas, by words or speech, address, produce a melodious sound.

ကြုံး ဖြန့်ခြင်း။ ကြုံးဖြန့်ခြင်း။ပါးခြင်း, scatter, throw about; sow; be thin, be set at small distances, have a space between.

ကြေ ညီခြင်း။ဝင်ဝယ်ခြင်း။ကြောကွပ်ခြင်း, make even, level, make handsome by tying,

binding, twisting, &c.; place in regular order.

ကျော့ ပေါ်ခြင်း။ သင်ခြင်း။ တဖန်ပြုခြင်, re-act, do over again, re-perform, re-acquire, ask over again, investigate.

ကျောက် ကန်ခြင်း။ ငြင်းကျောက်ကန်ခြင်း။ တွန်းခြင်, push, shove, kick, kick against, resist.

ကျောတ် ထိတ်လန့်ခြင်, dread, fear, startle; become abominable, be disgusted. The active form is ဇေျာက်.

ကျောင်း သားခြင်း။ ငင်ခြင်, extend, or draw a line; draw or make a furrow.

ကျောင်း ကျောင်းထိမ်ခြင်း။ စောင်မခြင်း။ ကျွေးမွေးခြင်, take care, nourish, feed, tend, protect.

ကျောင့်ကြ စိုးခြင်း။ ဂိုဏ်ခြင်း။ စိုးဂိုဏ်ခြင်, be afraid, anxious, concerned, distressed about; be in fear.

ကြို ကြိုဆိုခြင်း။ ကြိုလင့်ခြင်း။ ကြိုဆီးခြင်း။ ကြိုမှုန်ခြင်, go to meet, advance towards, look or extend the eyes or mind towards an object; advance (as one object towards

another); advance towards an approaching object; foresee.

ကြိုး ကြိုးပမ်း or ကြိုးပမ်းခြင်း။ ကြိုးစားခြင်း။ ကြိုးကုတ်ခြင်း။ ကြိုးကျွန်ခြင်း။ လုလွန်တုတ်ခြင်း, endeavour, use diligence, perform with energy, use means, be determinate, be resolute.

ကြိုး ကြိုးမဲ့ခြင်း။ ဝိုလ်သခြင်း။ ဟုဝပ်ခြင်း, honor, respect, be obedient, submissive; reverence.

ကြိုက် ချစ်ခြင်း။ ကြိုက်ချစ်ခြင်း။ စေတနာဝင်ဝင်ကျခြင်း, love, prefer, approve, have a desire or inclination for.

ကြိုင် ရနံ့ကြိုင်ခြင်း။ ကြိုင်ဖျာခြင်း, scent, perfume, emit fragrance.

ကိုင် ခိုင်ခြင်း။ ကွပ်ခြင်း, be low, small in stature, dwarf.

ကွက် ကွက်ကွင်းခြင်း။ ကွက်မှတ်ခြင်း။ ကွက်ကန့်ခြင်း။ ကွက်ရေးကောက်ခြင်း။ ကွက်ကြားခြင်း။ ကွန်းခြင်း။ ကွက်ကြင်းခြင်း, encircle, draw a circle, become spotted, checkered, dappled, streaked, freckled, mark-

ed; to mark, observe, measure, set a mark, make a boundary, division; to stain, daub, blot.

ကွင်း ကွက်ကွင်းခြင်း။ ကွင်းဝိုက်ခြင်း, encircle, pass round, perform an action in a circuitous manner. ခွင်း is the causal form of this root.

ကွင်း ကွင်းကွာခြင်း။ ဝေကွင်းခြင်း။ ကင်းကွာခြင်း, separate, be apart, be far off, distant (referring to time), stray from, be released from, become free.

ကွဲန် ထိုးခြင်း။ လွှင့်ခြင်း။ ပြောက်ခြင်း, throw, cast, let go, discharge, thrust, throw up, cast up.

ကွန် မြူးခြင်း။ ခုန်ခြင်း, rejoice, smile, leap with joy.

ကွတ် သင်းခြင်း။ ဝေခွဲ၊ တုတ်ခြင်း, geld, castrate.

ကွပ် ကွပ်မြက်ခြင်း။ ကွပ်ညှပ်ခြင်း။ ဆုံးခြင်း။ ချုပ်ခြင်း။ ဖဲ့ခြင်း။ ကြေးကွပ်ခြင်း, kill, cut off, destroy, deprive of life; inflict punishment, punish or instruct by punishment, chastise; bind, tie (as with a cord or rattan), make fast by binding; rule over, lord over, be great.

ကွယ် or ကွဲ } ကာခြင်း။ ဖုံးကွယ်ခြင်း။ ကွယ်လျှိုးကွယ်ခြင်း, hide, conceal, intervene, obstruct sight, prevent a view; disappear.

ကွာ ကွာဝေးခြင်း။ ကွာကင်းခြင်း, become distinct, be apart, separate, distinct, depart, go from, be free. The active form is ခွာ.

ကွေ့ ကွေ့ကွာခြင်း။ ကွေ့ကွာခြင်း, separate, depart, be distant, be far off.

ကွေး ကုန်ကိုင်းခြင်း။ ကွေးကုတ်ခြင်း, become bent, bowed down, doubled or drawn together (as an old man,) bend (as the elbow). The active form ငွေး has a neuter meaning, viz. be coiled (as a rope, a dog, or a serpent).

ကွေး ကွေးဖုတ်ခြင်း။ ဖုတ်မြိုက်ခြင်း။ ဆိုက်ခြင်း။ ထည့်ခြင်း, kindle, light (as a fire); add fuel.

ကွေ့ ကွေ့ကောက်ခြင်း။ ကွေ့ဝိုက်ခြင်း။ ကွေ့ကွင်းခြင်း, move round in a circuitous direction, become crooked, serpentine.

ဆွဲ or ကွယ် } *which see.*

ဇွဲ့ ဖြတ်ခြင်း။ ရှုခြင်း။ ကွဲးဖျက်ခြင်း။ ကွဲးပျက်စီးခြင်း။ ကွဲးပျိုးခြင်း။ ကွဲးကွာခြင်း, break, di-

vide, go asunder, be seperate; go to ruins (as a building); be different, unlike. The active form is ခွဲး.

ကျွတ် ကင်းလွတ်ခြင်း။ကျွတ်ကြွေခြင်း။ကျွတ်ကျခြင်း, be released, delivered, emancipated, free; fall off, drop off. The active form is ဆွတ်.

ကျွန်း or ကျွမ်း } ကောကျွန်းခြင်း, consume, reduce to ashes.

ကျွမ်း ချစ်ခင်ခြင်း ။ ကျင်ကျွမ်းခြင်း ။ ချစ်ခင်ကျင် ကျွမ်းခြင်း။ သိုးခြင်း ။ သာသာကျွမ်းခြင်း ။ အ ကျွမ်းစင်ခြင်း ။ အာခေါင်းခြင်းသင်ခြင်း ။ ကွမ်း ကျင်ခြင်း ။ လိမ္မာခြင်း, love, know, become familiar, acquainted with; become expert, skilled.

ကျိုး ကျိုးပဲ့ခြင်း။ ဝင်ခြင်း။ လွှဲခြင်း ။ အယုံကျိုးခြင်း ။ အဂိုး ကျိုးခြင်း, sink, give way, sink into, be buried; err, transgress, go beyond bounds.

ကျွး ကျွးကေကျော်ခြင်း ။ ကေကျော်ငြိုခြင်း ။ မည်ခြင်း ။ မည်ကျွးခြင်း ။ ဟစ်အော်ခြင်း, produce sound, cry, cry aloud, make a noise, roar.

ကြွ ရှိုက်ခြင်း။ ပင့်ခြင်း။ ချီခြင်း, lift up, raise; arise, go, depart, come.

ကြွင်း ကျန်ရစ်ခြင်း, leave, remain behind, continue behind.

ကြွပ် ဆတ်ခြင်း။ ကိုးခြင်း, be brittle, snap, break short, be crisp; peel off, break off in flakes (as the surface of the earth after an inundation, or as the surface of some of the metals).

ကြွယ် ကြွယ်ဝခြင်း။ ကြွယ်ဝကုံထံခြင်း။ လင်ခြင်း။ များခြင်း, be abundant, plentiful, possess much; become opulent, be wealthy.

ကြွေ ကြွေကျခြင်း, fall off, drop, drop down or from, drop to pieces, fall off (as leaves, &c.) The active form is ခြွေ.

ကြွေး ကြွေးမွေးခြင်း, feed, nourish, cherish.

Roots with an initial က amount to one hundred and sixty-seven, fifty-seven with an initial ခ; thirty-six with an initial ချ; forty-seven with an initial ကြ; sixteen with an initial ဂွ; five with an initial ကျွ, and six with an initial ကြွ.

ခ ခဂျမ်းခြင်း။ ခစားခြင်း။ ခညှတ်ခြင်း, flatter, be desirous of pleasing, obedient, to wait, attend upon.

ခက် ခက်ခဲခြင်း။ ခနှောင့်ခွေခြင်း, become hard, difficult, tie, bind.

ခကြ် ခကြမ်းခြင်း, be rough, coarse, severe.

ခင် ခင်လျင်ခြင်း, be abrupt, quick, swift.

ခင် ခင်မင်ခြင်း။ ချစ်ခင်ခြင်း, love, be fond of, esteem, regard.

ခင်း ဖြန့်ခြင်း။ ဖြိုးခြင်း, spread out, prepare.

ခတ် ထုတ်ခဲခြင်း, beat, beat against, knock.

ခဆွဲ် တဆွဲ်လောင်းခြင်း, pull up, draw (as water) or put in (as medicine into water, &c.)

ခန်း ခန်းခြောက်ကုန်ခြင်း, end, terminate, disappear, evaporate.

ခရွဲ် ချုပ်ခြင်း။ တွက်ခြင်း, measure, enumerate.

ခရှဲ် ခိုင်ခြင်း။ မာခြင်း, be well, be excellent, durable.

ခံ ခံယူခြင်း, receive, obtain, hold, catch; bear, suffer, endure.

ခါ ခါတွက်ခြင်း, shake, shake out.

ခါး ခါးစပ်ခြင်, be bitter.

ခု ခုခံခြင်, support, wedge up.

ခုတ် ခုတ်ပြတ်ခြင်, hew, chop, cleave.

ခုန် လွှားခြင်, jump, leap.

ခုန်း or ခိုး ခိုးလိုးခြင်။ ခိုးဖောက်ခြင်, become reflected, inverted, curved, concave.

ခူး ခူးယူခြင်။ နှိုက်ခြင်, take up or out, handle (as rice in a pot).

ခဲ ခက်ခြင်, be hard, difficult, intricate.

ခဲ ကိုက်ခဲခြင်, bite, gnaw, pain.

ခေါက် ရိုက်ခြင်, rap, knock,

ခေါက် ခေါက်ထပ်ခြင်, double or fold (as a piece of cloth).

ခေါင် လိုက်ခြင်, hollow, scope out, excavate.

ခေါ် ခေါ်ဝေါ်ခြင်, call, invite.

ခို ခိုမှီခြင်, hide, adhere to or hang upon (as a poor man to a rich one).

ခိုး ခိုးယူခြင်, steal.

ချိုက် တိုက်ခြင်။ ထိခြင်, touch, hit, strike against.

ချင် မာခြင်, be hard, strong, durable.

ချိဝ်း ချွင်းခြင်း ။ ချိုင်းကပ်ခြင်း, be able, approach towards.

ချ ပြစ်ခြင်း ။ စွန့်ခြင်း, throw, cast down, cast into, cast away.

ချ ပြီးခြင်း ။ ဆုံးခြင်း, accomplish, decide, settle or make up the mind about any object.

ချက် ပြုတ်ခြင်း, cook, dress (as food).

ချက် ကုတ်ခြင်း ။ ဆိတ်ခြင်း, scratch, pinch.

ချင် လိုချင်ခြင်း, expect, wish, desire.

ချင့် တွက်ခြင်း ။ ခန့်ခြင်း, measure, mete, enumerate.

ချစ် မင်းခြင်း ။ ခင်ခြင်း ။ ကြိုက်ခြင်း, love.

ချည် ချည်ဆူးခြင်း, be sour, be acid.

ချည် ချွှောင့်ဖွဲ့ခြင်း, tie, bind, fasten, name, call.

ချည် ချည်းကပ်ခြင်း, approach, draw nigh.

ချန် ကျွင်းခြင်း, be left behind.

ချပ် ချပ်သွင်းခြင်း, stick in, fix in.

ချဒ်း အေးခြင်း ။ မြဲခြင်း, be cold.

ချယ် ချယ်လှယ်ခြင်း ။ စီချယ်ခြင်း, variegate, lay out in regular order.

ချား ခြားနားခြင်း, be different, be unlike, dissimilar.

ဖြိ ဖြန်ခြင်း။ ကြဲခြင်း, scatter, throw about, disperse.

ဖျ ဖြူခြင်း, be able, sufficient for, capable of.

ဖျတ် ဖျက်ခြင်း, be hooked, drawn, entangled.

ဖျန် တွယ်ခြင်း။ ဖြူင်းချိန်ခြင်း, measure, mete.

ဖျမ် ခြောက်ခြင်း။ ဖျမ်းမောင်းခြင်း, frighten, threaten.

ဖြှ ဖြိုးမြင့်ခြင်း။ ခြိုးမြှောက်ခြင်း, raise, lift up, elevate.

ဘြ ကြွခြင်း။ ယူခြင်း။ ခေတ်ခြင်း, lift, take up, carry, undertake.

ဗျိုး ဗျိုးမွှမ်းခြင်း, praise, applaud.

ဘျ ဘျုပ်ယူခြင်း, take out or down, reach, pull, extract.

ဘျိပ် ဘျိပ်စပ်ခြင်း။ သိုးခြင်း။ ဘျိပ်ယုပ်ခြင်း။ လျှိုခြင်း။ ဘျိပ်နှောင်ခြင်း။ ဘျိပ်ကိုင်ခြင်း, secure, sew, stitch, hush, suppress, confine, imprison, make an agreement in writing; hide.

ခြုံ လွှမ်းခြင်း။ အုပ်ခြင်း။ စိုးခြင်း, cover, overspread, preside over.

ခြုံမ်း or ခြုံပိန်ခြင်း။ လိုခြင်, pine away, grow thin.

ချုပ် or ခြုံချည်းခြင်း။ ရှုပ်ခြင်း။ တွန့်ခြင်း, draw together, contract, become narrow.

ခရ ဖျောက်ခြင်, dissolve, rub out, erase, expunge.

ခရော် ခရောစားခြင်း။ ဂုတ်ခရောခြင်, aggravate, stir up to (revenge).

ခရော့ ခရောမော့ခြင်း။ ဝဖြာခြင်, intreat, teaze, flatter.

ခြောက် သွေ့ခြင်, be dry, dry up.

ခြောက် လန့်ခြင်း။ ချိန်းခြင်, frighten.

ခြောင် ကြယ်ခြင်း။ ပွာခြင်, become loose, slack, not tight.

ခြောင်း ခြောင်ခြင်, pry into, look (in a sly or cunning manner).

ခြော် သွေခြင်း။ ကိန်ခြင်း။ လွဲခြင်, slip, err, mistake.

ချို ချိုမြော်ခြင်း။ ချို့ခြင်, sweet, pleasant, fresh.

ချိုး ချိုးလိမ်ခြင်, rub, scour, anoint, wash, bathe.

ချိုး ချိုးဖဲ့ခြင်, be broken.

ချား ခြားနားခြင်း, be different, be unlike, dissimilar.

ဖျံ ဖြန့်ခြင်း။ ကြဲးခြင်း, scatter, throw about, disperse.

ဖျ ဖြင့်ခြင်း, be able, sufficient for, capable of.

ဖျတ် ချိတ်ခြင်း, be hooked, drawn, entangled.

ဖျန် တွယ်ခြင်း။ ဖြင့်ချိန်ခြင်း, measure, mete.

ဖျမ် ခြောက်ခြင်း။ ဖြမ်းမောင်းခြင်း, frighten, threaten.

ဖြှ ဖြိုးပင့်ခြင်း။ ခြိုးကြွေးကော်ခြင်း, raise, lift up, elevate.

ဗျ ကြွဖြင့်။ ယူခြင်း။ ခေဝင်ခြင်း, lift, take up, carry, undertake.

ဗျး ဗျိုးမွှမ်းခြင်း, praise, applaud.

ဘျ ချွတ်ယူခြင်း, take out or down, reach, pull, extract.

ဘျာ် ချုပ်စပ်ခြင်း။ သိုးခြင်း။ ချုပ်ယူပ်ခြင်း။ လျှိုခြင်း။ ချုပ်ငှဲ့ခြင်း။ ချုပ်ကိုင့်ခြင်း, secure, sew, stitch, hush, suppress, confine, imprison, make an agreement in writing; hide.

ခြုံ ဖွေးခြင်း။ အုပ်ခြင်း။ စိုးခြင်, cover, overspread, preside over.

ခြုံးor ခြုံပိန်ခြင်း။ လိုခြင်, pine away, grow thin.

ခြုံ့or ခြုံ့သေးခြင်း။ ရှုံ့မှုံ့ခြင်း။ တွန့်ခြင်, draw together, contract, become narrow.

ခေါ် ဖျောက်ခြင်, dissolve, rub out, erase, expunge.

ခေါ်ခေါ် ခေါ်စားခြင်း။ ဂုတ်ခေါ်ခြင်, aggravate, stir up to (revenge).

ခေါ်ခေါ် ခေါ်ငေါ့ခြင်း။ ဖြောခြင်, intreat, teaze, flatter.

ခြောက် လှွဲခြင်, be dry, dry up.

ခြောက် လှန့်ခြင်း။ ချိန်းခြင်, frighten.

ခြောင် ကြယ်ခြင်း။ ပွာခြင်, become loose, slack, not tight.

ခြောင်း ဖြောင်ခြင်, pry into, look (in a sly or cunning manner).

ခြော် လွှဲခြင်း။ ကိန်ခြင်း။ လွဲးခြင်, slip, err, mistake.

ချို ချိုမြိန်ခြင်း။ ချို့ဇေခြင်, sweet, pleasant, fresh.

ချိုး ချိုးလိမ်ခြင်, rub, scour, anoint, wash, bathe.

ချိုး ချိုးဖဲ့ခြင်, be broken.

ခို့ ခို့တဲ့ခြင်, be deficient, defective, lost, expended.

ချုံ ချုံရံခြင်, hedge, fence in, surround.

ခြင် လျောက်ခြင်။ ထွင်းခြင်, penetrate, enter in, trust in.

ခြင် သောက်ချင်ခြင်, reckon upon, revolt, rebel.

ခြမ်း ခွဲခြင်။ ဝိတ်ခြင်, divide, split in two parts.

ခြုံး ခြုံးမည်ခြင်, roar, thunder.

ခြဲ ဖွင့်ခြင်။ လှစ်ခြင်, be expanded, opened, spread, open.

ခြွင် ခြွင်ခုတ်ခြင်, cut, hew.

ခြော် ပြောက်ခြော်ခြင်။ ပြောင်ခြင်။ စိတ်မာခြင်, become hardened, stiff-necked, obstinate, determinate, resolute.

ငှဉ် ထည့်ခြင်, feed, nourish (as a bird or child).

ငှပ် တိုက်ခြင်, fight (as cocks or rams).

ငှာ ခွာဖဲ့ခြင်၊ ရှောင်ခြင်, separate, divide, sever.

ငွေ့ လိပ်ခြင်။ ညွှတ်ကိုင်ခြင်, bend, twist, bow, gather together.

ဇွန်း ငှက်ခြင်း။ တိုက်ခြင်, push (as a bull), propel.
ခဲ ခြမ်းခြင်, divide, split, separate, skreen.
ချွတ် ပြစ်ခြင်း။ ခွာခြင်, undress, pull off or out.
ချွတ် လွယ်ခြင်, be uncertain, dubious, err.
ချွန် point, make a point.
ချွန်း be pointed.
ဇွတ် ခြခြင်, drop, fall off or down.

The whole number of roots with an initial ခ, amount to eighty-nine, viz. thirty with a simple ခ, forty-one with ခြ, seven with ခွ, six with ခွ, and five with ချွ.

c လောက်ခြင်း။ ရခြင်, be enough, sufficient, obtain.
ငင် ယူဆွဲးခြင်း။ ပိုင်းငင်ခြင်း။ ပိုင်းငင်ခြင်, receive, pull, draw out, extract, spin.
ငတ် ဆာမွတ်ခြင်, be hungry.
ငန့် လင့်ခြင်း။ ဆိုင်ခြင်း။ စောင့်ခြင်, wait for.
ငယ် ငယ်လွယ်ခြင်, be small, young, diminutive.

ဥ ဝေါက်ခြင်, be elevated, rounded, retroverted,

ဥတ် လျိုးခြင် ။ မြုတ်ခြင်, dive, enter in, be buried.

ဥံ ရုံ့ခြင်, shut, close up, become contracted, gathered together (as a bud).

ဥမ့် or ဥံ့ လျော့ခြင် ။ ကိုက်ခြင် ။ ကိုင်းညွတ်ခြင်, bend, bow, incline.

ဃဝါ အရှိထခြင်, project, stick out, protrude, be in a continuous or extended line.

ဃဝါက် ဃဝါက်ဃမ်ခြင်, daunt, speak authoritatively.

ဃဝါ ဃဝါက်ခြင် ။ အော်ခြင်, speak loudly.

ငဲ့ ဝောင်ခြင် ။ ယိမ်ခြင် ။ တိမ်ယိမ်ခြင် ။ ဖဲခြင်, be inclined, leaning towards.

ငို့ ငိုယိုခြင်, weep, cry.

ငုံက် ငိုက်ဆိုက်ခြင် ။ ငိုက်မည်းခြင်, nod, be bent down at the top or end.

ငံ be salt, briny.

ငှ လေးခြင် ။ ဝေခြင်, destitute, give.

ငှါး ငါးရှုံခြင် ။ ထောင်ရှုံခြင်, hire, ask, bespeak, take a loan.

ငါးစော် ညှီလဲ့ကြောင်း။ လောကောင်းခြင်း။ နံခြင်း, smell (fishy or fleshy).

Roots with an initial ၎ amount to nineteen, viz. those beginning with the simple character ၎, to sixteen, and those which begin with the compound ၎, to three.

စ အစအဦးဖြစ်ခြင်, be the first, commence or begin any work, engage in an undertaking.

စက် အိပ်စက်ခြင်။လဲ့ခြင်, sleep, lie down to sleep.

စက် ရိုင်းခြင်။ စမ်းခြင်။ စပ်ခြင်။ ကူးခြင်, weigh, try; adhere to, hit, catch (as a disease.)

စင် စင်သန့်ရှင်းခြင်။ စင်ကြယ်ခြင်, become clean, be pure, unadulterated.

စစ် စစ်ကြောခြင်, question, investigate, make enquiry.

စစ် မှန်ခြင်, be true, genuine, correct, pure.

စည် တွက်ခြင်, fly off or away.

စည် များခြင်။ ပွားခြင်။ ထပြောခြင်, be plentiful, abundant.

စည်း ရစ်ခွင်ထွေးခြင်း။ စည်းဝေးခြင်, bind, tie, gather, assemble.

စတ် စတ်ပူခြင်, be hot, pungent.

စပ် ဟပ်ခြင်း။ တွဲးခြင်း။ ရှက်ခြင်း။ ညှိခြင်, join, unite, bring into contact.

စမ်း သပ်ခြင်, stroke, feel for, try, seek.

စား စားသောက်ခြင်, eat.

စိတ် ခြမ်းခြင်း။ ခွဲးခြင်, divide, split, divide into quarters.

စိန် ယိုခြင်, stream or ooze out.

စိမ်း စိမ်းညှိုခြင်, be green.

စိမ် နှစ်ခြင်, steep, bury under water, immerse in water.

စီ သီကုစ်းချယ်ခြင်, place together, or one after another, in regular order or in a direct line.

ဒီ စီးမြောခြင်, flow, run in a stream, float along.

ဒိုး ပွားခြင်း။ များခြင်, increase, augment, enlarge, extend.

စီး ခွင်းခြင်, ride, be mounted upon.

စု ရုံးခြင်, collect, be gathered together, conglomerate.

စုတ် ပြတ်ခြင်, become broken or rent.

စုတ် စုတ်စိုခြင်, be wet.

စုန် မြောခြင်, float, flow or glide down.

စုပ် လျှက်ခြင်, suck, (as a child), draw (as a pump or plaister).

စို ပေါင်ခြင်။ ဖက်ခြင်, collect, unite (as two things into one) double.

ရှိ စည်ခြင်, form into a row or continuous line, lay out in order or in ranks.

ဝှေး ဝင်ခြင်, pierce, penetrate.

လစ် လွှတ်ခြင်, send, send away.

ဝရ် ဝရွှဲ,ခိုခြင်း ဘင့်ခြင် ။ ဝရုပ်တ်ခြင်, diffuse, spread throughout or all over any substance (as a perfume), mingle with.

ဝစ် ဝစ်ပ်ခြင်။ ဝစ်ကပ်ခြင်, unite, stick or adhere to.

လေး လေးနဲးခြင်း, be stingy, niggardly.

စဲး တိတ်ခြင်း။ ကုန်ခြင်း, cease, leave off (as rain), come to a conclusion.

ဆောက် မြင့်ခြင်း, be high, steep.

ဆောင့် ဆောင်လင့်ခြင်း။ ငုံခြင်း, wait for, stay, watch, keep, preside over.

ဆောင်း တိမ်ခြင်း။ ပင်းခြင်း။ ဆောင်းဖြောင်းခြင်း, be inclined, lean on one side, prevaricate.

စံ ခံစားခြင်း။ ငံစားခြင်း, dwell at ease, enjoy.

စီ တိုင်ခြင်း။ နှိုင်းခြင်း။ ပြိုင်ခြင်း, compare.

ရိ စွတ်ခြင်း, become wetted, moistened.

ရိုး စုတ်ခြင်း, suck, (as a child).

ရိုး အုပ်ခြင်း။ ကဲးခြင်း, preside over, be great.

ရိုက် ပြုးခြင်း။ ခွက်ခြင်း။ ထိုးခြင်း, plant, stick into.

ရိုင်း ခွင်ခြင်း, ride or drive fast, gallop.

စွဲး ကပ်ခြင်း။ မြဲးခြင်း, receive, adhere, hang on, remain in, continue, fix (as any thing in the mind).

စွက် လောင်ခြင်း။ ဆင့်ခြင်း။ ပိုးခြင်း။ ဖြည့်ခြင်း, pour into, add, to repeat an act.

စွတ် ရိုးခြင်, be wet, moist.

စွတ် ရှိခြင်, blame, find fault with.

စွန် ဈေးခြင်း။ ကုန်ခြင်, be dear, scarce.

စွန် ညှိခြင်, damage, spoil, impair.

စွန့် ပြစ်ခြင်း။ လွှတ်ခြင်း။ ကြဉ်းခြင်, give up, desert, reject, abandon, make an end.

The number of roots with an initial ဆ amount to fifty-one, viz. those with an initial စ, to forty-four, and those with an initial စွ, to seven.

ဆ ရည်းခြင်း။ ခန့်ခြင်, consider, guess, reflect, hit upon any thing in the mind.

ဆက် ကပ်ခြင်, unite to, give, bestow.

ဆက် စပ်ခြင်း။ တုံးခြင်း။ ဘွဲ့ခြင်, join, unite, bind.

ဆင် ပြင်ခြင်, put into an orderly condition, set in order.

ဆင်း ဆင်သက်ခြင်, descend, alight.

ဆင့် တင်ခြင်း။ တပ်ခြင်, put or place upon.

ဆည့် ကန့်ခြင်း။ ဖြတ်ခြင်, cut across, impede, obstruct any thing in its regular course.

ဆည်း ဆည်းစုခြင်း။ဆည်းဘူးခြင်, treasure up, hoard, lay up in store.

ဆတ် ကျွတ်ခြင်, be brittle, frangible.

ဆတ် မြန်ခြင်း။ လျင်ခြင်, be quick.

ဆတ် လေးခြင်, pay or give back, return a thing.

ဆန် တက်ခြင်, ascend, advance upwards.

ဆန် ဆတ်ဆန်ခြင်း။ ဝေဝေခွာခြင်, be adverse, at variance, opposite, not congenial.

ဆန်း ဆန်းကြယ်ခြင်း။ တူးဆန်းခြင်, be variegated, flowered.

ဆန့် ဖြန့်ခြင်း။ ငင်ခြင်, draw out, extend, stretch.

ဆန့် ဝတ်ခြင်း။ ဝင်းခြင်း။ ကခြင်, be sufficient, capable (to hold, contain or receive any thing) congruent.

ဆယ် ယူခြင်း။ ကယ်ခြင်, catch, take up or out.

ဆာ မွတ်ခြင်း။ ငတ်ခြင်, be hungry.

ဆိတ် ဝိတ်ခြင်း။ ဆိတ်ညံခြင်, be silent, solitary, void, empty.

ဆိတ် ဆွခြင်း။ ကုပ်ခြင်, pinch, pinch off. dig with the nails.

ဆန် or မှန် ပြေနှံခြင်း ။ အိမ်ခြင် ။ ချိုခြင်, be delicious, pleasant, good to eat, sweet, rich.

ဆီး တားခြင် ။ ကန့်ခြင်, stop, prevent, obstruct, impede,

ဆုတ် ပြန်ခြင် ။ ခုစ်ခြင်, turn about, draw back, retract.

ဆုတ် ကိုင်ခြင် ။ ခုယ်ခြင်, lay hold, shut the fist, squeeze.

ဆုတ် ဖဲ့ခြင် ။ ဖြတ်ခြင်, be torn, rent.

ဆို ကြုံခြင် ။ တွေ့ခြင်, come together, meet.

ဆုံး or ဆမ်း ကုန်ခြင် ။ ပြီးခြင် ။ ပြောက်ခြင်, be ended, terminated, brought to a conclusion, obliterated, become extinct.

ဆူ ဝီဂုံးခြင် ။ ဝခြင်, be fat, corpulent, oleaginous.

ဆူ ပွက်ခြင်, bubble, or boil, as boiling water.

ဆေး ကြောခြင်, clean, wash, scour.

ဆဲး ဆဲးရေခြင်, abuse, reproach.

ဆော ကျွတ်ခြင် ။ ဆောကျွတ်ခြင်, be rude, impudent, brittle, frangible.

ဆောက် တည်ခြင်း။ လုပ်ခြင်း။ ပြုခြင်, build, erect, **do,** perform.

ဆောင် ရွက်ခြင်, bear, carry, possess, contain, **sus**tain, receive.

ဆောင့် ခွင့်ခြင်း။ ခတဲခြင်း။ ရိုက်ခြင်, push, butt (**as a** goat) stamp, impress, beat.

သတ် နှိုးခြင်, hasten, quicken, stimulate, urge.

ဆော် ဆက်ခြင်း။ စပ်ခြင်, connect, unite.

ဆို ပြောခြင်း။ လျှောက်ခြင်, speak, utter, tell.

ဆိုး ညစ်ခြင်း။ ကြမ်ခြင်, be bad, evil, filthy, vile.

ဆို့ တားခြင်း။ သိပ်ခြင်း။ ပိတ်ခြင်း။ ဖိုးခြင်, hinder, prevent, stop, obstruct, stuff, cram.

ဆိုက် ရောက်ခြင်, come to, bring to, as a boat.

ဆင် ဖြိုင်ခြင်, agree, chime in with, fall in with, coincide, compare.

ဆင် ပိုင်ခြင်, belong to.

ဆင် တွဲခြင်, be suspended, slung, hung up.

ဆင်း ငုံခြင်, wait for, tarry for, or until.

ဆွ တူးခြင်, dig, pierce, prick.

ဆွတ် ခူးခြင်း။ ယူခြင်, pluck, gather.

ဆွံ့ အခြင်, be dumb, crippled, maimed.

ဆွေး မြေခြင်, rot, decay.

ဆွဲ ငင်ခြင်, draw, draw out, hang, suspend.

All the Roots with an initial ဆ, amount to fifty, viz. those with a simple ဆ, to forty-five, and those with ဆွ, to five.

ညက် မှုံခြင်။ ကြေခြင်, be reduced to powder, pulverized.

ညင်း ညှင်းခိုခြင်။ ညင်းဆန်ခြင်, deny, refuse.

ညင်း ဖြည်ခြင်။ သာယာခြင်, be gentle, slow, soft, pleasant.

ညစ် ကျုံခြင်။ ထေးညံ့ခြင်။ ညစ်ဆိုးခြင်, be filthy, dirty, mean.

ညည်း ညည်းညူခြင်။ ညည်းတွားခြင်, groan, sigh, sob.

ညှ.နှ် နုညှ.နှ်ခြင်, be fine, soft, delicate.

ညှ.နှ် or ညို့ } ယုတ်ခြင်။ ပျက်ညှ.နှ်ခြင်, be inferior in beauty, dull, not bright, deficient, wanting.

ညပ် ကျပ်ခြင်, pinch, squeeze together, press between two bodies.

ညာ ကွေးကြောခြင်။ အုန်ခြင်။ တစ်ခြင်, shout, hollow.

ညား ကြုံခြင်။ တွေ့ခြင်, meet, come into contact.

ညိ တွယ်ခြင်။ ငြိကပ်ခြင်, catch (as a nail), be concealed, entangled.

ညိ့ ငုံးခြင်, adhere to, catch (as a fire), light, kindle.

ညိတ် ယိတ်ခြင်။ စောင်းခြင်။ ငဲ့ခြင်။ ခိုးပ်ခြင်, be inclined, leaning, refer, allude, shake or nod the head.

ညိမ် ညိမ်သက်ခြင်, be still, quiet, calm.

ညိမ်း ညိမ်ချမ်းခြင်, be free from troubles or anxieties, not be harrassed.

ညီ တူခြင်။ ရှေခြင်, be alike, exact, equal, resemble.

ညီ ကူခြင်။ ပန့်ခြင်။ ထောက်ပံ့ခြင်။ ရှိုင်ပင်းခြင်, help, assist, aid.

ညီး ညီးငွေ့ခြင်, be restless, dissatisfied, unsettled, uneasy.

ညောင် ညောင်ညာခြင်း။ ခုကးညောင်ခြင်, be benumbed, cramped, listen, hearken.

ညံ့ or ညန့် } ယုတ်သည့်နိုခြင်, be inferior, deficient, wanting.

ညို ရိုင်းခြင်, be blue, sky-coloured, pale blue, fading.

ညိုး မုန်းထားခြင်, be angry, bear malice, be revengeful.

ညွတ် ကိုင်ခြင်။ ရိုင်ခြင်, be inclined, bowed down, bent.

ညွှန်း ပြခြင်, shew, point out.

ညှင်း မြှင်း or မွှင်းခြင်း။ လှီးခြင်, cut, slice, divide into thin pieces.

ညှစ် ထုတ်ခြင်. press out, squeeze out.

ညှပ် ကွပ်ခြင်း။ နှိပ်ခြင်, cut off, be clipt off, severed from, compress between two bodies.

ညှဉ့် လျော့ခြင်, loosen, let slack.

ညှာ တာခြင်း။ ညှာတာခြင်, release (as part of a debt), leave unfinished, behave kindly, softly, or gently towards a person.

ညီ ညွတ်ခြင်, become alike, be assimilated.

ညှိ ရှိုခြင်း။ တိုက်ခြင်, kindle, light, set fire to.

ညှီ ညှီငေါက်ခြင်း။ လောက်ခြင်, smell fleshy or fishy.

ညှော် နှံခြင်း။ ညှော်ယင်းခြင်, smell like burnt flesh.

ညှို့ ခွေမ်ခြင်, be withered, fade, shrink up, shrivel.

ညွှတ် ခွေခြင်း။ ညှိ ညွှတ်ခြင်, become bowed round, inclined, curved, assimilated.

ညွှန်း ပြခြင်, shew, point out.

The number of roots beginning with ည, amounts to thirty-six, viz. twenty-two with an initial ည, two with an initial ညွ, ten with an initial ညှ, and two with an initial ညွှ.

တ လွမ်ခြင်း။ ဖော်ကာင်ခြင်း။ ထပ်ခြင်, remember, recollect, be anxious for.

တက် ဆန်ခြင်း။ တိုးခြင်း။ ပွားခြင်း။ ဖိုးခြင်, ascend, climb, increase, advance towards.

တင် ဆင်ခြင်း။ ထပ်ခြင်, put upon, place upon.

တင်း ကျပ်ခြင်း။ ပြင်းခြင်, become tight, (as by compression.)

တင် လျှောက်ပတ်ခြင်း။ တင်တယ်ခြင်း, appear, shine, be illustrious.

တစ် ကျပ်ခြင်း, be tight.

တည် ထားခြင်း။ ဆောက်တည်ခြင်း။ တည်ကြွေးခြင်း, place, put, build, entertain.

ထည်း နေခြင်း, stay, remain, continue.

တည်း တွဲခြင်း။ ဆိုင်းခြင်း, be slung up, hung up, suspended.

တည့် ဖြောင့်ခြင်း။ မတ်ခြင်း, be straight, be in a direct line.

တတ် လိမ္မာခြင်း, know, learn, understand, be acquainted with.

တန် တော်ခြင်း။ သင့်ခြင်း။ ထိုက်ခြင်း, be fit, similar, sufficient, congruous.

တန်း သွယ်ခြင်း, be stretched or extended out in a direct line.

တန့် ရပ်ခြင်း။ တုန်နှင်းခြင်း, stand still, stop.

တပ် စွပ်ခြင်း, fix, fix in.

တပ် စွန်းခြင်း။ စဲးခြင်း။ ညှိခြင်း။ မက်မောခြင်း, colour, die, tinge, adhere to, covet, lust after, long for.

တမ်း မည်ခြင်း။ မည်တဲ့ခိုးခြင်, sound, produce sound, weep, lament.

တယ် ရွယ်ခြင်း။ ထောက်ခြင်, aim at, mark out, select, make level with an object.

တသ မည်တန်းခြင် ။ မည်တွန်ခြင် ။ တောက်တီးခြင်, lament, bewail, weep, be dissatisfied.

တာ တွယ်ခြင်, hang upon, cling to, be slung.

တား မြစ်ခြင် ။ ဆီးခြင်, impede, obstruct, prevent.

တီ ဖြတ်ခြင်, cut off a small bit.

တိတ် ဆိတ်ခြင်, be silent, quiet.

တိမ် လာ့ခြင်, be shallow.

တိမ် ယိမ်ခြင်, be inclined, recumbent, bow.

တိမ် မြုတ်ခြင် ။ ကုန်ခြင်, terminate, come to an end, be reduced to a few, become small in quantity.

တီး ရိုက်ခြင်, sound, beat a drum, play upon an instrument.

တပ် ဝပ်ခြင်, bend, draw the knees together.

တုပ် ရှိင်ခြင်း။ ဝခြင်း။ ကြီးခြင်, be fat, corpulent, bulky.

တုတ် ရှောင်ခြင်း။ ဖွဲ့ခြင်, bind, tie, tie in a bundle.

တုတ် ကိုက်ခြင်, break without severing the parts, bend, double.

တုန် တုန်လှုပ်ခြင်, shake, tremble, quake.

တုန့် လည်ခြင်း။ ပြန်ခြင်း။ ကောက်ခြင်, become curved or turned back, be dull, blunt, crooked, perverse.

တုမ့် or တို့ ကြောက်ရွံ့ခြင်း။ ဝပ်တုမ့်ခြင်, be afraid or in dread of.

တူ ညီခြင်း။ မျှခြင်, be like, similar.

တူး ဂက်ခြင်း။ ဆွခြင်, dig.

ဟဲ့ ဖြောင့်ခြင်, also တည့်, be straight, direct.

ထာ ထောက်ခြင်, take notice, remark, observe.

ထောက် တွန့်ခြင်း။ ပခြင်, blaze, kindle, dazzle, shine brilliantly.

ထွာက် ရစ်ခြင်း, အော့ခြင်, become intoxicating, emetic, inebriating.

တောင် ထောင်ရှင်းခြင်, beg, ask, intreat.

တောင် ထွာခြင်။ တိုင်ခြင်, measure distance.

တောင့် တင်းခြင်။ မာခြင်။ လွှဲခြင်, become stiff, unpliant, inflexible.

တော် လျော်ခြင်။ တန်ခြင်, be enough, sufficient, suitable.

တော် ညှားခြင်။ တွဲခြင်, unite, bring into contact.

တို ပုတ်ခြင်, be short, little, mean, not tall.

တိုး ဖွဖြင်။ တိုက်ခြင်, push, shove, but.

တိုး ပွားခြင်။ များခြင်, become more, increase, enlarge, advance.

တို့ ထိခြင်။ ထိဆိတ်ခြင်, touch, or dip the end of a thing into any substance.

တိုက် ခိုက်ခြင်, hit, touch, knock against.

တိုက် သွင်းခြင်, cause to enter, or drink.

တိုင် ထောခြင်။ တိုင်ကြားခြင်, remark, take notice of, observe.

တိုင် ရောက်ခြင်။ ဆုံးဖြတ်။ ပြီးခြင်, arrive at, attain.

တိုင်း မှီးခြင်။ ပြိုင်းခြင်, compare.

တွ ဆိုင်ခြင်, hang upon, be suspended.

ဘွာက် တွက်ချက်ခြင်း။ ရေတွက်ခြင်း။ တွက်ဆစ်ခြင်း။ တွက်ဆခြင်, add, enumerate, count, reckon, investigate, judge.

ထွက် ခါခြင်း။ ဖဲခြင်, shake off.

တွင် တွင်ကြွေယ်ခြင်း။ အရိုကြခြင်, cause to appear, call, name, be chief.

ပွာန်း ထိုးခြင်, shove, push, impel, pierce.

တန် ရှုံ့ခြင်း။ လိပ်ခြင်, become wrinkled, shrivelled, drawn up together.

တွယ် ညှိခြင်း။ ကပ်ခြင်, adhere to, stick on like a leech.

တွား သွားခြင်, go, creep, move upon.

တော် တောင်ခြင်း။ မာခြင်, be stiffened, unpliant, inflexible.

လွှ ခဲးခြင်း။ စုခြင်, be compact, unite, collect together, conglomerate.

လွှား လွှားဆခြင်း။ လွှားလေးခြင်, ponder, consider, be doubtful, ambiguous, suspicious.

လှဲ့ ဖူးခြင်း။ ကြိုမ်ကြုံခြင်, meet, find, come in contact.

ငွဲး ဆိုင်ခြင်း။ ဂျာသြခြင်း, hang on, be suspended to, adhere to.

The number of roots with an initial တ amounts to sixty-seven, viz. those with an initial ထ, to fifty-four, and those with an initial ဌ, to thirteen.

ထ ကြွခြင်, arise, be erect, get up.

ထက် မြက်ခြင်း။ မြခြင်, be sharp, keen.

ထင် လိုက်ခြင်း။ ထင်ရှားခြင်, appear, become conspicuous.

ထင် မှတ်ခြင်, suppose, think.

ထစ် ခုတ်ခြင်, divide, chop, produce sound by quick repetitions, as in stammering or in a quick succession of short claps of thunder.

ထည် ကျင့်ဩဇာဆောင်ခြင်း။ ဂုဏ်လုတ်ခြင်, be decent, modest, well-behaved, decent in dress, also ironically, to be proud, haughty.

ဆည်း ညစ်ခြင်, be filthy, dirty, mean.

ထည့် ထားခြင်း။ သိုခြင်, put or place in.

ထတ် ယတ်လည်းခြင်, exchange, barter.

ထန် သည်းခြင်း။ ပြင်းခြင်, be abundant, excessive.

ထပ် ဖြည့်ခြင် ။ ပိုးခြင် ။ လောင်ခြင်း။ စွက်ခြင်။ ဆင့်ခြင်, place one upon another, re-add, re-supply.

ထမ်း ရွက်ခြင် ။ ဆောင်ခြင် ။ ပိုးခြင်, carry, bear, place upon the shoulder.

ထား သိုခြင်, place, put upon, put down.

ထိ ရောက်ခြင် ။ တွေ့ခြင် ။ ခိုက်ခြင် ။ ထိခိုက်ခြင်, touch, come into contact, strike one thing against another.

ထိတ် လန့်ခြင်၊ ကြောက်ခြင်, startle, be frightened.

ထဲန် ထိန်ငက်ခြပ်, keep back, keep secret, hide, conceal.

ထိန် ပြောင်ခြင် ။ ဝင်ခြင် ။ ရဲးခြင်, be bright, clear, brilliant, transparent.

ထိမ်း စောင့်ခြင် ။ ကြောင်ခြင်, take care of, protect, nourish.

ထိ ကြောက်ခြင်း။ လေးခြင်း။ လေးငြိတ်ခြင်, **fear,** care for, dread, stand in awe.

ထီး အစဉ်ပါမဲ့ခြင်, be single, solitary.

တု ရိုက်ခြင်း။ ဆောင်ခြင် ။ ခြေခြင်, strike, **hit,** pound, solve.

တုတ် နှုတ်ခြင် ။ တုတ်ဖော်ခြင်, take out, **extract,** pull out.

ထုတ် နှင်ထုတ်ခြင်, lead out, drive out, banish.

ထုပ် စည်းခြင် ။ ဖွဲ့ခြင်, bundle, tie in a bundle.

ထုမ်း or ထိုး } ထိုးဖွဲ့ခြင်, tie in a knot, make a knot.

တို မွှမ်းခြင် ။ လိမ်းကြဲခြင်, spread, scatter dust or powder, besmear, anoint.

တူ သောင်ခြင်, erect, set up.

တူ ထူကြီးခြင်း။ တူပြားခြင်, be thick, vast, abundant,

ထူး စကားတုံ့ပြန်ခြင်, answer by words or sounds.

ထူး ချွန်းခြင်း။ ထူးဆန်းခြင်, vary, differ in excellency, be extraordinary.

ထဲ့ See ထည် ; put or place in.

ထိုး ဖောက်ခြင် ။ ခပ်ခြင် ။ ရိုက်ခြင် ။ လှိုင်းခြင်, throw, cast, thrust through, ring or beat as a bell.

သိုက် ဟော်ခြင် ။ တန်ခြင် ။ သင့်ခြင်း ။ လျော်ခြင် ။ လျော်ကပ်တ်ခြင်, be worthy, sufficient, capable.

ထိုင် ထိုင်နေခြင်, sit, sit down.

ထိုင်း လေးခြင် ။ တုံခြင် ။ ပြင်းခြင် ။ တွေးခြင်, be dull, blunt, stupid, idle, lazy.

ထောက် ပန်ခြင် ။ ပင့်ခြင် ။ ခုခြင် ။ ခံခြင် ။ ကန်ခြင် ။ ကူခြင် ။ ညှိခြင်, assist, support, aid, prop.

ထောက် သနာခြင် ။ စာနာခြင်, be considerate, respect, regard.

ထောင် ထူခြင်, mount, raise up, erect, set up.

ထောင်း ထုခြင်, beat, pound.

ထောင့် ဖွက်ခြင် ။ ဥက်ခြင် ။ ကွယ်ခြင်, hide, secret, conceal.

ထွက် သွားခြင် ။ ယိုခြင်, go or come, depart, issue out.

တွင် ဂျင်းခြင်း, သုတ်သင်ခြင်း, prune, dress, put in order, prick, pierce.

တွင်း လျှိုက်ခြင်း။ ဖောက်ခြင်း, excavate, hollow out.

တွတ် နူးခြင်း။ ထွားခြင်း, become tender, delicate, full, plump.

တွန်း ညှိခြင်း, kindle, light, burn.

တွား နူးခြင်း။ တွတ်ခြင်း, become tender, delicate, full, plump, sleek.

တွေး မှိုခြင်း။ ကြီးခြင်း, swell up or out, be bloated, swollen.

ထွဲ့ တူးခြင်း, be different, vary, become extraordinary.

ထား ရှုတ်ခြင်း။ ဂျက်ခြင်း, mix, jumble together.

ထွေး စွန့်ခြင်း အန်ခြင်း, spit, throw out.

The number of roots beginning with ထ, amount to fifty, viz. roots beginning with the simple ထ, are forty, and roots beginning with ထွ are ten.

နက် စောက်နုတ်ခြင်း။ နက်နဲခြင်း။ ရှိုင်ခြင်း, be deep, profound.

ခုက် မည်းခြင်, be black.

ခုင် ဆို့ခြင်။သီးခြင်, choke, stick in the throat

ခုင်း ခုယ်ခြင်။ခွဲပ်ခြင်။စီးခြင်, trample upon, tread under foot, set the foot upon, ride upon, be exalted over.

ခုတ် မြုတ်ခြင်, be immersed, overwhelmed, buried, drowned.

ခုတ် ပြန်ခြင် ။ လှန်ခြင်, return, become reflexed.

ခုည်း or ခုံး လျော့ခြင်, decrease, be few, be little, small.

ခုန် သိ့ုန်ခြင်။လှုတ်ခြင်, tremble, totter, quake, shake.

ခုပ် ကျက်ခြင် ။ အကြိုးရှိခြင်, be concocted, dressed (as food,) be mature.

ခုမ်း ရှုခြင် ။ ရှုပ်ခြင်, smell, receive scent, kiss.

ခုယ် ဆုတ်ခြင် ။ ဖွိုးပ်ခြင် ။ ရောခြင် ။ ရောခြင်, squeeze, bruise, rub, bear upon, knead, mix, unite together.

ခုံ စော်ခြင်။ပုတ်ခြင်။ ဖောင်ခြင်, stink, smell offensively.

ခါ ယူခြင်း : မှတ်ခြင်း ။ နားထောင်ခြင်း, hear, listen, hearken, attend to.

ခါ ကြင်ခြင်း, be diseased, be in pain, be sick.

ခား ရပ်ခြင်း ။ ရပ်ခြင်း, stop, halt, alight, perch.

ခိတ် ပိုခြင်း ။ ပြင်ခြင်း ။ ဝပ်ခြင်း ။ ရှိုးခြင်း, be pressed, become compressed, deficient, wanting, not have attained to, unequal.

ခိမ့် ယိုခြင်း ။ ကြခြင်း, be lowered, shortened, lessened, become low in stature.

ခို နှမ်ခြင်း ။ တုခြင်း, be red.

ခိုး ပယ်ခြင်း ။ ကပ်ခြင်း ။ ပူးခြင်း ။ ရှည်ခြင်း, be near, approach near.

ခူတ် ယူခြင်း ။ ငင်ခြင်း, pluck out, extract.

ခူပ် ငယ်ခြင်း ။ သေးခြင်း, be small, be little.

ခံခိုင် ခိုင်ခဲခြင်း, be weak, destitute of firmness.

ခဲ ထွက်ခြင်း ။ သိပ်ဝပ်ခြင်း ။ ခွဲညှံခြင်း, be tender, delicate, young, unripe, immature.

ခဲ့ ဝဲခြင်း, be diseased with the leprosy.

ခံး ခုတ်ခြင်း ။ ကျက်ခြင်း, be soft, reduced to pulp, ripe, mellow.

ရစ် ရပ်ခြင်း။ နာခြင်း။ ထိုင်ခြင်, continue, stay, remain, sit.

နုံး See နည်း။ လျော့ခြင်, be few.

နုံး ပြောင်ခြင်း။ ဖေးခြင်, become soft, pulpy.

နဲ့ယိမ်ခြင် ။ ရိုင်ခြင် ။ လျှပ်ခြင်, be unstedfast, not firm.

ရေခွက် ကဲ့ခြင်း။ ကြွဲခြင်, be foul, impure, thick, muddy, not transparent.

နိုး နိုးကြားခြင်, awake, wake.

နိုးရိုးခြင် ။ ထင်ခြင်, hope, expect, think, suppose.

နိုင် အောင်ခြင်း။ ပိုင်ခြင်, conquer, overcome, possess.

နိုင်း တိုင်ခြင် ။ ဆခြင်း။ ခိုင်ခြင်, measure, mete, compare, try.

ပူ ပူခြင်, be warm, lukewarm.

ပို့ ပြောင်ခြင်, bend, incline, bow down, be flexible, recumbent.

ဖွဲ့ ညှိုးခွဲမ်ခြင်း။ ယိခြင်း ။ ခွဲမ်နယ်ခြင် ။ ခွဲယိခြင်, be withered, shrivelled, shrunk up

(as a flower), also, become crumbling, rotten.

ခွယ် ပွက်ခြင် ။ ကူးခြင်, creep, twine round (as a plant,)

နူး နူတ်ခြင်, become flexible, be pleasant, mellow.

နှက် ရိုက်ခြင်, beat, drive down, cause to descend, strike, hit, cram down.

နှင် ထုတ်ခြင် ။ မောင်ခြင်, go, depart, send away, drive away.

နှင်း အပ်နှင်းခြင် ။ အပ်ပေးခြင်။ လွှဲကျော်နှင်းခြင်, give, bestow, deliver over.

နှစ် မြုတ်ခြင် ။ မွန်ခြင်, be immersed, buried, overwhelmed, drowned.

နှတ် နူးခြင်, soften, make flexible, be pliant, mellow.

နှံ့နိုး ရူးခြင် ။ သွပ်ခြင်, be silly, foolish.

နှံ့.နှံ့ or နှံ့ လှူနှံ့.နှံ့ခြင်။ ဖြာခြင် ။ ဖောင်းခြင်။ ပွန်ခြင်, spread, diffuse, (as perfume or scent), disperse.

နှံ့ အပ်ခြင်။ ထားခြင်, commit, deliver over or into.

ဖိုတ် သိပ်ခြင်, compress, press down, cram in.

ခိမ့် ချုံခြင် ။ ခိမ့်ချုံခြင်, become diminutive, be low (in stature,) low, humble.

ခြိုး ခင်ခြင် ။ လွှားခြင် ။ ကားရှိုးခြင် ။ လွှမ်းခြင်, spread out, spread in folds, introduce the folds of cloth, paper, or any other substance between two objects.

ခွာတ် ငင်ခြင် ။ ယူခြင် ။ ထုတ်ခြင် ။ ဖော်ခြင်, pull out, draw out.

ခြိုခိုး တိုင်ခြင် ။ ရိုင်ခြင် ။ ခိုင်ခြင် ။ ပြိုင်ခြင် ။ စံခြင်, measure, compare, try.

ငွေး ဖည်းခွေးခြင် ။ ပြင်ဒိုခြင် ။ ဖြေးခြင်, be dull, sluggish, not expeditious, inactive.

ခွဲ. လှုတ်ရှားစေခြင်, cause to shake, tremble, quake.

ငှော ရောခြင်, mix, mingle.

ငှောက် မွှေခြင်, stir up, agitate.

ငှောင့် ရောင်ခြင် ။ မြောင်ခြင် ။ ငှောင့်ရှက်ခြင်, be rude, troublesome, tiresome.

ငှောင် ခြည်ငှောင်ခြင် ။ ပွဲခြင် ။, tie, bind, make fast.

ဖြိုး ဆော်ခြင်, rouse, urge, stimulate, cause to awake.

နိုင် စွမ်ခြင်း။ စွမ်နိုင်ခြင်း။ တတ် နိုင်ခြင်, be able, capable.

နှိုင်း ဖြိုင်ခြင်း။ ဆိုင်ခြင်း။ ခိုင်ခြင်း။ မှိုင်ခြင်, measure, compare, estimate (as the difference between two objects.)

နွှာ ခွာခြင်း။ ဝေးခြင်း။ နွှင်ခြင်, peel, take off, separate from.

ဝေး ခွာခြင်း။ နွှဲးင်ခြင်း။ နွှာခြင်, peel, separate from, take off.

နွှဲး ဖင်နွှဲးခြင်း။ ဖင်ခြင်း။ နွှဲးငင်ခြင်, tarry, loiter, delay, put off, defer, procrastinate.

နွဲး ယိမ်ခြင်း။ တိမ်ခြင်, loll, lean against, be inclined or recumbent.

The whole number of roots with an initial ခ, amount to sixty-five, viz. roots with an initial simple ခ, to thirty-four; roots beginning with the compound ခွ, to four; roots beginning with the compound ခှ, to twenty-three, and roots beginning with the compound ခြ, to four.

ပ လင်ခြင်း။ ထွန်ခြင်, ။ ထွန်ပခြင်, light, shine, enlighten, dazzle.

ပ ပယ်ခြင် ၅ကားခြင် ။ ကုန်ခြင်။ မရှိခြင်, be rejected, void, empty.

ပက် ပစ်ခြင် ။ ကောက်ခြင်, throw, squirt, sprinkle water, beat in as rain drives into a house, throw up or out as a hog does with his snout.

ပင် ပင်ပန်းခြင် ။ မောခြင်, be fatigued, harassed, exhausted.

ပင်း ကူညီခြင် ။ ပန့်ခြင် ။ ထောက်ပန်း or ပင့်ခြင်, assist, help.

ပင့် ခေါ်ခြင် ။ ပင်ခေတာင်ခြင်, call, tell, command.

ပစ် စွန့်ခြင် ။ ခ၂ခြင် ။ ပယ်ခြင်, throw, cast away, discharge, shoot (as from a gun or bow.)

ပတ် ရစ်ခြင်, surround, twist round, twine round, encircle.

ပတ် အက်ခြင်, crack, open as a crack in wood, open.

ပန် ဆင်ခြင် ။ ခေတာင်ခြင်, flower, decorate, adorn, array.

ပန် ပြောခြင် ။ အခွင့်ပန်ခြင်။ တောင်းပန်ခြင် ။ ပန်

ကြားခြင်း။ လျှောက်ခြင်, tell, speak, ask, beg, implore, hear, attend.

ပန်း လောခြင်း။ ပင်ပန်းခြင်, be weary, be exhausted, pant, be out of breath.

ပွန် ထောက်ပန်ခြင်း။ ထောက်ပင့်ခြင်း။ ကူခြင်း။ ညီခြင်း။ အုံခြင်း။ ပိုင်ခြင်, help, assist, aid.

ပယ် ပစ်ခြင်း, စွန့်ခြင်း။ ဖျားခြင်း။ တွန်းခြင်, put away, reject, refuse, shun, set aside.

ပါ ရှိခြင်း။ အဘူရှိခြင်း။ တကွရှိခြင်း, ပါဝင်ခြင်, be, get, obtain, have or bring with, accompany, follow, carry with.

ပါး လွှင့်ပါးခြင်း။ ဖျားခြင်, approach, draw near, recede, retreat.

ပါး လွှားခြင်း။ ကြဲးခြင်, be thin (like paper, be thinly set,) be fine (as cloth.)

ပိ ပျားခြင်း။ခြောပ်ခြင်, become flattened, pressed together, compressed, be thin (like paper.)

ပိတ် ပိတ်ပင်ခြင်း။ ဆီးခြင်း။ တားခြင်း။ ကားခြင်း။ ဆိုခြင်း။ ကွယ်ခြင်, shut, shut up, close up, stop, prevent, impede, intervene, obstruct.

ငိန် ကြွေခြင်း။ လိုခြင်, pine, consume away, grow thin, fall away in flesh.

ဖိန်း ထူးခြင်, be thick (either in substance or number), crowded.

ပုတ် ဆွေးခြင်း။ သိုးခြင်, be putrid, rotten, stale.

ပုတ် ရိုက်ခြင်း။ ခတ်ခြင်း။ နှက်ခြင်, beat, strike, bruise, slap, beat upon.

ပုန်း ဖွက်ခြင်း။ လျှာခြင်း။ တိန်ခြင်း။ ကွယ်ခြင်း။ ဖျိုးခြင်, hide, make secret, conceal.

ပုံ စုခြင်း။ စုဝေးခြင်, gather, collect together, accumulate.

ပုံ ကြွခြင်, rise up into a heap, swell up or collect together so as to assume the form of a bag.

ပူ ငွေ့ခြင်း။ လောင်ခြင်း။ ပူပန်ခြင်း။ ပူဆွေးခြင်, be warm, hot, lukewarm, heat, be anxious, be jealous.

ပေး စုံခြင်း။ စုံပေးခြင်း။ ကပ်ခြင်း။ ဖက်ခြင်း။ ရှည်ခြင်း။ တွဲးခြင်, be united, collected, brought into contact, become compact.

လဲ လိတ်ခြင်း။ ဝုန်းခြင်, be turned up, broken, dull, blunt (as the edge of a knife.)

လေး ကမ်ခြင်း။ ပွန်ခြင်း။ လှူခြင်, give, give away, bestow.

ပဲ့း ကြိုးခြင်း။ ခွဲခြင်, break, snap off or in two, fall on one side.

လိ၊ များခြင်, be many, plentiful, abundant.

လဲ့ သွန်ခြင်း။ လျော့ခြင်, be light, of little value, insignificant.

လါက် တွင်းခြင်း။ စုတ်ခြင်း။ ပြတ်ခြင်း။ ရောက်ခြင်, pierce, penetrate through, pass or tear through, ooze, run out, shoot out (as plant.)

လါင် နှံခြင်း။ ငါင်နှံခြင်, mortgage, barter, give in lieu of.

လါင်း စုခြင်း။ ဆုံခြင်, collect, unite together, assemble.

လာ ထွက်ခြင်း။ ထင်ခြင်, come to light, appear, swim above, float.

ပို့း ထပ်ခြင်, add one thing upon another.

ပို့ သယောင်ခြင်း။ ဆွဲခြင်, bring, carry, carry to, bear.

ရိုက် ဖက်ခြင်း။ လွှဲခြင်း, embrace, fold, hug.

ရိုင် အစိုးရခြင်း။ ဆိုင်ခြင်, belong, pertain to; reign over, have an undisputed claim to.

ရိုင်း ခုတ်ခြင်း။ ဖြတ်ခြင်, divide, cut in pieces, sever, quarter, halve.

လျော့ ဆီခြင်း။ နုံးခြင်း။ လျောင်းခြင်း။ ညှံခြင်း။ နူးခြင်, be soft, tender, pulpy, pliable, flexible, mellow, delicate.

လျောက် မရှိခြင်း။ ရပြောက်ပျောက်ခြင်း။ ထိန်းလျှောင်ခြင်, become lost, disappear, be obliterated.

လျောင်း နွဲ့ခြင်, be flexible, pliable, flabby.

လျော် ရမွေလျော်ခြင်, be satisfied, be at ease or rest, be content, be reconciled.

ပျိ ပျက်ခြင်း။ ပျက်စီးခြင်, break, come to destruction, perish.

ပျိုး စိုက်ခြင်, set, plant.

ပျက် ပျက်စီးခြင်း။ ပြောက်ခြင်, be spoiled, destroyed, brought to destruction, made unfit for use, broken, be ruined.

ပြ ညွှန်းခြင်, shew, point out.

ပြက် ထင်ခြင်း။ ထပ်ခြင်း။ လျှောင်ခြင်း။ စွက်ခြင်, appear, be conspicuous, add to, pour upon.

ပြင် ဆင်ပြင်ခြင်း ။ ပြင်ဆင်ခြင်, repair, prepare, make ready, dress, array, decorate, put in order.

ပြင်း ထိုင်းခြင်း ။ တွဲခြင်, be idle, lazy, negligent.

ပြင်း ထန်ခြင်း ။ ပြန်းလျင်ခြင်, be quick, become impetuous, severe, violent.

ပြစ် ဆွဲးခြင်, be soft, thick, pulpy, be of a thick consistence, be mucilaginous.

ပြည့် စုံခြင်း ။ ဝခြင်း ။ ပြည့်စုံခြင်း ။ ညီခြင်း ။ မျှခြင်, be full, replete, satisfied, be fulfilled.

ပြည်း တုံးခြင်း ။ ကုန်ခြင်, become emptied, be void, destitute.

ပြည်း များခြင်, be numerous, plentiful, abundant.

ပြတ် စုတ်ခြင်, sever, cut in two, part or break asunder, cause to be, leave off.

ပြန် ဝဲခါက်ခြင် ။ တုံ့ခြင်, turn, return, recede, go back, answer.

ပြန် ပြန့်ပွားခြင် ။ ပြန်ပြာခြင် ။ များခြင် ။ ကြဲယင်ခြင်, multiply, increase, also divide, scatter, be diffuse.

ပြပ် ဝပ်ခြင် ။ ဝုံခြင်, be prostrate, recumbent, fall on the face as a mark of reverence.

ပြေယ် လျော့ကျခြင်း။ ညှိမ်ခြင်း, be finished, brought to a conclusion, decrease, become little or few.

ပြေး ကွဲးခြင်း။ ပြန့်ခြင်း, break, disperse, scatter.

ပျံ ပဲခြင်း, fly, soar away.

ပြာ လွှင့်ခြင်း။ ဝှီးခြင်း, sift.

ပြာ လဲ့လဲ့ပြာခြင်း, be blue, sky colour.

ပြီး ကုန်ခြင်း။ ခန်ခြင်း။ ဆုံးခြင်း, be finished, be accomplished, done, ended, compleated.

ပြု လုတ်ခြင်း။ ဆောင်ခြင်း။ ဖြစ်ခြင်း, do, perform, undertake.

ပြုတ် လွဲ:ခြင်း။ ပျက်ခြင်း, be dislocated, fly back as the cock of a gun, be disjointed.

ပြုပ် ချက်ခြင်း, boil, seeth, decoct.

ပြုံး or မ်း ပျက်ပြုံးခြင်း။ ပြုံးဝှီးခြင်း။ ကုန်ခြင်း, exhaust, wear away, become extinct, finish, become empty, void, or loose.

ပြုံး ရယ်ခြင်း, blush, smile, change countenance.

ပြုံ့ ပုံ့ခြင်း။ ဖွံ့ခြင်း, rise or swell up as the mouth does in the act of speaking or smiling, remain speechless, be dumb.

ပြေ ပြေချောခြင်း။ ပြေပြစ်ခြင်, acquiesce, become reconciled, agreeable to, satisfied with.

ပြေး လွှားခြင်း။ လျင်မြန်ခြင်, run, fly or run away, get away.

ပြော များခြင်း။ ပွားခြင်း။ ကြယ်ခြင်, increase, be plentiful, abundant, be enlarged.

ပြော ဝံ့ခြင်း။ ဆိုခြင်း။ လျှောက်ခြင်း။ ကြားခြင်, utter, tell, speak, hear.

ပြောက် ကွက်ခြင်း။ ကြေးခြင်, be in a circular or serpentine form, spotted.

ပြောင် လဲးခြင်း။ ရွှေ့ခြင်း ခွာခြင်း။ သွားခြင်, change, exchange, return, leave, be removed.

ပြောင် ရွှန်ခြင်း။ လင်ခြင်, shine, be brilliant, be bright.

ပြောင်း စိတ်မာခြင်း။ ခြောင်ခြင်း။ ပြောက်ခြောခြင်, be hardened, determinate, resolute, inveterate, stiff-necked, obstinate.

ပြောင်း လျော့ခြင်း။ ဖဲ့ခြင်း။ နုံခြင်, be flabby, flexible, tender, pliable.

ပြော် ပျော်လျော်ခြင်, be satisfied, easy, content, gratified, enjoy.

ပြိ ပျက်ခြင်း။ ကဲ့ခြင်, fall in or down, fall to pieces, come to destruction.

ပြိ ရွယ်ခြင်း ။ ပြိုမြစ်ခြင်, be mature, arrive at a state of maturity, not be old.

ပြိ့ အန်ခြင်, be sick, be inclined to vomit.

ပြိ့ ပွားခြင်း။ များခြင်, increase, be abundant, be plentiful, multiply.

ပြိုင် ပြိုင်ဂျက်ခြင်း။ တိုင်ခြင်း။ နှိုင်ခြင်း။ ခိုင်ခြင်း။ ခိုင်ခြင်း ။ နှိုင်ခြင်, compare, measure, make a comparison.

ပု ပြိုးခြင်း။ ရွှခြင်, rise, swell up like a bag, or like the mouth before a person speaks or smiles.

ပုက် ခုန်ခြင်း ။ လိုက်ခြင်, skip, jump about like fishes in the water, bubble like boiling water.

ပုင့် ကားခြင်, open, expand.

ပုတ် ပွတ်တိုက်ခြင်း ။ သပ်ခြင်, smooth, polish, rub in order to polish, cleanse by sifting,

ပုန်း ပြိုးခြင်, wear, wear away, become exhausted.

ပွာ ကြယ်ခြင်, become wide, slack.

ဖွား များခြင်, increase, enlarge, accumulate.

ဝပ္ပ ထိုက်ခြင် ။ ဒိုချခြင်, bear, carry (as in the arms or lap.)

ပြောက် ပြောက်ပြောက်ခြင်, utter.

ပြွမ် ရောခြင်။ ရောနှောခြင်, intermix, mix together.

Roots with an initial ဃ amount to ninety-nine, viz. roots with the simple ဃ, to forty-two, with ယျ, to seven, with ဗြ, to forty, with ပ္ပ to eight, and with ပ္လ, to two.

ဃ လဲခြင် ။ လှယ်ခြင် ။ ပေးယူခြင် ။ ပေးလဲယူခြင်, barter, exchange.

ဖက် ထိုက်ခြင် ။ ဝန်းပတ်ခြင် ။ ဖက်ယှက်ခြင် ။ လိုင်ခြင်, embrace, hug, fold in the arms, be together, be in company with.

ဖင့် ဖင့်နှေားခြင် ။ နှေးဖင့်ခြင် ။ လေးခြင်, delay, loiter, be dilatory, procrastinate, be dull, heavy.

ဖည်း သာယာခြင်, be pleasant, sweet, melodious (applied both to sounds and actions).

ဖတ် ရွတ် ခြင်, read, peruse.

ဖန် ဖန်ဆင်ခြင် ။ ပြောင်ခြင် ။ ပြုခြင်, put on or assume a different form, differ, form, create, make.

ဖန် ဖန်ဓါးခြင်, be acrid.

ဖမ်း ပါးခြင်။ ကိုင်ခြင်, catch, take hold of.

ဖယ် တွန်းခြင်။ ရှားခြင်။ လောင်းခြင်။ တိန်ခြင်, put away, put aside, renounce, be indirect, move or go aside.

ဖာ ထေးခြင်။ ကျပ်ခြင်။ ဖိခြင်, patch, mend, repair a rent or crack.

ဖား ရှည်ခြင်။ ရည်ခြင်။ သီခြင်။ ဝခြင်, expand, throw loosely about, hang in a flowing state.

ဖိ ထပ်ခြင်။ ဖုံးခြင်, place upon, bear upon, be upon, crush, squeeze together.

ဖိတ် ပင့်ခြင်။ ခေါ်ခြင်, call, invite.

ဖိတ် ပျိုခြင်။ စည်ခြင်, ooze, stream out.

ဖု ဆစ်ခြင်, become prominent like a knob or joint.

ဖုတ် မြိုက်ခြင်, roast, singe, burn in the fire.

ဖုန် or ဖုံ အုပ်ခြင်။ လွှမ်းခြင်။ ဖိခြင်, cover, spread, shut up, overspread.

ဖူ တွေ့ခြင်။ ဝေ့ခြင်။ မြင်ခြင်, meet, come in contact, see.

ပေါ် ငုံခြင်း။ ကလင်းခြင်း, bud, sprout, form a bud or sprout.

ပူး ရောင်ခြင်း, swell, the act of swelling or rising up into a tumor.

ပဲး ကြဉ်ခြင်း။ ရှောင်ခြင်း။ ဥာခြင်း, cast away, reject, shun, be separate, part from, sever.

ပို့ စုတ်ခြင်း။ ဒဲးခြင်း။ စိတ်ခြင်း။ ခြမ်းခြင်း, break off, tear off, scale off, break to pieces.

ပဝ ရောင်ခြင်း, be swollen, enlarged.

ပေါင် ထားခြင်း။ ကြွခြင်း။ ပွခြင်း, rise up, swell up like a blister or hollow bag.

ပော် ကုတ်ခြင်း။ ဆယ်ခြင်း, raise out, extract, bring to light.

ပုံ့ လောင်ခြင်း။ ထပ်ခြင်း, throw into or upon, add to (any thing).

ဖျက် ဖျက်ဆီးခြင်း။ ပျောက်ဖျက်ခြင်း, destroy, ruin, erase, expunge, scratch out, obliterate.

ဖျား ခဲ့ခြင်း, be in a fever.

ပျောက် ချက်ခြင်း။ ကုပ်ခြင်း, scratch.

ဖိုး ဖွံ့ခြင်း။ တတ်ခြင်း။ မောက်ခြင်း, swell up, be raised or elevated above the usual surface; be convex.

ဖြင် ညှိုးခြင်း။ ဝင်းခြင်း, become empty, void, possessing no consistence.

ဖြစ် တည်ခြင်း။ ကောက်ခြင်း။ ပေါက်ခြင်း, be, exist, spring up or out of.

ဖြည့် လောင်ခြင်း။ တွက်ခြင်း, be super-added, re-add, heap upon.

ဖြတ် ပိုင့်ခြင်း။ ဒုတ်ခြင်း, divide, sever, cut in pieces.

ဖြန့် ကြဲးခြင်း။ လွှားခြင်း, disperse, scatter, expand, extend.

ဖြမ်း ဆွတ်ခြင်း, sprinkle, scatter water.

ဖြီး ဖျင်ခြင်း။ သုတ်သင်ခြင်း, comb, cleanse.

ဖြူး လွလွဖြူခြင်း, be white.

ဖြူး ဖြန့်ခြင်း။ ကြဲးခြင်း, spread, sprinkle, scatter as salt or pepper is scattered.

ဖြေး နှေးခြင်း, be gentle, slow, not quick.

ဖြောင့် မတ်ခြင်း, be straight, upright.

ဖြိုး ဖျက်ခြင်း။ နှင်ထုတ်ခြင်း။ နှင်ဖြိုးခြင်း, destroy ruin, drive away, banish.

ဖြော် ချော့ခြင်း။ ချောမွေ့ခြင်း, please a child.

ဖွက် ဖုံးခြင်း။ ဝှက်ခြင်း။ ကွယ်ခြင်း။ ထောင့်ခြင်, hide, secrete, conceal.

ဖွင့် လှစ်ခြင်း။ ခြဲခြင်, be opened, expanded.

ဖွပ် ရိုက်ခြင်း။ ထောင်းခြင်, beat, pound rice.

ဖွံ့ ဖြိုးခြင်း။ ကြီးခြင်း။ သန်ခြင်း။ တွားခြင်, be full, large, great, flourishing, strong, swollen, bloated.

ဖွာ ကားခြင်း။ ဖျားခြင်, open or ramify into many fibres, become brushy, be numerous.

ဖွား ကားခြင်။ ဖျားခြင်, open or ramify, become brushy, be numerous.

ဖွား မွေးခြင်, bear, bring forth.

ဗဒွ ရှာခြင်, seek, look after, make search into or for.

ဗန္ဓ ရစ်ခွင်ခြင်း။ ခြည်ခြင်း။ တုပ်ခြင်း။ ငင်းခြင်း။ ထိုင်ခြင်း။ ဆိုင်ခြင်း။ တွဲခြင်း။ လိုင်ခြင်း။ ရှက်ခြင်း။ စီခြင်း။ ကုဋ်းခြင်, tie, bind, unite, bundle; hang, swing, consent, unite together in the performance of any work as two friends may do; unite or string together, as sentences or arguments, are strung together.

All the Roots beginning with ဖ amount to fifty-two, viz with ဖ, to twenty-six; with ဖျ, to four; with ဗြ, to thirteen, and with ဗွ, to nine.

ဖ မစခြင်း။ ထောက်မခြင်း။ ကူမခြင်း။ ကယ်မခြင်း။ ကုမခြင်း, help, assist, recover, deliver, cure; promote recovery.

မက် အိပ်မက်ခြင်း, dream.

မက် အလိုရှိခြင်း။ ဂရိုးခြင်း။ မက်မောခြင်း, desire, lust, be avaricious.

မင် ခင်ခြင်း။ ချစ်ခြင်း, love, be pleased, delighted.

မည် အသံဖြစ်ခြင်း, sound, produce sound.

မည် မည်တမ်ခြင်း။ ဆသခြင်း။ မည်သွန်းခြင်း။ ငေါက်ငိုးခြင်း, weep, lament, bewail, be dissatisfied.

မည်း or မဲ းခြင်း, be black, dark.

မတ် ဖြောင့်ခြင်း။ စောက်ခြင်း, be upright, erect, straight.

မာ ထောင့်ခြင်း။ ခိုင်ခြင်း။ ကြမ်းခြင်း။ ခက်ခြင်း, be hard, stedfast, coarse, difficult, healthy, strong.

ရ ရခြင် ။ ရွေ့ခြင်, reach, find, obtain, arrive at, acquire.

ပြော် ဆိုခြင် ။ ဟစ်ခြင် ။ ဟောခြင်, speak, utter, deliver a speech.

ထိ ထိခြင် ။ တွေ့ခြင် ။ ကပ်ခြင်, reach, find, touch.

မုန်း ဖြင်ပြင်ခြင်, dislike, hate, bear malice, contemn.

မူး ဂုတ်ခြင် ။ မှိုင်ခြင် ။ ဝေခြင် ။ တွေ့ဝေခြင်, be intoxicated, giddy, swoon away.

ပျ ပြုခြင် ။ ကျင့်ခြင်, this root has in general the signification of the preceding one; it varies, however, according to the meaning of the verb preceding it in the sentence, whether it be expressed or not. This root seldom occurs, except it be the last in the sentence constructed with the gerund of the verb which precedes it.

မေး မေးမြန်းခြင် ။ စုံစမ်းခြင် ။ လိုက်ယခြင် ။ မေးစမ်းခြင် ။ သိရအောင်မှုခြင်, ask, enquire into or about, investigate.

လွှ သတိလွှတ်ခြင် ။ အမှတ်မဲ့ခြင်, forget, lose recollection.

ငမော ပင်ပန်းခြင်း။ ပန်းပင်ခြင်, be fatigued, tired, exhausted.

ငမော့ ငေးငဉ်ခြင်း။ လှန်ခြင်း။ မော်ခြင်, look up, turn up the eye, or be in the act of looking upwards, project in a horizontal direction.

ငမောက် မိုခြင်း။ ဖြူးခြင်, be convex, elevated in the centre, be reverted.

ငမောင်း နှင်ခြင်း။ မောင်းမဲ့ခြင်, drive away, frighten.

ငမော် ထောင်ခြင်း။ လှန်ခြင်း။ မော့ခြင်, look up, turn up the face as in the act of looking upwards, project in a horizontal direction.

မို ငမောက်ခြင်, be elevated, raised in the centre, become conspicuous, be reverted.

မိုး အုပ်ခြင်, cover, overspread, thatch.

မိုး ကဲးခြင်း။ မြတ်ခြင်း၊ လွန်ခြင်း။ ကြီးခြင်း။ မိုး ကဲးခြင်, be great, be exalted, be noble, excel, surpass.

မှိုင် သမ်ခြင်း။ သမ်ညှိုးခြင်, be dull, be destitute of brilliancy, dejected.

မိုက် အလင်မဲ့ခြင်း။ မှောင်ခြင်, become dark, be ignorant.

မှည့် အမှတ်ထားခြင်, name, call.

မှည့် မည့်ပေျာ့ခြင်။ ဂျင်ခြင်, be ripe, mellow, mature.

မှတ် မှတ်သားခြပ်, note down, observe, consider, remark.

မှန် မှန်ကန်ခြင်။ မလွဲးခြင်။ မဿုတ်ခြင်, be true, exact, right.

မှာ မှာလိုက်ခြင်။ မှာထားခြင်, tell, inform, order, commission, command.

မှာ လွဲးခြင်။ ဿုတ်ယွင်းခြင်, be wrong, mistake, err.

မှိတ် ပိတ်ခြင်, shut, wink with the eyes, twinkle.

မှိန် မှိုင်ခြင်, be lost or absorpt in thought; be inattentive to external objects.

မှီ ထိခြင်။ ဝှေ့ခြင်။ ကပ်ခြင်, reach, find, touch, attain to, come up to or with, overtake, equal.

မှုတ် လွှတ်ခြင် ။ တုတ်ခြင်, blow with the mouth.

မှုံ ဓာတ်ခြပ်။ မွှခြင်။ ညက်ခြင်, pulverize, reduce to powder.

မွဲး ပေမွးကျက်ခြင်, be covered, entangled, besmeared, soiled.

ဗျောက် ဗျောက်လှန်ခြင်, turn over, be convex.

ခြောင် အလင်မဂ္ဂါခြင်။မှိုင်ခြင်။ ရိုခြင်, be dark, dusk.

မှိုင် မှိမ်ခြင်, be lost or absorbed in thought.

မှိုင်း အလင်မဂ္ဂါခြင်။ ဗျောင်ခြင်။ ရိုခြင်, be dark, dusk.

မျက် မင်မျတ်ခြင်, be angry, wroth, insensed.

မျက် ညိခြင်, stick as a bone in the throat.

မျည် အိပ်မျည်ခြင်, nap, take a short nap.

မျော ပါခြင်။ လိုက်ခြင်, swim, float, float down a stream.

များ လါခြင်, be many, abundant, plentiful.

မှ တူခြင်။ ညိခြင်, be alike, resemble.

မှ ဝေခြင်။ ဝေငှခြင်, divide among, distribute.

မှား ဖျားယောင်ခြင်။လည်ဆွဲစားခြင်, deceive, allure, approve, agree to, consent.

မျော လွှတ်ခြင်, be loosed, slip away, get loose as a boat from its moorings.

မျော် ကြည့်ခြင်။ ကျခြင်။ နှိုးခြင်။ ငြင်ခြင်, look up, look forward with astonishment, anxiety, hope, or expectation.

မြ ထက်ခြင်း။ ဖြောင့်ခြင်, become sharp, be keen either as the edge of a knife, or as cold.

မြက် ထက်ခြင်း။ ယက်မျက်ခြင်, become sharp, be keen.

မြင် ထင်ခြင်, see, appear.

မြင့် မြောက်ခြင်း။ လွန်ခြင်, be distant in height or time.

မြစ် တားခြင်း။ ဆီးခြင်း။ ကန့်ခြင်, stop, prevent, obstruct, impede.

မြတ် လွန်ခြင်း။ သာခြင်, be excellent, noble, illustrious, great; excel, surpass in that which is good.

မြန် လျင်ခြင်, be quick, swift.

မြှန် တွန့်ခြင်း။ လိပ်ခြင်း။ ညှိုးမြှန်ခြင်, twist, curl, bend, shrivel up.

မြန် စိုးခြပ်း။ စံခြင်, rule, reign, enjoy.

မြန် စူးစမ်ခြင်း။ မေးခြင်, enquire, ask, make search into.

မြိန် မြိန်ရှက်ခြင်, relish, enjoy, be agreeable to the taste, be wholesome, delicious.

မြုပ် နှစ်ခြင်, be overwhelmed, covered, immersed, buried, suffocated.

မြိ ကင်းခြင်း။ ဆိတ်ခြင်, be empty, void, destitute, deficient.

မြိ် ဝါးခြင်, chew, masticate.

မြေ့ ဝမ်းမြောက်ခြင်း။ ဝမ်းသာခြင်, be glad, rejoice.

မြေ ယွင်းမြေ့ခြင်, decay, rot, moulder away.

မြိး စမ်ခြင်း။ မည်းခြင်, taste.

မြိုး ခိုင်ခြင်, be strong, effectual, substantial, of long continuance, lasting, to establish.

မြှောက် သာခြင်း။ လွှန်ခြင်း။ ကဲးခြင်း။ မိုခြင်း။ တက်ခြင်း။ ဝမ်းမြောက်ခြင်, exalt, promote, lift up, raise, cause to surpass, exceed, rejoice.

မြိုက် လောင်ခြင်, singe, scorch, burn slightly.

မြှောက် ပင့်ခြင်း။ မြှောက်စားခြင်, lift up, raise, exalt, promote, be raised to any state of promotion.

မြှင့် ကြွခြင်း။ ချီခြင်, raise, heighten, increase, promote, exalt.

မြုပ် နှစ်ခြင်း။ မွန်းခြင်, be buried, drowned, immersed.

မြို့ ဖျားယောင်ခြင်း။ ကိုယ်စေယ်ခြင်, allure, please, delight, enchant.

မြွေး မြွေးကျက်ခြင်, be entangled, interwoven either as a web or caught in a web.

မွ ကျေခြင်း။ ညှက်ခြင်း။ မှုန့်ခြင်, reduce to powder, pulverize, crumble.

မွတ် ငတ်ခြင်, be hungry.

မွန်း နှစ်မွန်းခြင်, be immersed, suffocated, buried, overwhelmed.

မွမ် လိမ်းကျံခြင်း။ မွမ်မံခြင်, anoint, decorate, dress, array.

မွေး မွားခြင်, beget, bring forth.

မွေး မွေးစားခြင်း။ မွေးကျွေးခြင်, feed, nourish, cherish, train up.

မွေ့ ခြုံပုံ့မွေ့ခြင်, sleep, lie down.

မွေ့ ဘိုးညှဲ့ခြင်, be soft, delicate, easy.

မွှား ငယ်ခြင်း။ လေးခြင်, be small, atom-like.

မွှေ့ ရွှံ့သောက်ခြင်, stir up mud, agitate.

မွှေး ကြိုင်ခြင်, smell, perfume, diffuse fragrance.

The number of roots with an initial ဝ is eighty-nine, viz. roots with a simple initial ဝ, amount to twenty-seven; with an initial ဝ့, to sixteen; with ဝျ, to five; with ဝျ့, to five; with ဝြ, to twenty; with ဝြ့, to five; with ဝွ, to eight, and with ဝွ့, to three.

ယဉ် ဂေဟ့ခြင်း။ ကျင်ခြင်း။ ယဉ်ကျေးခြင်း, become tame, be broken in, well bred, trained, polished, affable, sociable in manner and conduct, also handsome, beautiful.

ယဉ်နှ ရိုခြင်း။ ရွှဲနှံခြင်း, be wet, soft, moist, soaked.

ယပ် ခပ်ခြင်း, fan, or cool by fanning.

ယား ယားယံခြင်း, itch.

ယိ နွံမ်းခြင်း။ ယဲ့ခြင်း။ ဆွေးခြင်း။ ပြိုခြင်း, be decayed, rotten, be in a crumbling state.

ယိန် ငိုင်ခြင်း။ တိန်ခြင်း, be inclined, hang over, lean on one side.

ယုတ် ခဲ့ခြင်း။ နှိပ်ခြင်း, be vile, bad, ignorant, deficient in understanding or skill.

ယုမ် or ယို့ ကျို့ခြင်း။ တွန့်ခြင်း, shrink up, be contracted, be frightened.

ယူ ဆောင်ခြင်း။ ငင်ခြင်း, take, hold, possess.

ယို စိမ့်ခြင်း။ ထွက်ခြင်း။ ကျဲခြင်း။ ဒိုင်းခြင်း, ooze, run out, fall from.

ယိုဝ် ကိုင်းခြင်း။ ကွေးခြင်း, bend down, bend together, let down, bend or contract the body through respect, be humble, crouch.

ပျောင် ပျက်ခြင်း။ လစ်ခြင်း, be destroyed, lost, left behind, remain.

The number of roots with an initial ယ, amounts to twelve, viz eleven with an initial ယ, and one with an initial ယ့.

ရ ဖိုးခြင်း။ တွေ့ခြင်း, obtain, find, meet.

ရက် ခြစ်ခြင်း။ ဆုံးခြင်း, scratch, dig, scrape together, rake up.

ရက် မွှေခြင်း။ လှော်ခြင်း, stir up, agitate, paddle, churn.

ရက် ရက်ခြင်း။ ပုတ်ခြင်း။ သွင်ခြင်း။ လျှိုခြင်း, weave, weave or make a mat.

ရင်း နှိုးခြင်း, spread, place or put any thing somewhere for the sake of accumulating it.

ရင်း နီးခြင်း။ ကပ်ခြင်း, near, be close, approach.

ရင့် မာခြင်း, be ripe, mellow, hardened.

ရစ် မူးခြင်း။ ဝေခြင်း, be intoxicated.

ရစ် ပက်ခြင်း။ လိမ်ခြင်း, twist, twist round, turn round, encircle, twine.

ရာဒ် ရည်မှတ်ခြင်း။ ရည်ရွယ်ခြင်း။ ရည်ရွယ်ခြင်း, remember, recollect, observe, remark, aim at, meditate.

ရာဂ် ရည်းစေ့ခြင်း။ အလိုရှိခြင်း။ ကြိုက်ခြင်း။ နှစ်သက်ခြင်း, be covetous, desire, be anxious, fall in love.

ရမ် စမ်ခြင်း။ သခြင်း, try, put to the test, examine.

ရပ် တန့်ခြင်း။ ရပ်ခြင်း, stop, halt, be situated, continue.

ရပ် မတ်ခြင်း။ ထောင်ခြင်း, set upright, be erect.

ရယ် ပာခြင်း, laugh.

ရံ ဝန်းခြင်း, surround, encircle, inclose, encompass.

ရိ ပြင်းခြင်း, be idle, lazy.

ရိတ် ဖြတ်ခြင်း, reap, cut, shave.

ရိပ် စောင်းခြင်း။ မျက်စောင်းရိုင်းခြင်း, wink, make signs with the eye, give a side glance.

ရုံ ခြုံခြင်း။ လွှမ်းခြုံခြင်း, cover, overcast, overspread.

ရုံ ရုံကြည်ခြင်း, believe, credit, trust, confide.

ရုံ ကြမ်းခြင်း။ ဆိုးဝင်းခြင်း, be coarse, clumsy, insolent, mischievous, obscene, vile.

ရုန်း or ရိုး စုခြင်း, be collected, assembled.

ရုန်း or ရိုး ငင်ခြင်း။ ဆွဲခြင်း, draw, pull as oxen, extract, draw, pull out of the mud, haul.

ရူး သွပ်ခြင်း။ ရူးမူးခြင်း, be stupid, insane, mad, distracted.

ရေ ရေတွက်ခြင်း, count, enumerate.

ရေး ရေးမှတ်ခြင်း။ သားခြင်း, write, make lines.

ရဲ့ ရဲရင့်ခြင်း။ ရဲစွမ်းခြင်း, be fierce, couragious, bold, daring, dauntless.

ရဲ့ ထိန်ခြင်း။ ပြောင်ခြင်း, be bright, brilliant.

ရော ရောနှောခြင်း။ တွေးခြင်း။ ယှက်ခြင်း, mix, mingle.

ရောက် ပေါက်ခြင်း။ ကူးပေါခြင်း, arrive, attain, arrive at.

ရောင် ဖောခြင်, be swollen, bloated.

ရောင် ရောင်ချခြင်, sell.

ရှိ စွတ်ခြင်, blame, find fault with.

ရှိ ဖြောင်ခြင်း မတ်ခြင်, be upright, straight, erect.

ရိုက် ပုတ်ခြင်း နှက်ခြင်းခတ်ခြင်, beat, hit, strike, hammer.

ရိုင် တိမ်ခြင်း ညွတ်ခြင်း ကိုင်ခြင်, lean, be inclined, recumbent.

ရိုင်း ရိုင်စိုင်ခြင်, be wild, uncultivated, rude, unpolished.

ရွ ကျွတ်ခြင်း ပွခြင်, be brittle, short, frangible, crumble.

ရွက် ပိုးခြင်း ဆောင်ခြင်, carry, bear, possess.

ရွင် လစ်ခြင်း လတ်ခြင်း ဆွတ်ခြင်, be opened, emptied, missing, absent, withdrawn, lost, destroyed, spoiled; err, fall off, undress.

ရွတ် ဖတ်ခြင်း ဆိုခြင်, read, peruse, repeat, pronounce.

ဖျင် or ဖျိ ဖျိုးကျခြင်း။ စက်ဆုတ်ခြင်, be abominable, disgusting.

ဖျင့် or ဖျ ကြောက်ဖျိုခြင်, dread, fear, be reluctant.

ဖျယ် သောက်ခြင်း။ ဆခြင်း။ ကြံခြင်, aim, intend design.

ဖျ ပြုပြင်ခြင်း။ ခုပ်ခြင်း။ လှာခြင်, prepare, clean, dress as rough timber is squared or dressed.

ဝယ်း လေးခြင်, purchase, ransom a slave, pay.

ရွေး ရွေးယူခြင်း။ စီစစ်ခြင်း။ ရွေးချယ်ခြင်, pick, choose, select, distinguish.

ရှဲ့ ဝဲ့ခြင်း။ ရှားခြင်း။ ပါးခြင်, move, be moved, recede, remove; move out of the way, go on one side, proceed.

ရှ ခြစ်ခြင်, cut, wound, slightly cut or gash with a sharp instrument.

ရှက် စပ်ခြင်း။ ပူးခြင်း ရှည်ခြင်, unite, intersect.

ရှက် ကြောက်ခြင်, be ashamed.

ရှင် လျှောက်ခြင်း။ ထခြင်, live, be alive, move.

ရှင် လင်ခြင်း။ တွင်ခြင်း။ ပယ်ရှင်းခြင်, clear away, disperse, remove rubbish or any other obstacle, prune.

ဂျည် စပ်ခြင်း။ ပူးခြင်း။ ဟပ်ခြင်း, unite, put together edge to edge.

ဂျာ လွှဲခြင်း။ ဂျာဖွဲ့ခြင်း, seek, look after, make search for.

ဂျား ကျောင်ခြင်း။ ပါးခြင်း, go away, recede, depart.

ဂျား ခဲည်းခြင်း။ ငွေခဲခြင်း။ ဈေးဂျားခြင်း, be scarce, dear, high in price.

ဂျိ ပြစ်ခြင်း။ ရခြင်း။ ထင်ဂျားခြင်း, become conspicuous, be, become, obtain.

ဂျိုင် နက်ခြင်း။ ဝှမ်ခြင်း, be deep, profound.

ဂျု ကြည့်ခြင်း, look, behold.

ဂျုတ် ဂျက်ခြင်း။ ကွေးခြင်း, be confused, jumbled together in a heap.

ဂျုပ် ဂျုခြင်း။ နမ်ခြင်း, smell, kiss.

ဂျုပ် မြိုခြင်း။ ပဂျုခြင်း, swallow, inhale, draw in the breath, suck in water.

ဂျုမ်း or ဂျုံး ဆုံးရှုံးခြင်း, be unequal to an undertaking, unable, insufficient, lose a wager.

ဂျုမ် or ဂျုံ တွန့်ခြင်း။ လိပ်ခြင်း။ ခွေခြင်း, shrink up, become shrivelled up, be contracted, drawn together.

ရှူ ရှူသွင်းခြင်း။ ရှူပ်ခြင်း, draw in the breath, inhale, respire, sneeze, smoak, kiss.

ရှဲ့ လွှဲးခြင်း။ ဖယ်ခြင်း။ ရှောင်ခြင်း။ ဖဲးခြင်း၊ ရှောရှားခြင်း, shun, avoid, go aside.

ရှောင် ရှောင်ရှားခြင်း, shun, avoid, turn aside.

ရွှေ့ ရှောင်ခြင်း။ ရှားခြင်း, be removed.

ရွှင် မြူးတူးခြင်း။ ရွှင်ပြခြင်း, rejoice, be pleased, smile, laugh, exult, be delighted.

Roots beginning with ရ, amount to seventy-one, viz. those with the simple character ရ, are thirty-eight; those with ရွ, eleven; those with ရှ, twenty, and those with ရွှ, two.

လင် ကြည်လင်ခြင်း, be light, bright, clear.

လင့် ငှဲ့ခြင်း။ ဆိုင်းခြင်း, put off, postpone, delay.

လစ် ပွင့်ခြင်း။ လပ်ခြင်း, become open, be vacant, empty.

လည် ပတ်ခြင်း, turn round, circumambulate, move in a circular direction.

လည် လည်လည်ခြင်း, walk, wander, go or move about.

လည် သိခြင်, understand, comprehend.

လည်း ပိမ်ခြင်။ လျောင်ခြင်။ ကိုင်ခြင်။ ကျခြင်, loll, be inclined, recumbent, be bent down, fall down, be cast down.

လတ် ကင်းခြင်။ လတ်ခြင် ။ လွတ်လတ်ခြင်, be empty, vacant, exempt or free from.

လတ် စိမ်ခြင်။ လာဘ်ခြင်, be fresh, beautiful, good.

လန်း လခြင်။ တင်တယ်ခြင်။ ဝိမ်ခြင်, be fresh, beautiful, fertile, verdant, thriving.

လန့် ထိတ်ခြင်။ ထိတ်လန့်ခြင် ။ ကြောက်ခြင်, be frightened, startle back, be panic struck.

လင်း သွားခြင်။ ဝှေ့ခြင်, remove step, move or put the feet forward.

လား သွားခြင်, move, go, come.

လိမ် လိမ်လည်ခြင်, twist, twine.

လိမ်း လိမ်ကြေးခြင်, spread, anoint, rub over, besmear with perfume or oil.

လိပ် ခေါက်ခြင်။ ရုစ်ခြင်, fold, fold up, roll up.

လု ယူခြင်။ လုယက်ခြင်, plunder, take or sieze at random, scramble.

လုတ် ပြုခြင်း။ ကိုင်ခြင်း, make, perform, do, hold.

လုမ် ခြုံခြင်း။ လုံခြုံခြင်း, be covered, concealed, overspread.

လုံ ပွေးခြင်း, be warm.

လုံး လိပ်ခြင်း, wind, twist, roll together into a ball.

လူး ကြေခြင်း။ လိမ်းခြင်း, rub over, anoint, besmear.

လေး လေးလံခြင်း, be heavy, weighty, ponderous.

လော ဆင့်ခြင်း။ ထပ်ခြင်း, repeat, do again.

လောက် တန်ခြင်း။ လောက်ငခြင်း, be enough, sufficient.

လောင် ထောက်ခြင်း, be on fire, blaze, burn, singe, consume by fire.

လောင်း သွန်ခြင်း။ လောင်းခြင်း, pour over, into, or upon, cast, lay a wager.

လို အလိုရှိခြင်း။ ဇောခြင်း, desire, wish.

လိုး ထိုးခြင်း။ သွင်းခြင်း, cause to enter, pierce.

လိုက် ထပ်ခြင်း။ ပါခြင်း, accompany, follow.

လှ ဝင်ထယ်ခြင်း, be handsome, beautiful, pretty.

လျစ် ပွင့်ခြင်း။ လျပ်ခြင်, be opened, thrown open, loosened.

လျည်း ရိပ်ခြင်း။ သုတ်သင်ခြင်, sweep, to clean with a besom.

လျည့် ပြန်ခြင်း။ လှန်ခြင်, turn, turn round, turn over, turn back or upside down.

လျည့် ပတ်ခြင်, walk.

လှန် ပြန်ခြင်, turn, overturn, return.

လှန်း ဖြန့်ခြင်, spread out, extend, expand.

လျပ် လျစ်ခြင်း။ ပွင့်ခြင်, be opened.

လျှမ် ယူခြင်, take, accept, receive back.

လျယ် လျယ်ဖယ်ခြင်း။ ထပ်ခြင်, change one thing for another.

လျှိ ကျုံ့ခြင်း။ လျော့ခြင်, become diminutive or small in all points of view.

လျှိး ဖြတ်ခြင်, cut, sever, lop off.

လျှုတ် တုန်ခြင်း။ လှုတ်ခွာခြင်, tremble, shake, quake, jog.

လျှံ နွေးခြင်း။ မှဲ့ခြင်း။ ကင်ခြင်, be warmed.

လျှ ကမ်ခြင်း။ လေးခြင်, give, bestow.

လွှဲ ပြောင်းခြင်, change, remove from one place to another.

လွှဲ လွှင့်ခြင်, fly away as chaff, pass away.

လွှာက် ထပ်ခြင် ။ ဆင့်ခြင် ။ ကဲးခြင် ။ ထပ်လွှာက်ခြင်, increase, multiply, enumerate, add to.

လွှာင် သွန်းခြင် ။ ထားခြင်, pour or turn into.

လွှော် ရက်ခြင် ။ မွှေခြင်, stir about, agitate, churn, paddle.

လွှိုက် ခါင်ခြင်, excavate, scoop out, hollow out.

လွှိုင် ပြန့်ခြင် ။ ကြိုင်ခြင်, diffuse, extend, spread as perfume does.

လျ သွယ်ခြင် ။ ပိုက်ခြင်, become small, taper away, become thin, be attenuated, spin out.

လျက် စုပ်ခြင်, suck, lick with the tongue.

လျင် မြန်ခြင်, be quick, swift, move with velocity.

လျော့ ခန်းခြင် ။ ယုတ်ခြင် ။ ညှဲ့ခြင်, be emptied, exhausted, become little or few, subside, diminish.

လျောင် ဒိုပ်ခြင် ။ စက်ခြင်, be down, lean, loll, lounge.

လျော် လျောက်ပတ်ခြင်း၊ ထား ခြင်း ။ သင့်ခြင်း, be good, fit, suitable, proper, beautify.

လျော် ညီခြင်း ။ မျှခြင်း ။ သင့်ခြင်း, be similar, agree with, be appropriate.

လျှပ် လွှားခြင်း ။ ပါးခြင်း, be thin like paper.

လျော ချောက်ကျခြင်း ။ ဆင်းခြင်း, slide, slip, slide off or down.

လျော့ ညှဉ့်ခြင်း, be loosened, lessened, diminished, abated, subsided, fallen.

လျှောက် သွားခြင်း ။ ဆက် ခြင်း ။ ပြောခြင်း, move by or over, walk or cross over a bridge, pass by or near, speak, deliver, utter.

လျှော် ဆေးခြင်း ။ ဖွတ် ခြင်း, wash, scrub, rub clothes, scour.

ဝှိုး ့်ခြင်း ။ ဝင်ခြင်း, enter, penetrate, go in.

ဝှိုး ဖောက်ခြင်း ။ ထိ ခြင်း ။ သီခြင်း, pierce, thrust through, string, cause to enter.

လှိုး ငှက်ခြင်း လှိုးငှက်ခြင်း, hide, conceal.

လှိုး် တက်ခြင်း, ascend, run, glide or roll over.

လွင် သစ်ခြင်း ။ လှခြင်း ။ ပြောင်ခြင်း, appear new, be glossy, shining, fine, beautiful, bright.

လွင့် ပါးခြင်, blown away, receded, departed.

လွတ် ကင်းခြင်။ လတ်ခြင်။ ကျွတ်ခြင်, be free, exempt, be emancipated, delivered.

လွန် ကျော်ခြင်။ ကြွေးခြင်။ သာခြင်။ ကဲးခြင်, be exceeded, surpassed, gone beyond, excel, transgress; be past, gone by.

လွန် သေခြင်။ သေလွန်ခြင်, die.

လွယ် ဆွဲးခြင်။ ဆိုင်ခြင်။ ပိုးခြင်, hang over, be suspended, swing.

လွယ် လွယ်ကူခြင်, be easy, not difficult, intelligible, clear.

လွဲ ပယ်မယိမ်းခြင်, move in an oblique direction, pass by on one side, pass over, err, be inclined, lean, be recumbent.

လွှင့် နှင်ခြင်။ လှေခြင်။ ကြဲးခြင်, be gone away, receded, sailed from, left, moved from, also scattered, dispersed.

လွှတ် ဖြေခြင်, be sent away, emancipated, released, delivered.

လွှမ် ဖုံးခြင်။ ပိတ်ခြင်, cover, shut up.

လွန် လွှားခြင်, be exceeded, surpassed, excelled, gone beyond.

လွှာ ပါးခြင်, be thin, become thin.

လွှား ခုံခြင်။ ကျော်ခြင်, jump, jump over, surpass.

လွဲး ဖယ်ခြင်, be gone past, mistaken.

The verbal roots beginning with the character လ are eighty-three. viz. those beginning with the simple character လ are thirty; those with the compound လ္ are twenty-two; those with လျ are seven; those with လ္ယ are nine; those with လွ are eight, and those with လ္ဝ are seven.

ဝ ကြီးခြင်။ ဖွံ့ခြင်။ ကုပ်ခြင်။ ပြောခြင်, be fat, corpulent.

ဝ တန်ခြင်။ လောက်ခြင်, be satisfied, enough.

ဝင် လျှိုးခြင်။ ငုတ်ခြင်, enter, penetrate, go in, stoop.

ဝင် ဝါခြင်။ ထိန်ခြင်, be bright, splendid, yellow.

ဝဲ့ ဝိုက်ခြင်။ ငင်ခြင်, spin, draw out, extend.

ဝတ် ဝတ်ဆင်ခြင်။ ပွေ့ခြင်, dress, put on, tie or bind on, decorate.

ဝန်း ဝိုင်းခြင်, move round, be round, encircle.

ဝပ် ဝပ်ငုံခြင်။ ပြပ်ခြင်။ ဝပ်ကွားခြင်, be prostrate, recumbent, bow the face and back down.

ဝယ် ပယူခြင်။ ခြမ်ခြင်, buy, purchase.

ဝံ or ဝမ့် ဝံစားခြင်။ ဝံရဲခြင်, be dauntless, courageous, daring, venturesome, desperate.

ဝါ ဝါကြွားခြင်။ ဝဿာခြင်။ ထောင်လွှားခြင်, boast, exult, brag, be self-conceited, proud, foppish.

ဝါ ဝါထိန်, be yellow.

ဝေ ဌခြင်။ ဝေပေးခြင်, divide, distribute, disperse among, hire.

ဝေး လေးလံခြင်။ ကွာခြင်, be far, distant.

ဝဲ လည်ခြင်။ ပျံခြင်, fly, soar.

ဝိုက် ဝင့်ခြင်, spin, turn round.

ဝိုင် ဝန်းခြင်, move in a circle, encircle.

ဝိုင် အုံခြင်။ ညီခြင်။ ကူခြင်, help, assist, aid.

ဝှက် ပုံးခြင်။ လျှိုဝှက်ခြင်, hide, conceal.

ဝှမ် ရှိုင်းခြင်။ နှက်ခြင်, decline (in heighth,) become deep.

ဝှ တိုက်ခြင်, push, butt, impel, propel, drive against.

The roots with an initial ဝ are twenty-one, viz. those with an initial ဝ are eighteen; and those with an initial ဥ are three.

သ ပြင်ခြင်။ ဆင်ပြင်ခြင်, repair, recreate, make anew or over again.

သ ဆက်သခြင်, give, offer.

သက် ဆင်ခြင်။ ဆင်သက်ခြင်, descend, fall, drop down, go down or into, rest upon, arrive to, catch.

သင် ကြားခြင်။ ယူခြင်, learn, receive instruction.

သင်း ကွပ်ခြင်။ အာသိုးတုတ်ခြင်, geld, castrate.

သင့် လောင်ခြင်, burn, consume.

သင့် တော်ခြင်,။ လျောက်ပတ်ခြင်, suit, be proper, be suitable, agreeable, resemble.

သစ် ဆေးခြင်။ ဝေ့ခြင်, wash the face.

သစ် လွင်ခြင်, be new, fresh.

သည်း ပြင်းထန်ခြင်။ သဲ့ထန်ခြင်, roar, make a vehement noise, make a hideous sound.

သတ် ဖြတ်ခြင်း။ ပယ်ခြင်း။ ထိုးခြင်း။ ပုတ်ခတ်ခြင်း။ ကွပ်မျက်ခြင်း။ ညှိမ်ခြင်း, kill, fight, destroy, cut off, quench, extinguish.

သနှာ ကြင်နာခြင်း, be affectionate, kind.

သန် သန်စွမ်ခြင်း။ သစ်မြန်ခြင်း, be strong, flourishing, luxuriant, healthy.

သန့် ဌင်ခြင်း။ သန့်ပြန့်ခြင်း။ စင်ကြယ်ခြင်း, be clear, intelligible, plain, free from confusion.

သပ် ချောခြင်း။ ချွန်ခြင်း။ သုံးသပ်ခြင်း, smooth, point, stroke, rub down.

သမ် ညှိုးခြင်း။ သမ်ညှိုးခြင်း။ သမ်းမိုးခြင်း, be dull, dim, not brilliant, cast down.

သမ်း ဟခြင်း, gape, yawn.

သမ်း ကုန်ခြင်း။ ဖြတ်ခြင်း, cut across, cut short.

သယ် ပိုးခြင်း။ သယ်ပိုးခြင်း။ ရွှေ့ဆောင်ခြင်း, remove from one place to another, bear, carry, transact business.

သာ မိုးခြင်း။ လွန်ခြင်း။ ကဲးခြင်း။ ပို ခြင်း, increase, exceed, surpass.

သား ချားခြင်း။ ငင်ခြင်း, mark, draw or extend a line, to line or rule.

သိ သိခြင်းကြားလှဉ်ခြင်, know, perceive, understand.

သိပ် သိပ်ဆုံ့ခြင် ။ ထိုးခြင်, stuff, cram.

သိုန် လှုတ်ခြင် ။ ခုန်ခြင်, shake, tremble, totter.

သိမ် ငယ်ခြင် ။ လျှဲခြင် ။ သေးခြင်, be little, diminutive.

သိမ်း ယူခြင် ။ ဂုခြင် ။ ချုံခြင်, gather, collect, take into possession, confiscate.

သီး ဆိုခြင်, sing, utter, say.

သီ ကုမ်ခြင် ။ လျှိုခြင်, string (as beads.)

သီး: ခိုင်ခြင်, sneeze, be irritated as the throat is when any thing has passed the wrong way.

သီး ကင်ခြင် ။ ဖူးခြင်, produce fruit, bear.

သုတ် ပွတ်ခြင် ။ လိမ်းကြေခြင် ။ လူးခြင်, clean, rub, anoint, wipe off.

သုတ် ယူခြင် ။ ထိုးခြင်, snatch away as a kite does.

သို့ ဖြင်းခြင်, be few, little, bad, empty, desolate.

သုံး သုံးဆောင်ခြင်, use, spend, make use of.

လေ အသက်ထွက်ခြင် ။ လွန်ခြင်, die, become extinguished, depart, exceed.

ဝေး ငယ်ခြင်း။ လွှဲခြင်း။ သွယ်ခြင်း, be small, fine.

ဝဲး or သည်း ငြင်ထံခြင်း။ သည်းထံခြင်း, roar, bellow, make a hideous noise.

သောက် မြိုသောက်ခြင်း, drink, swallow, smoke.

သိ သိုတားခြင်း။ သိ မှီးခြင်း, pick, place, hide, keep back, take care of, secure.

သိုး ပုတ်ခြင်း။ ခုန်ခြင်း။ ယောင်ခြင်း, ferment, rot, become stale, rancid.

သွက် သွက်လွက်ခြင်း။ ဆပျစ်ခြင်း, be liquid, watery, thin, not of any consistence, be expert.

သွင် သွတ်ခြင်း။ ဝင်ခြင်း, introduce, put in, cause to enter.

သွတ် သွင်ခြင်း။ ထည့်ခြင်း, introduce, put in.

သွန် ပစ်ခြင်း။ စွန့်ခြင်း, throw, cast into, upon, or away.

သွန်း ဖြန်းခြင်း။ ဆင်းခြင်း, pour out, sprinkle upon or into.

သန် ပျက်ခြင်း, be bad, corrupt, rotten, decayed, foolish, light, of little value.

သွပ် နှာခုန်ခြင်း။ ရူးခြင်း။ ဉာဏ်သွတ်ခြင်း, be silly, foolish, mad, insane.

သွယ် လျှခြင်း။ ဝိုက်ခြင်, run or proceed in one regular coarse, become small, branch off, taper away, spin out.

သွား လားခြင်, move, go, depart.

ရှောင် လွှဲးခြင်း။ ရှောင်ခြင်, shun, turn off, turn on one side.

သေး ပွတ်ခြင်း။ တိုက်ခြင်, rub upon, sharpen, diminish by friction.

ရှိသူ ဆောင်ခြင်, do, perform, take, bear, carry.

ခမ်းသွဲ့ ခန့်ကာခြင်း။ ခန့်ခြင်, be dry, evaporate.

The roots with an initial သ, amount to fifty-three, viz. those with the simple character သ, to forty; and those with the compound သ္, to thirteen.

ဟ ဖွင့်ခြင်း။ လျစ်ခြင်, open, widen the mouth.

ဟက် လိုးခြင်, cut off, cut through in an horizontal direction.

ဟင်း လင်ခြင်း။ ဟင်ခြင်, open, be open, vacant.

ဟစ် ဟစ်ခြင်း။ ဟစ်ဟောက်ခြင်း။ ကျွးခြင်း။ ကြွေးခြင်း။ ကေါ်ခြင်, make a noise, shout.

ဟဲတ် ကိုက်ခြင်း။ ခဲးခြင်, bite, nibble as a fish at a bait.

ဟန့် ဆီးခြင်း။ တားခြင်, impede, stop, prevent, hinder, obstruct.

ဟပ် ရှည်ခြင်း။ စပ်ခြင်း။ တွဲးခြင်, unite together, bring into contact.

ဟုတ် မှန်ခြင်း။ ဟုတ်မှန်ခြင်, be true, right, yes.

ဟုန် ပြင်းခြင်း။ လွန်ခြင်, be swift, violent, vehement, exceed, be quick, move with velocity.

ဟုမ် ဟုစ်ပင်ခြင်, roar as a beast.

ဟဲ သမ်းခြင်, gape, yawn.

ဟော ပြောခြင်း။ ဆိုခြင်, speak, utter, decline.

ဟောက် ဟက်ခြင်, roar, snore.

ဟောင် ဆွေ့ခြင်း။ အိုခြင်, be old, decayed, crumbling.

ဟောင် နံခြင်, stink, be fœtid, rancid.

ဟောင် ဟစ်ခြင်, bark as a dog.

ဟိုက် ပန်းခြင်း။ မောခြင်, pant, be out of breath, be exhausted.

ဟိုက် ရှိုင်ခြင်း။ နိမ့်ခြင်, become hollow, deep;

တိုင် မရှိခြင် မရခြင်, be destitute of some part or member, or of something essential to life, be destitute of power or capacity to obtain an object. Thus, a woman who is not able to procure a husband, or a man who is not able to procure a wife, are said to be တိုင်.
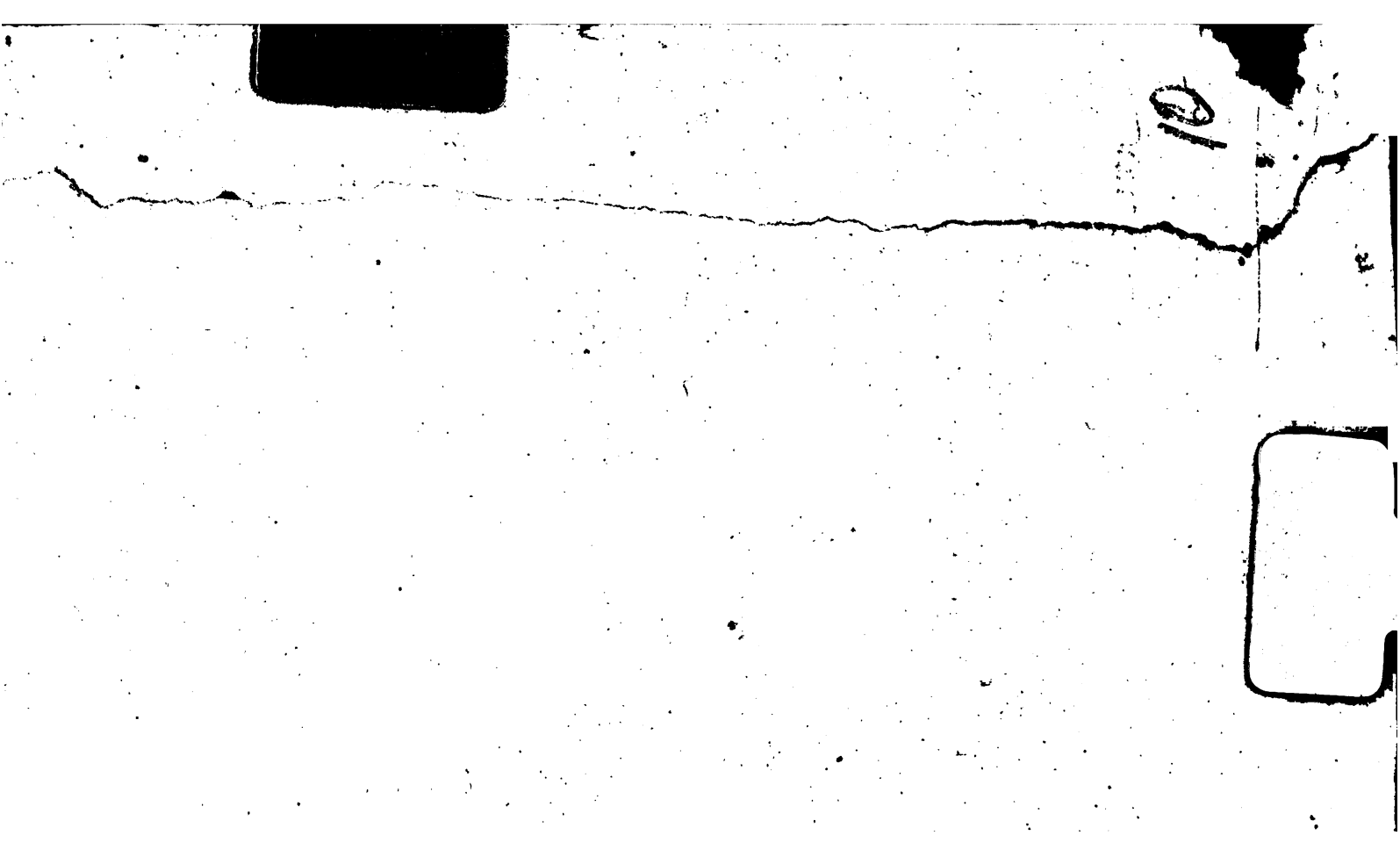
Verbal roots with an initial တ, amount to nineteen. The total number of simple verbal roots amount to one thousand and eighty-seven.